సాధన గ్రంథ మండలి 100.

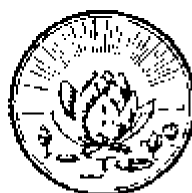
అథర్వశీర్షగత

శ్రీలక్ష్మీహృదయము

[ఆంధ్ర వివరణ సహితము]

[illegible]
[illegible]
శ్రీ శ్రీయోగానందనాథుఁడు
రేజేశ్వర సత్యనారాయణశర్మ
శ్రీకాకుళము.

ప్రకటన ద్రవ్యదాత్రి:
కే. జే. శ్రీ కాకాని గంగరాజుగారి సతి
శ్రీ సూర్యకాంతమ్మగారు
గంటలూరు. (పశ్చిమగోదావరి జిల్లా)

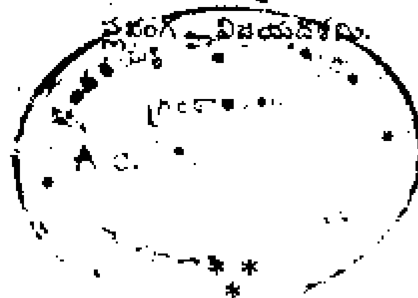
ప్రకాశకులు:
సాధన గ్రంథ మండలి, తెనాలి.

[కాపీలు ..]   [వెల రు. 3-00

సర్వస్వామ్యములు
గ్రంథమండలివి.

* * *

తొలిముద్రణ :
సర్వజిత్ విజయదశమి.

పాండురంగా ప్రెస్
తెనాలి.

పీఠిక

శ్రీ పోలూరి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

M. A., M. Litt., Ph. D.,

Head of the Dept. of English, Nagapur University,

NAGAPUR.

పరాశక్తి అనుభవైకగమ్య, భక్తిసులభ, నానావిధ, అనేకనామములతో విలసిల్లు మాతృస్వరూపిణిని యంత్రరూపమున మంత్రరూపమున పెద్దలు నిరూపించియున్నారు. అనాది కాలమునుండి సాధకులు జ్ఞానమార్గమున, భక్తిమార్గమున, యోగమార్గమున అన్వేషణలు సలిపి కృతార్థులైనారు. ఈ సాధన యనబడు నిదిధ్యాసనకు శ్రవణ మననములు పూర్వాంగములు. ఈ రెంటిని సులభము చేయుటకు బయల్వెడలినవి స్తోత్రములు. ఇట్టి స్తోత్రములలో ఉత్తమమైనవి సాధనాంగములైన హృదయములు. దేవతాహృదయమును చక్కగా అనుసంధాన చేసికొనినచో సాధకునకు నిశ్చయమైన లక్ష్యము కుదురును. హృదయమనగనే దేవతను అంతర్యామి రూపమున, అవ్యక్త రూపమున భావన చేయవలసియున్నది. ఇట్టి హృదయములలో శ్రేష్ఠమైనది "శ్రీ లక్ష్మీహృదయము."

శ్రీ అనగా శ్రీదేవి. శ్రీదేవిని ఉద్దేశించి వచ్చినది శ్రీవిద్య. దానికి ప్రతీక శ్రీచక్రము. మాతృకకు తత్ప్రతీకకు అభేదమును చెప్పు శ్రీచక్రమున ప్రతిష్ఠితమైన శ్రీదేవిని శ్రీచక్రరాజనిలయగా కూడ భావించుట కలదు. గనుకనే దేవతకు తత్సాధకునకు తాదాత్మ్యమును సాధించుట

ఈ హృదయముల తాత్పర్యము. కావుననే దేవతను పరమ శివమయి, సకలజనని, సనాతని, అంతర్యామి అని పిలుచుటయే గాక — "తన్నాస్తి యత్ తద్వ్యతిరిక్తవస్తు" అనినారు. ఆమెకంటె భిన్నమైనదేమియు లేదు. దుర్గాసప్తశతిలో చెప్పిన రూపముల నన్నిటిని లక్ష్మీరూపమున ఈ హృదయములో ప్రస్తుతించిరి.

ఈ శ్రీలక్ష్మీహృదయమును హృదయంగమమైన అనువాద, వివరణములతో మనకొసగిన శ్రీ శ్రీయానందనాథాపర నామధేయులగు బ్రహ్మశ్రీ ఈశ్వర సత్యనారాయణశర్మగారు సాధన గ్రంథ మండలికి గాని, సాధకలోకమునకు గాని అపరిచితులు గారు. ఈశ్వరవారు ఈశ్వరానుభూతిని పలుగ్రంథములలో వివరించి యున్నారు. కాని ఈ గ్రంథము వారికృషిలో సర్వతాగ్రగమువంటిది. వారింతకుముందు రచించిన గ్రంథములలోని సారము నిచట ప్రస్తుతించుచు, వివరముల నాయా రచనలలో చెప్పినట్లు వ్రాయుచు ఈవివరణమును తమ ప్రధాన సిద్ధాంత ప్రతిపాదకముగా నిచ్చియున్నారు. అందుచే నీ గ్రంథము సులభముగా అవగతము కాజాలదు. కాని ఈశ్వర వారి రచనలలో ప్రత్యేకత ఉన్నది. చెప్పదలచినదానిని వారెంత సూత్రప్రాయముగా ఉచ్చరించినను, అది సర్వజనులకు తేలికగా బోధపడగలదు. వారిశైలి అట్టిది. అట్టిచో శ్రీ సత్యనారాయణశర్మగారు శ్రీయానందనాథనామముతో లక్ష్మీహృదయమును సమగ్రముగా వివరించ సమర్థులు. ఆంధ్రులు ధన్యులు.

నారాయణస్య హృదయే భవతీ యథాస్తే।
నారాయణోఽపి తవ హృత్కమలే యథాస్తే॥

అని ఒక శ్లోకముకూడా ఇందే ఉన్నదిగదా!

తమ విశిష్టవైదుష్యము నాధారముగా చేసికొని లక్ష్మీ హృదయమును మనకు కరతలామలకమువలె ఇచ్చిన శ్రీ ఈశ్వరవారికి మన మీయగల్గినది కేవలము భక్త్యంజలియే. ఇట్టి మహత్తర గ్రంథముల నాంధ్రులకిచ్చి, ఆధ్యాత్మిక వికాసమునకు గట్టిపునాదులను ఇంకను వేసి, దానిపై రమ్యమైన ధర్మసౌధమును శ్రీ ఈశ్వరవారు నిర్మింపవలెననే ప్రార్థనయే సమంజసమని ఈ గ్రంథము చాటుచున్నది.

నాగపురము
19-9-67

ఇట్లు
పోతుకూచి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

శ్రీలక్ష్మీ హృదయతంత్రప్రరోచన

ఈ లక్ష్మీహృదయ తంత్రమునకు తాత్పర్యవ్యాఖ్యా విశేషములు వ్రాసినవారు శ్రీకాకుళ వాస్తవ్యులు శ్రీ శ్రీయానందనాథ దీక్షానామధేయులు శ్రీ ఈశ్వర సత్యనారాయణ శర్మ మహాశయులు.

విశ్రుతసాధకశ్రేష్ఠులు పండితులు కవులు భిషగ్వరులు నగు వీరిని తెలుపుట యన జ్యోతిషాంపతిని కరజ్యోతితో చూపుటయే.

కవితారూపమును ధరించిన హరికథలు వైద్య గ్రంథములు పెక్కు వ్రాసినప్పటికిని వీరి రచనములు వచనములు గాని, కైతలుగాని తల్లిపై ముచ్చటలే యధికము.

జాగతికములగు సమస్తపదార్థములయందును అలౌకికములగు సర్వభావములందును వీరికి నిరంతరము తల్లిరూపే కనుపట్టుచున్నందున ఎట్టి గ్రంథమునందును మంత్రతంత్రాదికములకును మాతృవ్యాఖ్యానమే వీరికి గోచరించుచుండును. అందులో దేవీసంబంధములగు గ్రంథములందు వీరి వ్యాఖ్య అపారముగ సారగర్భితముగ సాగుచుండును.

శ్రీలక్ష్మీహృదయము అల్పశబ్దపరిచయ మున్నవారికిని సులభముగ అర్థమగు రచన.

అట్లయ్యు వీరి విశేషతాత్పర్యములు చదువుచున్నచో అట్టి మన అభిప్రాయములు అనాలోచితములుగా బొడకట్టును. ఉదాహరణమున కొక్కటి తెల్పుచున్నాను.

శ్లో॥ శ్రీధరే శ్రీమహాభూతే త్వదంతస్థం మహానిధిం,
శ్రీనముద్ధృత్య త్వరితః ప్రయచ్ఛాయ సమర్పయ.

రత్నాధరే శ్రీవసుధే వసుదోగ్ధ్రి కృపామయి,
త్వత్కుక్షిగత సర్వస్వం శీఘ్రం మే సంప్రదర్శయ.

విష్ణుప్రియే రత్నగర్భే సమస్తఫలదే శివే,
త్వద్గర్భగత హేమాదీన్ ప్రదర్శయ ప్రదర్శయ.

ఈ శ్లోకములలో సంబోధనలుతప్ప నీ గర్భస్థములగు మహానిధులను నాకు జూపుమనునదియే మూడుశ్లోకము లందును పౌనఃపున్యముగ నొకే భావము మనకు తోచును. మరి వీని విశేషవివరణము ఆలకించినచో మన అభిప్రాయ మెంత యథార్థమో విదితమగును.

ముప్పదియెనిమిదవ శ్లోకములోని "మహానిధి" అను దానికి శంఖాదిక నవనిధులను ధరియించి యున్నదానవే కాదు, సకలసంపదలను ధరియించియున్నావు, కావున జ్ఞానానందమయి వనియు, ముప్పదితొమ్మిదవ శ్లోకమున "త్వత్కుక్షిగత సర్వస్వం" అని ప్రచ్ఛన్నముగా నీయందున్న ధనము లన్నియు ఇష్టవస్తువు లన్నియు నాకొసఁగుమనియు, నలుబదవ శ్లోకమున "త్వద్గర్భగత హేమాదీన్" అని యున్నచోట హేమాదిరత్నములు విద్యలు మొదలగునవి నీగర్భమున నున్నందున రత్నగర్భవైతివి— మొదలగు విశేషములు తెల్పియున్నారు. ఈ యుదాహరణమువలన వీని వివరణ మెంతటి సారగర్భితమో మనకు తెలియగలదు.

వీరు పెక్కేండ్లు ఉపాధ్యాయపదవి యందుండుటచే బాలావబోధమునకై యలవడిన పునరుక్తులు వీరి రచనములో అధికముగ గన్పట్టుచుండును. అట్టివి శ్రీశబ్దవ్యుత్పత్తి మొదలగు వానియందు మనకు కన్పట్టును.

స్పష్టావబోధనకై పునః పునర్విచారణ అవసరమనియే నాఅభిప్రాయము.

ఇక వీరి రచనలలో ఎన్నో గ్రంథములనుండి ఉదాహృతులు కోకొల్లలుగా నిచ్చుచుందురు. శ్రీ శంకరుల శారీరక మీమాంసనుండియు, భగవద్గీతనుండియు, ఉపనిషత్తుల నుండియు, వేదములనుండియు అట్టి యుదాహరణము లెక్కలేనన్ని దొరలుచుండును.

ఇట్టి మహనీయుని గ్రంథమున నల్పప్రజ్ఞుడ నగు నాయట్టివాడు పీఠికారూపప్రరోచన వ్రాయుట సాహసమే. అయినను శ్రీగురుదేవుల యభిప్రాయానుసారము నా యెఱిగి నంత తెల్పికొన్నాడను. పాఠకపండితులు నాసాహసమును మన్నింతురుగాక యని ప్రార్థన.

ప్లవంగ-భాద్రపద శుద్ధ ౧౦
ముత్తుకూరు
13—9—1967

ఇట్లు
గురుదేవ శిష్యుడు
ఆకిలి శ్రీరామశర్మ

"పద్మినీ మీం శరణ మహం ప్రపద్యే"

ఓం ఈం శ్రీమాత్రేనమః

సాధకపాఠకులకు

నావి రెండు మాటలు

గాయత్రి మొదలు సర్వమంత్రాత్మిక దేవతలకు హృదయాది (హృదయము, మూలము, కవచము, మాల, స్తుతి, నామావళి) షడంగములు సుప్రసిద్ధముగా ఋష్యాదితములు, విధిగా నాచరింపఁబడుచున్నవి. అందు హృదయము మొదటిది. హృదయమనఁగా నుపాస్యదేవతపేరఁ బఱగు సర్వకారణ భూత శ్రీగురుని పారమ్య మహిమాది వర్ణనరూపతత్త్వము ప్రకాశింపఁజేయు గ్రంథము. దీనితోడి సమగ్రపరిచయము లేని సాధకుఁడు ఉపాసక నామాస్పదుఁడు. కావున నంగములలోఁ బ్రధానాంగమైన హృదయమును మననము సేయనివాఁడు అఖండచైతన్యమయవస్తుతత్త్వము నెఱుఁగఁజాలఁడు. ఆత్మ వస్తువునుగూర్చి పలుకఁ జెప్పఁ జాలఁడు. తాదాత్మ్యముతో నుపాసింపఁ జాలఁడు. ఉపాసనముకొఱకే యుపాసనము సేయుచు మిథ్యాసంతుష్టితోనే కనులు మూసికొనును. కను కనే హృదయాంగమును తొలుతఁ జెప్పిరి.

శ్రీమాత నాచేత వ్రాయించిన పుస్తకములతో నాంధ్రసాధకలోకమునకుఁ గొంత పరిచయముండి యుండును. వానియెడఁ దద్విద్యాసంపన్నులైనవారిలోఁ గొందఱు తమ తమ యభిప్రాయములను వెల్లడించిరి. పలువురు కనియుందురు.

ఈ మన శరీరయంత్రములు శ్రీమాత తనసంకల్పములను నెర వేర్చుకొనఁ బన్నుకొన్నవె. జనికాల గ్రహస్థితి చారాములను బట్టి యాయాయంత్రముల యాయుఃపరిమితి అనఁగా విశ్వాయు రూపమునను, సర్వాయురూపమునను ప్రసిద్ధమైన శ్రీమాత యంత్రమందు నిర్ణయించిన కాలమే సమర్థులైన జ్ఞానులచే నిర్ణ యింపఁబడుచుండును. అయినను అమ్మ స్వతంత్ర. చేయను చేయకుండను, చేసినది మార్చను గలది. ఆత్మార్పణశీలురైన సాధకపుత్రుని మొరఁ బాసి యాస్వాతంత్ర్యశక్తిని వినియో గించి యాయుస్సును పెంచి, కర్మఫలంబులను గుదించి, జన్మ ముల సంఖ్య తగ్గించి, పూర్ణకరుణ కలిగినప్పుడు ఈతనువు తోనే సమాప్తముఁ జేయును. "అమ్మతో ముచ్చటలు" అను నాపుస్తకమునందు "తపమున నాల్గుజన్మముల కర్మ ఫలమ్ములు నేఁడె కుడ్చి నాయొడిఁ జేర్కొందు నిన్ను" అను పద్యమును జూచునది. దైవజ్ఞులెల్లరు నీ సాధకుని వయస్సు పెబ్బదిరెండుకంటె ననన మేనాఁడును గాదని చెప్పుచు వచ్చిరి. కాని యిప్పుడు ఎనుబదిరెండు సంవత్సరములు.

దృష్టి బాగుగా మందగించిపోయినది. సర్వమునకుఁ బరాధీనమె. కాని శ్వాసాదు లతిథులు తెలుచుగా ననుగ్ర హించుచునె యున్నారు. కాని తనసంకల్పము లింకెన్నియో నెరవేర్చుకొనఁ దలఁచిన యాయురూపిణి యమ్మ యాయుర్వేదమును గూర్చిన(ఆత్మానుభవజ్ఞానమును గూర్చిన) చినచిన్న పుస్తకములను వెలువరింప నీయంత్రమును విడువక, చక్రములరిగిపోయినను, గీర్పు సడలిపోయినను, వాడుకొను చునే యున్నది.

ఈ లక్ష్మీహృదయ వివరణము నేని రచనము కేవల లోకోపయోగి. మంత్రాధికారి సాధకుల నె అలరింపఁగలవి. నాకైనను చిన్ననాఁడు సంధ్యావందన కర్మమందలి యుపాస్య దేవతయైన సంధ్యానామకగాయత్రిని "ఆయాతు వరదా దేవి అక్షరం బ్రహ్మసమ్మితమ్" యనుమాటతో దేవిని బిలిచి "బ్రాహ్మణేభ్యో౽భ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛదేవి యథా సుఖమ్" యనుమాటతో సంతసముగు సద్విష్టకర్మమును చక్కఁగా సాగింప నేర్చినవారైనప్పుడె రవ్వంత తనివి నొందఁగలను. గాయత్రీ నామక కుండలినీ పరాశక్తిని ఎచటనుండి ఎచటకుఁ దెచ్చుటో యెఱిఁగికొని మఱల నక్కడనే యుత్సర్జనముఁ జేయు నేర్పు లేనప్పుడును, అది బాలసహ్యమును, జపముకొఱకే జపమగును. "ఋషిస్సాం ప్రతిపద్యేత గాయత్రీం బ్రహ్మణా సహ,(సో౽హం) సా౽హమస్మీత్యుపాసీత విధినా యేన కేనచిత్" "మధ్యే౽ర్ఘ్య మనుస్మరన్" ముఖ్యగు శ్రీశంకరవసిష్ఠాద్యాచార్యుల యుపదేశముల కలవాఱుపడి "శ్రియమావాహయామి" యంచు గాయత్రీనామక (శ్రీ)దేవి నుపాసించు ధన్యత నొందినవారి కిందలి విషయము నిజముగా లోకోపయోగము.

ఇందలి శ్లోకరూపమంత్రములకు నోపినంతగా సామాన్య శాస్త్రార్థముతోఁబాటు యోగికార్థము వివరింపఁబడినది. నా వలన మంత్రదీక్షఁ గైకొన్న శిష్యులకెల్లరకు మంత్రార్థమును, ధ్యానశ్లోకపరమార్థమును సుషుమ్నాపథమందలి మూలాధారాది శక్తికేంద్రములందు మంత్రన్యాసవిధిని దెలిసినంతగా శిక్షించుటయు నంతతో విడుపక హృదయాది నామావశ్యంతమగు షడంగముల యర్థములను దెలియఁజెప్పుటయు నాకు.

వప్పనివని. శ్రీమంత్రోగాపాసులకు హృదయంగమముగా సథర్వశిష్టోక్తమయిన యీ లక్ష్మీహృదయమునే యిచ్చుచుంటిని. కనుక దీని కాంధ్రవ్యాఖ్య, యోగికార్థములతోఁ గలిపి సంగ్రహముగా వివరించి ప్రకటించుట, నావారికే గాక, శ్రీదేవ్యుపాసకులైన తదితరులకును ఇంచుకంత రంజకము కాకపోదని సాహసించి యీ గ్రంథము నవతరింపఁజేసితిని.

ఉ॥ వ్రాయుటనామవంతు, అది భక్తవరుల్ గని మెచ్చ నచ్చులో
వేయఁగఁజాలు పుణ్యు వెనువెంట నిల్చుట నీమవంతుగా
నేయులవారుఁ జేసితి వికేటికిఁ జింతలు ! అమ్మ మెప్పు న
బ్బాయికిఁ జేయుచుంటుగు నిభక్తసురద్రుమ! దేవి! భార్గవీ!

అను నాయనుథనము వ్యర్థము కాకుండఁ జేసినది శ్రీదేవి.

శ్రీకాకుళం జిల్లా ఇ. ఇ; పి. షబ్బ్యా. డి; శ్రీయుత చి॥ సత్తిరాజు విశ్వనాథం పంతులను, శ్రీమాత నన్ను నిమిత్తముగాఁజేసి శ్రీవిద్యాదీక్షతో ననుగ్రహించినది. శ్రీవారు ఈలక్ష్మీహృదయాంధ్రవ్యాఖ్యను విని సంతసించి, దీని ముద్రణ వ్యయాది భారము మాది యని సెల్చి మన్నించిరి. తనకుం బూర్వజమైన సోదరీవర్గములో ద్వితీయమైన శ్రీ కాకాని సూర్యకాంతమ్మగారి (శ్రీ॥ వే॥ గంగరాజుగారి భార్య) దీని ముద్రణావ్యయభారము తనపై వేసికొన్నట్లు తెలిపి యానందమ పెట్టిరి. కనుక వారల నాశీర్వదించుట రచయితనగు నాపని కదా ! పండిత సాధకమహాశయులారా ! నాదీవన హారముతో హారముఁగలిపి యమూల్యాశీర్వాద సుధాసేచనముతో వారిని దనుపుదురుగాతమని యర్థించుచున్నాను.

కీ. శే. కాకాని గంగరాజుగారు
జంగారెడ్డిగూడెం. పశ్చిమగోదావరి జిల్లా.

శ్రీ గంగరాజుగారి ధర్మపత్ని
శ్రీ సూర్యకాంతమ్మగారు

-: ప్రశంసాశీస్సులు :-

కం. సిరి కరమై వెలసిన భా
సుర కాకానికులసంజ్ఞ శోభిలు కంజా
కరవరము సూర్యకాంతా
కర సద్గుణమహిమ క్రమ్మ క్రాలుతఁ జిరముఁగా.

గీ. విమలసత్కీర్తి తనువును వీడి స్వర్గ
గతి వరించిన విప్రుఁడౌ గంగరాజు
కాంత, పేరిట శ్రీసూర్యకాంత శివుని
ప్రేరణమ్మున సచ్ఛ్రుసఁ బెట్టె దీని.

సీ. స్త్రీయై జనించియు స్త్రీశబ్దపరమార్థ
మెఱుఁగని కొలఁ దొలఁగించుకొనెనొ
శ్రీ తనంతట వచ్చి చేరిన; దాని త
త్త్వమ్మెఱుంగని తప్పుఁ బాచికొనెనొ
హిందూమహాంధ్రమునియుడి సూక్తులోఁగల
పరమార్థమును బట్టుపఱచుకొనెనొ
హా శ్రీ పతిత్వమ్ము నెసనెను బూనుచో
త్తముఁడను బావి సత్త్వమ్మెఱుఁగనొ

గీ. వృత్తివృత్తిగ నన్నింట వృత్తి దాఁచుఁ
దనదు శ్రీదేవి "లక్ష్మీహృదయవిసరణ"
మనెడి కృతిఁ జూచి తత్ప్రకాశసభరమ్ముఁ
బూనుమని ప్రోత్సహించె నీ పుణ్యశీలి.

గీ. సోదరీకులవృద్ధికై సుగుణి పుత్రి
అప్పనము గొప్పకాదు; మా యమ్మమనసు
శ్రీజననిపాదముల వైపు త్రిప్పెను నను
సోదరుని విశ్వనాథుని బోధన మిది.

చం. సరసుఁడిల సత్రిరాజయిన నాఁడె యతండగు విశ్వనాథుఁడే
పరమపదార్థముం దెలిసి భక్తిని శ్రీసుధగేశ్వరీ లల
చ్చరణసమర్థసేవ్య గురుసన్నిధిఁ జేరి గడించి విద్య భా
సురమతి నాస్తబుద్ధుల ప్రబోధనముం బొనరింపకుండు నే.

సీ. పల్కెనా పల్కుడి పరదేవతా స్వరూ..
పముఁ దెల్పునదె యూచు నటులుచుండు
పట్టినా లేఖినిఁ భద్రాస్తన మరంద
కణములె దాని యగ్రమున నుట్టు
కాంచెనా యొకదిక్కు కామేశ్వరీభిన్నపై
కారిక మే యని గణనసేయు
తాకెనా చేతఁ బుస్తకమది శ్రీమాతృ
తత్త్వ విచారసందర్భమగును
తే.గీ. అట్టి శ్రీవిశ్వనాథాఖ్యుఁ డతని శక్తి
సత్యలక్ష్మియె పురికొల్ప సహజపుత్రి
బంధు మిత్రాది ముఖము నిర్బంధపెట్టె
శ్రీపదార్థముఖమ్ముగఁ ద్రిప్పకున్న.

సీ. వేయిరూకల భృతి పెట్టు నుద్యోగమ్ము
సాధనమ్మున కెటు సమయమిచ్చు?

పదినాళు లింట నిల్వంగనీని పని కదా
శ్రీసపర్యల కెవ చిక్కులెట్లు?
ఎడమొగ గడలేని యుతఁడు శ్రీవిన్యను
గుడుఁజేరి మొక్కు నేర్చుకొనఁగలిగెనా!
తనకె తీరిక లేదు తద్విద్య యర్ధాంగి
కెపుడు నేర్పఁగఁ దఱి నెన్నుకొనెనా

గీ. అనుచు నచ్చెరువడు వార లతని విసులు
కావ్యములు వ్రాయిచే మహాకాలశక్తి
తన సపర్యల కనకాశదాత్రి యనుచు
నేలుకొనుచుంట నింతయు నెన్న లేదు.

ఉ. క్షేత్రఫలంబు నెంచి పలు క్షేత్రములఁ గాల్వలఁ బాఱఁజేసి స
స్యత్రయ లాభకారియగు సన్మతిఁ దానసి యున్న యామహ
క్షేత్రిసమంబులైన జనవిగ్రము లిట్టు ఫలింపఁగా బగ
ద్ధాత్రిని దెల్పు నెల్ల బహుధా ప్రవహింపఁగఁ జేయు సద్గిరా!

కం. కులకరియు గోత్రకరియును
గులసుందరి; యామె ప్రీతిఁగొలకే యుస్వి ని
ష్కులుఘంఠి తనసోదరి
కులవృద్ధికిఁ బుత్త్రి నొసఁగ కొఱఁ తీర్చు; భలే!

చం. ధనఁ బరవంశవృద్ధికయి దాన మొనర్తుర కన్యలన్ సహో
దరి కులవృద్ధికై తనయ దానము చేయుట దానికం బెనున్
వరఫలదాయియంచు హరినాముక పుత్త్రి నొసంగె నా గిరి! శ్రీ
హరికృప విశ్వనాథుని యనంతసుఖాప్తికె మూలమాయెనట్టుల్

మ. తనకా ధ్యాత్మధనమ్ము లింటను సమృద్ధమ్మెంత యూసాంత తే
తనమా రూకలు వేయి చూడఁగఁ బవిత్రంబై సహోదర్యమున్
ఘనధర్మంబు శతంబుగా నొకసుతున్ దానమ్ముఁ జేసెన్ సుధీ
ధనుఁడై; చెప్పగ విశ్వనాథునిమహాధర్మంబు నగ్గింపఁగాన్.

గీ. గ్రంథకర్తను గ్రంథప్రకాశకునకు
సమఫలం బబ్బ నను రహస్యమ్ము నెఱిఁగి
యడిగినంత నె సూర్యకాంతమ్మ కేటి
హృదయగతలక్ష్మి నను ప్రోత్సహింప దీని.

గీ. పుస్తకా లమ్ముకొని మను బుద్ధిలేని
ప్రతిని చెడకుండ నేలు భారతికి మ్రొక్కు;
అచ్చుపని బన్వ నీకేల యని యొకప్పుడు
భయము వాపిన సౌభాగ్యవతికి మ్రొక్కు.

కం. హరివంశము పరిచిని (శ్రీ)
హరివంశము వేఁగుమళ్ళ కాదియగుచిలన్
బరహిత దీక్షారతితోఁ
జిరకాలము వెలయుఁగాత శ్రీమాతృకృపన్.

సీ. కాకాని వంశశాఖలు పెక్కులై సుమ
ఫలసంపదన్ బరోపకృతిఁ జేయు
సూర్యకాంతాఖ్యని శోభ నిత్యముగ; శ్రీ
హరియశోవ్యాప్తుల నరపుచుండ

శ్రీభూపతిత్వమ్ము శ్రీహరి కల్పిన
ఫలము కాకానిసత్కులముఁ జనుప
విశ్వనాథుని కృపావీక్షణజ్యోతిచే
సంతస్సమంబెల్ల సంతరింప
తే.గీ. అవని కాదర్శమై యశోవ్యాప్తి యునర
నిహపరసుఖానుభవమున కిక్క యగుచు
వెలయుఁగావుతఁ గాకానికులసమృద్ధి
శ్రీ శ్రియానందనాథు నాశీర్బలమున.

కృ త జ్ఞ త

చదువు వ్రాతలయందైనను శక్తి లేని యీ ముదిమియందు మూఁడేండ్లయి సుగూహాస్యని చేసగళ్లు సంరక్షించుటయందుఁ ప్రమాదపడక కనిపెట్టుచున్న బుద్ధిశాలిని, కన్యక, ప్రియశిష్య, శ్రీవిద్యారత యగుటచే నా చేయుచుండిన లక్ష్మీహృదయ వివరణమును వ్రాసిన చి॥ సౌ॥ బులుసు సావిత్రమ్మను పుత్త్రికానిర్విశేషస్నేహముతోను; ఆ వ్రాతను భ్రమ ప్రమాదాది దోషములు సవరించుచుఁ బరిశోధించి ముద్రణయోగ్యముగా వ్రాసిన చిరప్రియశిష్యుఁడు చి॥ కళ్యేపల్లి భోజరాజును శ్రీమాతృచరణములకడఁ బెట్టి వారి యాయురారోగ్యవిద్యాభివృద్ధికై దీవించుచున్నాను.

అవ్యాజప్రేమతో మున్ను నా కొన్ని రచనములయెడ సదభిప్రాయము లిచ్చి, బాధ్యతానిర్వహణభారము బహుముఖములుగా నున్నను, శ్రమఁగొని వీలు కల్పించుకొని

యిప్పుడు దీనిమీద నభిప్రాయము లిచ్చి నన్నలరించిన మహాశయులు (1) బ్రహ్మశ్రీ డా॥ పోలంకూచి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, M. A., M. Litt., Ph. D., Head of the Dept. of the English, Nagapur University, Nagapur. గారికిని, (2) బహుభాషా కవితా కళామృతస్నాతులు, బ్రహ్మశ్రీ విద్వాన్ ఆకిలి శ్రీరామశర్మ (ముత్తుకూరు, నెల్లూరుజిల్లా) గారికిని శ్రీమాత్రాశీర్వాదములతోను కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనములతోను నమస్సుతుడ నగుచున్నాను.

సాధనగ్రంథమండలి పేరు సార్థకముచేయ శ్రమపడుచు లోకోపకారదీక్షితులై నా రచనముల నెన్నిటినో భక్తివిశ్వాసాగ్రహములతో బయల్పెట్టుచు నిప్పుడీ "లక్ష్మీహృదయ వివరణ" ప్రకాశనమునేడ లక్ష్యముంచి నన్ను ధన్యునిజేసిన బ్రహ్మశ్రీ విద్వాన్ బులుసు సూర్యప్రకాశశాస్త్రిగారిని శ్రీలక్ష్మీకటాక్షమున కొప్పగించి వారి సంపత్సమృద్ధికై వారికి శ్రీమాత నర్థించుచున్నాను.

శ్రీకాకుళం
25—9—57

ఇట్లు,
శాస్త్రిబంధుడు
శ్రీ శ్రీయోగానందనాథుడు
[illegible] సత్యనారాయణశర్మ

—•—

మండలి మాట

పూర్వులగు మహాత్ములు ఐహికములు_ఆముష్మికములు నగు సకలసుఖములను బడయుటకు ఆయాస రహితముగాఁ బయనింపఁదగిన వెలుఁగు బాటల నెన్నిటినో యనుగ్రహించిరి. ఈ మానవుని తెలివి యేమోకాని వాఁడా బాటలయందుఁ బయనింపఁడు. సుఖము లేదనును; లేమి తన్ను వరించిన దనును; అర్థకామములకై యుంగలార్చును. ఇట్టివారిని గూర్చి వ్యాసుఁడు భారతమునం దిట్లు వాపోయెను.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వబాహుర్విరౌమ్యేష నచకశ్చిత్ శృణోతిమే.
ధర్మాదర్థశ్చకామశ్చ సధర్మః కిం న సేవ్యతే॥

"ధర్మాచరణమువలన అర్థకామములు ఫలించును. ధర్మము నాచరింపవేల ?" అని నేను చేయెత్తి మొఱవెట్టుచున్నాను. కాని నామాటల నొక్కఁడు నాలకింపఁడు.

ఇది లక్ష్మీహృదయము. తత్త్వమెఱిఁగి యుపాసించు వారల కిది తఱుఁగని సిరులనుఁ బ్రసాదించును. దీని యుపాసనము ధర్మాచరణమై అర్థకామములనే కాక మోక్షమును గూడ ఫలింపఁజేయు ననుటలో సందియము లేదు. దీనికిఁ దెనుఁగున వివృతిరచించిన బ్రహ్మశ్రీ ఈశ్వర సత్యనారాయణ శర్మగారి పాండిత్యము లోక విశ్రుతము. మంత్రశాస్త్రములోని మర్మములను వారివలె వివరింపఁగల విద్వాంసు లాంధ్ర దేశమునం దన్యులు కానరారనుట యతిశయోక్తి కాదు. వారి యొక్క యీ లక్ష్మీహృదయ వివరణము సాధకుని కుదయించు సకలసందేహములను దొలఁగింపఁ గలదనుటయే కాక, ఇట్టివానియందు, స్థిరవిశ్వాసము లేనివారియందు విశ్వాసమును

గానముఁగోలిపి వారికిఁ గూడ తెలుఁగుముద్రయైన యమ్మ నెఱింగింపఁగల్గియున్నది. వారి యీపంక్తులను జూడుఁడు.

(17వ పేజీలోని "......శోకములు కారణముగా- అన్నది మొదలు ......ఇంతలో దర్శించి పోవుచున్నది" అన్నంతవరకు గల పేరా.)

ఇట్లు లలితము, అర్థవంతము, సర్వసంశయవిచ్ఛేదము నగు శైలిలో రచింపఁబడిన యీ గ్రంథము సాధకపాఠకులకు మిక్కిలి యుపకరింపఁగలదు. ఇట్టి యుత్తమగ్రంథమును మా మండలి కనుగ్రహించిన శ్రీ శర్మగారి నేమని ప్రస్తుతింపగలము! మామండలి మనుగడకు శ్రీ శర్మగారు ఆధారస్తంభము. ఇంత వరకు శ్రీ శర్మగారి రచనలనేకములు ఫలాపేక్షరహితముగా సర్వస్వామ్యములతో ప్రచురించుట కంగీకరించి యనుగ్రహించుటయేగాక ముద్రణవ్యయమును గూడ యథావకాశముగా భరించుచున్న పితృతుల్యులగు శ్రీశర్మగారికి యనేక ధన్యవాదము లర్పించుచున్నాను. లోకోపకారములగు నిట్టి గ్రంథముల ననేకములను రచించుటకుఁ దగినయారోగ్య భాగ్యమును వారికిఁ బ్రసాదింపుమని సాక్షాత్కరించిన యమ్మ-కొకటనే దోయిలించుచున్నాను.

సాధకపాఠకలోకము చిరకాలముగా గోరుచు నిరీక్షించుచున్న "సౌందర్యలహరి" శ్రీ శర్మగారి వివరణతో "ఆనందలహరి" తో మండలిలో నచిరకాలమున వెలువడనున్నదని చెప్పుట కెంతయు సంతసించుచున్నాము.

ఇట్లు
బులుసు సూర్యప్రకాశశాస్త్రి
వ్యవస్థాపకుఁడు : సాధన గ్రంథమండలి.

తెనాలి
27-9-67

సద్గురు :

శ్రీ శ్రీ [illegible]

[illegible]

శ్రీ గణేశాయ నమః

ఓం శ్రీం నమః

శ్రీ లక్ష్మీ హృదయము

లక్ష్మీహృదయస్తోత్రమనెడి యీ మహామంత్రమునకు భార్గవుడు ఋషి. [illegible]ములు ఛందస్సులు-మహాలక్ష్మి దేవత. శ్రీం బీజము- హ్రీం శక్తి-నమః కీలకము_అలక్ష్మీపరిహారపూర్వకదీర్ఘాయురారోగ్యవిజయాధి ఐశ్వర్యసకలాభీష్టసిద్ధి కొఱకు లక్ష్మీహృదయ పాఠమునకు వినియోగము.

శ్రాం, శ్రీం, శ్రూం, శ్రైం, శ్రౌం, శ్రః అనెడి బీజములతో కరాంగన్యాసములు చేసికొనవలయును. న్యాసప్రక్రియ త్రయములో (ఓం శ్రాం హృదయాయనమః) ఇత్యాది దిగ్బంధనము నాభిచ మూలములో చేయవలయును.

ధ్యానము

శ్లో॥ హస్తద్వయేన కమలే ధారయంతీం స్వలీలయా।
హారనూపురసంయుక్తాం మహాలక్ష్మీం |దేవీం| విచింతయే॥

తా॥ రెండు చేతులతో రెండుతామరలను విలాసముగా బట్టుకొన్నట్టియు, [illegible] ముత్యాలసరములను, అందెలను ధరించినట్టియు, దేవతాశ్రేష్ఠమైన లక్ష్మిని విశేషించి ధ్యానింతును.

వి॥ రెండుతామరలను బట్టుకొనుభావమేమనఁగాఁ దన్నాశ్రయించు భక్తులకు ధనదారసువర్ణాదిభాగ్యసంపద నిచ్చుటను దెల్పుట కొకటియు; తన భక్తులకు బ్రహ్మవిద్య నొసంగి దానివలననైన యశస్సును పద్మగంధమును వాయువు వలె దిసలకు వ్యాపింపఁజేయుటను దెల్పుట కొకటియు ధరించెనని భావము. ముత్యాలసరులు ధరించుట శ్రీదేవి సత్త్వగుణప్రాధాన్యమును, అందెలు దాల్చుట శబ్దమయత్వమును అనఁగా నాదమయస్వరూపత్వమును దెలుపును. ఈయమలక్ష్మి, అనగా సర్వసులక్షణసంపన్న. సర్వైశ్వర్యవతి, భక్తులను సర్వదా యొకకంట లక్షించునది. ఎల్లరచేతను జూడఁబడునది. దేవియనఁగా స్వయంప్రకాశశీల, క్రీడనశీల. అనఁగాఁ దన్ను దాను జగదాకారముతో బయలుపెట్టుకొనుటయే కాక దానితో సృష్టిస్థితిలయతిరోధానానుగ్రహములనెడి యైదాటలాడుకొనునదనియు నర్థము. అట్టి జగన్మాతను నిన్ను విశేషించి సేవింతును.

పృథివ్యాదిపాంచభౌతికబీజములతో గంధాదిపంచోపచారములను బరికల్పింపవలయును.

శ్లో॥ వందే లక్ష్మీం పరశివమయీం, శుద్ధజాంబూనదాభాం,
తేజోరూపాం కనకవసనాం సర్వభూషోజ్జ్వలాంగీం।
బీజాపూరం కనకకలశం హేమపద్మే దధానాం,
ఆద్యాం శక్తిం, సకలజననీం విష్ణువామాంకసంస్థామ్॥

తా॥ పరశివమయియు ననఁగాఁ బరమాత్మస్వరూపిణియు; పుటము పెట్టిన బంగారు వన్నె కలదియు, జ్ఞానము

శక్తిరూపముగాఁ గలదియు, బంగారు పుట్టము గల దియు, ఎల్ల నగలతో వెలయు విగ్రహము గలదియు, మాతులుంగమును (మాదీఫలము, లేక గంజిదబ్బపండు) బంగారు గిండిని, రెండు బంగారు తామరపువ్వులను ధరించినట్టియు, సృష్టికంటెం బూర్వమందున్నట్టియు శక్తిరూపిణియు సర్వ జగత్తులను గన్నట్టియు విష్ణుని యెడమతొడపై సుస్థిరముగా నుండునట్టియు. లక్ష్మీదేవిని నేను గొనియాడుచు నమస్క రించుచున్నాను.

౪। "ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మసమ్మితం" అనెడి సంధ్యావందన గ్రంథమందలి వాక్యము "శక్తి శక్తిమతోరభేదః" అనెడి శ్రుత్యర్థమును బ్రతిపాదించు చున్నది కనుక బ్రహ్మమునకు బ్రహ్మశక్తికిని భేదము లేదు. కనుక మహాలక్ష్మి పరమాత్మస్వరూపిణియే, పుటము పెట్టిన బంగారువన్నె కలదిగా వర్ణించుట నేల యనఁగా పరమాత్మయొక్క ప్రకాశశక్తి విమర్శశక్తి యనెడి వానిలో విమర్శశక్తియే యనఁగా "అహమస్మి అహంజానామి అహంపశ్యామి" మొదలగు భావములతో వ్యాపించి యుండుశక్తి: అట్టి విమర్శశక్తిని వేదములు రక్తవర్ణ గానే వర్ణించినవి పుటము పెట్టిన బంగారము ఎఱ్ఱగా నుండును. కనుక యీపోలిక తగియే యున్నది. తేజస్సు అనఁగా జ్ఞానము వీర్యము శక్తియు స్వరూపముగాఁ గలది. కాఁగా జ్ఞానము స్వరూపముగాఁ గలదియు, సృష్ట్యాదిశక్తిని స్వరూపముగాఁ గలదియు నని భావము. బంగారుచీర కట్టినది యనఁగా శరీరమును గప్పియుంచు వస్త్రము కనక మయ మనుటచేత విమర్శశక్తి స్వరూపిణియే శ్రీమాత

యని భావము. దేవదేవీమూర్తులు సర్వాభరణశోభితులను వర్ణనము సాధారణముగాఁ గానవచ్చును. ఈవర్ణనము సర్వవిభూతులును భగవంతునివే యని చెప్పుటకే. శ్రీదేవి చేతఁ గలబీజపూరము పువ్వుల కర్మబీజములను దన యధీనమందుంచుకొని సకలమును సృష్టించునది యని తెలుపును. ఆమె చేతఁ గల బంగారుగిండి పాత్రిది గాదు. అది యమృతపూర్ణము. విద్యయు నానందమును అమృతముతోనే యుపమింపఁబడును. కనుక శ్రీదేవి తన యాశ్రితులకు జ్ఞానానందముల నొసఁగునదని భావము. రెండు చేతులందు రెండు పద్మములను ధరించు భావము ధ్యానశ్లోకమందు వివరింపఁబడినది. ఇచట హేమపద్మములని చెప్పఁబడుటచే యౌగికార్థము చెప్పికొనుట యుక్తము. అవి అధఃసహస్రారము, ఊర్ధ్వసహస్రారము, ఈ రెండు సహస్రదళపద్మములును శక్త్యుపాసనస్థానములే. మూలాధారనిలయమైన అధఃసహస్రదళమే కులపద్మము. ఊర్ధ్వసహస్రదళపద్మమే అకులపద్మము. క్రింది కులపద్మమునుండి సుషుమ్నామార్గమున మీఁది అకులపద్మమునకు ఎక్కించి, మరలఁ గులపద్మమునకు దించుచుండుటే కులాచారమనెడి కుండలినీ యోగసాధనము. కులమనఁగా సుషుమ్నామార్గము. కుండలినిశక్తిరూప శ్రీదేవిచేత నీమార్గమందు ఆరోహణావరోహణములను జేయించుటే కులాచారమనెడి యోగసాధనము. ఊర్ధ్వాధఃసహస్రదళపద్మముల సంధానించు నాళమును బోలి నడుమ బిసతంతుసన్నిభమైన సూక్ష్మతరమార్గమునే కులమని, సుషుమ్నయని యోగశాస్త్రము వివరించినది. మఱియు శ్రీదేవి ఆద్యశక్తిగా వర్ణింపఁబడినది.

ఈశక్తి సర్వవ్యాపకమైన విష్ణుని (పరమేశ్వరుని) నాదము తోడయుండు సుస్థిరమైనగా నుండుననుట బ్రహ్మమును బ్రహ్మశక్తి, వీడియుండనివనియు, బరమాత్మకంటె వేఱు కాదనియు చెప్పుటకే ఈశక్తి అవ్యయ-యనగా జగత్సృష్టి కంటె ముందుండినదే. సృష్టికంటెను మున్నుండి అనంది స్పందనరూపమున తనయందు సంకల్పరూపమున వికసించిన శక్తియే అవ్య. ఇది పరమాత్మకంటె భిన్న కాదు. వ్యాసదేవుడును బ్రహ్మసూత్రములందు బ్రహ్మమనగా నేమో చెప్పవలసివచ్చినపుడు "జన్మాద్యస్య యతః" దేని వలన జగత్సృష్టిస్థితిలయములగుచున్నవో యదియే బ్రహ్మమని శక్తినే సూచించెను. దేవుడనగా నెవ్వడను నపుడు సృష్టిస్థితిలయములను జేయువాడే దేవుడని పాటపడు నట్లు పాశ్చాత్యులు కూడ G - Generation = సృష్టి O - Organiga-tion = పరిపాలనము, D - Destruction = లయము అను అక్షరములతో నైన God అనియే వ్యవహరించుచున్నారు. సకలమును తనలోనుండియే సృష్టించినది. అనగా వెలికి విడిచినది. కావుననే శ్రీమాత సకలజనని.

శ్లో॥ శ్రీమత్ సౌభాగ్యజననీం స్తౌమి లక్ష్మీం సనాతనీం।
సర్వకామఫలావాప్తి సాధనైక సుఖావహామ్॥ 3

తా॥ శోభాయుక్తమైన సౌభాగ్యము గల్గించునట్టియు, భక్తుల నెల్లప్పుడు రక్షించునట్టియు, శాశ్వతమైనట్టియు, ఎల్లకోర్కెల పంట నొందుటకైన సాధనమై

మహానందమును కల్గించునదియైన శ్రీదేవిని కొనియాడు చున్నారు.

వి॥ భగమే భాగ్యము, సుభగమే సౌభాగ్యము. భగ మనఁగా షడ్గైశ్వర్యసంపత్తి. సామర్థ్యములాఱు. సర్వజ్ఞత, నిత్యతృప్తి, అనాదిబోధము, స్వతంత్రత, నిత్యాలుప్తి, అనంతత్వము అనునవియే షడ్గైశ్వర్యములు. మతాంతరమున ఉత్పత్తి, వినాశము, భూతములరాక, భూతములపోక, విద్య, అవిద్య అనువానికే భగమందురు. సు = శ్రేష్ఠమైన, భగము = షడ్గైశ్వర్యసంపత్తి. 'సు' అనుమాట పరమాత్మకే చెల్లును. అట్టి యాఱు విధములైన యైశ్వర్య సంపత్తిని గలిగించునది కావున సౌభాగ్యజనని. లక్ష్మీదేవి; సనాతని. బ్రహ్మమెట్లు సనాతనమో యటులే బ్రహ్మము కంటె వేఱుకాని తచ్ఛక్తియైన లక్ష్మియు సనాతనియే. సనాతనియనఁగాఁ త్రికాలాబాధ్య. అనఁగా మున్నుండినది, యిపుడున్నది, ముందుండునది. ఈలక్షణమునే 'సత్', సత్య, శాశ్వత, సనాతన, సదాతన, అను పదములతో వ్యవహరించిరి. కావున బ్రహ్మశక్తియైన లక్ష్మి బ్రహ్మము వలెనే సనాతని. ఆశ్రితుల కోర్కెలెల్లఁ బండించి, యానందము నొందించుశక్తి లక్ష్మీదేవియే. అనఁగా లక్ష్మ్యుపాసనము భోగమోక్షకరసాధనము.

శ్లో॥ నమామి నిత్యం దేవేశి, త్వయా ప్రేరితమానసః
త్వదాజ్ఞాం శిరసా ధృత్వా భజామి పరమేశ్వరి॥ ౭.

తా॥ దేవనాయికా! నీచే ప్రేరణచేయఁబడిన మనస్సు గలవాఁడనై యెడతెగక నీకు మ్రొక్కుచున్నాను. ఓపరమేశ్వరి! నీయాసను దలఁదాల్చి నిన్ను భజించుచున్నాను.

వి॥ అమ్మా! నీవు దేవేశివి. దేవులను వాని వాని పనులయందు నియమించుదానవు. దేవులనఁగా నింద్రియశక్తులు. విశుద్ధాఖండచైతన్యస్వరూపిణివైన, నీవే ఖండఖండచైతన్యవర్గముగానై మనస్సుమున్నగు పదునొకండింద్రియములకడ నుండి జ్ఞానకర్మేంద్రియాధిష్ఠానచైతన్యమను పేర వెలయుచు నాయాశక్తులను నీవే నియమించుచున్నావు. ఇపుడు "నమామి" అనుచోట నుభయాత్మకమైన (జ్ఞానకర్మేంద్రియాత్మకమైన) మనస్సును పాణిపాదాదులైన కర్మేంద్రియములును నీవే. ఇంద్రియాధిష్ఠాన దేవతారూపముతో నీవే నియమింపకున్న నమస్కారమనెడి పని జరుగదు. అందు అంతఃకరణమైన మనస్సే ప్రధానము. "నేను", అనునది నీవే కాని వేఱొండు కాదనుటయు, అంతయు నీవే యనుటయు మనఃకార్యమే కాని, మఱియొకటి కాదు.*

"యా దేవీ సర్వభూతేషు వృత్తిరూపేణ సంస్థితా" (సప్తశతి) ఇమ్మహాలక్ష్మియే సర్వభూతములందును మానసవ్యాపారరూపముతో వెలయును. ఎట్టి మనోవృత్తియైనను ఆపరాశక్తి ప్రేరణమే. తనకు మ్రొక్కుటయనెడి మనో

*(నా వ్రాసిన "దేవపూజా రహస్యమనెడి" గ్రంథమందో, సాధనసామగ్రియందో ప్రణామతత్త్వమను భాగమును జదువుచో విశిష్టాంశము లెన్నియో తెలియఁగలవు.)

వృత్తియుఁ దనరూపమే. కనుకనే సాధకుడు "స్తోత్రాన్యహము చేతనే నిను ప్రణుతించుచున్నాను" అనుచున్నాఁడు. "ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్దేశే௨ర్జున తిష్ఠతి। భ్రామయన్ సర్వభూతాని యన్త్రారూఢాని మాయయా" అనెడి భగవద్వాక్యాభిప్రాయమును నిదియే. మాయానామకపరాశక్తియైన మహాలక్ష్మియే ఈశ్వరీనామముతో సర్వభూతముల లోను నిల్చి సర్వకార్యములందును జీవులను ప్రేరణచేయుచుండును. కనుకనే సాధకుఁడు "నీయాజ్ఞను దలఁదాల్చి నిన్ను భజించుచున్నాను". అనెను. కృతపుణ్యులైన జీవులనే పరమేశ్వరి తన్ను భజింప నాజ్ఞాపెట్టును. ఈశ్వరి యనఁగా సర్వభూతనియామకియని యర్థము. అనఁగా భోగములను గట్టుబాటునఁ బెట్టునది. లక్ష్మీదేవి; పరమేశ్వరి. పరములనఁగా శ్రేష్ఠులు. అట్టివారిని నైతము నియమించునది. బ్రహ్మాదులు పరములు-బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరసదాశివులు సృష్టిస్థితిలయతిరోధానానుగ్రహములనెడి కార్యములను జేయువారు. పరమార్థమేమనఁగా సృష్ట్యాదిపంచకృత్యములను జేయునది పరమేశ్వరియే. ఆశ్రీదేవిశక్తులనే పురుషులుగా భావించి బ్రహ్మాదినామములతో వ్యవహరించిరి. ఫలితార్థమేమనఁగా సృష్ట్యాదిపంచకృత్యపరాయణ శ్రీమహాదేవియని యర్థము. పక్షాంతరమున "పరమా+ఈశ్వరి = పరమయైన యీశ్వరి—పరం మాతీతి పరమా—మోక్షమును గల్గించునది కాఁగా "పరమా" ఎవ్వని సంకల్పమనోఘమో యాతఁడీశ్వరుఁడు. తచ్ఛక్తి ఈశ్వరి. కావున లక్ష్మియే పరమేశ్వరి. ముక్తిదాత్రి. అట్టి పరమేశ్వరిని నేను భజింతును: అని యనుచున్నాఁడు.

"భజ్" ధాతువునకు "సేవించు" యనునర్థమొక్కటే కాదు, పూజనీయ (గుణగౌరవముగల) వస్తువు నంటిపెట్టుకొని యుండుటే భజనము. అనఁగా సాధకుఁడు దానిని గూర్చి వినుట, వినిన దానిని విడువక తలంచుచుండుట, దానిని గొనియాడుట, దానినే స్మరించుట, మున్నగు పనులను జేయుటే భజనము. ఇందలి విశేషమేమనఁగా స్మరణము ఏనాఁడో మఱచిన యొకవిషయము తలంపునకు వచ్చుటే. బహుత్వవాంఛ చేసిన బ్రహ్మశక్తియైన మహాలక్ష్మియే సర్వప్రాణులయందును "నేను" అను పేర వెలయుచున్నదను మాటయే. ఎన్నిజన్మములనుండియో మఱపైనది, ఇప్పుడు స్మృతికి వచ్చుటే యనఁగా దలంపునఁబడుటే స్మరణము. దీనినే శ్రీ శంకరాచార్యులు "మేధ" యనుచు "బ్రహ్మణామస్మీతిస్మృతిరేవ మేధా" యని నిర్వచించిరి. కనుక నిచట 'భజామి' యనఁగా "నీవే నేను" అని విడువక స్మరించుచున్నానని చెప్పికొనుటయే శ్రేష్ఠము.

శ్లో॥ సమస్తసంపత్సుఖదాం మహాశ్రియం
సమస్తసౌభాగ్యకరీం మహాశ్రియం।
సమస్తకళ్యాణకరీం మహాశ్రియం
భజామ్యహం జ్ఞానకరీం మహాశ్రియమ్॥ ౫

తా॥ ఎల్లకలుములను, సుఖములను నిచ్చునట్టియు, సర్వసౌభాగ్యములను గూర్చునట్టియు, సకలశుభములను జేకూర్చునట్టియు, జ్ఞానము నొసంగునట్టియు; మహాశ్రీని, నిన్ను భజింతును.

వి॥ ఈశ్లోకపాదముల నాల్గింటను "మహాశ్రీ" శబ్దము ప్రయోగింపఁబడినది "శ్రయతేసర్వైరితిశ్రీః" అందఱిచే నాశ్రయింపఁబడినది. కాఁగా శ్రీ. "మహద్భిః శ్రయతే ఇతి మహాశ్రీః" గొప్పవారనఁబడు బ్రహ్మాదులచే నైతము నాశ్రయింపఁబడునది యని యర్థము. ఆశ్రితుల యా యా కోర్కులను దీర్చునది మహాలక్ష్మి. సంపత్సుఖములను గోరి శ్రీదేవి నాశ్రయించువారును గొప్పవారే. వీరు గంధ పుష్పధూపదీపనైవేద్యములతో బాహ్యపూజ చేయుచు నాశ్రయించుటచే గొప్పవారు. సర్వజ్ఞత్వాదులను అణిమాదిసిద్ధులను గోరి యుపనిషత్ తంత్రాదులయందుపదిష్టమైన రీతిని న్యాసాదికములను జేసికొనుచు మంత్రజపాద్యుపాయపూర్వకముగాఁ గులమార్గమందు వ్యక్తికుండలినీరూపమహాలక్ష్మి నర్చించుచు నాంతరోపాసనముఁ జేయువారును గొప్పవారే. ఇఁక సాధకజీవుల కత్యావశ్యకమైన భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యవైసంపన్నాది కల్యాణములను, పరాంతరమున మోక్షమే కల్యాణము కావున దానినిఁ గోరి యాశ్రయించువారును గొప్పవారే. "జ్ఞానాదేవ ముక్తిః" యనుటచే నాత్మజ్ఞానమే మోక్షదాయకము. కావున దానినే గోరుచు ననన్యభావముతో 'త్వమేవాహం' అనెడి మహావాక్యార్థజ్ఞానమునందు నిల్చి పరోపాసనము చేయువారును మహాత్ములే. ఏవిధముగానైన శ్రీదేవి నాశ్రయించు మహాత్ములే, కాని ముందుఁ జెప్పిన పరోపాసనమునకు మొదటి మెట్లుగను సోపానములుగాను, ముక్తియోగమును బ్రసాదించి యాశ్రితులను సత్యప్రాణానందములందుఁ బ్రతి

ష్టితులను జేయునది శ్రీదేవియే. "సంపత్కరీ, సుఖప్రదా"
సర్వసౌభాగ్యదాయినీ. ముక్తిదా, జ్ఞానదా, రాజపీఠనివే
శితనిజాశ్రితా," అను నీ శ్రీమాతృనామములన్నియు స్మర్త
వ్యములు, అట్టి శ్రీదేవిని విడువక సేవింతును. శవర్ణము
సుఖమును, రేఫము సంపత్తును, ఈకారము కామకలను
(శక్తిని) దెల్పును. ఇవి యన్నియును బిందువునుఁ జేర్పఁగా
బీజత్వము నొందిన రమాబీజమగును. శ్రీం బీజము బ్రహ్మ
విద్యారూపసరస్వతిని దెల్పును. కావుననే చైత్రశుద్ధ
పంచమి శ్రీపంచమి. ఆనాఁడు మొదలుపదిదినములు అనఁగాఁ
బూర్ణిమాంతముగా బ్రహ్మవిద్యారూపసరస్వతీపూజలు
చేయుదురు. శరన్నవరాత్రములందుఁ జేయఁబడు రమోత్స
వములలో మూలానక్షత్రాదిగా మూఁడుదినములు ఘనీభూత
బ్రహ్మవిద్యను — అనఁగాఁ బుస్తకరూప బ్రహ్మవిద్యా
రూప సరస్వతిని మాత్రమే పూజింతురు. శ్రీపదమును
విసర్గముతో (శ్రీః) గ్రహించునపుడు ఆవిసర్గము శ్రీదేవి
యొక్క ముక్తిప్రద లక్షణమును దెల్పును.

శ్లో॥ విజ్ఞానసంపత్సుఖదాం సనాతనీం
విచిత్రవాగ్భూతికరీం మహేశ్వరీమ్।
మనోహరానంతసుభోగదాయినీం
నమామ్యహం భూతికరీం హరిప్రియాం॥ ౬

టీ॥ విజ్ఞానమును (శిల్పశాస్త్రాదివిజ్ఞానమును) విజ్ఞాన
మనెడి కలిమిని బెట్టి, యానందమును, గల్గించునదియు,
త్రికాలాబాధ్యయు! వివిధములైన వాక్కులవైభవమును

ప్పించునదియు, మహేశ్వరశక్తియు, పరాంతరమైన బ్రహ్మవిష్ణ్వాద్యులైన బ్రహ్మలను సైతము సృష్ట్యాది కార్యములందు నియమించునదియు, మనస్సు నాకర్షించునట్టి యంతము లేని లౌకికములైన శ్రేష్ఠభోగముల నిచ్చునదియు అణిమాద్యష్టైశ్వర్యముల నిచ్చునదియునైన విష్ణువల్లభను ప్రమ్రొక్కుచున్నాను.

ఏ అఖండజ్ఞానస్వరూపముతో నుండునదియు, వివిధ జ్ఞానరూపముతో నుండునదియు అమ్మయే. వివిధజ్ఞానమనఁగా శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాకారమైన ఖండఖండ విషయజ్ఞాన రూపముగా నుండునదియు అమ్మయే. కనుకనే ఆమె సనాతని. అట్టి విశిష్టజ్ఞానసంపదను గల్గించి తన్మూలముగా సుఖ పెట్టునది శ్రీదేవి. అనఁగా ఖండఖండవిషయజ్ఞానరూపముతో వెలసి, వానిచే నల్పాల్పమైన యానందమును గలిగించు చున్నది అమ్మయే. ఈ ఖండఖండజ్ఞానములన్నియు అఖండ జ్ఞానస్వరూపములే యనియు, ఈయల్పాల్పమైన ఆనందములు అఖండజ్ఞానానందమయబ్రహ్మస్వరూపములే యనియు, అమ్మ రూపములే యనియు తెలిసికొన్నప్పుడు బ్రహ్మానందము కలి గించునది అమ్మయే యనిభావము. విచిత్రవాగ్భూతి యనఁగా అర్థయుక్తములైన అలంకారయుక్తములైన మృదువైన మాటనేర్పు (లాఘుటు). అట్టి మాటలతో గద్యపద్యరూపమైన గ్రంథములు రచించుట మున్నగు శక్తులే వాగ్విభూతులు. అట్టి శక్తిని గల్గించునది మహేశ్వరశక్తియైన శ్రీమాతయే. అణిమ మున్నగు నైశ్వర్యముల నిచ్చునట్టిదియగు హరి ప్రియకు నమస్కారము. ఇచట హరిప్రియ హరి = సర్వము

సాక్షించువాఁడు, లయకాలమందు సమస్తమును లోఁగొను వాఁడు. అట్టి పరమాత్మను ప్రియురాలుగా భావింపఁబడున యాతని శక్తియే. హకార, అకార, రేఫ, ఇకారములు కలిసి హరి ఆయినది. హకారము బ్రహ్మను, సూర్యుని, ఆకాశమును తెల్పును. అకారము వ్యాపకశక్తిస్వరూప విష్ణుని తెల్పును. రేఫము తేజస్సును అనఁగా జ్ఞానమును తెల్పును, ఇకారము శక్తిని దెల్పును. కాఁగా సృష్టిస్థితి లయములను చేయువాఁడును, ఆకాశమువలె నిర్మలుఁడును, అంతట వ్యాపించియున్న వాఁడును, జ్ఞానస్వరూపుఁడును, శక్తియుక్తుఁడును, పక్షాంతరమున శక్తికంటె వేఱుకాని వాఁడును అగు పరమాత్మ అని యర్థము. అట్టి హరిని ప్రేమను జేయునది కనుక హరిప్రియ. పక్షాంతరమున హరి శబ్దమే హ్రీం అనుదాని రూపాంతరము.*

ఇప్పుడు హరిప్రియయున్నను హ్రీంప్రియ యున్నను ఒకటే. కనుక ''హ్రీంకారబీజసుప్రీత'' యని యర్థము. సుభోగమును సర్వము శ్రేష్ఠమైన లౌకికసుఖానుభవము అని మాత్రమే చెప్పి యూరకుండుటకంటె సు+భోగదాయిని = బ్రహ్మానుభవము కల్గించునది యని చెప్పుట సరసము. సు శబ్దము ఒక్క పరమాత్మనే చెల్లును కనుక బ్రహ్మానుభవము అని చెప్పుట మనోహరతరము.

---

* హ్రీం శబ్దమునుగూర్చిన వివరణమునకై 'నాదస్తోత్రోత్స్యపాసనాప్రకాశము' అను గ్రంథమందలి తొలి నాలుగైదు పుటలు చూడనది.

శ్లో॥ సమస్తభూతాంతరసంస్థితా త్వం
సమస్తభూతేశ్వరి! విశ్వరూపే।
తన్నాస్తి యత్ త్వద్వ్యతిరిక్తవస్తు
త్వత్పాదయుగ్మం (పద్మం) ప్రణమామ్యహం శ్రీః॥ 2

తా॥ సత్యజ్ఞానానందస్వరూపిణీ! పరాశక్తీ! నీవే సర్వభూతములలోపల నున్నదానవు. సర్వభూతములను నియమించుదానా! విశ్వమే ఆకారముగాఁగలదానా! నీకంటె వేఱైనది మఱియొకవస్తువు లేదు. కనుక నీయడుగుఁదమ్మికే (నీయడుగు దోయికే) ప్రణమిల్లుచున్నాను.

వి॥ ఓయమ్మా! విశ్వమనఁగా శివాదిక్షితిపర్యంతమైన ముప్పదియాఱు తత్త్వములతో సిద్ధమైన జగజ్జాలము. అదియే నీరూపము. నీతనువు. అందలి సర్వభూతములయందును శరీరముతోఁబుట్టిన యన్నింటియందు నీవే యున్నావు. అనఁగా సర్వప్రాణులందును నేనున్నాను; "నేనెఱుఁగుదును; నేను జూచుచున్నాను; నేను వినుచున్నాను;" అనుచు నిమ్న శక్తిస్వరూపగా నీవే యున్నావు. ఇదే నీపరాప్రకృతిస్వరూపము. ఇది యొకవిధమైన నీవ్యాపకశక్తి. కనుక యీవిశ్వమందలి భూతములను గట్టిగాఁబట్టుకొని నియమించు భారమును వహించుచున్నావు. కనుక నే సర్వభూతేశ్వరివి. "ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున తిష్ఠతి। భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా" (భ॥గీత) కనుక భూతనియామకత్వభారము నీది. ఇదియు నొకవిధ

మైన వ్యాపకశక్తియే. పరాప్రకృతికి చెందినదియే. అమ్మా! నీవే విశ్వాకారముతో పరాపరాత్మకముగా వెలయుట చేతను నీవే విశ్వమందలి సర్వభూతములలోను విమర్శశక్తి స్వరూపగా నుండుటచేతను నీవు కానిది వేఱొక్కటి లేదు. విశ్వవిరాడ్రూపముతోనైన నీవ్యాపకశక్తియే ప్రకాశపాదముగా నన్నింటిలోను చైతన్యస్వరూపముతో వ్యాపించి యుండు నీశక్తినే విమర్శపాదముగాను శాస్త్రములు వ్యవహరించినవి. పాదము వ్యాపకత్వశీలము. కనుక వ్యాపకశక్తిని పాదమనిరి. ఓయీ! లోకమందు పాదములు రెండుండుట సహజము కదా! "త్వత్పాదపద్మం" అని యేకవచనము ప్రయోగించుట యుక్తమా? యని సందేహింపవలదు. భగవంతుని ప్రకాశవిమర్శపాదుకలు రెండుగా మనచేత నభావింపఁబడుచున్నను భగవంతుని వ్యాపకశక్తి యొక్కటే. కనుకనే మహాపాదుకాధ్యానమందు "స్వప్రకాశశివమూర్తిరేకికా తద్విమర్శతనురేకికా తయోః సామరస్యవపురిష్యతే పరా పాదుకా పరశివాత్మనో గురోః" అని యోగమతింగ్రి ప్రమాణము కానవచ్చుచున్నది. కనుక రెండు విధములుగా వ్యాపించు శక్తిని 'పాదపద్మం' అని యొక్కటిగా వర్ణించుట తప్పు కాదు. అట్టి పాదమునకు నేను ప్రణమిల్లుచున్నాను. ప్రణమిల్లుట సాధారణ నమస్కారము కాదు. ఆత్మార్పణము చేయుట. శరణాగతి నొందుట యని యర్థము. అనఁగా "నేను"నెడి యుల్లాఖాంగము శ్రీశాస్త్రవిశేషములచే సుప్రసిద్ధమగు పరాహంతయందు సమర్పించుట. అనఁగా జీవబ్రహ్మైక్యనిష్ఫాలనము నొందుట. ప్రణామతత్త్వమును గూర్చిన విశేషవివరణమును నాదేవ

పూజారహస్యమందు సాధనసామగ్రియంతయు తెలుపబడినది.)
శ్రీ అనుదాని వివరణము వెనుకటి 6వ శ్లోక వివరణము క్రిందఁ జేయఁబడినది. కొన్ని ప్రతులలో "పాదపద్మం" అను చోట "పాదయుగ్మం" అని దిద్ది వ్రాయఁబడినది. కాని మహాపాదుకాన్యాసశ్లోకప్రమాణముచే రెండు విధములైన వ్యాపకశక్తుల సామరస్యముఁ దెలుపు "పాదపద్మం" అనెడి యేకవచన ప్రయోగమే గ్రాహ్యము.

శ్లో॥ దారిద్ర్యదుఃఖఘనతమోఽపహన్త్రి
త్వత్పాదపద్మం మయి సన్నిధత్స్వ
దీనార్తివిచ్ఛేదనహేతుభూతైః
కృపాకటాక్షైరభిషించ మాం త్వమ్॥

తా॥ లేమివలన బాధచెందుచున్న నీబిడ్డను తల్లీ! నీపదపద్మమును నాయందుఁ బెట్టుము. దీనుల సంకటములను తొలఁగింపఁ గారణములైన నీకడగంటిచూపులతో నాకు స్నానము చేయింపుము.

వి॥ దారిద్ర్యమనఁగా లేమి. విద్య, ధనము, జ్ఞానము ఆరోగ్యము మున్నగు వానిలో ఏదేని యొకదాని దారిద్ర్యము ప్రత్యేకజీవుని దుఃఖమునకు హేతువగుచునే యుండును. లౌకిక వస్తుదారిద్ర్యము మాట నటుంచి 'తమోఽపహన్త్రి' - చీకటిని తొలఁగించుదానా! యని సంబోధించుటచే నజ్ఞానము చీకటితోనే పోల్పఁబడుచుండును. గాన నిపుడు జ్ఞానదారిద్ర్యమునే సమన్వయించుకొనవలయును.

తరువాతి వాక్యము దీనినే పోషించుచున్నది. నీపాదపద్మము నాయందుంచుము.' అనుమాట దీనినే పోషించుచున్నది. శ్రీమాతృపాదపద్మమనఁగాఁ బ్రకాశవిమర్శవ్యాపక శక్తులు. వాని సంబంధమైన శక్తిని నాయందుఁ బెట్టితివని నాజ్ఞాన దారిద్ర్యము ఇట్టె తొలఁగును. ప్రకాశపాదము, విమర్శపాదము, అపరాప్రకృతి పరాప్రకృతిరూపముతో వ్యాపించి యున్నది. అమ్మ తక్క మఱియొకటి లేదను జ్ఞానమే జ్ఞానము. అదే యద్వయబ్రహ్మజ్ఞానము. అమ్మ కరుణచే నది లభించినపుడు మానవుని యహంతామమత లణఁగిపోయి 'సోహంభావ' సహజాధిష్ఠితినొంది తరింపఁగలఁడు.

అమ్మ! నను గ్రేగంటిచూపులే దీనుల యార్తిని దొలఁగింప సమర్థములు, అమ్మా! వానితో నన్ను స్నాతునిఁ జేయుమని కోరుచున్నాఁడు. దీనుఁడనఁగా నేయుపాయము చేతను దన వంట తొలఁగక దుఃఖించువాఁడు. ఆవంటను దొలఁగించుటకు శ్రీమాత చేయు కృపాకటాక్షాభిషేకమొక్కటే యుపాయము. స్నానమొక్కటే యాప్యాయన ఫలదము, అమ్మ దయతోడి క్రేగంటిచూపు పడకున్నఁ దాపత్రయము శమించి మనుష్యునకు సుఖము కలుగదు, జననమరణబంధమున్నంతసేపు తాపత్రయము తప్పదు. కావున "అమ్మా! నాసంసార తాపత్రయశాంతి యగునట్లు నన్ను దయఁజూడు"మని సాష్టాంగముగ ప్రార్థించుచున్నాఁడు. అట్టి శాంతి యాత్మజ్ఞానమువల్లనే కలుగవలయును. కనుకనే శ్లోకపూర్వార్థమందు స్వరూపజ్ఞానమును బెట్టుమనియు

నుత్తరార్థము చేఁదత్ఫలముగా సంసారతాపత్రయ శాంతి చేయుమనియుఁ బూర్ణవిశ్వాసముతో సాధకుఁడు ప్రార్థించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ అంబ ప్రసీద కరుణాసుధయార్ద్రదృష్ట్యా
మాం త్వత్కృపాద్రవిణగేహమిమం కురుష్వ।
ఆలోకయ ప్రణయిహృద్గతశోకహన్త్రి!
త్వత్పాదపద్మయుగళం ప్రణమామ్యహం శ్రీః॥ ౯

తా॥ అమ్మా! నీ కరుణామృతముచేఁ దడుపఁబడిన చూపుతో నాకుఁ బ్రసన్నురాలవగుము. కన్నతల్లీ! యీ దీనుని నీదయాధనము దాచుకొను కొట్టుగాఁ జేయుము. నినుఁ బ్రాఁచు వేడ్కగలవారి హృదయములనంటిన శోకమును బోఁగొట్టుదానా! శ్రీదేవీ! నీయడుగుఁదమ్మిదోయికి నే నెరఁగుచున్నాను.

వి॥ "అంబ" యనుచున్నాఁడు సాధకుఁడు. తద్భవమైన అమ్మా! యనుమాటతోఁ బిల్చుటే కాదు. "అం+బమతి (వపతి) ఇతి అంబా" పరమాత్మను వెడల్పఁగక్కుదానా! అనఁగా శివజ్ఞానమును బెట్టుదానా! తండ్రి తత్త్వమును దల్లియే తెల్పవలయును. కావున నంబ యన నాత్మజ్ఞానదాయిని యని యర్థము. నీకృపామృతముతోఁ దడుపఁబడిన చూపు నాపైనిఁ బ్రసరింపఁజేయుము– నీవు కరుణతోఁ జూడకున్న స్వరూపజ్ఞానము నాకుఁ గల్గదు, అని సాధకుని భావము. శక్తిమంత్రమునకంటె భిన్న కాక గాయత్రీ, సరస్వతీ, శ్రీవిద్యాదినామములచేఁ బ్రసిద్ధ యగు మహాలక్ష్మియే

వరద. అనఁగాఁగోర్కులనిచ్చునది. తన వరునే (శివునే) యిచ్చునది యని రెండవ యర్థము. "అక్షరం బ్రహ్మ సమ్మితం" మహాలక్ష్మి గాయత్రి. తన్నుగూర్చి గానము చేయువారిని రక్షించునది. ఆమె అధిష్ఠాన, అవస్థాన, అనుస్థాన, నామ, రూపములయందు బ్రహ్మముకంటె వేఱు కానిది. ఆమెయే సరస్వతి. అనఁగా బ్రహ్మవిద్యాస్వరూప సరస్వతి. ఆమెయే శ్రీ. అందఱిచేత నాశ్రయింపఁబడునది కనుక శ్రీ. ఆమెయే సావిత్రి. అనఁగా సకలజనని. కావున సాధకుఁడు చనవుతో అమ్మా! నీదయాద్రవిణమును దాచుకొను గదిగా నన్నుఁ జేయుమనుచున్నాఁడు. అనఁగా ధనాగారమందు ధనార్జనపరుఁడు నానాఁటికి ధనమును జేర్చుచుండును. అటులే నాయందు నీకృపాధనమును బెంపొందించి సురక్షితముగా నుంచుము" అని ప్రార్థించుచున్నాడు. అమ్మా! నిన్నుఁ జూచు వేడుక గలవారి మనసున నంటిన వనఁటను బోఁగొట్టుదానవు నీవు. అనఁగా నాత్మదర్శనలాలసుల దుఃఖమును దొలగించుట నీపని. అనఁగా నమ్మ పెట్టు తుచ్ఛజాగతికసుఖములను గోరక అమ్మయే కావలయును' అమ్మనే చూడవలయును. అనఁగా "ఆత్మదర్శనమే నాకుఁ గావలయును." అని మొఱపెట్టు బిడ్డల దుఃఖము నెడలించుట అమ్మవైన నీపని. అట్టి లాభము నీవలనఁ బొందుటకు నీ యడుగుఁదమ్ములదోయికిఁ బ్రణమిల్లుటే ముఖ్యోపాయము. కనుక దానినే చేయుచున్నానని పల్కుచున్నాఁడు. అనఁగా శ్రీః - (బ్రహ్మవిద్యాస్వరూపిణీ!) ఎల్లరచే నాశ్రయింపఁబడుదానా! నీపాదయుగళము ననఁగా రెండు విధములైన నీ వ్యాపకశక్తిని (ప్రకాశవిమర్శశక్తులను) నీకృపవల్లను గురు

రూపమున వచ్చి నీవే పెట్టిన పెల్లివల్లను సృష్టించి వానికే ప్రణమిల్లుచున్నాను. ఆత్మార్పణమన్నను శరణాగతియన్నను ప్రణామమన్నను నొక్కటియే. ‡

శ్లో॥ శాంత్యై నమోఽస్తు శరణాగతరక్షణాయై
కాంత్యై నమోఽస్తు కమనీయగుణాశ్రయాయై ।
క్షాంత్యై నమోఽస్తు దురితక్షయకారణాయై
ధాత్ర్యై నమోఽస్తు ధనధాన్యవివృద్ధిదాయై ॥ ౧౦

తా॥ అమ్మా! శాంతిస్వరూపిణీ! నీకు నమస్కారము. శరణాగతులను రక్షించుదానా! నీకు నమస్కారము. కాంతిస్వరూపిణీ! నీకు నమస్కారము. ఎల్లరు కోరఁదగిన మనోహరమైన గుణములకు నెలవైనదానా! నీకు నమస్కారము. క్షమాస్వరూపిణీ! నీకు నమస్కారము. పాపములను దొలంపఁ గారణమైనదానా! నీకు నమస్కారము. భూస్వరూపిణివియు; పెంపుతల్లివియునైన నీకు నమస్కారము. ధనధాన్యములను విశేషించి పెంపొందించు నీకు నమస్కారము.

వి॥ అమ్మా! శాంతిస్వరూపిణివైన నీకు మ్రొక్కు. విషయములను భోగించుటయందు యథార్థశాంతి లేదు. శాంతియొక్క యాభాసమేయైనను చిత్తమందుఁ బూర్ణ ప్రశాంతభావమేర్పడక శాంతి జాడయైనను దొరకకున్నను; విషయాలను గ్రహించుటవలన వాని ననుభవించుటవలన

‡ ప్రణామరహస్యమునుగూర్చి నాసాధనసామగ్రినో దేవపూజారహస్యమునో చూచునది.

గల్గిన యస్వాభావికచిత్తవిక్షేపమందు దత్యంత శాన్తి క్షణ కాలము మాహృదయములను బవిత్రము చేసినచో నాశాన్తి మూర్తివి నీవే. సర్వభూతములయందును నీమూర్తి యింతయో, యంతయో కానవచ్చును. అది నీవ్యష్టిశాంతి మూర్తి. నీవు నీశాంతిమయమూర్తితో నన్ను నీయొడి యందు జేర్చుకొన్నప్పుడే శాంతిస్వరూపము ననుభవింపఁ గల్గుదును. అది క్షణమాత్రమే యైనను అపురూపమే. అమ్మా! శాంతికై వెలుపల నెక్కడనో వెదకు నీభక్తులకు "నాయనలారా! శాంతి వెలిని లేదు. మీలోనే కల"దని తెలియఁ జెప్పుము. నీవు మాయవున్నవు, శాంతిరూపిణివి. నీకుఁ బ్రణామము. ఒక్క యపారశాంతి తక్క మఱేమియు లేనట్టియు; మూడు విధముల నుడికి పోవుచున్న మానవుండును జల్లఁబఱచునట్టియు; నీమహాశాన్తిమూర్తి కొఱకు నమ్ము లను గొనిపోమ్మ. అది మనోహరమయము. అనిర్వచనీయము. ఆ నీ మహతీసమష్టిశాన్తిమూర్తికి మా ప్రణామములు.

అమ్మా! శరణాగతులగు వారిని రక్షించుటయే నీశీలము. కాన నీశాంతి స్వరూపము నర్థించియే నిను బ్రొక్కుచున్నాను. నేను శరణాగతుఁడను. ఆర్తార్పణశీలుఁ డను. నీవు రక్షణశీలవు.

అమ్మా! కాంతి (సౌందర్య) రూపముతో నీవే వెల యుదువు. జీవుఁడెంత కుత్సితుఁడే కానిమ్మ; ప్రత్యేకమందును గాంతి యనునది యొకటి గలదు. మనుజుఁ డాకాంతి నింతయో యంతయో యనుభవింపఁ గలఁడు. అంతే గాదు. పూల యందు; స్త్రీలయందు, శశియందు, శిశువులయందుఁ గాన్తి

న్నదే నొక విధముగా నుండుటచేతనే వానిని జూచునపుడు మాచిత్తములు వికసించును. అది నీకాంతియే. జీవదేహముండుఁ గాంతిమూర్తితో నమ్ము యున్నంతకాలము నీకాంతిమూర్తిప్రత్యక్ష మగుచుండును. ప్రాణిదేహమునందే కాదు. వృక్షలతాగుల్మపర్వతనదీగ్రహనక్షత్రాదులందంతటను నీకాంతిమూర్తి ప్రత్యక్ష మగుచుండును. ఇదే మాయమ్మవైన నీవ్యష్టికాంతిమూర్తి. ఇంతే కాదు; అమ్మా! వ్యష్టిగా వినయము, పరోపకారపరత్వము, నిస్వార్థత, సత్యమ్ముదుహితవాక్కు, శ్రుతివ్యసనము, కృపాళుత, మున్నగు మనోహరగుణములు లక్షింపఁబడినపుడు ఆవ్యక్తి కురూపియే కానీ, అంగవికలుఁడే కానీ వానియందొకవిధమైన మనోహరకాంతి మాకు గోచరించును; ఆకాంతియు నీస్వరూపమే. కమనీయగుణముల కన్నిఁటికి నీవాటపట్టువు. కావుననే నీవెవ్వరియందట్టి గుణముల రూపముతో వెలయుదువో వారియెడ మాకు ప్రేమభావమే కలుగుచుండును. అందుననే "కమనీయగుణాశ్రయా" యనుచు నీకు మ్రొక్కుచున్నాను.

క్రమముగా వ్యష్టివస్తువులను విడచి సర్వభూతమహేశ్వరివైన నీమహాకాంతివంకఁ జూపు పాఱునపుడీసర్వజగత్తు కాంతిమయము, సౌందర్యమయము, మధుమయమును నగును. ఈ మాక్షుద్రబుద్ధి సాగినంతవఱకు అమ్మవైన నీకమనీయకాంతిఁ జూచియే మతిపోవు మేము సర్వత్ర ప్రసరించియున్న రూపహీనకమనీయరూపమును జూచి యనుభవించి యేమైపోవుదుమో! మాయహంతాకాంతి నట్టేటఁ గలిసిపోవును. ఆమహాపహాపసాగరమందు మునిఁగిపోయి మేమెట్టి యని

ర్వచనీయభావములఁ బొందుదువో! అది యెట్టిదనఁ జాలము, ఏరూపమును జూచి వ్రజాంగనలు మయిమఱచిరో, యేరూపమును జూచి యాఁబసులు స్థైర్యము మేఁత మాని నీయందే చూపులు నిల్పినవో, యేరూపమును జూచి జడ యమునయుఁ బ్రేమమయురాలయి పాఱినదో యది యమ్మా! నీరూపము కాదా! ఆమనోహరకాంతి నొకసారి కన్నారఁ గన్నవారికి నీజగమున నీడు లేదు. ఆలోకనీయకాంతి మాత్రత్వమునే మఱపింపఁగలదు. విశ్వవ్యాపినియైననీయనంతకాంతిమూర్తికి నమస్కారము. ఏదప నీవ్యష్టిసమష్టికాంతి పుట్టిన యవ్యక్తబీజమైన కారణరూపకాంతిమూర్తికి నమస్కారములు. ఇఁక నీనిరంజనస్వరూపమును గుఱించి మాటిమాటికిఁ బ్రణమిల్లుదును. అచటఁ గాంతి యన నేదియు లేకున్నను గాంతి యన్నది నీకాంతియే. అది కాంతిరూపమునఁ బ్రకాశించినను దాని యవ్యయస్వరూపమునకు రవంతయు వ్యయము లేదు. అపరమకమనీయపరమప్రేమాస్పద పరమాత్మస్వరూపమునకుఁ బునఃపునః ప్రణామములు.

పశులచేఁ బీడింపఁబడియు దాని బదులుసేఁతకుఁగల సామర్థ్యముండియు నయ్యపకారము నూరక యోర్చు సామర్థ్యమనెడి శాంతి(క్షమా)రూపముతో నీవే యున్నావు. నీకు నమస్కారము. మాహితచింతకులు పీడించినను నోర్చుకొను నటులే మాయహితకీడను స్థైర్యము సహించు శక్తి కల్గినపు డాక్షమామూర్తితో నీవే మమ్మావేశించి పెట్టుకొందువు.

అట్టి పరాపకారసహిష్ణుతయే నీక్షమామూర్తి. నీయీవ్యష్టి క్షమామూర్తికి మాప్రణామము. ఆనీమూర్తియే మాకు శాంతిని గూర్చును.

ఆక్షమామూర్తి సర్వభూతములందు సమష్టిస్వరూపబోధముగా వ్యాపించినపు డాహ్లాదోత్సాహరూపముతో నూరింతలుగా హృదయమందు విహరించును. అమ్మా! ఆవిశ్వవ్యాపి క్షమామూర్తియు నీవే. అమ్మవు నీవు. క్షమయే నీమూర్తి. అపరాధమింతయు లేని; యుపకారమిసుమంతయు లేని; యన్యాయము రవ్వంతయు లేని, స్వేచ్ఛాసంచారస్నేహబహిర్వికాసముగల క్షమామూర్తివి నీవే. నీవు రెప్పవేయక మావంకనే చూచుచున్నావు. కనుకనే మేమున్నాము. కాకున్న నీయకృతజ్ఞజీవజగత్తునకస్తిత్వమే యుండదు. నీసత్త నంగీకరింపని యకృతజ్ఞజీవజగత్తునస్థితము సాకుచు నీక్షమామూర్తి కపూర్వోదాహరణము. నీసమష్టిమహాక్షమామూర్తికి నాప్రణామములు. బీజరూపిణివియు, సవ్యక్తకరుణామూర్తివియునగు నీకుం బ్రణామము చేయఁగల్గినపుడే నీనిరంజనక్షేత్రమందు మేము చేరఁగల్గుట. అచట క్షమయు నక్షమయు లేవు. దాని సత్తపైనే క్షమ నిల్చియున్నది. క్షమారూపముగా వెలసినను దాని నిర్గుణసత్తకు వ్యక్తి లేశమును లేదు.

అమ్మా! నీవు శాంతిరూపముగా 'వెలయని జీవుని హృదయమే సర్వపాపములకునునిలయమై యుండును. కనుక

నీరూపమైన ఈమాయే సర్వదురితములను తొలగింపఁగలది. కనుక మాయందు ఈమాయారూపమున వెలసి మమ్ము దురితదూరులను జేయుము.

అమ్మా! ధాత్రీరూపమున వెలయు నీకు నమస్కారము. భూస్వరూపమున వెలయు నీకు నమస్కారము. సర్వమున కాధారభూతవై నీవు ధరింపకున్న నెట్టి పదార్థమునకును నిల్చు శక్తి లేదు. సర్వమును నీయొడియందుంచుకొని ధరించుచున్నావు. నీమధ్యాకర్షణశక్తిచేత నీవే సర్వపదార్థములను ధరించి యుంచుదే. కాక దురూహ్యమైన వేగమున నాత్మప్రదక్షిణములు చేయుచు, అటులే దురూహ్యమైన వేగమున సవితృమండల ప్రదక్షిణములు చేయుచున్నావు. సవితృమండలమధ్యవర్తియగు విష్ణువు నిన్ను ధరించుచున్నాఁడు. నీవు మమ్ము ధరించుచున్నావు. కనుక విష్ణువునకు ధరణీధరుఁడను నామము ప్రసిద్ధము. నీ వావిష్ణువునకుఁ బ్రియవు కనుకనే ధరణీధరవల్లభవు. తన మధ్యాకర్షణశక్తిచేత విష్ణువు (సూర్యుఁడు) నిన్ను ధరించుచుండఁగా నీమధ్యాకర్షణశక్తిచేత మమ్ము ధరించుచున్నావు. కనుక నీవు ధాత్రివి. మఱియు ధాత్రివి అనఁగా మాపెంపుడుతల్లివి. మముఁ గన్నతల్లులు శైశవమందు స్తన్యదానమాత్రము చేతనే పెంతురు. అన్నప్రాశనసంస్కారమైన నాఁటినుండి నీవవ్యాజకృపతో మాకిచ్చు సకలవిధధాన్యాదిసస్యముల వల్లనే మాయన్నమయకోశపోషణమగుచున్నది. నీవు రత్నసువర్ణాదిధాతువులను ధరించినదానవు, వసుంధరవు. ఆరత్నసువర్ణాదులు మాభోగశోభనము. అంతే కాక పృథుశరీర

ధారిణి వగుటచే పృథ్వీనామమైన నీతత్త్వము నెఱింగి కొన్నపుడు జ్ఞానమునకు యమహాల్యధనము మాకబ్బి ప్రాణమయమనోమయాదికోశములకు సైతము పోషణద్రవ్యము నిచ్చు ధాత్రివి నీవే యని తెలిసికొనఁగలము. నీతెలివి గల్గినపుడే నీవల్లభుఁడైన విష్ణుని తెలివియు మాకుఁ గల్గును.

శ్లో॥ శక్త్యై నమోఽస్తు శశిశేఖరసంస్తుతాయై
రత్యై నమోఽస్తు రజనీకరసోదరాయై।
భక్త్యై నమోఽస్తు భవసాగరతారకాయై
మత్యై నమోఽస్తు మధుసూదనవల్లభాయై॥ ౧౧

తా॥ శ్రీదేవీ! నీవు శక్తివి. చంద్రశేఖరునిచేఁ గొనియాడఁబడినదానవు. అమ్మా! నీవే రతిదేవివి. నీవే చంద్రునితోఁబుట్టువవైన లక్ష్మీదేవివి. నీవే భక్తిస్వరూపిణివై సంసారసముద్రమును దాటించుదానవు. నీవే మతిస్వరూపిణివి. మధువను నసురుని మట్టుపెట్టిన విష్ణువునకుఁ బ్రియువు. నీకు మానమస్కారము.

వి॥ అమ్మా! నీవు శక్తివి అసాధారణసామర్థ్యరూపమున వెలయుచున్నావు. "శక్తిః కుండలినీతి, యా నిగదితా అ, ఉ, మ, సంజ్ఞా జగన్నిర్వాహే సతతోద్యతా" (త్రిపురాసారము) జగన్నిర్వాహకత్వమనఁగా సృష్టిస్థితిలయాదులైన యనన్యసాధారణమైన కార్యములయందు సామర్థ్యమే. అపుడు నీవు సమష్టికుండలినీశక్తివి. నీవే పిండాండమందుండి సర్వకార్యములను నిర్వహించుదానవు. అపుడు నీవు వ్యష్టి

కుండలినీశక్తివి, నీవు శశిశేఖరసంస్తుతవు. శక్తివైన నీతోఁ గూడుటచేతనే సృష్టిని గావించి కాముఁడనఁబడు శివుఁడు సృష్టిస్థితిలయాదిప్రభువుగా నెన్నఁబడుచుండుటచే నాతఁడును నిన్నుఁ గొనియాడుట సహజము. కనుకనే నిన్నుఁ గామేశ్వరి, కామాక్షి, కామపూజిత, కామమోహిని మున్నగు పేర్లతో శాస్త్రము కొనియాడినది.

రత్యై నమో౽స్తు-రతిరూపవైన నీకు నమస్కారము. జగత్త్రయం దసమానసౌందర్యవతి యని వాసికెక్కిన మన్మథుని భార్యయైన రతిదేవిరూపమున నీవెయై యున్నావు. సృష్టిని గావించినపుడే శివుఁడు కాముఁ డనిపించుకున్నాఁడు. కావున కామపత్నివైన రతివి నీవే. రతికి జగద్వ్యాప్తిఁ దెచ్చిన సౌందర్యరూపమున నీవే వెలయుటచే రతిరూపవు నీవే. మఱియు రతి యనఁగా నాసక్తి. అది సృష్టికామరూపమైనది. రతిభర్తయైన మన్మథుని పేర్విన్నియు శివునకును జెల్లును. సౌభాగ్యవిద్యాన్యాసములందు "ఈశానమనోభవమూర్ధ్నే నమః — తత్పురుషమకరధ్వజవక్త్రాయ నమః — అఘోరమన్మథహృదయాయ నమః — వామదేవకందర్పగుహ్యాయ నమః — సద్యోజాతకామరాజపాదాభ్యాం నమః" — అని తంత్రములందు మన్మథుని పేర్లే కామేశ్వరుఁడైన నీ భర్తకును ప్రసిద్ధముగఁ జెల్లుచున్నవి. కావున శివరాణివైన నీకు రతినామము సార్థకము — కామకళవు నీవే. అనఁగాఁ గాముని శ్రేష్ఠశక్తివి నీవే. నీ కామకళారూపము నుగ్గడించు బీజాక్షరము — 'ఈం'కారము శ్రీసూక్తమందు మహాలక్ష్మీబీజముఁగాఁ జేర్పఁబడినది. ఇదే "పద్మినీ

మీం శరణమహం ప్రపద్యే" (శ్రీసూక్తము). మఱియు మాతృకాసరస్వతీస్తుతియందు "కామీకారాక్షరోద్ధారాం సారాత్సారాం పరాత్పరాం। ప్రణమామి మహాదేవీం పరమానందరూపిణీం" అని కొనియాడఁబడినది. కనుక నీవే మహాలక్ష్మివి. నీపుట్టిన తావు సముద్రమని పురాణప్రసిద్ధము. నీతోఁ బుట్టువే చంద్రుఁడనియుఁ బ్రసిద్ధము. సముద్రుఁడనఁగా మనోరూపము నొందని యనఁగా నెట్టి సంకల్పము లేని నిర్గుణపరమాత్మ. పరమాత్మకే సముద్రశబ్దము శ్రుతి ప్రసిద్ధము. సముద్రమథనమనఁగా నిశ్చలానంద స్వరూప పరమాత్మయందు సంకల్పము కలుగుటే. అకలుగునపుడు లక్ష్మిపేర నీవే వెలసితివి. తచ్ఛక్తివే యైన నీవు వెలసితివి, నీతోడనే చంద్రుఁడుదయించెను. "చదిఆహ్లాదనే, దీప్తౌ" అను రెండు ధాతువులవలన నుత్పన్నమైనది చంద్రశబ్దము. అనఁగా నానందము దీప్తియు ననెడి రెండు లక్షణములు కలవాఁడు చంద్రుఁడు. నిశ్చలానందసముద్రుఁడైన పరమాత్మ సంకల్పముచేతనే చంద్రుఁడుదయించెను. దీప్తి యనఁగా జ్ఞానము. జ్ఞానానందస్వరూపుఁడని యర్థము. "సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్" శ్రుతి. కనుకనే నీవు చంద్రసోదరి వైతివి. నీకుఁ బ్రసిద్ధమైన "ఈం"కారమే సౌభాగ్యవిద్య యనెడి పంచదశాక్షరవిద్య యందు (కాదివిద్యయందు) ఇమిడియున్నది. కనుకనే ఉపనిషత్తు "ఏషా పంచదశాక్ష్యేవ షోడశాక్షరీ" అని షోడశాక్షరీమహావిద్యయందు షోడశాక్షరముగా 'ఈం' కారమునే ప్రతిపాదించినది. ఆయుపనిషత్తునందే యీవిషయము "చత్వార ఈం బిభ్రతి క్షేమయంతః" క్షేమమనఁగా

లక్ష్మీబీజము. అదే "ఈం". నీశక్తితత్త్వము నెఱింగిన వారిలో నీవే భక్తిరూపమున నుదయింతువు. భక్తిపేరిటి ప్రీతి నీయెడల నాటుకొనుటకు నిన్ను గూర్చిన తెలివియే మూలము. ఆత్మజ్ఞానమే భక్తినుత్పాదించును. జ్ఞానమే భక్తి యని శ్రీశంకరభగవత్పాదులును దమ యుపదేశ సాహస్రియందు నుగ్గడించిరి. నీమహిమాపారమ్యాదులను స్మరించుచు నీకంటె వేఱు కానిదే 'నేను' అనెడి జ్ఞానము స్థిరంపడి నపుడు సాధకశేఖరుఁడు నిను విడిచి యుండలేఁడు. ఆ యవస్థయే భక్తి. అనఁగా "త్వమేవాహం" అనెడి జ్ఞానమందు నిల్వఁగల్గినపుడు పరమానందస్వరూపిణివైన నీవు భక్తులకచ్యుతవై సంసారసాగరమును దాటించు తెప్పవై ధన్యులఁ జేయుదువు.

ఓ తారాదేవీ! నీకు నమస్కారము. తాత్కాలిక ప్రయోజనమందుఁ బ్రవర్తించు మనస్సునకే మతి యనిపేరు. అట్టి నీకు నమస్కారము. నీవు మధుసూదనవల్లభవు. మధు వను రాక్షసుని మట్టుపెట్టిన విష్ణువునకుఁ బ్రియవు. నీకు నమస్కారము. పరమార్థ మేమనఁగా మధుకైటభులు విష్ణు నాభికమలమందుండిన నలువను జంప నెంచి వచ్చినపుడు విష్ణుని కన్నులను యోగనిద్రారూపమున నీవు క్రమ్మి యుంటివి. అపుడు విష్ణువుచేతనే యారాక్షసులను జంపించుటకై బ్రహ్మ నిన్ను స్తుతింపఁగా నిదే తాత్కాలికప్రయోజనమని నీవు యోగనిద్రారూపమును విడిచి విష్ణుని మేల్కొల్పితివి. అదే నీమతిస్వరూపము. కేశవాదులు దానినే పూజింతురు. కనుకనే మధుసూదనవల్లభవు. కావు

వనే యిచట మధుసూదనవల్లభాయై అనఁబడినది. "యానుభూతిరుదితా మతిః పరా వేదమానసరతా శుభావహా। తామతీవ సుఖదాం పయః శివాం కేశవాదిజనసేవితాం నుమః"—(సూతసంహితా) మధుకైటభులు-విష్ణునాభికమలమందు బ్రహ్మనసించుట మహాలక్ష్మియొక్క యోగనిద్రాస్వరూపము మధుకైటభనాశనము—అను వాని యాథాత్మ్యకరహస్యార్థము నా వ్రాసిన సాధనసామగ్రి మొదటి మాటయందు విపులముగాఁగలదు చూడుఁడు. అంతే గాక మనస్సునం దనుభూతి కల్గినపుడు దానికే మతి యనిపేరు. అనుభవజ్ఞానమును గల్గించు సాధనము కలది. అట్టి యనుభవజ్ఞానముతోఁగూడిన మానసికావస్థకే మతి యని పేరు. అదియే మంగళప్రద; శుభావహా; అదియే శివశక్తి.

శ్లో॥ లక్ష్మ్యై నమోఽస్తు శుభలక్షణలక్షితాయై
సిద్ధ్యై నమోఽస్తు శివసంగసుపూజితాయై।
ధృత్యై నమోఽస్త్వమితదుర్గతిభంజనాయై
గత్యై నమోఽస్తు వరసద్గతిదాయికాయై॥ ౧౨

తా॥ అమ్మా! నీవు లక్ష్మివి. శ్రీంబీజరూపిణివి. శ్రీంబీజము లక్ష్మి యనఁగా ధనధాన్యసువర్ణరజతగృహపుత్రదారాదిపార్థివలక్ష్మీస్వరూపిణికిని. బ్రహ్మవిద్యారూపసరస్వతికిని జెల్లును. తద్రూపిణివైన నీకు నమస్కారము. శుభలక్షణలక్షితవైన నీకు నా మ్రొక్కు. సిద్ధిస్వరూపిణివియు, దేవసఖుఁడైన కుబేరునిచేఁబూజింపఁబడుదానవునైన నీకు

నమస్కారము. ధారణశక్తిస్వరూపిణివైన నీకు నానమస్కారము. జననమరణచపేటలనెడి దుర్గతిని తొలఁగొట్టు నీకు నమస్కారము. గతిరూపిణివైన నీకు నా ప్రణామములు. మోక్షమనెడి సద్గతి నొసంగు నీకు నా యేఁటికోళ్ళు.

వి॥ అమ్మా! నీవు లక్ష్మివి. శ్రీంబీజరూపిణివి. శ్రీం బీజము లక్ష్మికిని, అనఁగా ధనధాన్యసువర్ణరజతగృహపుత్త్రదారాదిపార్థివలక్ష్మిస్వరూపిణికిని, బ్రహ్మవిద్యారూపసరస్వతికిని; జెల్లును. తద్రూపముతోడ నిన్నుఁ బూజించు శుభతిథియే శ్రీపంచమి పేరఁ బ్రసిద్ధము. చైత్రశుద్ధపంచమినాఁడు మొదలు పూర్ణిమాంతముగా బ్రహ్మవిద్యాస్వరూపిణిగా నిన్నుఁబూజింతురు. నీవు సర్వలక్షణసంపన్నవు. సర్వపదార్థముల నొకకంటఁ జూచుదానవు. కనుక లక్ష్మివి. సౌందర్యరూపిణివి. సంపద్రూపవు;

అమ్మా! నీవు శుభలక్షణలక్షితవు. ఒక వ్యక్తియం దేని, ఒకపదార్థమం దేని, శుభలక్షణములు కానవచ్చినపుడు నీవే యట్టిరూపముతో నిలిచి యున్నావని గుర్తింపవలయును. ఒకవ్యక్తియందు సత్యము, శౌచము, శ్రుతివ్యసనము, ఆత్మాభిముఖ్యము, దయాళుత్వము, సత్సాంగత్యము మున్నగు లక్షణములు కానవచ్చినపుడు నీవే యట్టిలక్షణములతో నచట నిలిచియున్నావని గ్రహించుకొందుము. అట్టి నీపుత్త్రుఁడు కాయికముగా దుర్బలుఁడే కాని, కురూపియే కాని, ఏయాశ్రమమందుండనీ వానియందు నీవే లక్షింపఁబడుదువు. అట్టి నీకు నమస్కారము.

అమ్మా! నీవు సిద్ధిస్వరూపిణివి. అణిమాద్యష్టసిద్ధులును నీస్వరూపములే. అంతే గాక భగవంతుఁడు తనగీతావాక్యములలో పారలౌకికవాంఛాసిద్ధియే సిద్ధి యనక యాత్మజ్ఞానసిద్ధినే సిద్ధియని రూఢి చేసినాఁడు. ఆత్మజ్ఞానసిద్ధి శివసంగులకే కలుగును. కనుకనే వారు నిన్నుఁ బూజింతురు. అనఁగా శివసంగమును, బరమాత్మతో నెనయుకుండుటను, అనఁగా 'శివోఽహం' అనెడి మహావాక్యార్థసిద్ధికై శివస్వరూపవు, సిద్ధిస్వరూపవునైన నీవే పూజింపఁబడుదువు. శివసంగుఁ డనఁగా గురుఁడు. సుప్రసిద్ధశ్రీవిద్యోపాసకులగు పదునైదు గురులలో (శివసంగులలో) శివుఁడొకఁడు. అతనిచేఁ బూజింపఁబడుదానవు. శక్తివైన నిన్నుఁ బూజింపక శక్తిమంతుని జాడ దొరకదు. సర్వదేవతాగాయత్రీమంత్రములయందును శక్తిధ్యానమే సాధకుల ధీప్రబోధనమునకు హేతువను నుపదేశము, ఆదేశము కానవచ్చుచు సాధకవ్యవహారమందుఁ దప్పనిదైనది.

అమ్మా! ధృతిస్వరూపిణివి నీవే. ధృతి యనఁగా నింద్రియములచేత గ్రహింపఁబడిన యెట్టి విషయమైనను జిత్తమునుండి జారిపోకుండుటే. దీనికే ధృతి యని పేరు. అది లేనిచో జనున కెన్ని దుర్గతులో కల్గును. ధృతి యనెడి యీమానసికావస్థయే స్మృతి యనఁబడును. శ్రీశంకరాచార్యులు ధృతిరూపస్మృతినే "బ్రహ్మాహమస్మీతి స్మృతిరేవ మేధా" అని మేధగా వర్ణించిరి. అమ్మా! ధృతిరూపమున నీవు నీ బిడ్డల ననుగ్రహించినపుడే వారికి దుర్గతులుండవు. మఱియు ధృతి యనఁగా ధారణార్థకమే, కాక ధైర్యము.

ధీరుఁడై యుండుటే ధైర్యము. ధీరుఁడనఁగా నెవ్వని చిత్తము మారిపోదగిన కారణము పట్టినను మారదో వాఁడే ధీరుఁడు. "వికారహేతౌ సతి విక్రియంతే యేషాం న చేతాంసి త ఏవధీరాః" (అని కాళిదాసుఁడు) ధృతి యనెడి బుట్టి భావము లేనివారే మాటిమాటికిని విషయములచేత నాకర్షింపఁబడుచు మనస్సును మార్పులకై యొప్పగించి దుర్గతి పాలగుదురు. అనఁగా సుఖదూరు లగుదురు. సంసారబంధమును విడ్చుకొన లేరు. కావున ధృతిరూపమున నీభక్తుని హృదయమున నీవే వెలసి, దుర్గతి భంజనము చేయుదువు. మఱియు ధృతిపదము యోగవిశేషమునకును, అశ్వరథమునకును పేర్లుగాన, నీవే ధృతియోగరూపవు; యజ్ఞరూపవునై తత్సాధనవిశేషమున వెలసి సాధకుల దుర్గతిని తొలగింతువు. కనుకనే ధృతిరూపవై దుర్గతిని భంజించు నిను మ్రొక్కుచున్నాము.

అమ్మా! మాగతిరూపమున నీవే వెలయుచున్నావు. ప్రతి జీవుఁడును ప్రతిక్షణమందును నీవైపునకే పరుగిడి వచ్చుచున్నాఁడు. ఉపలభ్యమానగతిరూపమున నీవే వెలయుచున్నావు. నీవు స్వరూపముచే నిర్వికారవు. నీవు నిత్యస్థిరవైనను జీవుల గతిరూపమున భాసిల్లుచున్నావు. జీవులెల్లరు నీయాగతిమార్గిని గానలేకుండుటచేతనే హతాశులై భగ్నోద్యములై విషణ్ణులై చెడుచున్నారు. తెలిసియో తెలియకో జీవుఁడు నీవైపునకే వచ్చుచున్నాఁడనుట తెలియలేకుండుటచేతనే స్వజనముతోనో, విత్తముతోనో, యొకబాటు కల్గినపుడు దుఃఖపడి చెడుచున్నాఁడు. జీవుఁడు నిన్ను మఱచుచున్నాఁడు. కాని నీవు మాత్రము జీవులను మఱువవు.

అమ్మా! జీవుఁడు నీగతిమూర్తిని జూచి యుద్యమశీలుఁడు కాఁగోరెనేని వానిలోలోనే యొకయసంతృప్తి, యొకయపూర్ణత, సర్వదా తలయెత్తుచునే యున్నవి. అదె నీగతిమూర్తి. నిన్నుఁజూచి యాదరించి ప్రణమిల్లవలయును. నిన్ను దృష్టేయనుగా నెంచి మోసపోరాదు. నీ వెంత సులభముగా దొరకుదానవో తెలిసికొనవలయును. కోరిన వస్తువొక్కటి లభించినంతనే జీవునిలో నుత్తరక్షణమందే మరల నసంతృప్తి తలయెత్తుచుండును. ఈయసంతృప్తి నీయెడనే పరిసమాప్తి నొందును. నీయందుఁ బూర్ణముగా నాత్మవిస్మృతి కలుగనంత దాఁక వాని యసంతృప్తి యణఁగదు. శుద్ధబోధస్వరూపవైన నీయందుఁ జేరిపోఁగల్గుటచేతనే యీయతృప్తి తొలఁగి పరితృప్తి లభించును. నీవే గతిరూపమైన జననమరణపరంపరను దాటించుకొనిపోవుచుందువు. జీవుఁడొక్కక్షణమైనను స్థిరముగానుండు నుపాయము లేదు. తాను తనమనస్సు చంచలమని యెంతగా ధిక్కరించుచున్నాఁడో తనకు తెలియకయె యెంతగా నకర్మణ్యుఁడగుచున్నాఁడో యూహించుకొనవలయును. కాని నీవే గతిరూపమునఁ బ్రతిక్షణము తన్నుఁ జంచలునిఁగాఁ జేయుచున్నావని కానలేకున్నాఁడు. అసంతృప్తియే గతిలక్షణము. గతి యున్నంతదాఁకఁ జిత్తము చంచలముగానే యుండును. జీవుఁడు అయ్యో! తన చిత్తవిక్షేపమును గాంచక నీగతిమూర్తిని గాంచి ముగ్ధుఁడగుచున్నాఁడు. నిన్నుఁబొందెదనుచు విశ్వసింపవలయును. తన యసంతృప్తి తొలఁగిపోవుట తానే కనుఁగొనును. అప్పుడు

మాయయన్న మహాలక్ష్మియే సద్గతిదాయికయని గ్రహింపఁ గలము. అనఁగాఁ బ్రతికూలతాభావ్యపనోదనస్వరూపమును జేర్చు జ్ఞానవు నీవే యని చెప్పఁజాలుంగఁగలము.

శ్లో॥ దేవ్యై నమోఽస్తు దివి దేవగణార్చితాయై
భూత్యై నమోఽస్తు భువనార్తివినాశకాయై,
దాంత్యై నమోఽస్తు ధరణీధరవల్లభాయై
పుష్ట్యై నమోఽస్తు పురుషోత్తమవల్లభాయై. ౧౩

వివ॥ అమ్మా! నీవు దేవివి. ద్యోతనక్రీడనశీలవు, సర్వబ్రహ్మాండజాలరూపమున నిన్ను నీవు వెలయించుకొనుటే కాక వానితో సృష్టిస్థితిసంహారతిరోధానానుగ్రహములనెడి యైదాటల నాడుకొందువు. ఆమాట తెలిసి జ్ఞానవంతులై దేవగణములలోఁ జేరినవారెల్లరు సృష్టిస్థితిలయాదికారణభూతమహాదేవివి నీవే యని నిన్నే పూజింతురు. కావున నీవు దేవగణార్చితవు. నీకు నమస్కారము.

అమ్మా! నీవు భూతివి. శుద్ధసత్త్వగుణస్వరూపవు. 6 వ. మంత్రమందుఁ జెప్పఁబడినట్లు నీవు భూతికరివి మాత్రమే కావు. భూతిస్వరూపవును నీవె. అణిమాద్యష్టభూతుల స్వరూపమును నీదే. భూతి యనఁగా నైశ్వర్యము. ఎవ్వరి సంకల్ప మమోఘమో యతఁడీశ్వరుఁడు. ఈశ్వరభావమే యైశ్వర్యము. అనఁగా సర్వసమర్థత. దేనియందేని, ఏ వ్యక్తియందేని, సామర్థ్యమే దేనిఁదోఁచిన, నయ్యది నీవిభూతియే. నీసామర్థ్యమే. అట్టి నీభూతిమూర్తి నెఱింగికొని

సేవించిన వారియెడ నట్టి భూతి (ఐశ్వర్య) రూపమునసే సాక్షాత్కరించి వారి వారి యార్తులను దొలఁగింతువు. కనుకనే నీవు భువనార్తివినాశినివు. సౌఖ్యప్రదాయినివు. అట్టి నీకు నమస్కారము.

అమ్మా! నీవు శాంతిస్వరూపిణివి. ఇంద్రియక్షోభమును సహించుట, బ్రహ్మచర్యాదిక్లేశముల నోర్చుకొనుట యనునదే శాంతి. ఆరూపమున నీవే వెలయుచున్నావు. నీకు నమస్కారము.

ఓర్పునకుం బ్రసిద్ధి కెక్కినది నీస్వరూపమేయైన ధరణి. భూస్వరూపవై విశ్వమునంతటిని ధరించుటచేత నీవే ధరణివి. అట్టి యసామాన్యశక్తిస్వరూపిణివైన నిన్ను ధరించువాఁడు ధరణీధరుఁడు. విష్ణువు. సర్వంసహా (అన్నింటినిసహించునది) యనుపేర వెలయు భూరూపిణివైన నిన్ను ధరించుటచేతనే విష్ణువునకు నసఁగా సర్వత్రవ్యాపనశీలుఁడైన భగవంతునకు ధరణీధరనామము ప్రసిద్ధము. సర్వకారణభూతశక్తివైన నిన్ను ధరించుటచేతనే తాను నీకంటె వేఱుకాని భగ మనెడి షడైశ్వర్యసంపత్తికలవాఁడై భగవంతుఁడని వాసి కెక్కిన వానికి నీవే ప్రీతినిగూర్చుదానవు. ప్రీతిపాత్రమవు నీవే. కనుక నీవు ధరణీధరవల్లభవు.

పక్షాంతరమున ధరణీధరమనఁగా భూమిని ధరించునది. పర్వతము. హిమవంతుఁడనుపేర వెలయు పర్వతమునకు బొట్టెవై వెలసి, ప్రేమపాత్రమనగుటచేతను నీవు ధరణీధరవల్లభవు. "అస్త్యుత్తరస్యాం దిశి దేవతాత్మా హిమా

లయో నామ నగాధిరాజః" (కాళిదాసుఁడు) పరదేవతవైన నీవు దేవతాత్ముఁడైన నగాధిరాజహిమవంతునకు పుత్త్రివై పుట్టి ప్రీతిఁగొల్పుట వింత గాదు; ధర్మము. కావుననే హిమవంతుని బిడ్డవై వాని విజయపతాకవై ప్రీతి గల్గించితివి. చైతన్యమయివైన నీవు తన పుత్త్రివగుటచేతనే పార్వతీనామమునఁబరఁగి శివునకును వల్లభవైతివి. కావున నీ స్తుతియందే "శివసంగసుప్రాజితా, శివా." మున్నగు నామములతో నిన్నుఁ జేర్కొనుట అయినది.

అమ్మా! నీవు పోషణశక్తిస్వరూపిణివి. సర్వభూతములకును పుష్టి నొసంగుచున్నావు. సకలజననివి, భూతధాత్రివి, నీవే కనుక ఏది కేవిధమైన పుష్టి కావలెనో దానిని నీవే పెట్టుచున్నావు. సస్యాదులచేఁబోషింపఁబడు శరీరములకు భూస్వరూపవై నీవే సర్వసస్యముల నీను చున్నావు. నీవే చంద్రస్వరూపవై యోషధీలతులఁబెంచు చున్నావు. నీవే సూర్యస్వరూపవై భూతములకు దృష్టిపుష్టి నొసంగుచున్నావు. అంతే కాదు అన్నమయ, ప్రాణమయ, మనోమయ, విజ్ఞానమయ, ఆనందమయకోశములకుఁ బుష్టి నొసంగుచున్నావు. అన్నపూర్ణేశ్వరివి. దేవీ! నీకు నమస్కారము.

అమ్మా! నీవు సర్వభూతములకు సర్వవిధముల పుష్టి నొసంగుటచేతనే నీవల్లభుఁడైన విష్ణువునకు జగత్ పుష్టికర్త యనుమాట దక్కినది. కనుకనే నీవాతనికి వల్లభవు. మఱియు సర్వమూదును నీపుష్టిమూర్తిని దర్శించి నమస్కరించు పునుష్రేష్ఠులను నీవు ప్రేమఁజూతువు. వారును

నీ కమనీయమైన నీపుష్టిమూర్తిని దర్శించి మేలొందుటచే నీయెడలఁ బ్రీతిపెరి భక్తిని జూపుదురు. అమ్మా! నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ సుతీవ్రదారిద్ర్యవిదుఃఖహంత్ర్యై
నమోఽస్తు తే సర్వభయాపహంత్ర్యై,
శ్రీవిష్ణువక్షఃస్థలసంస్థితాయై
నమోనమః సర్వవిభూతిదాయై. ౧౪

తా॥ జనులను మిగుల బాధించు లేములను వాని వల్లనైన దుఃఖములను బోఁగొట్టునట్టినీకు నమస్కారము. సమస్తమైన భయములను తొలఁగించు దానవును, శ్రీమహా విష్ణుని వక్షఃస్థలమందు నిలిచి యున్నదానవును, బహువిధము లైన సంపదల నొసంగుదానవును, నగు నీకు మా నమస్కారము.

వి॥ అమ్మా! జనులను మిగుల బాధించు లేములను, వానివల్లనైన దుఃఖములను బోఁగొట్టుదానవు. నీవు మహా లక్ష్మివి, సకలజననివి. భిక్షుల లేములను జూచి యోర్వఁ జాలవు. ఆ లేములవల్లనైన దుఃఖములను, భయములను బోఁగొట్టుదానవు నీవే. దీనినిముఁకింత పరిష్కారభావముతోఁ దెలియ యున్నింతము. దారిద్ర్యములు వివిధములు. ధనదారిద్ర్యము, విద్యాదారిద్ర్యము, సంతానదారిద్ర్యము, మున్నగునవెన్నో కలవు. వానివల్లనే యనేకభయములు. దారిద్ర్యమనగా నభావబోధమే. అభావబోధమనఁగా లేమి తోఁచుటయే. అభావబోధ ముండుటవల్లనే దుఃఖము గల్గును.

దుఃఖముచేతనే భయము కల్గును. కనుక దారిద్ర్యదుఃఖ
భయములనెడి మూడును నొండొంటితోఁ గలిసియుండును.
ఈ దారిద్ర్యమనునది చిత్తధర్మము. చిత్తమందెల్లప్పుడు
నేదేనొక భావముండనే యుండును. ఈ యభావబోధమును
(దారిద్ర్యమును) దొలఁగించుకొనుటకే యీ జగత్తునందీ
కోలాహలము పరుగులెత్తుట. ఎంత కూడఁబెట్టినీ యెంత
భోగింపనీ, చిత్తక్షేత్రమందింకను గ్రొత్తకోర్కెలు తలసూపు
చునే యుండును. ఈ దారిద్ర్యము తొలఁగక దుఃఖభయము
లెన్నఁడును దొలఁగిపోవు. త్రైకాల్యములయందు దేశమందంతటను
వ్యాపించి భయానకదరిద్రతామూర్తిరూపము కానవచ్చు
టకు ఈ యభావబోధమే కారణము. అభావబోధ మెంత
యధికముగా నున్నదో యంతగా సామగ్రిసంచయము,
భోగము ననువాని యభావము లేదు. ఏ వస్తువు లభించినంత
నీయభావము తొలఁగునో చెప్పనా? అదే బుద్ధి. అట్టి బుద్ధి
యోగము నిన్నుఁ గొల్చుటచేతనే మాకు లభించును. అమ్మా!
నీవే కృష్ణరూపమున "బుద్ధియోగం దదామ్యహం" అని
గొంతెత్తి చేయెత్తి యభయవాగ్దానము చేసితివి. బుద్ధి యన
నేమి? "తత్త్వజ్ఞానాత్మికా బుద్ధిః". ఆ బుద్ధి యశుభముగా
(మలినముగా) నుండునంతదాఁక సర్వవిధముల యభావముల
నశింపఁజేయఁగల వస్తువుయొక్క స్వరూపమే గానఁబడదు,
కనుకనే యభావబోధ మేవిధముగాను తొలఁగదు. గాన
శోధమతి (నిర్మలీకృతమైన మతి) యావశ్యకము. అది సర్వ
మంగళవైన నిన్ను స్మరించుటచేతను, ప్రొక్కుటచేతను,
లభించును. ఏది లభించినంత మఱెద్దాని లాభమును గోర్వ

దనిపించదో, దేనియందు నిల్వఁగల్గుటచే దుఃసహ దుఃఖ భయములు వచ్చి పడినను చెదరుపాటుండదో, యాపరమానందమయసత్యవస్తు వేదో, దేది లభించుటచే దారిద్ర్య దుఃఖభయములు కడుండొలఁగిపోవునో దాని జాడ నెవ్వరు చూపుదురు? దాని యాచూ! నెవ్వరిత్తురు? మాచేయు నమస్కారమువలన నీ సహజప్రసాదగుణమువలన లభించు శుద్ధమతియే (నిర్మలబుద్ధిసత్త్వమే) ఉపనిషద్భాషయందు దీనినే ప్రజ్ఞ యందురు.

"అపరోక్షానుభవపర్యంతవిచారిణీ బుద్ధిః ప్రజ్ఞా" ప్రజ్ఞ ప్రకాశించునపుడే జీవుఁడు పరమాత్మయైన నీస్వరూపానుభవము చేయఁగలఁడు. అపుడీ లేములు, గొడవలు, భీతులు నన్నియుఁదొలఁగిపోవును. అపుడే నీకు భక్తినమ్రులమై నమస్కరింతుము. అమ్మా! జీవత్వాహంకారము విడిచి నమస్కరించుటే పుత్రత్వము; తీవ్రదారిద్ర్యదుఃఖభయములను దొలఁగించుటే నీమాతృత్వము.

సప్తశతియందు మహిషాసురవధానంతరము శక్రాదులు చేసిన స్తుతియందలి "దుర్గే స్మృతా హరసి భీతిమశేష జంతోః, స్వస్థైః స్మృతా మతిమతీవ శుభాం దదాసి। దారిద్ర్య దుఃఖభయహారిణి కా త్వదన్యా, సర్వోపకారకరణాయ సదార్ద్రచిత్తా।।" అనునీమంత్రవ్యాఖ్యయే యీలక్ష్మీహృదయమందలి "సుతీవ్రదారిద్ర్యవిదుఃఖహంత్ర్యై నమోఽస్తు తే సర్వభయాపహంత్ర్యై।।"-అను మంత్రమునకు జెప్పను.

అమ్మా! జగత్పాలనశీలుఁడగు విష్ణుఁడు సకలజననివైన నీసంతానమునకగు తీవ్రదారిద్ర్యదుఃఖభయములను నమస్కారమాత్రముచేతనే తొలగింపఁగల శక్తిమతివైన నిన్ను వక్షమందు సుస్థిరముగా ధరించినాఁడు, అనుటను దెల్పుటకే మంత్రమందు 'శ్రీవిష్ణువక్షఃస్థలసంస్థితా' అని చెప్పఁబడినది. శ్రీ+విష్ణు = లక్ష్మితోఁగూడినవిష్ణువు. శవర్ణ, రేఫ, ఈకారములు చేరి శ్రీశబ్దమైనది. శవర్ణమానందార్థకము; రేఫము తేజోఽర్థకము; తేజస్సు అనఁగా జ్ఞానము; ఈకారము శక్తివాచకము; "తామీంకారాక్షరోద్ధారాం సారాత్సారాం పరాత్పరాం। ప్రణమామి మహాదేవీం పరమానందరూపిణీమ్॥ (మాతృకాసరస్వతీస్తుతి) జ్ఞానానంద స్వరూపపరాశక్తి శ్రీ యని యర్థము. ఆమెయే లక్ష్మి. అట్టి తన శక్తితోఁగూడిన విష్ణువు శ్రీవిష్ణువు. మఱియు 'శ్రీయతే సర్వైరితి శ్రీః' - ఎల్లరచే నాశ్రయింపఁబడునది కనుక శ్రీః; లేదా, యిచట శోభాయుక్తుఁడైన విష్ణువనియును జెప్పవచ్చును. అట్టి విష్ణుని గుండెయందు స్థిరముగా నుండునది యని యర్థము. భావమేమనగా జననీజనకులు లక్ష్మీనారాయణులు. శక్తి లక్ష్మి; శక్తిమంతుఁడు నారాయణుఁడు; శక్తిమంతుఁడెప్పుడును శక్తిని ధరించియే యుండును. ప్రజాపాలనశక్తి జననిదే. అనఁగా శ్రీదేవి! నీదే. నీభర్తయైన విష్ణువునకు స్థితికర్తృగౌరవమును గూర్చుచు నాతని విభూతులకు (గొప్పదనములకుఁ) గారణమీవే యగుచున్నావు. నీవివిధశక్తిస్వరూపములే విష్ణుని విభూతులు నీబిడ్డలయందు నైన నేదేని విశేషభూతి కానవచ్చిన నయ్యది నీస్వహ

ముచే నున్నదే. ఈమంత్రమునందలి యుత్తరార్థమున 'నమో నమః' యనుట పునరుక్తి కాదు. లక్ష్మియైన నీకును, లక్ష్మీ ధరుండైన నారాయణునకును సమానభక్తితో మ్రొక్కుచు న్నాననుటకే. అహా! ఆదిదంపతులగు మీకు నానమస్కారములు.

శ్లో॥ జయతు జయతు లక్ష్మీర్లక్షణాలంకృతాంగీ
జయతు జయతు పద్మా పద్మసద్మాభివంద్యా।
జయతు జయతు విద్యా విష్ణువామాంక సంస్థా
జయతు జయతు సమ్యక్ సర్వసంపత్కరీ శ్రీః॥ ౧౫

తా॥ శుభలక్షణములతో గూడిన యంగములు గల లక్ష్మీదేవి సర్వోత్కృష్టవై వెలయుఁగాక. చేతులతోఁ బద్మముల ధరించిన నీవు సర్వోత్కృష్టవై ప్రకాశింతువు గాక. తమ్మిపూయిము గల బ్రహ్మచే స్తుతిపూర్వకముగా నమస్కరింపఁబడు నీవు జయమగుదువు గాక. విష్ణుని యొడమప్రక్క నిల్చియుండు జ్ఞానస్వరూపిణివగు నీవు సర్వోత్కృష్టవై వెలయుదువు గాక. సమస్తసంపదల నొసంగు శ్రీదేవివైన నీవు సర్వోత్కృష్టవై వెలయుదువు గాక!

వి॥ లక్షణాలంకృతాంగీ – సర్వశుభలక్షణములచే గుర్తింపఁబడు నంగములుగల లక్ష్మీదేవి సర్వోత్కృష్టవై వెలయుఁగాక! లక్ష్మి యనుటచేతనే శుభలక్షణాలంకృత యనునర్థము కాఁగా; లక్షణాలంకృతాంగి యనుటలో సారస్యమేమి కలదన రాదు. సత్యజ్ఞానానందములే స్వరూప

ముగాఁ గల అమ్మకు సంకల్పనము చేసి శుభలక్షణములు గల శరీరము గలది యనుటవలన, అమ్మ శరీరముజగమే. "దేశకాలపదార్థాత్మా యద్యద్వస్తు యథా యథా తత్తద్రూపేణ యా భాతి తాం శ్రయే౽హం విభోః కలామ్" (సౌభాగ్యలక్ష్మీహృదయము) దేశకాలపదార్థస్వరూపమైన వస్తుసముదాయమే యనఁగా జగత్తే తన రూపముగాఁ గలది. అట్టి పరమాత్మ యైన శ్రీమచ్ఛక్తి నాశ్రయించుచున్నాను. మఱియు "యదిదం భాసతే దేవి నామరూపక్రియాత్మకం। ప్రకాశవపుషస్తత్తత్సర్వం నాతిరిచ్యతి॥"— నామరూపక్రియాత్మకమైన సర్వమును మహాలక్ష్మియొక్క— ప్రకాశశరీరము. ఇఁక జ్ఞానస్వరూపమున సర్వప్రాణులలోను "అహమస్మి అహం జానామి, అహం శృణోమి, అహం బ్రవీమి," అను వివిధముగా వెలయునదే యమ్మగారి విమర్శశరీరము. ఈ రెండు శరీరముల రూపమునసే సత్యజ్ఞానానంద స్వరూపిణి మహాలక్ష్మి యంతట వ్యాపించియున్నది. వ్యాపకత్వలక్షణమొక్కటే యైనను అది రెండువిధములుగా మనచే ననుభవింపఁ బడుచున్నది. కనుక రెండుశరీరములనిరి. కాని

"స్వప్రకాశశివమూర్తి రేకికా తద్విమర్శతను రేకికా।
తయోః సామరస్యవపురిష్యతే పరా పాదుకా పరశివాత్మనో
గురోః" — ఈ ప్రకాశవిమర్శశరీరముల సామరస్యశరీర మే అమ్మ యంగము. ఇదే పరాపాదుకా, ఈ ద్వివిధవ్యాపకత్వలక్షణమువల్లనే యమ్మ యాంగలక్షణము గుర్తింపఁబడును, లక్ష్మి యనఁగా శోభ. అమ్మవైన నీవే సర్వభూతములందు

లక్ష్మీరూపముతో వెలయుచున్నావు. ఇంద్రియగ్రాహ్యము కాకున్నను నీమూర్తి నాయనుభవమునకు వచ్చుచుండును. జీవించి యున్నవాఁడెవ్వఁడును ప్రాణాభావము ననుభవింపఁడు. జీవనమందు సదానుభవయోగ్యము ప్రాణస్వరూపమే. ఇదే నీవ్యష్టిలక్ష్మీమూర్తి. అట్టి ప్రేమరూపిణివైన తల్లీ! నీకివే నమస్సులు. మాలోపల సదా ప్రాణరూపముతో ననుభూత వగుచున్న నీవే మా వ్యష్టి లక్ష్మీమూర్తివి. మఱియు విశ్వవ్యాపిమహాప్రాణరూపమున నున్న సమష్టిప్రాణమూర్తివియు నీవే. ఒక ప్రాణసముద్రరూపిణివైన నీయందగు విభిన్నతరంగములే జీవరూపములగా నుబుకుచున్నవి. బహుకాలమునుండి జీవులు నీయంగములే యను సత్యము నెఱుంగక యవమానించుచున్నాము. అట్టి నీ వ్యష్టి సమష్టిప్రాణలక్ష్మీమూర్తులు రెండును సర్వోత్కృష్టములై ప్రకాశించుఁగాక.

పద్మస్థవైన నీవు అనఁగాఁ జేతులయందుఁ బద్మములను ధరించిన నీవు సర్వోత్కృష్టవై ప్రకాశింతువు గాక. సత్యజ్ఞానానందస్వరూపిణివైన నీకు మూర్తికల్పనము చేసి చేతఁ బద్మములు కల్గ వర్ణించిరి. పద్మధారణమువలన మాకు రెండర్థములు తోఁచుచున్నవి. ఆశ్రితులకు సర్వసంపదల నిచ్చుదానవనియు, పద్మగంధము వాయువుచే దిక్కులకుఁ బ్రసరించునట్లు నిన్నాశ్రయించిన భక్తులకు బ్రహ్మవిద్యను బెట్టి వానివల్లనైన యశస్సును దిక్కులకువ్యాపింపఁ జేయుదువనియుఁ దెలుపు నీపుత్రస్నేహము భోగమోక్షకరసాధన

దానము చేయ నెల్లప్పుడును సంసిద్ధమనియును దోచుచున్నది. అట్టి నీమూర్తి సర్వోత్కృష్టము ఔపుఁగాక.

మఱియు నీవు పద్మసద్మాభివంద్యవు. పద్మసద్ముఁడైన బ్రహ్మచే స్తుతిపూర్వకముగా నమస్కరింపఁబడుదానవు. అనఁగా నీవల్లనే తనకు సృష్టికర్తృపదము లభించినదని కృతజ్ఞతాసూచనము సేయుటే. "యయా త్వయా జగత్స్రష్టా జగత్పాత్యత్తి యో జగత్। సోఽపి నిద్రావశం నీతః కస్త్వాం స్తోతుమిహేశ్వరః॥ విష్ణుః శరీరగ్రహణ మహ మీశాన ఏవ చ। కారితాస్తే యతోఽతస్త్వాం కః స్తోతుం శక్తిమాన్ భవేత్॥ (బ్రహ్మకృతస్తుతి, సప్తశతి మార్కండేయ పురాణము)

మఱియు మూలాధారాది సహస్రారాంత సౌషుమ్న పద్మములన్నియు నీసద్మములు. అట్టి పద్మసద్మములయందు నంతర్యాగసమారాధ్యవైన నిన్ను నిల్పి సమయాచారతత్పరులైన సాధకులభివందనము చేయుదురు. కావున బద్మవును, పద్మసద్మాభివంద్యవు, నయిన నీవు సర్వోత్కృష్టవై వెలయుదువు గాక.

అమ్మా! నీవు విద్యవు, అఖండజ్ఞానస్వరూపిణివి. ఏది తెలియఁబడినప్పుడు సర్వము తెలియఁబడునో యది విద్య. "యయా తదక్షరమధిగమ్యతే సా విద్యా" దేనిచేత అక్షర వస్తువు పొందఁబడునో యది విద్య. బహుత్వవాంఛఁజేసి ప్రకాశవిమర్శశక్తిరూపమున దాను సర్వత్ర వ్యాపింపకమున్న విష్ణుఁడు విద్యాస్వరూపిణివియు, ననపాయినివియు.

నైన నిన్ను మన్నింపక తప్పినది కాదు. అనఁగా నీవల్లనే నిఖిలేశుఁడను గౌరవమును ఆతఁడుఁగల్గి సంకల్పములు నెఱవేఱునప్పుడును ఆదియు విద్యవైన నీతోఁ గాక మఱెవ్వరికి స్వాంతకాలోపహరణాధికార మీయఁగలఁడు? బ్రహ్మవిష్ణురుద్రాదుల శక్తులు అన్నియు నీవే యనుటకే శ్రుతిపురాణాదులందు నిన్నిటులు వర్ణించుట. అట్టి నీవు సర్వోత్కృష్టవై ప్రకాశింతువు గాక.

అమ్మా! నీవు సర్వసంపత్కారివి. సర్వసంపత్కారివైన శ్రీవి. లోకమునందేదేని యధికముగాఁ బొందఁబడినపుడది సంపద యనఁబడును. ఎల్లరకు సమస్తమైన సంపదల నిచ్చుదాన వగుటచే నెల్లరు నిన్నాశ్రయింతురు. కనుక నీవు శ్రీవి. అక్షరాధిగమనమునకగు విద్య బ్రహ్మవిద్య యనఁబడును. అది శ్రీ శబ్దవాచ్యమనియు. బ్రహ్మవిద్యారూప సరస్వతి శ్రీపంచమి యను పేరఁబరఁగు చైత్రశుద్ధపంచమి మొదలుగాఁ బూర్ణిమాంతముగా సమర్చింపఁబడుననియు జగత్ప్రసిద్ధము. అట్టి బ్రహ్మవిద్య నీయాశ్రితులయెడఁ దోఁప నీవు సంపత్కారీరూపమున వెలయుచున్న నీ శ్రీరూప మనుభూతము కాదు. సంపత్కారీ యనఁగా ''సుఖసంపత్త్యయీ చిత్తవృత్తిః'' – అని శాస్త్ర నిర్వచనము. కేవల విషయ సుఖములు సైతము అనగా విషయములను దెచ్చిపెట్టు నింద్రియములవల్లనగు సుఖము సైతము నీస్వరూపమే యని తెలియఁబడినపుడు చిత్తవృత్తి విషయేంద్రియ సంయోగమున నగు తుచ్ఛసుఖమునే గాక యథార్థశాశ్వత సుఖమును తెచ్చిపెట్టఁగలదు. ఆవిధముగా సంపత్కారివగు

నిన్నాశ్రయింపక తప్పదు. కనుకనే మంత్రపూర్వ పాదమందు నీవు విష్ణుపత్నియు, నిచట సంపత్కరివనియు; శ్రీవిద్యవనియు; వర్ణింపఁబడితివి. అట్టి నీవు సర్వోత్కృష్టవై వెలయుదువు గాక. (ఈ సందర్భమున "సంపత్కరీ సమారూఢసింధుర వ్రజసేవితా" యను నామవ్యాఖ్యను శ్రీభాసురానందనాథ లలితాసహస్రనామభాష్యమందుఁ జూడఁదగును.

శ్లో॥ జయతు జయతు దేవీ దేవసంఘాభిపూజ్యా
జయతు జయతు భద్రా భార్గవీ భాగ్యరూపా,
జయతు జయతు నిత్యా నిర్మలజ్ఞానవేద్యా
జయతు జయతు సత్యా సర్వభూతాంతరస్థా. ౧౬

వి॥ అమ్మా! నీవు స్వయంప్రకాశశీలవు. క్రీడనశీలవు. వేల్పుమూకలచేఁ బూజింపఁబడుదానవు. అమ్మా! నీవు భద్రవు (మంగళస్వరూపవు) నీవు భార్గవివి. భాగ్యరూపవు. త్రికాలాబాధ్యవు. రజస్తమస్సంపర్కము లేని తెలివిచేతనే తెలియఁబడుదువు. మఱియు నీవు శాశ్వతవు. సర్వభూతములందుండు దానవు. అమ్మా! నిన్ను నీవు సర్వజగదాకారములతో బయల్పెట్టుకొని, వానితో సృష్ట్యాదికములైన మైదాట లాడుకొనుచుందువు. సృష్టిస్థితిలయతిరోధానానుగ్రహములనెడి యయిదు కృత్యములే మైదాటలు, సర్వశక్తిస్వరూపవు, సర్వశక్తిసంపుటమవ్వైన నీ వివిధ శక్తులే దేవనామములతో వ్యవహరింపఁబడి బ్రహ్మవిష్ణ్వాది నామములతోను, ఇంద్రాగ్నియమాది నామములతోను; ప్రసిద్ధములు. ఆ దేవతలెల్లరు, లోకమునందు గౌరవపాత్రు

లగుట నీశక్తిచేతనే. కనుక నీవు దేవసంఘపూజ్యవు. అఖండ చైతన్యస్వరూపవు. మఱియు నీవే ఖండఖండ చైతన్య వర్గముగానై ప్రత్యేక దేవతా నామములతోఁ బూజింపఁబడు చున్నావని యభిప్రాయము. గణేశులు, గ్రహములు, నక్షత్రములు, రాసులు, సర్వము నీశక్తిస్వరూపములు. ఇంద్రియాధిష్ఠాన దేవతలనెడి చైతన్యవర్గము నీస్వరూపము. కనుక పూజ్యవస్తువు నీసాక్షాత్తవే. కనుక సర్వోత్కృష్టవై ప్రకాశింతువుగాక! అమ్మా! నీవు భద్రవు. కల్యాణస్వరూపవు. సుఖస్వరూపవు. భద్రశబ్దము పరమాత్మకు శ్రుతులందు ప్రసిద్ధము తచ్ఛక్తివి కావునను నీవు భద్రవు, "భద్రం కర్ణేభిః శ్రుణుయామ" శ్రుతి.

అమ్మా! నీవు భార్గవివి. భర్గశక్తివి, మఱియు భ్ + ర్ + గ్ అను మూఁడు ధాతువులు చేరి భర్గశబ్దము నిష్పన్నమైనది. భేతి=భాసయతే లోకాన్; రేతి=రంజయతే జనాన్; గఇత్యాగచ్ఛతేఽజస్రం భరగో భర్గ ఉచ్యతే, జగత్తులను వెలిఁబెట్టుట, వానిని రంజింపఁజేయుట, మరల లోనికిఁ గొనుట యను మూఁడు శక్తులు భర్గునివి. తచ్ఛక్తివి కనుక నీవు భార్గవివి. ఈశబ్దమే గాయత్రీమంత్రమున "తేజస్సు" నెడి యర్థమున "భర్గస్" అని సకారాంతముగా వ్యవహరింపఁబడినది. "భర్గో దేవస్య ధీమహి", శ్రుతి, కనుక సృష్ట్యాదికార్యములు చేయు దేవుని శక్తివి నీవే యగుట భార్గవివి. కామకాలాదులను గాలపాశము నొందించు వాఁడు భర్గుఁడు; పరమేశ్వరుఁడు, అతని శక్తివి నీవు గనుక భార్గవివి. నిన్ను ధ్యానించుటచేతను, బుద్ధివృత్తిప్రచోదనము

చేయుటచేతను, మంత్రజపరూపమైన గానము చేయువారికి త్రాణము (రక్షణము) నొసంగుటచేత నీవే గాయత్రివి.

అమ్మా! నీవు భాగ్యరూపవు. భగమే భాగ్యము. భగమనఁగా షడైశ్వర్య సంపత్తి. సర్వజ్ఞత్వము, నిత్యతృప్తి, అనాదిబోధము, స్వతంత్రత్వము, నిత్యాలుప్తశక్తిత్వము, అనంతత్వము – అను నీయాఱు శక్తులును భగమనఁబడును. భగ సంపత్తియే భాగ్యము. ఈషడైశ్వర్యసంపత్తి నీస్వరూపము. "ఉత్పత్తిం, ప్రళయం చైవ భూతానా మాగతిం గతిం, అవిద్యాం విద్యయోస్తత్త్వం వేత్తీతి భగవత్యసౌ" (దేవీ భాగవతము) జగదుత్పత్తివినాశములు, భూతముల రాకపోకలు, విద్యావిద్యల తత్త్వజ్ఞానము; – అను నాలుఁటి సముదాయమునకును భగమని పేరు. అట్టి భగసముదాయము భాగ్యము. షడైశ్వర్యసంపత్తి నీస్వరూపము కనుక నీవు భాగ్యరూపవు. మఱియు శుభాశుభకర్మఫలమునకుఁగూడ భాగ్యమని పేరు. తద్రూపమున వెలయుదానవు గాన నీవు భాగ్యరూపవు. మఱియు "ఐశ్వర్యస్య సమగ్రస్య ధర్మస్య యశసః శ్రియః, జ్ఞానవిజ్ఞానయోశ్చైవ షణ్ణాం భగఇతీరితః" వెలితిలేని యైశ్వర్యము, ధర్మము, యశస్సు, శ్రీ, జ్ఞానము, విజ్ఞానము–అను నాఱింటికి భగమని పేరు. ఈ భగసముదాయమైన భాగ్యము నీ రూపము. కావునను నీవు భాగ్యరూపవు. అమ్మా! భద్రా! భార్గవీ! భాగ్యరూపనామములతో వెలయు నీవు సర్వోత్కృష్టవై వెలయుదువు గాక. అమ్మా! నీవు నిత్యవు–శాశ్వతవు. అమృతస్వరూపిణివి. భాగ్యరూపవను మాటయుండే నీనిత్యత్వమును నీయమృతత్వమును నిరూఢి

యున్నవి. భాగ్యశబ్దముచే దెలియఁబడు కర్మఫల మమృత సుధా శబ్దములచే శాస్త్రములందుఁ బ్రసిద్ధము. శ్రీ శంకరాచార్యులును గర్మఫలము నమృతమనిరి. ఉపనిషత్తులును "అన్నాత్ప్రాణో మన స్సత్యం లోకాః కర్మసు చామృతమ్" అని వర్ణించినవి. కర్మఫలాత్మక భాగ్యరూపవు నీవగుటచేత నక్షరవు నిత్యవు. నిష్కృష్ట కర్మముల ఫలము నిర్మల జ్ఞానప్రకాశమే. కర్మఫల (భాగ్య) రూపవు నీవైనపుడు, జ్ఞానప్రకాశమే దాని ఫల మనునప్పుడట్టి నిర్మలజ్ఞాన ఫలము నిన్నెరుంగుటే. కావున మంత్రమందు నిర్మల జ్ఞానవేద్యవని స్తుతింపఁబడితివి. అట్టి నీవు సర్వోత్కృష్టవై ప్రకాశింతువు గాక! అమృతమనఁబడు కర్మఫలబీజము యొక్క యంకురమే జగత్తు. కర్మఫలబీజసంగ్రహము చేసియే నీవు జగత్తును సృష్టించుచున్నావు. ఈ గ్రంథమునందు రెండవ మంత్రమున "బీజాపూరం కనకకలశం హేమపద్మే దధానాం" అను నీమూర్తి వర్ణనమున బీజపూరధారణము (విత్తులతో నిండినపండు నొకచేతఁ దాల్చుట) సృష్టి కాధారమగు కర్మఫలబీజసంచయము నీచేతిదనుట నుద్దేశించియే చెప్పఁబడినది. దీనినిబట్టి నీజగద్రూపనిత్యత బోధమునకు వచ్చును.

అమ్మా! నీవు సత్యవు, త్రికాలాబాధ్యవు. నీవు లేకుండుట యెన్నఁడును లేదు. సర్వభూతములయందును జగత్స్వరూపముననాత్మస్వరూపమున నేనను పేరనంతటనల్లుకొనియున్నావు 'చేతన, ఆత్మ, అహం'అను పేర్లతో నొప్పెడి నీ సత్యత్వము శ్రుతిస్మృతి పురాణాదులయందుఁ బ్రసిద్ధము. జగద్రూపమున

నిత్యవై నిర్మల జ్ఞానదేహ్యవైన నిన్నుఎఱింగినవానికి సర్వభూతాంతరస్థవైన నీ సత్యస్వానుభవము అరచేతి కేగుదెంచును. ఇట్టి నిన్నుఱుంగకున్నవారే నిన్ను నవమానించెడి మూఢాత్ములు. అమ్మా! అపరాప్రకృతి రూపిణివై చిదచిజ్జగద్రూపముతోను, సర్వగమగు జ్ఞానస్వరూపమున సాత్త్వికతను వెలయు నీవు సర్వోత్కృష్టవై వెలయుదువు గాక!

శ్లో॥ జయతు జయతు రమ్యా రత్నగర్భాంతరస్థా
జయతు జయతు శుద్ధా శుద్ధజాంబూనదాభా।
జయతు జయతు కాన్తా కాన్తిమద్భాసితాఙ్గీ
జయతు జయతు శాన్తా శీఘ్రమాయాహి సౌమ్యా॥

ఈ మంత్రము మును అనేకమంత్రము లందు యోగికోపాసనార్థము స్మరించెను. సాధకులు గమనింతురు గాక.

వ్యా॥ అమ్మా! నీవు సుందరివి. శ్రేష్ఠవస్తువులు కడుపునఁ గల భూమిలో నున్న దానవు. నీస్వరూపము జ్ఞానము. నీవే జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులనెడి మూఁడవస్థల రూపమునఁ బ్రకాశించుచు వానికి సాక్షిణివై నేనను జ్ఞానస్వరూపమున శోభించుచున్నావు. ఈమూడవస్థలే మూడు పురములుగా (శరీరములుగా) వర్ణింపఁబడినవి. ఇవే త్రిపురములు. ఈత్రిపురములయందును నేనను జ్ఞానస్వరూపిణివై, సాక్షిణివై శోభించుచున్నావు. కనుకనే నీవు త్రిపురసుందరివి. మఱియుఁ జిత్రవిచిత్రజగదాకారముతో నవఁగా శివాది క్షితిపర్యంతమైన షట్త్రింశత్తత్త్వసముదాయరూపవిశ్వాకారముతో వెలయుచున్నావు. కనుకను నీవు సుందరివి. నీవే మనోమయివై

ముప్పదియారవ తత్త్వమైన క్షీరాబ్ధ్యాకారములో వెలసి యనర్ఘశ్రేష్ఠవస్తువులైన రత్నస్వర్ణరజతాదులను నీగర్భమం దుంచుకొని రత్నగర్భానామనై వెలయుచు నందు సర్వరస మయివై శోభిల్లుచున్నావు. కనుకను నీవు సుందరివి.

అమ్మా! మనోమయివై బహుత్వమును, బహురూపత్వ మును గామించినంతనే యాకాశాదిపంచభూతముల రూప మున వెలసి పంచీకృతపంచమహాభూతాత్మికవై నామరూప క్రియాసహితబ్రహ్మాండజాలాకారవై యందు నీవే సమష్టి కుండలినీరూపమహాశక్తివై వెలయుచున్నావు.

బ్రహ్మాండమే పిండాండము, పిండాండవిషయమునను సర్వము నీవేయై యందు వ్యష్టికుండలినీమహాశక్తివై మహా లక్ష్మీనామమున వెలయుచున్నావు. బ్రహ్మాండమునందు వలెనే పిండాండమందును పాంచభౌతికతత్త్వవిశిష్టత యమరి యున్నది. రత్నగర్భాంతరమందు (భూమిలోపల) బిలమందు గుండలినివలె నీవును భూతత్త్వవిశిష్టమైన మూలాధారగత కులకుండమందుఁ జైతన్యమయివైన నీవే కుండలినీపరా శక్తివై కులసుందరీనామమునఁ బ్రసిద్ధవై సర్వశక్తివై శోభిల్లుచున్నావు. కనుక నీవు రమ్యవు. సుందరివి.

నీతత్త్వము నెఱింగిన సాధకోత్తముల ప్రాణాయామ హఠాదిప్రయత్నముననో, భావదార్ఢ్యముననో, జాగరితవై కులనామములో యోగశాస్త్రప్రసిద్ధమైన మూలాధారాది సహస్రారపర్యంతమైన సుషుమ్నాపథమందు నీవుచ్చరించు నపుడు అనఁగా స్వాధిష్ఠానాదికులపద్మములను భేదించుకొని

పోవునపుడు నీరమ్యత వర్ణనీయము. అది మంత్రమందలి యీతరువాతి మాటలయందు వ్యక్తమగును. అమ్మ శుద్ధ. అనఁగా నవిద్యాసంబంధమైన యాణవ మాయిక కార్మికమలములు లేనిది. సంకల్పరహితయై యున్నంతసేఁపు పరిశుద్ధయే. "అహం బహుస్యామ్" అను సంకల్పము కలుగఁగానే రజోగుణమయి యేనాఁడు సంకల్పసహిత యయ్యెనో యనఁగా నొక యవస్థావిశేషము నందెనో; (సత్త్వరజస్తమస్సులనెడి యవస్థలకే గుణములని పేరు. నా సాధనసామగ్రియందు గుణత్రయ వివరణము చూచునది.) అఖండజ్ఞానస్వరూపిణి; పరిశుద్ధ బహుత్వమును సంకల్పించెనో; యప్పు డవిద్యామయి యైనది. అవిద్య యనఁగా నల్పాల్పజ్ఞానస్వరూపము. బహుత్వవాంఛ కలుగఁగానే పంచతన్మాత్రలుగాఁ దానే యయినది. అదే యమ్మగారి యవిద్యారూపము. (ఖండఖండజ్ఞానస్వరూపము) మూలాధారమందు జాగరితయై క్రియాశీలయైనపుడే యమ్మ ధ్యానగమ్య. ఇఁకఁ బిండాండమందు సుషుమ్నామార్గసంచారశీల కాఁగానే సాధకునిలోఁ గులపథమం దేవ నెట్లు తోఁచునో మంత్రమందు వర్ణించుచున్నాఁడు. మూలాధారమందు శుద్ధజాంబూనదాభగా పుటము పెట్టిన బంగారు కాంతివంటి కాంతి గలదిగా వర్ణింపఁబడినది. ఇదే శ్రీసూక్తమందుఁ బ్రథమమంత్రమున "హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణరజతస్రజాం। చంద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ" యనియు, మూలాధారమందు హిరణ్యవర్ణగాను, అనాహతమందు వెండి బంగారు గొలుసులు ధరించినదిగాను, ఆజ్ఞయందు చంద్రకాంతివంటి కాంతిగలదిగాను

వర్ణింపఁబడినది, ఇఁక సౌభాగ్యలక్ష్మీహృదయమునందు “రూపా సా కనకప్రభాభం హృది విమ్నచ్ఛ మోజ్జ్వలం| ఆజ్ఞాయాం చంద్రసంకాశం మహః స్వప మహేశ్వరి’’-మూలమందు తప్తకనకవర్ణశోభిగాను, అనాహతమందు మెఱుపుల గుంపువలె మెఱయునదిగాను, (అదియే శ్రీసూక్తఋక్కు-నందు సువర్ణరజతస్రగ్ధారిణముగా వర్ణింపఁబడినది) ఆజ్ఞయందుఁ జంద్రకాంతివలెను; నీ తేజస్సు ప్రత్యేకముగను వర్ణింపఁబడినది. అట్టి తేజోమయమైన యమ్మ సర్వోత్కృష్టమై వెలయుఁగాక!

అమ్మా! నీవు శాంతవు. ఎల్లరకును గమనీయవు, కోరఁదగినదానవు. జగద్విగ్రహమైన నీవు మాకుఁ గమనీయ వగునప్పుడే నీతత్త్వము బోధపడును. నీవే జగద్విగ్రహ బ్రహ్మస్వరూపిణివి. అమ్మా! నీవు కాన్తిమద్భాసితాంగివి. నీజగదాకారశరీరము స్వప్రతీకములైన కాంతిమద్వస్తువు లైన గ్రహనక్షత్రాదులచే భాసిల్లును గాన నీవు కాంతి మద్భాసితాంగివి.

అమ్మా! మూలాధారమును విడిచి కలపథమును దూసికొని మీఁదికిఁబోవునప్పుడు నీ తేజోమయాంగము మెఱుపుఁదీవవలె శోభిల్లుటయు, వాయుతత్త్వ కేంద్రమైన యనాహత చక్రమందు మెఱుపులగుంపువలె శోభిల్లుటయు. నంతర్యాగనిపుణులైన సాధకోత్తములకు ననుభూతమగును గాన నట్టులు వర్ణింపఁబడినది. అమ్మా! నీవు సౌమ్యవు, చక్కని తల్లివి. చంద్రునివోలి చల్లని తల్లివి. నీవు శాంతవు. ఇంద్రియసంక్షోభమింతయు లేనిదానవు. నీసుతులమైనమాకును

శాంతావస్థను బట్టి రక్షింప వచ్చినా లేచి రమ్మా. నీకృపచే మాకును శాంతావస్థను కలిగింపవలసినది నీవే. సర్వేంద్రియాధిష్ఠానచైతన్యస్వరూపమున నున్నదానవు. గాన నీవెన యున్నచో మా యింద్రియములు విషయాకర్షణమునకై విక్షోభము లేక నీయఖండ చైతన్యస్వరూపమునందే మునిగిపోవును. అదే మాకోరిన శాంతావస్థ, సర్వస్వరూపములతో నున్నదానవు నీవే యనియు, సర్వకర్తృత్వము నీదే యనియు తెలియంగ కలుగుటచేతనే నీశాంతిమూర్తిని గుర్తింప లేకున్నాము. గుర్తింపగల్గినప్పుడు మా సంక్షోభము లెల్ల నణచి చంద్రుని బోలి సుఖపెట్టు చల్లని తల్లివి నీవే కనుక "సౌమ్యా" యని పిలుచుచున్నాము. ఓ తల్లీ! వేగ రమ్ము. సర్వోత్కృష్టవై వెలయుము.

ఈ మంత్రమందలి శ్లోకము మూను పాదములందును గులామున్నైకాసికదైన యున్నానుగుంపలిసి పరాశక్తిస్వరూప మహాలక్ష్మిని నీమ్ము లేచి యుద్బోధింపఁ జేయునప్పుడు సాధకుఁడు పొందున్న పదవులను నీమహిమన్నట్లు ప్రత్యక్షము చేసికొనును కొంత వర్ణింపబడినది. అనాహతనిర్ఘోషమును దాటి యాజ్ఞాచక్రము భేదించుకొనిపోవునప్పటినీచరిత్రము "శాంతా శీఘ్రగామూమహాసౌమ్యా" అను నామార్థనామపవాక్యమందే సంక్షేపముగానున్నది. ఆజ్ఞాచక్రమును ప్రవేశించినంతనే మనస్తత్త్వస్వరూపిణివైన నీయనుగ్రహమువలన సాధకుని యింద్రియాశ్వములు క్షోభపెట్టకుండ సారథివై యాజ్ఞాపింతువు. కనుకనే భ్రూమధ్యస్థానమైన యీ ద్విదళపద్మమునకు నాజ్ఞాచక్రమను పేరు సార్థకము, హృషీకేశత్వమునీది,

నీవాధిభర్తృత్వమును తెలియించునప్పుడే మాకు శాంతావస్థ లభించును. మంత్రజపస్తుతిరూపగానము చేయువారి క్షిప్రముగా(ద్రాణము నీవలన(గల్గును. కనుకనే నీవు గాయత్రివి. గాయత్రీధ్యానశ్లోకమందు(బదింట నొకచేతితో(దాల్చిన కశ (చబుకు) నీ వ్యాప్తీకేశత్వమునే బోధించును. అప్పుడే నీ శాంతాసౌమ్యానామములు సార్థకములు. ఇ(క నీ సౌమ్యత కులామృతైకరసికత్వము సంగ్రహముగా వర్ణించుట యప్రస్తుతము కాదు.

అమ్మా! నీవు వ్యష్టిసమష్టికుండలినీరూప పరాశక్తివని మున్నంటిని. నీవ్యష్టికుండలినీచరిత్రమే యిపుడీమంత్రమందు సాగుచున్నది. మూలాధారస్వాధిష్ఠానమధ్యమందలి నీయర్చిస్సును (ఆగ్నేయతేజస్సును) అనాహతవిశుద్ధముల నడుమనైన నీసూర్యజ్యోతియును వర్ణింపబడినవి. ఇ(క నాజ్ఞాసహస్రారముల నడుమనైన నీచాంద్రమహస్సు వర్ణింపబడును. అదే నీసౌమ్యరూపము. సోముడన(గా(జంద్రుడు. సోమునకు సంబంధించినది సౌమ్యము. అమ్మా! నీవాడు(బాము రూపమున మూలాధారము నాశ్రయించి కుండలినియను పేరితో(దామరతూ(డు వెలువ(గా సాగెడి తంతువునలె తనీయసినై కదుంగ్రొశాకారముతో నన(గా నతిశయసూక్ష్మాకారముతో(బ్రకాశింతువు. ఈ విషయమునే శ్రుతి "నీవారశూకవత్తన్వీ పీతాభాస్వత్యణూపమా" అని నివ్వరిధాన్యపు ముల్లువలె(గనుసూక్ష్మాకారముతో(బ్రకాశించు నగ్నిశిఖగా వర్ణించుచున్నది. సాధకు(డు వాయువు నాకుంచితము(జేసి దానిని పైపైకి నడిపి కుంభకము అన(గా(బ్రాణాయామ

ప్రక్రియయందు (నీకంటె వేఱుగాని ప్రాణశక్తిని విస్తరింప
జేయుపనియందు) పూరించిన వాయువును నిల్పుట యనెడి
కుంభకక్రియయందు మనసు నిల్పి స్వాధిష్ఠాన గతాగ్ని తత్త్వ
మును గుంభింపఁబడిన వాయుఘాతముచే రగిల్చిన యగ్ని
ఘాతముచేతను, ఆ వాయుఘాతముచేతను (కుండలినీ) రూప
శక్తియైన నిన్ను లేవఁగొట్టును. అపుడు నీవు బ్రహ్మగ్రంథిని
పడగొట్టి తరువాత విష్ణుగ్రంథిని భేదింతువు. తరువాత నాజ్ఞా
చక్రమందలి రుద్రగ్రన్థిని భేదించుకొని యనఁగా మూలా
ధారాద్యాజ్ఞాంతమైన యాఱు కమలములను భేదించి సహస్ర
దళకమలమందు నీవు శివునితోఁగూడి యానందింతువు. ఆ
యవస్థకే పరావస్థ యనిపేరు. అదే సాధకునకు నిర్వృతిని,
(సిద్ధిని) కలిగించును. అరుణోపనిషత్తునందును "ఉత్తిష్ఠ మా
స్వపత అగ్నిమిచ్ఛధ్వం భారతాః, రాజ్ఞస్సోమస్య తృప్తాసః
సూర్యేణ సయుజోషసః" ఓ భారతులారా (భాయాంరతాః)
స్వయంప్రకాశవస్తూపాసనమందు నాసక్తి కలవారలారా!
లెండు! నిదురపోకుఁడు. అప్రమత్తులరగుఁడు. స్వాధిష్ఠాన
గతాగ్నిని రగుల్పుఁడు. మీరు భారతియందాసక్తులు. భారతీ
సరస్వతీ శబ్దములు రెండును బ్రహ్మవిద్యార్థకములు. కనుక
భారతులారా! శ్రీవిద్యోపాసకులారా! యని సంబోధించి
చెప్పుచున్నాఁడు. ఇచ్ఛాదండముతోఁగొట్టి లేపుఁడు. అనా
హతవిశుద్ధ్యంతరసూర్యునితోఁగూడిన యాయగ్నిచేత ద్రవిం
చిన సోమునియొక్క (చంద్రునియొక్క) మఱియు నుమతోఁ
గూడుకొన్న యనఁగా రాజరాజేశ్వరితోఁ గూడుకొన్న

రాజరాజేశ్వరునితోఁ గూడి యనఁగా సహస్రారమండలి చన్ద్రమండలములోని యమృతముచేఁ దనివి నొందుదు. పిండీకార్థమే మనఁగా నగ్నికుండలినిని లేవఁగొట్టి సూర్యకుండలినిలోఁ జేర్చి వానిచేఁ జంద్రమండలమును శివశక్తి సామరస్యముచే ద్రవింపఁజేసి యా చంద్రమండలమునుండి స్రవించు నమృతధారలచే డెబ్బదిరెండువేల నాడీమార్గములను నించి తనివినొందుదునని యర్థము. అమ్మా! సాధకులను దనివి నొందించు నీ సుచరణమట్టిదే నీవు సౌమ్యనామమునఁ బరఁగితివి. సౌమ్యఁగా నిన్ను భావించినచో సాధకాపేక్షణీయ చరమఫలము. తొలుత నీవగ్నిస్వరూపిణివి. తరువాత జ్యోత్స్నవివి. ఆజ్ఞను దాఁటి సహస్రారమునఁ గామేశ్వరునితో మోదింపఁబోవునప్పుడు మహాస్వరూపివి. కుమారియనెడి పేరఁ బరఁగు కులకుండమునుండి మంత్రనాదమునతో లేచివచ్చు నప్పుడు కుమారివి. అనాహతమును మీఁటిపోవునప్పుడు తరుణివి. ఆజ్ఞను దాఁటి సహస్రారమునకుఁ బోవునప్పుడు పతివ్రతవు. ఇంకను నీయాచరితమును విశేషించి యెఱుఁగఁగోరిన సాధక పుత్రులతో విజ్ఞులారా! సద్గురు నాశ్రయించి నావిశేషచరిత్రము నరుణోపనిషత్తు, సనత్కుమారసంహిత, వసిష్ఠసంహిత మున్నగు సుభగతంత్రములందు నేర్చికొని యానందామృత ధారాపాత్రులరైనచో శాశ్వతముగా నాయను దిని నిలువఁగలరని నీవే చెప్పివేయుము. శాంతవు, సౌమ్యవు నైన నిన్ను దర్శించుటకే నీ కోర నీమాటలు వినుటకే "శీఘ్రమాయాంపి" – "వేగ రమ్మా తల్లీ" యని ప్రార్థించుచున్నారము. నీవు లలితవై ప్రకాశింతువు గాక!

శ్లో॥ యస్యాః కలాయాః కమలోద్భవాద్యా
రుద్రాశ్చ శక్రప్రముఖాశ్చ దేవాః।
జీవన్తి సర్వేఽపి సశక్తయస్తే
ప్రభుత్వమాపుః పరమాయుషస్తే॥ ౧౮

ఏమె శ్రేష్ఠశక్తివలన బ్రహ్మదేవుఁడు మున్నగువారును సేనాపతికుమారులును శతక్రతుండు (ఇంద్రుఁడు) మున్నగు వేల్పులును, సమస్తశక్తులతోఁ గూడుకొన్నవారై ప్రభుత్వము సంపాదించి పరమాయుష్మంతులైరో యట్టి సకలజననిని మహాలక్ష్మిని సేవింతును.

అమ్మా! "కలాయాః శ్రేష్ఠశక్తేస్స్యాత్" నీవు పరశివ శ్రేష్ఠశక్తివి. బిందునాదావస్థలను మూలమైన కలాస్వరూపిణివి. చంద్రకళలయందుఁ బదునారవకళ నీస్వరూపము. "చద్ + రక్ = చది ఆహ్లాదనే, రకినిష్ఠా" అను నర్థము నిచ్చు రెండు ధాతువుల చేరికచే నయినది చంద్రశబ్దము, ఆనందము దీప్తి (జ్ఞానము) అనునవియే స్వరూపముగాఁగల పరమాత్మను తెల్పును. కనుక నీవు పరమాత్మకంటె భిన్న కాని శ్రేష్ఠశక్తివి. నీవల్లనే స్రష్ట యనఁగా సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మ స్థితికర్తయైన విష్ణువు, సంహారకర్తయైన రుద్రుఁడు, మున్నగువారు శక్తిమంతులైరి. కనుకనే శ్రీ జగద్గురు శంకరాచార్యులవారును సౌందర్యలహరియందు "అతస్త్వా మారాధ్యాం హరిహరవిరించాదిభిరపి" యని స్తుతించిరి. ఆదిశబ్దముచేతఁ దిరోధానకర్త మహేశ్వరుఁడు అనుగ్రహకర్త సదాశివుఁడుగాఁ జేర్కొనఁబడిరి. ఈ పంచవిధకర్తలను పురుషులనుగా భావించి శ్రుత్యాదులు బ్రహ్మాది నామము

లతో వ్యవహరించినవి. సృష్టిస్థితిలయతిరోధానానుగ్రహము లనెడి కృత్యములైదును గళాస్వరూపిణివైన నీవెయై, అన్నింటిని మీయతి ప్రకాశించుదానవని బోధించు లలితానామప్రసిద్ధమైన నిన్ను "పంచకృత్యపరాయణా" యని యాగమ తంత్రాదులన్నియు నుగ్గడించినవి. రుద్రులును - ఏకాదశ రుద్రులు - అజుడు, ఏకపాదుడు, అహిర్బుధ్న్యుడు, త్వష్ట, రుద్రుడు, హరుడు, శంభుడు, త్ర్యంబకుడు, అపరాజితుడు ఈశానుడు, త్రిభువనుడు - అనెడు నామములతో వివిధ శివవిభూతులే యేకాదశరుద్రనామములతో నెలయును. పరమాత్మయొక్క సర్వవ్యాపకత్వమును దెలుపు విష్ణుడే కారణ బ్రహ్మముగా నెన్నినవారిచే బహువిభూతులే వ్యూహములుగా నెన్నబడినట్లు రుద్రుడి యేకాదశనామములతో నేకాదశరుద్రులుగా నెన్నబడెను. శివుని విశిష్ట భూతులై రుద్రనామమున బరగు నీపదునొకండు శక్తులును నీవియే.

శతక్రతుడు (నూరు యాగములు చేసినవాడు) ఇంద్రుడు - మున్నగాగల దేవతలెల్లరును బ్రత్యేకశక్తిమంతులై ప్రత్యేక నామములతో మనుచున్నారు. ఆయా దేవతాశక్తులన్నియు నీవియే. చంద్రకళా, బ్రహ్మకళా, సాదాకళా, కామకళా, మహావైసర్గికకళా యను పేళ్ళ వెలయు శ్రేష్ఠశక్తి నొందియే వివిధ ప్రాభవములతోఁ గూడినవారై పరమాయుష్మంతులైరి.

ఈమంత్రమందు "పరమాయుషః" నిరవధికాయుష్మంతులనునపుడు పైనిజెప్పిన వారెల్లరు లేఖశబ్దవాచ్యులే.

మంత్రమందు "లేఖాః" అనుపదమునకు బదులు "దేవాః" అని ప్రయోగించినను ఛందోభంగము కాదు. కాని ప్రాణుల శుభాశుభ ఫలములను వ్రాయువా రను నర్థమిచ్చు "లేఖాః" అను దేవపర్యాయపదమును బ్రయోగించిన ప్రయోజనము వక్ష్యమాణశ్లోకమందుఁ గనవచ్చును.

అమరులనఁగాఁ జావులేనివారు, హద్దులేని యాయువు కలవారని తెలియును. ఇఁక అమ్మా! నీవాయుఃస్వరూపవు. "విశ్వమసి విశ్వాయుః" "సర్వమసి సర్వాయుః" శ్రుతి. విశ్వమనఁగా శివాది క్షితిపర్యంతమైన ముప్పదియాఱు తత్త్వములచే విరచితమైన బ్రహ్మాండజాలమంతయు విశ్వము. ఆ విశ్వము నీస్వరూపము. మఱియు నీవిశ్వముయొక్క యాయుః స్వరూపమున నున్నదానవు. నీవు. జడముగాఁ గానవచ్చు సమస్తము నఖండ చైతన్య స్వరూపిణివైన నీ శరీరము, చైతన్యస్వరూపిణివైన నీవు జడాత్మకవుగాఁ దోఁచుట నీశక్తి లీలావిశేషము. జడాత్మకముగాఁ గానవచ్చు దానియందంతట నీచైతన్యస్వరూపము నిల్చియుండు కాల మాయువనఁబడును. కనుక నీ వాయుఃస్వరూపిణివి. ఇది సమష్టి బ్రహ్మాండ విషయము.

"సర్వమసి సర్వాయుః" అను మాట రసాదిసప్త ధాతువులు నేకాదశేంద్రియములు మున్నగువాని సంహతితో నైన పిండాండవిషయము. ఈపిండాండమందు దర్శన, శ్రవణ, గంధగ్రహణ, రసగ్రహణాది వివిధశక్తిస్వరూపముతో నుండి యాయాయింద్రియములచేఁ బనిచేయించుచున్నంత కాలము వాని యాయుఃకాలము. అనఁగా నఖండచైతన్య స్వరూప

వగు నీవు వానిలోఁ దోలఁగకున్నంతకాలము వాని యాయు ష్కాలము. రోమములు చర్మముతో నంటియున్నంత కాలము వాని యాయుఃకాలము. ఇది మొదలు సర్వమును పిండాండ విషయమునఁ జూచుకొనునది. దేవశబ్దము చక్షురాదీంద్రియములకును, ప్రాణాదివాయువులకును జెల్లు నది. వాని వివిధశక్తులు నీవియే యనియుఁ దెల్పుటకే గాయత్రీసంధ్యాద్యాదినామవ్యాఖ్యానమైన నిన్నే "దేవా నాం ధామ నామాసి" యని సంధ్యావందనభాష్యములు వ్యాపించినవి.

అమ్మా! ఆయురూపమున నిన్ను ధరించి నీ స్వరూ పమేనైన యాయుఃకాలము నభివృద్ధి చేసికొనఁదలఁచినవారు నీ దేవితో నిన్నే యుపాసింతురు. ఆయురూపమున నెలయు నిన్ను యజించి సుఖింగా సముద్భవజ్ఞానముతోఁ జెప్పఁబడిన గ్రంథ మాయుస్సూక్తము పేర శ్రుతియందుఁ బ్రసిద్ధము. అందలి ఋక్కులందు నాయువు నీవేయనియు, నాయుర్లా భమునకు సౌభాగ్యము నుగ్గడించుచు నిన్నే తృప్తి నొందింపఁదగుననియు వివరింపఁబడినది. భర్గోరూపవైన నీకు స్తుతిరూపవందనము లాచరించి మూలాధారమునుండి సహస్రారమునకు వత్తువు గాక యని "ఆయాతు వరదా దేవి అక్షరం బ్రహ్మసమ్మితం" అని ప్రార్థించి మూలాధారము నుండి సహస్రారమునకుఁ దెచ్చి, "బ్రాహ్మణేభ్యోఽభ్యను జ్ఞాతా గచ్ఛ దేవి యథాసుఖం" అని బ్రహ్మలోకమునఁబడు మూలాధారమునకు మరలిపోవ ననుజ్ఞ నిచ్చునపు డాశ్రిత సర్వార్థమైన నిన్ను సాధకద్విజుఁడు "ఆయుః పృథివ్యాం

ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యం దత్వా" – అని తొలుదొల్తఁ బరమాయువునే యాచించి తరువాత ద్రవిణమును (ఆత్మజ్ఞానమను నెడి ధనమును) పిమ్మట దానివల్ల నగు బ్రహ్మవర్చస్సును యాచించుట లోకవిదితము.

"ఓం శ్రియం లక్ష్మీమౌపలా మంబికాం గాం షష్ఠీం చ యా మింద్రసేనేత్యుదాహుః। తాం విద్యాం బ్రహ్మయోనిగ్ం సరూపామిహాయుషే తర్పయామో ఘృతేన" (శ్రుతి)

అమ్మా! ప్రణవస్వరూపిణివియు శ్రియం = ఎల్లరచే నాశ్రయింపఁబడుదానవును, లక్ష్మీం = సర్వశుభలక్షితవును, భక్తుల నొకకంట లక్షించుదానవును; గాం = భూస్వరూపవును (ఉపలక్షణముచే మహాభూతస్వరూపవును, సూర్యాది సర్వగ్రహస్వరూపవును) తేజః = జ్ఞానస్వరూపిణివి, విద్యాస్వరూపవును, అంబికాం = సకలజననివియు ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాశక్తిసమష్టిరూపిణివియు, షష్ఠీం = షష్ఠము అనఁగా షడైశ్వర్యసమూహము కలదానవును, మఱియుఁ గోశపంచకములోపల బ్రహ్మానందస్వరూపిణివై అహమ్మను పేరఁ బరఁగుచున్న దానవగుటచే షష్ఠివియు బ్రహ్మాది సదాశివాంతమైన పంచతత్త్వములకుఁ బైనైన పరమశివస్వరూప తత్త్వము నీవే యగుటచే షష్ఠివి. నీసంచారభూమియైన శ్మశానమందు – (కులమార్గమందు) సుషుమ్నాపథమందు మూలాధారాదిగా నాజ్ఞాంతమైన యాఱుచక్రములయందును సృష్టిశక్త్యాదిగా నైదవదైన యనుగ్రహశక్తిని మీఱిన మనస్తత్త్వవిశిష్టమైన యాజ్ఞాచక్రమందుఁ బరమాత్మతత్త్వ

స్వరూపిణివగుటచే షష్ఠీనామప్రసిద్ధవును, జయానామముతో ప్రసిద్ధమైన తృతీయానామము నీవెయనియు సార్థకమగుచున్నది. జయశబ్దము ప్రణవార్థకము. "తతో జయముదీరయేత్" - అనునపుడు జయమనఁగా నోంకారమని భాష్యకారులు వ్రాయుటచే జయవును, జయస్వరూపిణివియుఁ దృతీయాష్టమీ చతుర్దశులు జయతిథులగుటచేఁ దత్తత్తిథిస్వరూపిణివియు నీవే యని యుగ్గడించుటకే యింద్రసేనవు. అనఁగా నింద్రుని సర్వైశ్వర్యస్వరూప పరమేశ్వరుని సేన యనఁగా జగత్కా-రణ వస్తువులుగాఁ బరిగణింపఁబడిన శివాది క్షితిపర్యంతమైన ముప్పదియారుతత్త్వములును నీవే యనియు గొంతెత్తి శ్రుతులు పలుకుచున్నవి.

మఱియు "యయా తదక్షరమధిగమ్యతే సా విద్యా" ఏ జ్ఞానముచేత నక్షరపరమాత్మ పొందఁబడునో యట్టి విద్యవు (బ్రహ్మవిద్యవు) అనఁగా మోక్షసాధన విద్యవును. గౌడపాదీయసూత్రములందు "చైతన్యరూపా శక్తిః విద్యా పదేన తేజోనిష్ఠకళావిశేషపదేనచ పరామృశ్యతా విద్యా" అని చెప్పఁబడుటచేతను "యా వైకర్తనమండలం వపుషా వ్యాభ్యాత్యాదిత్యోజసా దూరే వ్యోమని భగ్రహాధ్వజపటాన్ క్షిప్త్వా ప్రతీకాన్ స్వకాన్ భ్రాంత్వా స్వీయపదే చిరాయ నియతం విభ్రామయత్యేవ తాన్ క్రీడంతీవ కుతూహలా ద్దిశతు నో భద్రాణి విద్యాదిమా" తనప్రతీకములైన గ్రహ నక్షత్రాదుల నాకాశమం దాడాడ నెగురవైచి తనమాట కొప్పనఁ గట్టుఁబాటు తప్పక భ్రమింపఁజేయుచుఁ గ్రీడించు చున్నదో యా యాదిమవిద్య శుభములను మాకిచ్చుఁగాక!

యని వరాహమిహిర [illegible] చెప్పియుండుటచేత స్పష్టి [illegible] మున్ను తత్కారణ [illegible] నిన్ను విద్యాశక్తిము [illegible] యున్నందుటచేతను [illegible] యోనిం'' బ్రహ్మ [illegible] "[illegible]" అనఁగా బ్రహ్మ [illegible] అనఁగా [illegible] నామరూపములందు [illegible] తాం = పరమాత్మ [illegible] మాయయ [illegible] సృష్టి నొందించుచున్నావని [illegible] గొంతెత్తి పలికినది. [illegible] శ్రీ [illegible] నీవల్లనే మాకుఁ [illegible].

శ్లో॥ లిలేఖ నిటలే [illegible]
త్వయా విలిఖ [illegible]
తవ స్వర [illegible] శ్రీ [illegible]
సమర్పయ [illegible]॥

తా॥ అమ్మా! [illegible] శ్రీ [illegible] నానొసట నేఁడో [illegible] ''విధి వ్రాయవలయు''నని [illegible] ఫలము [illegible] మనస్సునందు [illegible] విరజిల్లు [illegible] తెలుప [illegible] శ్రీ [illegible] నీయుంగరమును నాకు [illegible]

అమ్మా! నీవు [illegible] నిన్ను నాహృత్ [illegible] లేదు, [illegible]

...స్వరూపిణివియు షష్ఠీనామప్రసిద్ధవును, జయానామముతో ప్రసిద్ధమైన దుర్గానామమును నీవేయనియు సార్థకమగుచున్నది. జయశబ్దము ప్రణవార్థకము, "తతో జయముదీరయేత్" - అనునపుడు జయమనఁగా నోంకారమని భాష్యకారులు వ్రాయుటచే జయవును, జయస్వరూపిణివియుఁ దృతీయాష్టమీ చతుర్దశులు జయతిథులగుటచేఁ దత్తత్తిథిస్వరూపిణివియు నీవే యని యుగ్గడించుటకే యింద్రసేనవు. అనఁగా నింద్రుఁడని ...ైశ్వర్యస్వరూప పరమేశ్వరుని సేన యనఁగా జగత్కా-రణ వస్తువులుగాఁ బరిగణింపఁబడిన శివాది క్షితిపర్యంతమైన ముప్పదియాఱుతత్త్వములును నీవే యనియు గాంతశ్రుతులు పలుకుచున్నవి.

మఱియు "యయా తదక్షరమధిగమ్యతే సా విద్యా" ఏ జ్ఞానముచేత నక్షరపరమాత్మ పొందఁబడునో యట్టి విద్యవు (బ్రహ్మవిద్యవు) అనఁగా మోక్షసాధన విద్యవును. గౌడపాదీయసూత్రములందు "చైతన్యరూపా శక్తిః విద్యా పదేన తేజోసత్త్వకళావిశేషపదేనచ పరామృశ్యతా విద్యా" అని చెప్పఁబడుటచేతను "యా నైకర్తనమండలం వపుషప్రభాత్యస్తదివ్యౌజసా మారోహే వ్యోమని భగ్రహాధ్వజపటాన్ క్షిప్త్వా ప్రతీకాన్ స్వకాన్ భ్రాంత్యా స్వీయపదే చిరాయ నియతం విభ్రామయత్యేవ తాన్ క్రీడంతీవ కుతూహలాద్దిశతు నో భద్రాణి విద్యాదిమా" తన ప్రతీకములైన గ్రహనక్షత్రాదుల నాకాశమం దాడాడ నెగురవైచి తనమాట కొప్పునఁ గట్టుఁబాటు తప్పక భ్రమింపఁజేయుచుఁ గ్రీడించుచున్నదో యా యాదిమవిద్య శుభములను మాకిచ్చుఁగాక!

యని వరాహమిహిర [illegible] చెప్పియు [illegible] పటచేశా [illegible] మున్ను తత్కారణమ [illegible] నిన్ను విద్యాశబ్దము [illegible] యుక్తిమతచేసెను [illegible] రూపిం" బ్రహ్మకన [illegible] "[illegible]" అనఁగా బ్రహ్మ [illegible] అనఁగా [illegible] నామరూపములందు [illegible] తాం = పరమాత్మ [illegible] మాయ [illegible] [illegible] దృష్టి నొందించుచున్నా [illegible] మని [illegible] గొంతెత్తి పలికెను. [illegible] శ్రీ [illegible] నీవల్లనే మాకుఁ గా [illegible].

శ్లో॥ లిఖిత [illegible] [illegible]
త్వయా విలిఖితవ్య [illegible]
తవ [illegible] శ్రీ [illegible]
సమర్పయ [illegible]॥

తా॥ అమ్మా! [illegible] శ్రీ [illegible] దేవుఁడు నానొసట నేఁడో [illegible] "[illegible] వ్రాయువలయు"నని [illegible] ఫలము [illegible] మనస్సునందు [illegible] విరజిల్లు [illegible] శ్రీ [illegible] నీయుంగరమును నా॥

అమ్మా! నీవు [illegible] నిన్ను నాహృదయమ [illegible] లేదు. [illegible]

నాశ్రయింపఁబడుదానవు. కాదు. అది పాపపరాక్ ...
ర్మఫల మవిలంఘ్యము. శ్యేత్" సృష్టిని గావించినపుడే
సిద్ధఫలముల ప్రాయశ్చి నాఁడు. వాని కళ కామకళ,
చెప్పుఁడు నానొసఁట వ్రాసినది సర్వశ్రేష్ఠ క్తైన లక్ష్మిని
వాఁడ్రుకు లేనట్లు. నిను వర్ణించిన శ్రీసూక్తమనెడి శ్రుతి
...ాయునలయు": ప్రభాసాం యశసా జ్వలంతీం శ్రియం
...స్సునప ... దారాం తాం పద్మినీమీం ప్రపద్యే +
నది నీయుంగరము కమప ద్యే అలక్ష్మీర్మే నశ్యతాం త్వాం
ఓవికింతె వెనుకటి కారాం ధ్రారాం సారాత్సారాం
...లను ప్రాయువారల మహాదేవీం పరమానందరూపిణీమ్"
బడినది. దేవతలు శుభాశుభ ఫ... మే నీనామమనియు, జ్ఞానా
...వాడు కాదు. నీవో క... వి నీవే యనియు వేదాగమ
పరమాత్మవు. ఒకపనిని చేం... కనుక నీవు 'ఓంకార'
దానిని వివార్చను సమర్థవు. కమ్మోవర్ణ రేఖయు క్తమైనను
యూపంక్తులను విడిచి(తుడిచి) ... నీకే చెల్లును. కావుననే
నని యూవ్రాతి ఫలము నా..." అని శ్రుతిపల్కినది. నీనామము
నట్లు గుర్తుగా నీయుంగరపు, మహాదేవివి, పరమానంద
చనవున నడుగుచున్నా... గౌరవమును చూపుటకే శ్రీ
శ్లో॥ తదిదం తిమిరం ఘా... చక్రమధ్యగతబిందు (పరమాత్మ)
...నే నిల్చెరి.
శ్రియం సముద్ర...

తా॥ అమ్మా! ప్రైవత్తు నీవే దైవపును, జగజ్జననివి
నొసఁట దారి తెలియసి... 'నీవే కావలయు'నని కోరుటే
కనుక నమ్ము... నీవే కావలయునన్నను నీస్వరూపములైన
... గించు... పెట్టుమన్నను భావమొక్కటే కదా!

వి: అమ్మా! శ్రీ [illegible] వసించుదానవు. లక్ష్మివి.

శ్లో॥ కళయా తే యథా దేవి [illegible] మును లుండవు. [illegible]

తథా సంప్రత్వదే లక్ష్మి సర్వ [illegible]

తా॥ ఓ దేవీ! నీశక్తిచేతనే స్థావర [illegible] ములు [illegible]

జీవించుచున్నవి. నీవు సంపత్ప్రదవు. [illegible] బ్రహ్మ [illegible]

నామెసంబ్రసన్నవై యుండుము. [illegible] నీ ప్రార్థనచే

వి: అమ్మా! నీవు దేవివి. [illegible] నములు చూపంగలవు.

మాత్మకతనువుతో నన్ను నీవు [illegible] యు, సముద్రము

శక్తిచేతనే వానిని జీవింపజే [illegible] నేసుచున్నాను.

నీస్వరూపము ప్రాణాధారణశ [illegible] నీవే సముద్రజవు. [illegible]

మందును నీవు [illegible] సముద్రుడు; పర మీ

అవియు నీకళలే. [illegible] సమన [illegible] నానందము.

వస్తువు. అమృతమన [illegible] పుట్టినదానవు. కనుక నీవును

బ్రహ్మకళా, సాదాక [illegible]

చరాచరాత్మకమైన దంతయును [illegible] ముద్రుడు భగవంతుడు

కనుక దానిని నీకళచేతనే మను [illegible] యని సాధక

స్వరూపవు. [illegible] రూపిణి! ఆనందమయి!

నానందము, జ్ఞానము నవ్వని స్వరూ [illegible] ముద్రమందు బుట్టిన శ్రీవి

చంద్రుడు. వాని కళవు నీవు. [illegible] నీతండ్రియందు

నిన్ను దాదాత్మ్యముతో నంత [illegible] నందమయమే. నిర్మల

సాధకోత్తముని సహస్రారమున [illegible] చేరి యయిన

కళయే యానందామృతమును గురియ [illegible] నును, [illegible]

మైన యనంగా గదలెకి కదలని [illegible]

నాప్లావితము చేయును. నీవు లక్ష్మివి. [illegible]

యాశక్తి సామాన్యశక్తికాదు. అది సకలాశక్త్యాత్మ. “కలా తు శ్రేష్ఠశక్తిః స్యాత్” సృష్టిని గావించినపుడే భగవంతుడు కాముడైనాడు. వాని కళ కామకళ, నీ శ్రీనామమందలి ఈకారము సర్వశ్రేష్ఠశక్తియైన లక్ష్మిని నిన్నే తెల్పును. ఋక్ వర్ణించిన శ్రీసూక్తమనెడి శ్రుతి భాగము “చంద్రాం ప్రభాసాం యశసా జ్వలంతీం శ్రియం లోకే దేవజుష్టాముదారాం తాం పద్మినీమీం (పద్మినీమ్ + ఈమ్) శరణమహం ప్రపద్యే అలక్ష్మీర్మే నశ్యతాం త్వాం వృణే” అనియు “కామీకారాకారోద్ధారాం సారాత్సారాం పరాత్పరాం ప్రణమామి మహాదేవీం పరమానందరూపిణీమ్” అమ్మా! సర్వశ్రేష్ఠమైన ఈంకారమే నీనామమనియు, జ్ఞానానందమయ పరమాత్మస్వరూపిణి నీవే యనియు వేదాగమ తంత్రాదు లుగ్గడించుచున్నవి. కనుక నీవు ‘ఈంకార’ వాచ్యవు. నీనామమైన ‘ఈం’ కవర్ణ రేఫయుక్తమైనను కాకున్నను కామకళాపదవాచ్యమనికే చెల్లును. కావుననే “ఈం శరణమహం ప్రపద్యే’ అని శ్రుతిపల్కినది. నీనామము సారాత్సారము. నీవు పరాత్పరవు, మహాదేవివి, పరమానందరూపిణివి యని యసాధారణ గౌరవమును చూపుటకే శ్రీవిద్యోపాసకమహర్షులు శ్రీచక్రమధ్యగతబిందు (పరమాత్మ) స్థానమున ‘ఈం’కారమునే నిల్పిరి.

తల్లీ! శ్రేష్ఠారాధ్యవస్తు నీవే యైనపుడు, జగజ్జననివి నీవేయైనపుడు, అమ్మా! ‘నీవే కావలయు’నని కోరుటే కనీస ధర్మము. ‘నా కేమి కావలయు’నన్నను నీస్వరూపములైన సచ్చిదానందమ్ము పెట్టుమన్నను భావమొక్కటే కదా!

శ్లో॥ కలయా తే యథా దేవి జీవన్తి సచరాచరాః।
తథా సంపత్ప్రదే లక్ష్మి సర్వదా సంప్రసీద మే॥ ౨౧

తా॥ ఓ దేవీ! నీశక్తిచేతనే స్థావరజంగమాత్మకములు జీవించుచున్నవి. నీవు సంపత్ప్రదవు. లక్ష్మివి. ఎల్లప్పుడును నాయెడఁ బ్రసన్నవై యుండుము.

వి॥ అమ్మా! నీవు దేవివి. స్వేచ్ఛతో స్థావరజంగమాత్మకతనువులతో నిన్ను నీవు వెలయించుకొంటివి. నీ శ్రేష్ఠశక్తిచేతనే వానిని జీవింపఁజేయుచున్నావు. జీవనశక్తి నీస్వరూపము (ప్రాణధారణశక్తి నీస్వరూపము). ప్రత్యేకభూతమందును నీవు పరాప్రకృతిరూపముతో వెలయుచున్నావు. అదియు నీకళయే. జీవనదానము చేయునది యమృతవస్తువు. అమృతమనఁగా నానందము. అమృతాకళకే బ్రహ్మకళా, సాదాకళా, మహానైసర్గికకళా యని పేర్లు. చరాచరాత్మకమైన దంతయును నీవిసర్గకార్య స్వరూపమే. కనుక దానిని నీకళచేతనే మనుచుట నీపని. నీవు చంద్రకళా స్వరూపవు. చది+రక్ = ఆహ్లాదనము, దీప్తిని, అనఁగా నానందము, జ్ఞానము నిచ్చుని స్వరూపమూ యాపరమాత్మయే చంద్రుఁడు. వాని కళవు నీవు. చంద్రషోడశకళాత్మకవైన నిన్ను దాదాత్మ్యముతో సంతర్యాగక్రమమున నారాధించు సాధకోత్తముని సహస్రారమునకు చంద్రమండలమునుండి నీ కళయే యానందామృతమును గురియుచు నతని చరాచరమైన యనఁగాఁ గదలెడి కదలని డెబ్బదిరెండువేల నాడుల నాప్లావితముఁ జేయును. నీవు లక్ష్మివి. సాధకపుత్త్రుల నొక

కంట లక్షించుదానవు. సర్వసంపదలను (పొందదగినవాని నన్నింటిని) పొందించుదానవు. అమ్మా! నాకుఁ బ్రసన్నురాల వగుము.

శ్లో॥ యథా విష్ణు ర్ధ్రువే నిత్యం స్వకలాం సన్న్యవేశయత్
తథైవ స్వకలాం సమ్యక్ మయి లక్ష్మి సమర్పయ॥ ౭౩

తా॥ సనాతనుఁడై యుండెడు నాత్మస్వరూపమునం వ్యాపించియున్న విష్ణువనెడి పరమాత్మయందు నీ శ్రేష్ఠశక్తిని నీశోభను నెలకొల్పినట్లె ఓ లక్ష్మీదేవీ! నాయందును నీకళ నుంచుము. నీవు లక్ష్మివి. శక్తిస్వరూపిణివైన నిన్ను హరి లక్షించుచుండుటచేతను, సర్వమును నీచే లక్షింపఁబడు చుండుటచేతను నీవు లక్ష్మివి. నీ సంతానమేనైన సర్వమును నీవు లక్షింతువు కనుక లక్ష్మివి. జ్ఞానానందస్వరూపమైన నీకళను (శోభను) నాయందు నిల్పుము. అనఁగా "నీవు ధ్రువుఁడవు, అనఁగా శాశ్వతుఁడవు, అనిత్యుఁడవు కావు. ఆత్మస్వరూపుఁడవు. జ్ఞానానందములే నీస్వరూపము" అని మాకుఁ దెలియఁజెప్పుచు ఆ మాస్వరూపమును మాచేత ననుభవింపఁజేయుము. ఈలాభము నర్థించియే నిన్ను మేము లక్షించుట. కనుకనే అమ్మా! లక్ష్మియని నిన్నుఁ బిలుచుచున్నాము.

శ్లో॥ సర్వసౌఖ్యప్రదే దేవి భక్తానా మభయప్రదే।
అచలాం కురు యత్నేన కలాం మయి నివేశితామ్॥

తా॥ అమ్మా! దేవీ! నీవు సర్వసౌఖ్యముల నిచ్చుదానవు. నీభక్తులకు నభయము నొసంగుదానవు. కరుణించి

నీవు మాయందుంచిన కళను (శోభను) శాశ్వతనివాసినిగా చేయఁ బ్రయత్నింపుము.

వి॥ దేవీ! నీవు లక్ష్మీనామప్రసిద్ధ వెందుకైతివో నివేదించుకొందును. నీ వెల్లరకు నెల్లసౌఖ్యముల నిచ్చుదానవు. నిన్నాశ్రయించినవారికి ధనధాన్యపుత్రపౌత్రాది సంపత్సౌఖ్యములనిచ్చుటే కాక తుదకు మోక్షసౌఖ్యమును సైతము కూర్చుదానవు. మఱియు నీభక్తులకు నిన్నంటిపెట్టుకొని యుండి సేవించువారలకు వశఁగాఁ దాదాత్మ్యబుద్ధితో ("నీవే నేను" అనెడి యభేదబుద్ధితో) సేవించువారలకు సర్వమును ఇత్తువు. అనఁగాఁ గామక్రోధాదిశత్రుభయము తొలఁగింతువు. సాధకపుత్రుల నిత్యత్వమును (సత్యత్వమును) బోధించి సత్య ప్రతిష్ఠితులఁజేసి మృత్యుభయమును తొలఁగించి క్రమముగాఁ బ్రాణ (చిత్) ప్రతిష్ఠితులను నానందప్రతిష్ఠితులను జేసి యభయులను జేయుదువు. ఇదే నీకళానివేశనము. భక్తులను నీ స్వకళానివేశనముచేఁ గరుణింతువు. హే! ఆశోభను శాశ్వతనివాసినిగాఁ జేయ నీవే యత్నింపవలయును. ఏలన యుగయుగాంతరములనుండి జన్మజన్మాంతరములనుండి, నిన్ను లక్షింపని కారణముచేతనే మా సత్యచిత్సానంద తత్త్వములు విస్మృతములై యనుభూతములు కాకపోయినవి. కనుక కరుణించి మా స్వరూపానుభవము నిత్యమగునట్లు చేయు భారము వహింప నిన్నే ప్రార్థించుచున్నాను.

శ్లో॥ సదాస్తాం మత్ఫాలే పరమపదలక్ష్మీః స్ఫుటకలా
సదా వైకుంఠశ్రీర్నివసతు కలా మే నయనయోః।
వసేత్సత్యే లోకే మమ వచసి లక్ష్మీర్వరకలా
శ్రియః శ్వేతద్వీపే నివసతు కలా సా స్వకరయోః॥ ౨౮

తా॥ అమ్మా! పరమపదలక్ష్మివైన నీకళ నానొసట నెల్లప్పుడు నిల్చుగాక! వైకుంఠలక్ష్మివైన నీస్ఫుటకళ నా కన్నులయం దెల్లప్పుడు నిల్చుగాక! ఈమర్త్యలోకమందు మానుషశరీరముతో నేనున్నంతకాలము నీశ్రేష్ఠకల నా వాక్కునందు నిల్చుగాక! శ్వేతద్వీపవాసినివైన శ్రీదేవి! సుప్రసిద్ధమైన నీకళ నాచేతులయందు నివసించుగాక!

వి॥ అమ్మా! వైకుంఠమనియు, బృందావనమనియు వైష్ణవులును, కైలాసమని శైవులును, పరమపదమని యోగులును, వ్యవహరించు సహస్రారమందు నీ సాధక పుత్త్రుడు (నేను) అనుభవించు నీశోభ నాఫాలమందు సుస్థిరముగా నుండుగాక! సంకల్పితకార్యములయందు నలసటి, వికుంఠత (మొక్కవోకుండుట) ప్రతిఘాతము లేని శ్రీదేవివి. అమోఘసంకల్పవైన శ్రీదేవివి. జ్ఞానానందస్వరూపశక్తివి. అట్టి నీకళ నాఫాలమందు నిల్చుగాక! అమ్మా! నీయమోఘ సంకల్పమే జగత్సృష్టి. అందు నీకళయే నాకు గోచరించు చుండుగాక! నీవు సంకల్పించి పొందిన నీవిగ్రహమే యీ జగత్తు. ఇంద్రియానుభవయోగ్యము కాని నీజ్ఞానానంద స్వరూపమూర్తి నెఱుంగుటకు మున్ను మాచేయు సాధనము నీజగద్విగ్రహమును గాంచునపుడు నీశ్రేష్ఠశక్తి నామనూప

క్రియాసహితవస్తువుల నెందెందు వెలయునో కాంచి నీయాగమమూర్తి నెఱుంగుటకే మాకీ కన్నుల నిచ్చితివి. అపని వానిచేఁ జేయించుటే మాకన్నులయందుఁ గలానివాసము. జగత్తంతయు శ్రీకళామయముగాఁ గనఁగల్గువాఁడే యథార్థ శ్రీమూర్తి నెఱుంగఁగలఁడు.

మఱియు వాగ్రూపమంతయు ఘనీభావ మొందినపుడు అనఁగా నానాకారాకారితమైనపుడే లిపి యనఁబడును. అపుడే నీవు పుస్తకరూపిణీసరస్వతివి—బ్రహ్మవిద్యవు. ఋషుల హృదయమున నీవే వెలసి నీతత్త్వము నెఱిఁగించు బ్రహ్మానుభూతి వాక్యములే వేదములు. అవి శ్రవణేంద్రియముచే గ్రహింపఁబడునపుడు శ్రుతులనఁబడును. అవే ఘనీభూతములైనపుడు అనఁగా లిపిరూపము నొందినపుడు పుస్తకములనఁబడును. తద్రూపములోను నీవే వెలయుదువు. అపుడే నీవు పుస్తకరూపిణీసరస్వతివి. జగచ్ఛక్తిస్వరూపిణివైన నిన్నభిధ్యానించుటకును పుస్తకరూపిణివైన నిన్నభిదర్శించి ధన్యుల మగుటకును నీవిచ్చిన కన్నులే మాకాధారము. అవి యాత్మార్పణశీలురను నీయొడికిఁ జేర్పు సాధనములు. కనుకనే నయనములు. వానియందు మొక్కవోని చూపుబలిమిరూపమున నీకళ నవఁగా దర్శనశక్తిశోభను మిత్రనామఖ్యాతితో నిల్పుమని ప్రార్థించుచున్నాను.

భాషాదేవీ! మాతృకావర్ణస్వరూపిణీ! నీవీ వచోవిలాససౌభాగ్యమును దనుజమనుజులమైన మాయందే పెట్టితివి. అదే నీవకకళ. శ్రేష్ఠశోభ. వరవచశ్శోభారూపమున వెలయని మనుజశరీరములైనను నింద్యములే యగుచున్నవి.

నీకొట్టిన శ్రేష్ఠభాష్యోపాసనాయముననే యథాశక్తిగా నిన్ను సార్థవాక్యములతో నుతింపఁగల్గుచున్నాము. నీవైఖరీరూప వాక్సహాయముతో నర్థులకు నిన్నుఁ దెలియఁ జెప్పఁగల్గుచున్నాము. జపక్రియయందు మాలో మధ్యమావాగ్రూపమైన నీ శ్రేష్ఠశోభ చేతనే మానసికజపము నొనర్చి నీకళను (శోభను) అనుభవించి కడు మేలొందఁగల్గుచున్నాము. కనుక నీ భాషారూపశ్రేష్ఠకళ నా వాక్కునందు నిల్చి యున్నచో మేము తరించి పరులను దరింపఁజేయఁగలము. దానిచే విద్యాదానఫలరూపయశస్సు నొందఁగలము. నీవు చేయించిన జ్ఞానస్తన్యపానముచే ధన్యుఁడైన సాధకపుత్రుఁడు "యశో జనేఽసాని స్వాహా" యని ఘోషించుట వింటివా?

అమ్మా! రజస్తమస్సంపర్కము లేని శుద్ధజ్ఞానానందమయివైన నీవు మానససారమున (శ్వేతద్వీపమున) అనుసంధానింపఁబడినప్పుడు శ్వేతద్వీపనివాసినివి, శ్రీదేవివి. "సా" శబ్దముచే వ్యవహరింపఁబడుదువు. బ్రహ్మమునకు భూషమైన తచ్ఛబ్దము స్త్రీలింగరూపము "సా". కనుక నీవు పరమాత్మస్వరూపిణివి, అట్టి నీకళ నా చేతులయం దింద్రశబ్దముతో వ్యవహరింపఁబడు గ్రహణశక్తిరూపమున నీవు వెలయుచున్న రెండు చేతులు మోడ్చి నిన్ను మ్రొక్కుటకుఁగాని; జపాదులందు శరీరము మంత్రమయము చేసికొనుటకై మంత్రాక్షరములను శరీరమున న్యసించుకొనునప్పు డాయాస్థానములను దాఁకుటకుఁగాని, నిన్ను సంకీర్తించునపుడు కరతాళములు వేయుటకుఁగాని, యోన్యాదిముద్రావిరచనమునకుఁగాని, నీ పారమ్యమహిమాదులను శాస్త్రతపరోపకారము

నన్నై లిపిరూపము నొందించుటకుఁగాని, తుదకు పీఠాల పూజాదులను చేయుటకు నుపచారక్రియలు చక్కఁగాజరు పుటకుఁ జాలియుండవు గదా! కనుకనే శ్రీదేవీ జ్ఞానానంద స్వరూపశక్తియుతపరమాత్మస్వరూపిణీ! నీశోభను ఫాలనేత్ర పదేకరముయందు లెస్స నిల్పుమని ప్రార్థించుచున్నాను.

శ్లో॥ తావన్నిత్యం మమాంగేషు క్షీరాబ్ధౌ శ్రీకలా వసేత్।
సూర్యాచంద్రమసౌ యావద్యావల్లక్ష్మీపతిః శ్రియా॥

తా॥ ఓయమ్మా! సూర్యచంద్రులు ఉన్నంతకాలము, శ్రీదేవితో విష్ణు వున్నంతకాలమును నాసర్వాంగముల యందును క్షీరాబ్ధియందును (సహస్రారమునందును) నీ శ్రీకళ నిత్యము వెలయుచుండుఁగాక!

వి॥ జ్ఞానానందస్వరూపశక్తియుతపరమాత్మశక్తి నా సర్వాంగములయందును యోగశాస్త్రములో క్షీరాంబుధిగా భావింపఁబడు సహస్రారమునందును శ్రీకళ శాశ్వతముఁగా నుండుఁగాక! యని సాధకుఁడు కోరుచున్నాఁడు. కాని శరీర మనిత్యము, కావున శాశ్వతత్వము పొసఁగదు. ఇపుడు 'సూర్యచంద్రు లున్నంతకాలము, శ్రీతో లక్ష్మీపతి యున్నంత కాలము' అనుమాటల యాథార్థ్యమును సమన్వయించు కొనవలయును. శరీరమందు సూర్యచంద్రు లున్నంతకాల మనఁగా పింగళానాడియు (సూర్యనాడియు) ఇడానాడియు (చంద్రనాడియు) నడచుచున్నంతకాలమని యర్థము. హం బీజము సూర్యనాడిని, సబీజము చంద్రనాడిని దెలుపును. సమస్తమున హం + సః = హంసః; యగును. కాఁగా సూర్య

చంద్రరూపశ్వాసములు నడుచుచున్నంతకాలమని యర్థము. ఇంక శ్రీతో లక్ష్మీపతి యుండునంతవఱకు శ్రీతో ననఁగా "నేను"తో లక్ష్మీపతి-ప్రాణనాథుఁడున్నంతవఱకు అని చెప్పవలయును. బ్రహ్మమనస్సుగాను, లక్ష్మీపతి యనఁబడు విష్ణువు ప్రాణముగా ననఁగాఁ జైతన్యముఁగాను, శివుఁడు జ్ఞానముఁగాను, శ్రుతులు వర్ణించినవి. ప్రాణము కేవలము వాయురూపవస్తువు కాదు. చైతన్యమే ప్రాణశబ్దవాచ్యము. అఖండచైతన్యమే ఖండఖండచైతన్యవర్గముగా నై సర్వేంద్రియములకడ నింద్రియాధిష్ఠానచైతన్యమనుచు మిత్ర, వరుణ, అశ్విన, ఇంద్ర, చంద్ర, విష్ణు, ప్రజాపతి మున్నగు నామములతో జ్ఞానకర్మేంద్రియముల యధిష్ఠానమై వానిచే దర్శనశ్రవణరసగ్రహణాదికార్యములను జేయించుచుండును. అదియే "నేను"తో సర్వేంద్రియాధిష్ఠానచైతన్యముండుట. అదియే శ్రీతో లక్ష్మీపతి యుండుట. కాఁగా "అహం" వస్తు వింద్రియములతోఁగూడి పని చేయుచున్నకాలము మొత్తముపై నింద్రియశక్తులు నశింపక శ్వాసము వెగిరిపోక సాగుచుండునంతవఱకు, మరణమనెడి యూరవనికారము శరీరమునకు రానంతవఱకని యర్థము.

నాసుషుమ్నాంగములైన మూలాధారాదులందును, సహస్రారమందును, శక్తిశక్తిమంతులు లక్ష్మీనారాయణులు-పార్వతీపరమేశ్వరులు నాయనుభవమునకు వచ్చుచుందురు గాక. గాయత్ర్యుపాసనయందును సాధకులు "బ్రాహ్మణేభ్యో౽భ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛ దేవి యథాసుఖం" అని "ఆయాతు వరదా దేవి" అని పిలిచి సహస్రారమందు

శ్రీకళాచిరావస్థానమునే కోరుకొనుచుందురు. మఱియు "యావత్ కంఠగతాః ప్రాణా యావన్నస్మృతి చేంద్రియం తావన్మే శ్రీకలా తిష్ఠేద్హృది పర్వతమూర్ధని" - ఇచట సహస్రారమే పర్వతమూర్ధము. మూలాధారమునుండి లేవఁబడి స్వాధిష్ఠానాదుల నతిక్రమించి సహస్రారమందుఁ జేర్చుటే యోగికసాధకుని ప్రయత్నము. అదే వాని ప్రార్థనము.

శ్లో॥ సర్వమంగళసంపూర్ణా, సర్వైశ్వర్యసమన్వితా,
ఆద్యాదిశ్రీర్మహాలక్ష్మీ త్వత్కళా మయి తిష్ఠతు ॥ ౨౬

తా॥ అమ్మా! ముగ్గురమ్మల మూలమైన యమ్మా! మహాకాళీ, మహాలక్ష్మీ,మహాసరస్వతులనెడి యాద్యలకాదివి నీవు. కనుకనే మహాలక్ష్మివి. (ఈవిషయమున విశేషమునకై 'నాసప్తశత్యుపాసనాక్రమము' చూచునది.) సర్వమంగళములతో నిండినట్టియు,సర్వసామర్థ్యములను గలిగించునట్టియు నీశ్రేష్ఠశక్తి నాయందు నిల్చుఁగాక.

మంగళశబ్దమున కనేకార్థములుగలవు. ఈజగమందెన్ని మంగళములున్నవో యాయన్నిటియందు నిండి యున్నది నీకళయే. లోకమందు మంగళము, తెనిమిది. బ్రాహ్మణుడు, గోవు, హుతాశనుఁడు, హిరణ్యము,ఘృతము, ఆదిత్యుఁడు, జలము, రాజు - ఈయన్నింటికిని మంగళవిధాన కారిణి నీకళయే. కనుకనే నీకళ సర్వమంగళసంపూర్ణ. సుఖమునిచ్చుట, యభీష్టమును పాలించుట, శ్రేయస్కరత్వము, శుభకరత్వము, కోరికల నీడేర్చుట, చెడుగును

దొలఁగించుట మున్నగునవన్నియు మంగళములే. ఇవన్నియు నీ శ్రేష్ఠశక్తియందే యున్నవి. అమ్మా! నీవు సర్వమంగళ సంపూర్ణవు. అనునపుడు ముఖ్యతాత్పర్యమొకటి స్ఫురించును. సర్వమందును మంగళస్వరూపముతో నిండియున్న దానవు. నీ చైతన్యమయరూపమే మంగళము. పరాప్రకృతి నామముతో 'నే'ననుచు నంతట నిండియున్న దానవు నీవే. 'సర్వత్ర అతతిః ఆత్మా'.— అంతట చేతనరూపముతో (నేను రూపముతో) నిండియున్న దానవు నీవే. జ్ఞానానందమయమువైన నీవే 'అహం' అను పేరితో నుపాధులయందుండుటే మంగళము. నీవు లేచిపోవుటే యమంగళము. మనుజ శరీరములయందు నీవున్నంతకాల ముపాధికెట్టి సంజ్ఞ పెట్టుకొన్నను దానికి ముందు నీ పేరు 'శ్రీ' చేర్పక తప్పదు. ఈ 'శ్రీ' సంజ్ఞ చతుర్వర్ణములవారి పేళ్ల ముందు క్రమముగా బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజశ్రీ, రాజశ్రీ, శ్రీ యని వర్ణజ్ఞానమునకై చేర్పఁబడును. నాల్గింటియందును శ్రీకారము తప్పదు. తరువాతఁదీసివేయుట తప్పదు. ఇదే నీ సర్వమంగళ సంపూర్ణత.

అమ్మా! నీవు సర్వైశ్వర్యములతోఁ గూడిన దానవు. సంకల్పమమోఘమగుటచే సమర్థుఁడైనవాఁ డీశ్వరుఁడు. ఈశ్వరభావమే (ఈశ్వరుఁడై యుండుటే) ఐశ్వర్యము. అనఁగా సామర్థ్యము. దీనికే విభూతి, భూతి యని వ్యవహారము. కేవల దేవసంబంధమైన షడైశ్వర్యము లాఱు. సర్వజ్ఞత్వ, నిత్యతృప్తిత్వ, అనాదిబోధత్వ, స్వతంత్రత్వ, నిత్యమలుప్తత్వ, అనంతత్వములు. అణిమాదిసిద్ధులు నైశ్వ

ర్యములే. అణిమ, మహిమ, గరిమ, లఘిమ, ప్రాప్తి, ప్రాకామ్యము, ఈశత్వము, వశిత్వము – అనునవి. ఇవి గాక కేవల జాగతికైశ్వర్యము లెవియనిన, నిన్ను సేవించు వారికి లభించునవి. దాసీధన ధాన్య క్షేత్ర వస్త్ర వాహన బంధు సుతాదులు, ఇందు మొదటి తెగకుఁ జెందిన యోగములను సర్వసాధారణమైన ధీశక్త్యాది సేవములు నీకే చెల్లును. రెండవ తెగవి యణిమాదులు. అంతరంగక్రమమున నిన్నారాధించు సాధకులకుఁ గల్గును. మూఁడవ తెగవి జాగతికభోగ వాంఛతో స్థూలపూజాస్తోత్రాదుల నినుఁగొల్చి మెప్పించు వారికిఁ గల్గును. ఇన్నివిధముల నైశ్వర్యరూపమున నీకళయే వెలయుచున్నది. అది యెప్పుడేవిధమున వెలయుఁదగి యున్నదో యప్పుడా విధమున నాయందు నిల్చుఁగాక! అని సాధకుఁడు ప్రార్థించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ అజ్ఞానతిమిరం హన్తుం శుద్ధజ్ఞానప్రకాశికా
సర్వైశ్వర్యప్రదా మేఽస్తు త్వత్కలా మయి సుస్థిరా॥

తా॥ అమ్మా! నీకళ యజ్ఞానాంధకారమును దొలఁగించు శుద్ధజ్ఞానమును బ్రకాశింపఁజేయునది. ఆనీకళ నాయందుఁ జిరస్థిరమై యుండి నాకు సర్వైశ్వర్యముల నిచ్చునది యగుఁగాక!

వి॥ విజ్ఞానము శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాత్మకమైన ఖండఖండజ్ఞానముఁగాఁ (అల్పాల్పజ్ఞానముఁగా) వెలఁగుచుఁ దుచ్ఛానందమునే (అల్పాల్పానందమునే) కలిగించునో యదే యజ్ఞానము, అశుద్ధజ్ఞానము, అదే మంచిచెడ్డల ననఁగా

ఆత్మానాత్మవస్తువులను వివేకింపనీయదు. కనుకనే చీఁకటిగా చెప్పఁబడినది. శుద్ధజ్ఞానమనఁగా సర్వేంద్రియముల కడ నింద్రియాధిష్ఠాన చైతన్యవర్గ మనుపేర నఖండవిశుద్ధచైతన్యమే వెలయుచు దన బహుత్వసంకల్పముచేతఁ దానే వివిధ విషయాకారముల వెలయుచు వానినిఁ దన రూపమే యైన బుద్ధికడకుఁ దెచ్చుకొనుచుఁ దానే నేత్రాదిజాలకోపాంతములందు హృత్పద్మాసనలీలఁ గూర్చుండి తానే "అహం" (నేను) అనుపేర మనువుగా సేవించుచున్నది. గాన "నేను" విశుద్ధాఖండచైతన్యముకంటె వేఱుకాను. అని బహుమానించుటే విశుద్ధజ్ఞానము. దివ్వటివలె నిట్టి తెలివి వెలయుటే యజ్ఞానతిమిరనాశము. అప్పుడే మానవ తనువు నాశ్రయించియున్న నేననునది యథార్థోపాసనయను సంస్కారసిద్ధి యైనదని యెన్నవలయును. అది యైనప్పుడే బ్రహ్మకళాలాభమయి సర్వైశ్వర్యములు వచ్చును. ఈయైశ్వర్యప్రదానశీలము శ్రీదేవిదే యనెడి శ్రద్ధావిశ్వాసములతో సాధకోత్తముఁ డమ్మను గళాలాభము నర్థించుచున్నాఁడు. సర్వైశ్వర్యప్రదానశీల యమ్మదే కనుక శ్రీమాతృకళను దనయందు సుస్థిరము చేయుమనుచున్నాఁడు.

ఇచటఁ గళాశబ్దనిరుక్తి యప్రస్తుతము కాదు. క్ + అ + ల్ + అ + అ — కకారము ఆకాశమును, అకారము దానియందు నిహితమైన చైతన్యమును, లకారము పృథివిని, అకారము దానియందుంచఁబడిన చైతన్యమును, తుది అకారము శుద్ధచైతన్యమును దెలుపును. పృథివి మొద

లాకాశపర్యంతముగాఁ బరిదృశ్యమాన (ఇంద్రియాదులచే ననుభవింపఁబడుచున్న) సర్వప్రపంచము బ్రహ్మమే. "సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ" శ్రుతి. శివాద్యవని పర్యంతము షట్త్రింశత్ తత్త్వరూపమునఁ బరిదృశ్యమానమగు సర్వప్రపంచమున కధిష్ఠానమైన నిర్విశేషమైన బ్రహ్మమునే నేను. (అహం బ్రహ్మాస్మి) అనెడి యఖండాత్మానుసంధానమే కళ.

అది నాయందు సుస్థిరమైనపుడు సర్వైశ్వర్యప్రదమగును. అది నీకరుణ కధీనము. షట్త్రింశత్తత్త్వసంచయ వివరణముగూర్చి నా యనువదించిన 'సిద్ధాంతశిఖామణిని' 'సౌందర్యలహరిని' జూచునది.

శ్లో॥ అలక్ష్మీం హరతు క్షిప్రం తమః సూర్యప్రభా యథా।
వితనోతు మమ శ్రేయస్త్వత్కళా మయి సుస్థిరా॥ ౯

తా॥ అమ్మా! (వెనుకటి శ్లోకమందు వివరింపఁబడిన) నీకళ నాయందు సుస్థిరమై ప్రొద్దువెలుఁగు చీకటినివలె నాయలక్ష్మిని దొలఁగించి నాకు శ్రేయస్సును కలిగించుఁగాక!

వి॥ సూర్యప్రభా ప్రకాశమైనంతనే చీకటి తొలఁగుట తప్పదు. అటులే నీకళ నాయందుఁ జెదరక నిల్చినపుడు నాయలక్ష్మి యనఁగా నా దౌర్భాగ్యము తప్పక తొలఁగును. అంతేకాక నాకు సర్వశ్రేయస్సులును లభించును. ధనధాన్యరత్నపుత్త్రాదిపార్థివశోభ లేకుండుటే యలక్ష్మి కాదు; దౌర్భాగ్యము కాదు. 'అపస్మృతి, విషయానుధావనము, జాగ్రదాద్యవస్థల నభిమానించుటచేనగు రాగద్వేషాదులు

మున్నగునవియే యలక్ష్మి. వెనుకటి శ్లోకమున వివరించిన శ్రీకళ బ్రహ్మానుసంధానభాగ్యము లభించి యది స్థిరపడి నప్పుడే యీ దౌర్భాగ్యము తొలఁగును. జ్ఞానానందమయ శక్తిస్వరూప శ్రీదేవి, ఎల్లరచేత నాశ్రయింపఁబడునది కనుక శ్రీ. ఈయాశ్రయణము పైని వివరించిన దౌర్భాగ్యము తొలఁగుటకే కావలయును. అట్టి దౌర్భాగ్యము వడిగా నడంగుటకే దానిచేఁ బీడింపఁబడిన సాధకుఁడు లక్ష్మీదేవిని గతార్థ్యర్థియగుచు నాశ్రయించును. ఈవిషయమున సమగ్రవివరణమునకై నావ్రాసిన శ్రీసూక్తరహస్యార్థ మందలి "చంద్రాం ప్రభాసాం (తుదినిజూడుఁడు) పద్మినీమీం శరణమహం ప్రపద్యే అలక్ష్మీర్మేనశ్యతాం త్వాం వృణే" అను ఋగ్వివరణముఁ జూచునది.

ఈదౌర్భాగ్యము శ్రీకళాస్థిరత్వముచే నడఁగుటే సౌభాగ్యము. అదే శ్రేయస్సు. కనుకనే సాధకుఁడు "వితనోతు మమ శ్రేయః" అని తనువాంఛితలాభమైన శ్రేయస్సు నర్థించుచున్నాఁడు. శ్రేయస్సు; నిశ్శ్రేయసము, స్వశ్రేయసము, సమానార్థకములే. మోక్షమను నర్థము నిచ్చునవియే. సాధకజీవునందు శ్రీకళాస్థిరత్వము కలుగునప్పుడే పైని వివరించిన దౌర్భాగ్యము తొలఁగుటయు దానివలననే శ్రేయోలాభమును (అమృతత్వమనెడి ముక్తియు) కలుగును. కావుననే తొలుత దౌర్భాగ్యనిరహరణము నర్థించి తమ్మాలముగా ముక్తి నర్థించుచున్నాఁడు. సాధకజీవునందు శ్రీదేవి కరుణచేఁ గళావస్తుస్థిరత నైనప్పుడే శరీరేంద్రియములవలన నాత్మ విడువఁబడుట యనెడి ముక్తి. సంసారబంధమోక్షణ

యనెడి భాగ్యము. శరీరేంద్రియములతో నడసిన యాత్మ యద్వితీయమై యుండుట యనెడి కైవల్యము, దుఃఖాదులు జీవునుండి నిర్గతమై పోవుట యనెడి నిర్వాణము. మరణము లేకుండుట యనఁగా జననము లేకుండుట యనెడి యమృతము. ఆత్మను సంసారపాశమునుండి విడిపించుట యనెడి మోక్షము లభించును. ఇదియే నిశ్చితమైన యవిచలితమైన శ్రేయస్సు. శ్రీదేవికళాప్రతిష్ఠ చేసినఁ నీసౌభాగ్యమునే యీ మంత్రమందు సాధకుఁ డర్థించుచున్నాఁడు.

శ్రీసూక్తమంత్రము:- శ్లో॥ చంద్రాం ప్రభాసాం యశసా జ్వలంతీం శ్రియం లోకే దేవజుష్టాముదారాం తాం పద్మినీమీం శరణమహం ప్రపద్యేఽలక్ష్మీర్మే నశ్యతాం త్వాం వృణే।

శ్లో॥ ఐశ్వర్యమంగళోత్పత్తి స్త్వత్కళాయాం నిధీయతే।
మయి తస్మాత్కృతార్థోఽస్మి పాత్రమస్మి స్థితేస్తవ॥

అమ్మా! నాయందు నీకళాప్రతిష్ఠవలన నైశ్వర్య మంగళోత్పత్తి నిల్కడనొందుటచేఁ గృతార్థుఁడ నైతిని. ఇఁక నీనిల్కడకుఁదగిన పాత్రమైతిని. ఈమంత్రమందుఁ గానఁగల నైశ్వర్యమంగళశబ్దముల వివృతి 26 వ మంత్రముక్రిందఁ బూర్తిగాఁ జేయఁబడినది. కనుక పునర్వివరణమునక్కఱలేదు. సాధకుఁడు కృతార్థుఁడై తనయందు శ్రీదేవిస్థితి నెంచి మురియుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ భవదావేశభాగ్యార్హో భాగ్యవానస్మి భార్గవి!
త్వత్ప్రసాదాత్పవిత్రోఽహం లోకమాతర్నమోఽస్తు తే॥

తా॥ భార్గవీ! నీవు నాయందుఁబ్రోవఁ జేయుటయనెడి సంపత్తికిఁ దగినవాఁడనైతిని. కనుక నేనుసర్వసంపన్నుఁడను. నీవునాయొక్క ప్రసన్నురాలవగుటచేఁ బవిత్రుఁడనైతిని. నీవు సర్వలోకజననివి. తల్లీ! నీకు నమస్కారము.

లక్ష్మీకళ యావేశించిన సాధకుఁడు తన ధన్యతను దన పరిపూర్ణసంతుష్టిని జగన్మాతతోఁ జెప్పుకొనుచున్నాఁడు.

తొలుత "భార్గవీ" యని సంబోధించుచున్నాఁడు. కామకాలపరిపాకము చేయుటచే భర్గుఁడనఁబడు భగవంతుని శక్తివి అని యభిప్రాయము. ఇంతకాలమునకు నాసత్కర్మ పరిపాకముచేసి సౌభాగ్యలక్ష్మివైన నీవు నీకళను నాయందు స్థిరపఱచితివి. ఇదే సాధకజీవుఁడాశించు సంపత్తి. కనుక నేను సంపన్నుఁడను. లక్ష్మీకలాసంపద యబ్బినపుడు దాని ఫలము పవిత్రతయే. అనఁగా ఆణవ కార్మిక మాయికము లనెడి మలత్రయము తొలఁగిపోవుటయే. అపుడే పాప సంపర్కము తొలఁగు నన్నమాట. అపుడే జీవుఁడు పవిత్రుఁడగును. పవివలనఁ ద్రాణము నొందినవాఁడు. పవి యనఁగా మృత్యుభయము. అది తొలఁగిపోయినవాఁడు పవిత్రుఁడు. జనన మున్నప్పుడు మరణము తప్పదు. కనుక మృత్యుభయము లేనివాఁడు, అనఁగా జననమరణరూపభయము మఱి లేనివాఁడనైతినని తన ధీరతకు మురియుచున్నాఁడు. నీప్రసన్నతయే యీనాపవిత్రతకు హేతువు. అబ్రహ్మకీట జననివి నీవు. మమ్ముఁ గన్నదానవు. బిడ్డలయెడ నిట్టి ప్రసన్నత నీకు సహజము. అమ్మా! నీకు జోహారు.

శ్లో॥ పునాసి మాం త్వం కలశైవ యస్మా
దతః సమాగచ్ఛ మమాగ్రత స్త్వం,
పరం పదం శ్రీర్భవ సుప్రసన్నా
మయ్యచ్యుతేన ప్రవిశాదిలక్ష్మి॥ ౩౧

తా॥ ఆదిశక్తీ! నీకలను నాయందుఁ బ్రవేశపెట్టి నన్ను బవిత్రుని నొనర్చితివి. కావున నీవు నాయెదుటికి రమ్ము. మఱియు నీవు నాయెడ సుప్రసన్నవై పరమపదము నగుము. అచ్యుతుఁడైన నీభర్తతో నాయందుఁ బ్రవేశింపుము.

వి॥ ఇపుడు సాధకుఁడు తన పవిత్రత నెంచి శ్రీకళా ప్రవేశము తనయందు ననుభవించి యంతర్యాగము నెడి పవిత్రతరసాధనము నుపక్రమించుచున్నాఁడు. అమ్మా! నీవు నాయెదుటికి రమ్ము. ఎదుటి కనఁగా మూలాధారమునుండి లేచి యాజ్ఞాచక్రమునకని తాత్పర్యము. శ్రీదేవీ! నాయెడలఁ బ్రసన్నవై శ్రేష్ఠమైన వ్యాపకశక్తిరూపము నొందుము. నీనాథుఁడు నీతో నచ్యుతుఁడనఁగా నీతో నేనాఁడును విడి యుండఁడు. కనుక నే యచ్యుతుఁడు. శక్తిశక్తిమంతుల కవినాభావసంబంధము. కనుక నీవు వానితోఁ బ్రవేశింపు మనుచున్నాఁడు. అనఁగా మీయిరువురయందును నాకు సమబుద్ధియే. మఱియు నీమంత్రమందు సాధకుఁడు తొలుతఁ దనయెదుటికి రమ్మని యమ్మ నర్థించినాఁడు. అమ్మ యెదుటికి వచ్చుట యనఁగాఁ బ్రత్యక్షమగుట. ప్రత్యక్షము, సాక్షాత్కారము, అనుభవము- అనుమాటలు సమానార్థకములే. బ్రహ్మసాక్షాత్కారమన్నను, బ్రహ్మానుభవమన్నను, సాక్షా

టియే. అనఁగా "త్వమేవాహం" అనెడి భావము కల్గుటే యన్న ప్రత్యక్షమగుట. అదే పరమపదము. నీవచ్యుతునిఁ గూడి నాయందుఁ బ్రవేశింపుము అనఁగా నీనాఁడును నాలో నుండి చ్యుతి లేకుండ ననఁగాఁ దొలఁగిపోక స్థిరముగా నుండుమని కోరుచున్నాఁడు. ఆదిలక్ష్మియని సంబోధించు భావ మేమనఁగా జగత్కార్యమునకంటె మున్న కారణము గానున్న పరాశక్తివి నీవేయని యుగ్గడించుట.

శ్లో॥ శ్రీవైకుంఠస్థితే లక్ష్మి సమాగచ్ఛ మమాగ్రతః।
నారాయణేన సహ మాం కృపాదృష్ట్యావలోకయ॥ ౩౭

తా॥ శోభాయుక్తమైన వైకుంఠమందున్న ఓయీ లక్ష్మీదేవీ! నాకుఁ బ్రత్యక్షమగుము. అచ్చట నారాయణునితో వచ్చి నన్ను దయతోఁ జూడుము.

వి॥ వైకుంఠుఁడు విష్ణువు. వైకుంఠము విష్ణులోకము. "శ్రీవైకుంఠస్థితే" యను పదమునకు వైకుంఠమందున్న దానా యనియు, విష్ణువునందు స్థిరముగా – అవినాభావ సంబంధముతో నుండుదానా యనియు నర్థము చెప్పఁగొన వచ్చును. విష్ణుని దెల్పునదే నారాయణపదము. నారాయణ పదమునకు వివిధార్థము లున్నను నిచట సాధకునకుఁ దోడ్పడు నర్థములు రెండు మాత్రమే గ్రహింతము. "నారం అయనం యస్య సః", నరసముదాయమే నారము. ఇచ్చట నరశబ్దము సర్వభూతోపలక్షకము. సర్వభూతములందు నెలకొన్న వాఁడు నారాయణుఁడు. మఱియు "నారం అయనం యస్య సః నారాయణః"-జ్ఞానము తన్నుఁ జేరు దారిగాఁ గలవాఁడు.

అనఁగా జ్ఞానగమ్యుఁడు. ఆత్మజ్ఞానమే భగవంతునిఁ జేర్చు దారి. యోగిశాస్త్ర మేమనఁగా వైకుంఠము, శ్వేతద్వీపము, శ్వేతగిరి, మేరుగిరి, క్షీరసాగరము, కైలాసము, సత్యలోకము - మొదలగు కొన్ని మాటలు సహస్రారమను నర్థము నందు రూఢముగాఁ దంత్రాదులందు సుప్రసిద్ధములు. కావున వెనుకటి మంత్రమందు నా యాజ్ఞాచక్రమందు నిలిచి దర్శన మిమ్మనిన సాధకుఁడు పరాశక్తి దర్శనము సహస్రారమందుఁ గోరుచున్నాఁడు.

“శ్రీవైకుంఠస్థితే” యను సంబోధనమందే విష్ణునితోఁ గూడి యుండుదానవు అను నర్థమగుచున్నను విశేషించి “నారాయణేన సహ మాం కృపాదృష్ట్యావలోకయ” అనుటయందలి విశేషమేమనఁగా నాత్మజ్ఞాన మొసంగి యదే సాధనముగా సాధకులను దనలోఁ జేర్చుకొనువాఁడనియు భగవంతుఁ డెక్కడనుండియో రాఁ బనిలేక సాధకునిలోనే పరాప్రకృతి రూపముతో “నేను” అను పేరితో నెలకొన్నవాఁడును, అని యర్థము తెలుచున్నది. “కృపాదృష్ట్యా” యను మాటయందు సమానార్థకమైన దయయను మాట ప్రతీతమగుటచే రక్షణము దీనిచేఁ గల్గునని స్పష్టపడుచున్నది. కనుకఁ దద్రక్షణము మీవల్లనే యగునని స్పష్టముగా ధ్వనించుచున్నది. భయమున్నపుడే రక్షణము కోరఁబడును. భయమనఁగా మృత్యుభయమే. మృత్యుభయమువలన రక్షణమనఁగా జననమరణ రూపసంసారభయము తొలఁగించుట యనియే భావము. సాధకునకు లక్ష్మీనారాయణదర్శనభాగ్యము సహస్రారమందగునపుడే ముక్తి యని తెలియుచున్నది. మొత్తముపై

యోగసాధకుఁడు సుషుమ్నామార్గమునఁ గుండలినీ పరాశక్తిని సహస్రారమునకుఁ గొనిపోయి, యోగానందమయుఁడు కావలయు నని సాధనరహస్యము.

శ్లో॥ సత్యలోకస్థితే లక్ష్మి త్వం సమాగచ్ఛ సన్నిధిం।
వాసుదేవేన సహితా ప్రసీద వరదా భవ॥ ౩౩

తా॥ సత్యలోకమందున్న లక్ష్మీదేవీ! వాసుదేవునితోఁగూడి నాసన్నిధికి రమ్ము. ప్రసన్నురాల వగుము. వరద వగుము.

వి॥ అమ్మా! శాశ్వతుఁడైన పరమేశ్వరుని లోకమందుండు దానవు. నీవు లక్ష్మివి. అతనిచే నెల్లప్పుడును లక్షింపఁబడుచుండు దానవు. అతఁడు వాసుదేవుఁడు. లోకముల నన్నిరూపములతో నున్నవాఁడాతఁడు. కనుక వాసువు. సర్వజగద్రూపమున విరాజమానుఁడై యుండి వానితో సృష్ట్యాదిక్రియలు చేయువాఁడు. కనుక వాసుదేవుఁడు. నీసాన్నిధ్యవశముననే యాతని యాటలు సాగుచున్నవి. వాసుదేవుఁడు నీతో నెల్లప్పుడు నచ్యుతుఁడు (విడియుండనివాఁడు). కావున నాతనితోఁగూడి వచ్చి నాకుఁ బ్రసన్నురాల వగుము. అంతేకాదు వరదవగుము. నాకోర్కెల నిచ్చుదాన వగుము. నీవు ప్రసన్నవగుదువేని కోరినచో నీవరునే యిచ్చివేయుదువు. అనఁగాఁ బరమాత్మజ్ఞానము నిత్తువు. అది మూలముగా వరమును (శ్రేష్ఠమైన మోక్షము) నిత్తువు. సాధకపుత్రుల నన్నివిధముల ధన్యులను చేయుదువు. కావుననే సాన్నిధ్యమిమ్మని ప్రార్థించుచున్నాను. నీవు కట్టిన

తెలివిచే సహస్రదళపద్మాంతమైన యేఁడు శక్తికేంద్రములను భూరాది సత్యాంతమైన సప్తలోకములుగా నెన్నుకొను చున్నాము. సత్యలోకమనెడి సహస్రారమందు నీదర్శన మగు నపుడే పైనిజెప్పిన మూఁడువిధములుగా మూడైన వరదవగుదు వను చెదరని విశ్వాసముతో నిన్ను బిల్చుచున్నాను. అని సాధకుఁడు తనచే నిల్లప్పుడు లక్షింపఁబడు లక్ష్మీదేవిని ప్రార్థించు చున్నాఁడు.

శ్లో॥ శ్వేతద్వీపస్థితే లక్ష్మి శీఘ్రమాగచ్ఛ సువ్రతే।
విష్ణునా సహితే దేవి జగన్మాతః ప్రసీద మే॥ ౩౮

తా॥ ఓ లక్ష్మీదేవీ! శ్రేష్ఠమైన వ్రతము కలదానా! నీవు విష్ణునితోఁగూడి వడిగా వచ్చి నాకుఁ బ్రసన్నురాల వగుము.

వి॥ ఓజగమ్మతల్లీ! విష్ణునితోఁగూడి శ్వేతద్వీపమం దుండుదానవు. నీవును నీభర్తయు సత్త్వగుణరాసులు. అదే మీ శ్వేతద్వీపనివాసము. రజస్తమస్సుల సంపర్కము లేని మీ శుద్ధసత్త్వస్థితియే శ్వేతద్వీపము. నీవు సువ్రతవు. శ్రేష్ఠమైన వ్రతము కలదానవు. నీ శ్రేష్ఠవ్రత మాత్మార్పణము చేసి శరణాగతులైన పుత్రుల ప్రార్థనములను విని, యాలసింపక దర్శన మిచ్చి కోర్కులఁ జెల్లించుటయే. నీది సువ్రతము. 'సు' శబ్దము నీభర్తకొక్కనికే చెల్లును. దోషరాహిత్యము సత్త్వమయుఁడైన నీభర్త విష్ణునిదే. అతనితో ననపాయినివై యుండుటే నీవ్రతము. నీవు మాకన్నతల్లివి. కనుక నీబిడ్డలను దొలుత సాత్వికులను చేసి, ప్రసన్నవై వారి

కోర్కెలను జెల్లింతువు. అటులుచేసియే మమ్ములను సువ్రత మందు ననఁగా బరమాత్మ పరత్వమందు జాఱనిపట్టుదల కల వారినిగాఁ జేయుదువు. గాన మముఁగన్న తల్లివైన నిన్ను బ్రార్థించుచున్నాను. జన్మజన్మాంతరములనుండి రజస్తమ స్సంపర్కము వీడక శుద్ధసత్త్వప్రకాశము లేకపోవుటచేతనే యీజననమరణములనెడి తిరుగఁటిత్రాళ్లలోఁబడి నలఁగుటను సహింపలేక నీసువ్రతమును స్మరించి యిపుడు విలంబమున కోర్వలేక ప్రసన్నవై వడిగారమ్మని పుత్త్రవత్సలవైన నిన్ను బ్రార్థించుచున్నాను. క్షితితత్త్వవిశిష్టమూలాధారులను వీడి తపోలోకమనెడి మన స్తత్త్వవిశిష్టమైన యాజ్ఞాచక్రమును దాటి తమమిాఁది శ్వేతద్వీపమనఁబడు సహస్రారమును జేరి నన్నానందమయుని జేసి, జననమరణరూపఘురట్టగ్రావసంపే షణక్లేశము (తిరుగఁటిరాళ్లలోనలుగుట) లేకుండఁ జేయుమని సాత్త్వికసాధకపుత్త్రుఁడు జగజ్జననిని బ్రార్థించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ క్షీరాంబుధిస్థితే, లక్ష్మి సమాగచ్ఛ సమాధవే।
త్వత్కృపావృష్టిసుధయా శ్రాంతం మామభిషేచయ॥

తా॥ అమ్మా! లక్ష్మీ! పాలకడలియందు నెలకొన్న దానవు. నీధవుఁడైన విష్ణునితోఁగూడి రమ్ము. సంసారపేష ణముచే శ్రాంతుఁడనైన నన్ను నీనెనరుఁజూపు పేరియమృత ముతో నశ్రాంతము నన్నభిషేకింపుము.

వి॥ బహుయోనివిచారముచే నలసిపోయినవారిచే నెల్లప్పుడు లక్షింపఁబడుచుందువు. గాన నీవు లక్ష్మివి. లోకమాతవగు నీవు నీధవుఁడైన విష్ణునితోఁగూడి పాలకడ

లిని వసింతువు. కావున నన్ను గుండెను గట్టుకొన్న యాతనితో వేగ రమ్ము. నీకరుణాదృష్టియను నీ యమృతముతో బహుమలినభావులమైన మమ్ము స్నాతులఁ జేయింపుము. అటు చేయింపకున్న మాసంసారతాపము తొలఁగదు. మా యాలయిక తీఱదు. అమృతత్వము మాకు లభింపదు. కావున సుధామయీ! శుద్ధసత్త్వప్రధానసుధాసముద్రముగా నన్నుఁ బడు సహస్రారమున మాకు దర్శనమిచ్చి రక్షింపుమని సత్త్వసంపన్నుఁడైన సాధకుఁడు ప్రార్థించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ రత్నగర్భస్థితే లక్ష్మి పరిపూర్ణే హిరణ్మయి।
సమాగచ్ఛ సమాగచ్ఛ తిష్ఠ స్వపురతో మమ॥ ౩౬

తా॥ రత్నగర్భమందున్నదానా! ఎందును లోటు పడనిదానా! ఓహిరణ్మయీ! లక్ష్మీదేవీ! రమ్ము రమ్ము. నా యెదుట నిలువుము. (దర్శనమిమ్ము.)

వి॥ ఇపుడు సాధకుఁడు రత్నగర్భస్థితా యని యమ్మను బిలుచుచున్నాఁడు. రత్నగర్భ యనఁగా భూమి. భూతత్త్వ విశిష్టము మూలాధారము. మూలాధారమందు వ్యష్టికుండలినీ రూపమున నెలకొన్న విష్ణుశక్తిని, స్వాశ్రితుల నెల్లప్పుడు రక్షించుచుండుదానిని, పరాశక్తిని రమ్ము రమ్మని యార్తతతోఁ జనవుతోఁ బిలుచుచున్నాడు. శ్రీసూక్తమందు "హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ" అని స్వాధిష్ఠానగతాగ్నిహోత్రుని నాకై లక్ష్మిని బిలువుమని ప్రార్థించినవాఁ డిచట తానే పిలుచుచున్నాఁడు. "అమ్మా! నీవు పరిపూర్ణవు. అనగాఁ బూర్ణకామవు. కనుక మమ్ముల నేమియుఁగోరక

త్యైన భగవతియనుగ్రహమును గోరువాని కితరుల ప్రాపేల!"
యని మీరనవచ్చును. చూడుఁడు. ప్రత్యేకనిత్యనైమిత్తిక
కర్మముల నాచరించునప్పుడు పలుకు సంకల్పవాక్యములందు
"భగవదనుజ్ఞయా" యనుట కలదు కదా! దానివలన నీశ్వ
రానుగ్రహము లేక, యేకార్యమును నిర్విఘ్నపరిసమాప్తి
నొందదని, ప్రధానాధిదైవమును సాయముఁగోరుట సాధక
ధర్మము గావునను. ఉపాసనాసిద్ధులకును ఉపాస్యదేవతకును
భేదము లేకుండుటచే మంత్రసిద్ధులు, మంత్రద్రష్టలు, మంత్ర
స్రష్టలు నైనవారి యాశీర్బలప్రసన్నతలు తనకార్యసిద్ధిఁ
దోడగునను విశ్వాసముతోడి యీ యాచార మనాదిసిద్ధము.
కావున నట్లు చేయుచున్నాఁడు. ఇంతేల? సదస్సులందు
వేదగానమునకో, యుపన్యాసమునకో, మఱి యేవిద్యా
ప్రదర్శనమునకో కడంగు పండితులును, సభయందున్న
పెద్దల నైపయి "అనుజ్ఞయా" యనుట నిత్యముం గను
చున్నారము. ఇందులకే కాదా?

ఈ మొదటి ఋక్కునందు జాతవేదుని (అగ్నిని) సాయ
మన్నపుడు శాస్త్రముగా సాధానము చేయఁబడు వైది
కాగ్నియా? యనిన, సంతర్యాగక్రమము నెఱుంగనట్టియు,
దానిని సాధించు సామర్థ్యము లేనట్టియు, భక్తులకు సుఖ
ములచే రగుల్పఁబడు వైదికాగ్నియే శరణము. ఉపనయన
కాలమునుండియో యిటీవలసద్గురువులవలన శ్రీవిద్యోపదేశ
మొందిన నాఁటినుండియో, ప్రాణాయామాభ్యాసము,
షట్చక్రజ్ఞానమును మంత్రార్థమననమును మేళవించి యుపా
సించు సాధకులకుఁ గట్టిలో రగుల్పఁబడు వైదికాగ్ని

యపేక్ష లేదు. వారపేక్షించి యాధానము చేయునది పిండాండమందు (శరీరమందు) సర్వదా సిద్ధముగానుండు స్వాధిష్ఠానచక్రగతరుద్రరూపాగ్నియే.

మఱి దీని రగుల్చు టెట్టు లందు రేని ప్రాణాయామక్రియ యందుఁ బూరింపఁబడి కుంభింపఁబడిన వాయువే సర్వదేహమందును సూక్ష్మ సూక్ష్మతర సూక్ష్మతమ స్రోతస్సులందుఁ జొచ్చి సంచరించునపుడు స్వాధిష్ఠానచక్ర (ఇది యగ్నితత్త్వపూర్ణము) మందు సర్వసిద్ధముగా నుండు రుద్రరూపజాతవేదుఁడు కట్టెలు పిడకలు లేకే ప్రజ్వలించును. అయగ్ని జ్వలనమువలనే ప్రాణాయామసాధకుని ప్రయత్నము తిప్పనిది. ప్రాణ+ఆయామ=ప్రాణాయామ, అనగాఁ జైతన్యశక్తి యొక్క విస్తారము. ఈప్రాణాయామవిపులవివృతిని గూర్చి నావ్రాసిన సాధనసామగ్రియందుఁ జూచునది. ఆవెనుక వీని ప్రయత్నమునక్క-ఆపదకరయే, యాజ్వలితాగ్నిచే స్వాధిష్ఠాన సమీపమందలి దేశమైన మణిపూర (ఇది జలతత్త్వపూర్ణము) చక్రమందలి తేమ యాఱిపోవుటయు, నా దిగువ దేశమైన మూలాధారకులకుండమందుండి మణిపూరమందలి తేమచే సదా తడియుచుండు కుండలినీపరాశక్తి యాతేమ యందఱి పోఁగానే బుస్సుమను చిన్న సీత్కారముతో లేచును. యోగశాస్త్రమందు భూతత్త్వవిశిష్టమైన మూలాధారమందలి కులకుండమునకు కుమారవనము పేరు ప్రసిద్ధము. అందునుండి జాగృతమై లేచు కుండలినీశక్తికి 'కుమారీ' యని పేరు. చిన్నబిడ్డ నిదురనుండి లేచునప్పుడు చిన్న ధ్వని చేయుచూ లేచునట్లే యీశక్తియు ధ్వనిచేయుచు లేచును. ఈవిషయమే

శాస్త్రమందు "యత్కుమారీ మంద్రయతే" అనువాక్యము వలనఁ దెలియును. అప్పుడే కుండలినీశక్తికి 'కుమారీ' యను పేరు సార్థకమైనది. ఆమెను పరాశక్తిభావముతోఁ బూజించుటే "కుమారీపూజ" యనఁబడినది.

ఆశక్తి సుషుమ్నాంతర్గత సూక్ష్మతమమార్గమున నడ్డు లేక మీఁదికిఁ బోవఁగడఁగి, యేనాఁడును దేవయాజనిదియు క్షీరసముద్రకైలాస చంద్రమండలహిమగిరి సంజ్ఞలతో నొప్పునదియు నైన శిరోగతసహస్రారకమలము వైపు మెఱుపు వలె, బాణమువలెఁ బరుగెత్తును. అపుడా సుషుమ్నాబద్ధము లైన వివిధచక్రములందు వివిధ కాంతులతోను, వివిధ నాదములతోను, సాధకుని కనుభూతమగును. ఇదియె కుండలిన్యుత్థాపనము. అనఁగా శ్రీదేవిని మేల్కొల్పి ప్రసన్నను జేసికొనుట. ప్రస్తుతమందు సాధకుఁడీ ప్రసన్నతనే కోరి "రత్నగర్భస్థితే లక్ష్మి సమాగచ్ఛ......తిష్ఠస్వ పురతో మమ" యనుచున్నాఁడు.

ఈప్రయత్నము తొలుత సాధకుఁడు 10 దినములు గురుసన్నిధినుండి తెలిసికొని యభ్యసింపవలసినదే.

ఆచిచ్ఛక్తిస్వరూపశ్రీదేవియే శ్రీసూక్తమంత్రములతో నర్థింపఁబడి, వికసించి తన త్రిపాద్విభూతితోఁ గలిసి యనుగ్రహించి, వరములనిచ్చి ప్రోచునది. ఈప్రసన్నతకైన ప్రాణాయామప్రయత్నమందు స్వాధిష్ఠానగతరుద్రరూపాగ్నియే తోడుపడువాఁడు గాన వానినే సాధకుఁడు తొలుతఁ బ్రార్థించుచున్నాఁడు.

"అగ్నిస్తుష్టో యజమానాయ శ్రియం ప్రయచ్ఛతి" అగ్ని సంతోషించినవాఁడై యజమానునకు శ్రీనిచ్చుచున్నాఁడు. (శ్రుతి) "అగ్నిర్నారాయణో భగవాన్" అను శ్రుతినిబట్టి శ్రీదేవి భర్తయైన నారాయణుఁడే యీ యగ్ని యని వైష్ణవులును, "రుద్రో వా ఏష అగ్నిః" అను శ్రుతినిబట్టి మహాత్రిపురసుందరీ, ఉమా, పార్వతీ, దుర్గేత్యాది నామములతోఁ జెల్లు శ్రీదేవి భర్తయైన రుద్రుఁడే యీయగ్నియని తదితరులును జెప్పుకొనుచున్నారు. రుద్రనారాయణులకుఁ బరమార్థమున భేదమే లేదు. "శ్రీశ్చతే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ హ్రీశ్చతే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ" అను రెండు పాఠములందునుంగల హ్రీ, శ్రీ శబ్దములకు గుఱియైనది. ఈమహాత్రిపురసుందరియే. శ్రీదేవియే.

ప్రకటార్థము

ఓయగ్ని దేవుఁడా! బంగారువన్నెవంటి వన్నెగలదియు, భక్తుల పాపములను హరించునదియు, పచ్చని వన్నెగలదియు నాశము లేని రూపమును దాల్చినదియు (దక్షాధ్వర ధ్వంసకథను జూడుఁడు) బంగారు వెండిపూలదండలు (గొలుసులు) దాల్చినదియు, వెన్నెలవలెఁ బ్రకాశించునదియు, ఆహ్లాదపెట్టునదియు, బంగారు తన రూపముగాఁ గలదియు నగు లక్ష్మీదేవిని నాకొఱకుఁ బిలువుము.

ఈ శ్రుత్యర్థము నెఱింగికొని రహస్యార్థముం జదువునది—

శ్రుతి:– "ఉత్తిష్ఠత మా స్వప్త అగ్నిమిచ్ఛధ్వం భారతాః

రాజ్ఞః సోమస్య తృప్తాసహః సూర్యేణ సయుజోషసహః।''

హేభారతాః = ఓభారతులారా! భా + రతాః = భారతాః – జ్యోతీరూపిణియైన శ్రీవిద్యనుపాసించు నాసక్తి గలవారలారా! ఉత్తిష్ఠత = లెండు, ఉపాసనమున కుపక్రమింపుఁడు – మాస్వప్త = నిదురపోకుఁడు – అప్రమత్తుల రగుఁడు. అగ్నిమిచ్ఛధ్వం = స్వాధిష్ఠాన గతాగ్నిని ప్రజ్వలింపఁ జేయుఁడు – రాజ్ఞః సోమస్య = ఉమతోఁగూడి ప్రకాశించుచు రంజింపఁ జేయువాఁడైన (చంద్రమండలాంతర్గత సహస్రార మండలి బైందవస్థానము నొందియుండుటచే సోమశబ్దసిద్ధి) చంద్రుని యమృతస్రావములచే, తృప్తాసహః = తనిసినవారలు కండు. – సూర్యేణ = అనాహతవిశుద్ధ చక్రమధ్య గత సూర్యునితో, సయుజా = కూడిన, రాజ్ఞా = రాజుచే, తృప్తాసహః = తృప్తులరగుఁడు — ఉషసః = ఉషఃకాలమందు ధ్యానరతులై, ఏమనఁగా ఉషఃకాలమే భగవతీ నిది ధ్యాసనాదులకు యోగ్యమైనది గావున, నప్పుడే పైనిఁజెప్పి నటుల ధ్యానవిధిని నెఱపి యమృతపానమున (సేచనమున) దనియుఁడు,

రహస్యార్థము

హేజాతవేదః = ఓయగ్నిస్వరూపరుద్రుఁడా! (పరమేశ్వరా) వేదశబ్దము అసుప్రత్యయాంతము వేదవాచకము. ''వేదాస్త్వదర్థం జాతాశ్చ జాతవేదా స్తతోహ్యసి''_మహాభారతము. గాన రుద్రుఁడే యముఁడు, నారాయణుఁడే యముఁడు. స్వాధిష్ఠానగత యజ్ఞపురుషుఁడే.

హిరణ్యవర్ణాం = బంగరువన్నెవంటి వన్నె గలట్టియు "హిరణ్యం విష్ణురాఖ్యాతం తస్య వర్ణస్తు వైష్ణవీ। లక్ష్మీ హిరణ్యవర్ణేతి శ్రూయతే కనకప్రభా" శ్రీపురాణము. హిరణ్యమనఁగా సర్వవ్యాపకుఁడైన విష్ణుఁడు. అతనివర్ణము, అనఁగా తేజస్సు లక్ష్మీదేవి "హిరణ్యవర్ణా"యనఁబడినది. మఱియు వర్ణశబ్దమున కాకారమని యర్థము చెప్పి, పరమేశ్వరాకార యనఁగాఁ దదభిన్న యనియుఁ జెప్పుకొనుఁడు.

హారిణీం = ఉపాసకుల పాపములను, దారిద్ర్యములను హరించునది. పసుపువన్నె కలది.

సువర్ణరజతస్రజాం = బంగారు వెండి గొలుసులు ధరించినది. వానివలెఁ బ్రకాశించునది. అనఁగాఁ బలువన్నెలతో వెల్గునది యని తోఁచును గదా. 'తప్తస్వర్ణ సవర్ణాభాం' శ్రీపురాణము. పుటముపెట్టిన బంగారు పసుపు నెఱుపును గల్గియుండును. వెండి తెల్లనిది. గాన నాగొలుసులు దాల్చినది యనఁగా వాని కాంతులు గలది యనుట.

చంద్రాం = ఆహ్లాదపెట్టునది. "చది ఆహ్లాదనే దీప్తౌ" అనుటవలన నానందము జ్ఞానము స్వరూపముగాఁ గలది. వెన్నెలవలె శోభిల్లునది. చంద్రకాంతి. "చాంద్రీ, చంద్రికా, చంద్రా"యని సుశ్రుతము. చంద్రమండలమందు (సహస్రారమందు) ధ్యానింపఁబడునది. "అహమగ్నిశిరో నిష్ఠస్త్వం సోమశిరసి స్థితా। అగ్నిషోమాత్మకం విశ్వమావాభ్యాం సమధిష్ఠితం" శివపురాణము. నేనగ్నిశిరస్సునందుండు వాఁడను, నీవు చంద్రశిరస్సునందుండుదానవు. మన యిర్వుర

చేతనే విశ్వము (బ్రహ్మాండము పిండాండమును) అధిష్ఠింపఁబడినది. కావుననే సౌందర్యలహరియందు "ప్రపంచం సించంతీ" యనుచోట లక్ష్మీధరాచార్యాదు లుపాసకుని 72 వేల నాడుల నమృతముతోఁ దడుపునది యని వ్రాసిరి. ఇపుడు జాతవేదుఁడన స్వాధిష్ఠానగతాగ్ని శివస్వరూపుఁడనియు చంద్రమండలమందుండునది యన్నను, తత్స్వరూపిణి యున్నను సహస్రారమందవ్యుతవర్తినియగుపరాశక్తియనియు రహస్యము. హిరణ్మయీం శివశక్తిని "హిరణ్యరేతసః శంభోః శక్తిః ప్రోక్తా హిరణ్మయీ। ధనార్థిభి రుపాస్యైషా జాతవేదసి సర్వదా" శ్రీపురాణము. తేజస్సే వీర్యముఁగాఁగల శివుని శక్తియే హిరణ్మయి. ధనకాములు (ప్రియతమ వస్తువును గోరువారు) మర్త్యులకుఁ బ్రియతమవస్తువు ముక్తియే గావ దానిని గోరువారు జాతవేదునందు (పరమశివునందు) స్వాధిష్ఠానగతాగ్నియం దుపాసింపవలయును.

అయ్యా! శివశక్తియైన ఉమనే లక్ష్మిగాఁ బల్కుట యుక్తమా యందురేని "లలితా శారదా లక్ష్మీ రేకైవ భగవత్యుమా। తత్తల్లక్షణసంయుక్తా పురుషార్థప్రదా నృణాం"-అను దేవీపురాణోక్తిని బట్టి లక్ష్మి లలితా శారదా నామములతో నొప్పునది. శివశక్తియైన శ్రీమహాత్రిపురసుందరియే యాయాలక్షణములతోఁ గూడినదై యుపాసకుల కాయాపురుషార్థముల నిచ్చు త్రిపురసుందరి యను పదమునకెన్ని విధములుగానో లక్ష్మియను నర్థము చెప్పవచ్చునైనను బ్రకృతార్థము, త్రిపురములు = బ్రహ్మ విష్ణు శివశరీరములు ఎవనియందున్నవో (యెవ్వనివో) యతఁడు త్రిపురుఁడు

పరమశివుఁడు. అతని సుందరి మహాత్రిపురసుందరి. అంతేయు శ్రీమాతయే "జ్ఞానమాత్మని భా సూర్యే, చంద్రే జ్యోత్స్నా చ ఖే ధ్వనిః। వర్ణో హిరణ్యే పయసి ఘృతం త్వమసి మాతృకే" మాతృకాస్తుతి. "ఆత్మయందు జ్ఞానము, సూర్యునందు వెల్గు, చంద్రునందు వెన్నెల, ఆకసమందు ధ్వని, బంగారునందు వన్నె, పాలయందు నేయియు, తల్లీ! నీవే సుమా"- అనఁగా నీవే జ్ఞానస్వరూపిణివి. సూర్యమండలమనెడి యనాహతచక్రమందలి తేజస్సు నీవే. ఆజ్ఞాది సహస్రారాంతమైన చంద్రమండలమందలి కాంతి నీవే. హృదయాకాశమందు శ్రవణాకాశమందు గోచరించు వీణావేణుమృదంగాదిశబ్దము నీవే. లేదా, అకారాదిక్షకారాంతమై వైఖరీవాగ్రూపమునఁ జెవికి గోచరించు ధ్వని నీవే. హిరణ్యమందు వర్ణమనునపుడు సర్వవ్యాపక పరమేశ్వరశక్తివి నీవేయని పైనే వివరింపఁబడ్డది. క్షీరసముద్రమనఁబడు సహస్రారమునందుఁ బుట్టు ఘృతమనెడి యమృతము నీవే యని రహస్యార్థము.

"ఘృతం మిమిక్షే ఘృతమస్య యోనిః, ఘృతే శ్రితో ఘృతమ్వస్య ధామ" అనునపుడును బరమార్థ మిదియే. "ఇపుడు నీ చెప్పినదాని రహస్యార్థ మేమున్నదనినఁ జూడుఁడు. ఒక్క లక్ష్మీశక్తియే యనేక వర్ణములు గలదిగా వర్ణింపఁబడుట యసంభవము. దానిచే మనమూహింపఁదగిన దేమైయుండును ? ఒకప్పుడొకచోట నొకవన్నెతోను, వేఱొకప్పుడు వేఱొకచోట వేఱొకవన్నెతోను, శోభిల్లుచుండునని చెప్పుటకే యీవర్ణన మనక తప్పదు. సాధకుఁడు

పరమేశ్వరు ననుజ్ఞాసహాయములు గొని ప్రాణాయామ క్రియకుఁబూనుకొని వాయుకుంభన చేయఁగా శ్రీదేవి మూల కుహరమును వీడి సహస్రారమునకుఁ బ్రయాణము చేయు నపుడు సుషుమ్నామార్గమున వివిధచక్రములందు వివిధవర్ణ ములతోఁ గానవచ్చును. అందు స్వాధిష్ఠానముదాఁకనైన యాగ్నేయఖండమందుఁ బుటముపెట్టిన బంగారువలెను, అనాహతాంతమువఱకునైన సూర్యమండలమందుఁ బసుపు నెఱుపుఁ దెలుపుఁ గలిసిన మెఱుపుల ముత్తెమువలెను, ఆజ్ఞాది సహస్రారాంతమువఱకునైన చంద్రమండలమునందుఁ జంద్రికవలెను శ్రీదేవీకమనీయమహస్సుల ననుభవించు రహస్యమిదియే.

ఇదే సౌభాగ్యవిద్యాహృదయమందు—"మూలే కనక పుంజాభాం హృది విద్యుచ్ఛటోజ్జ్వలామ్। ఆజ్ఞాయాం చంద్ర సంకాశాం మహస్తవ మహేశ్వరి" ఓసౌభాగ్యలక్ష్మీ! నీ తేజస్సు మూలాధారమందు బంగారుముద్దసొంపును, అనా హతమందు మెఱపుల ముత్తెపు మిలమిల చెలువును, ఆజ్ఞా చక్రమునఁ జందురుతేజమును, గల్గియుండు ననెడి యీ యోగానుభవమే గదా యీముక్కవఁ దిమిడియున్నది.

దిగువనున్న యాగ్నేయమండలమునుండి పుటము పెట్టిన బంగారుకాంతులవంటి కాంతులు మీఁదికి వ్యాపించు చుండఁగా ననాహతమనెడి (హృదయము సూర్య మండలమునుండి సూర్యకాంతులవంటి పలుతేజస్సులు క్రిందు మీఁదులకు వ్యాపించుచుండఁగా నాజ్ఞాదిసహస్రారాంతమైన చంద్రమండలమునుండి వెన్నెలవంటిజిగులు క్రిందికి వ్యాపించు

చుండఁగా నివియన్నియుం గలిసి హృదయమందుఁ జిత్రముఁగా మెఱుపుల మొత్తపుమిలమిలవలె నుపాసకునకు గోచరించుటయే, శ్రీదేవి బంగారు మెండిగొలుసులను దాల్చినది (అనఁగా నాశోభను వహించినది.) యను వర్ణనము.

ఇచటఁ జదువరులు సాధకులై యించుకంత షట్చక్రవివేకముఁ బ్రాణాయామాభ్యాసముఁ గలవారలైనపుడే నా యాత్రాతలు వచ్చి, యానందావహములగును. పరమేశ్వరి శ్రీసూక్తజపనిరతులగు పాఠకులలోఁ గొందఱికే నీయానందము గొలఁదికాలమున నేకలిగించుఁగాక. అది లేకయే భారతలోకము మొదలికిఁ జెడినది, చెడుచున్నది. ఇంతే కాదు. భగవద్వస్తువును స్త్రీరూపముగానో, పుంరూపముగానో, ఆ యా మంత్రజాపముతో నుపాసించునపుడు మంత్రబీజముల నర్థజ్ఞానముతోఁ జక్రములందు విన్యసించుకొనుటయు మంత్రిమంత్రమంత్రదేవతల కభేదమునెడి దృఢభావమును, తక్కు-నియమములన్నింటికంటె ముఖ్యములు. వాయుకుంభనకౌశలముతో నివి చేర్చి జపించుట సమగ్రఫలదము. అటుగాక కేవలోచ్చారణమాత్రజపమే యైనచో భక్తిమాత్రజన్యాల్పఫలమునే చిరమున కందఁగలఁడు. పక్షికి గగనసంచారమున రెండు రెక్కలుఁ దోఁకయుఁ దోడ్పడునటులే సాధకుని సిద్ధికిఁ బైమూఁడును దోడ్పడును. నివేదనమున వివరించితిని జూడుఁడు.

శ్రీదేవి రహోయాగక్రమారాధ్య కావునఁ బైని వివరించినటుల యంతరోపాసనముం జేసినపుడు, పిండాండమున నంశరూపజీవాత్మచిచ్ఛక్తివికాసము నొందఁగానే బ్రహ్మాండ

పూర్ణమై యున్న యామె త్రిపాద్విభూతియు వచ్చి చేరును. అదియే భగవదనుగ్రహ మందురు.

కొంత తెంత జపము చేసినను, ఎన్ని మ్రొక్కులు మ్రొక్కినను భగవదనుగ్రహము కలుగకున్నదని వగతురు. భగవదనుగ్రహమన నెట్టిదో తెలిసి చేసి, దానిని సంపాదించుకొనగల్గువారలా త్రివేళ నిటు వగచుపని యుండదు. ప్రారబ్ధవశమునఁ బాపప్రతిబంధములున్నను వానిబలమును వేగమును సడలిపోయి సుఖింపఁగలరు. అటులైనపుడు ప్రకట గాయత్రియే కానిండు; గుప్తగాయత్రియే కానిండు; సాధకుని యుపాసనము పితృభావముతోనే కానిండు; మాతృభావముతోనే కానిండు, ఆ యవ్యాజకరుణామూర్తి శక్తి యను గ్రహించి సర్వసిద్ధులను బ్రసాదించి తన గాయత్రీనామము సన్యర్థము చేసికొనక పోదు.

"అనన్యాశ్చింతయంతో మాం యే జనాః పర్యుపాసతే
తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహం॥
(గీతాస్మరణము)

అనన్యాః - అన్నచోట, దేహాసికును, నాకును వేఱులేదను మహావాక్యబోధముతో ననుటయే. అటులు నిత్యము నను సంధానము చేయు జీవులకుఁ గావలసినవన్నియు నేనిత్తును. ఇచ్చినవానిని చెడకుండఁ గాపాడుదునని భగవంతుని ప్రతిజ్ఞ.

ఈ సత్క్రమోపాస్తి యుపనయనకాలమునుండియే యుపదేశింపఁబడవలసినది. దుష్కాలమహిమముచే నది యుపేక్షింపఁబడుటచే మంత్రోపాసనమహిమజవ్యత్రాణము లేకున్నది. అభిమతార్థసిద్ధి కాకున్నది. వీర్యవంతములైన యోషధులను నిర్దిష్టకాలమున నుద్ధరించి తెచ్చి శాస్త్రోక్తములైన యితరద్రవ్యములతో యోగము చేసి, క్రమసిద్ధము చేసినపుడు వానియందున్న పరమేశ్వరప్రత్యక్షశక్తి మహౌషధమై రోగనిర్మూలనసమర్థ మెటులగుచున్నదో యట్లే యా భగవానుఁడు క్రమోపాసితుఁడైనపుడు సర్వసిద్ధులను, భుక్తిముక్తులను నీయకుండునా!

శ్లో॥ స్థిరా భవ మహాలక్ష్మి నిశ్చలా భవ నిర్మలే
ప్రసన్నే, కమలే, దేవి, ప్రసన్నహృదయా భవ॥ 32

తా॥ ఎట్టి మాలిన్యములు లేనిదానా! లక్ష్మీదేవీ! నాయెడఁ జిరముండుదాన వగుము. కదలనిదాన వగుము. ప్రసన్నురాలా! ప్రసన్నమైన చిత్తము కలదాన వగుము.

వి॥ అమ్మా! అణవాదులైన యెట్టిమాలిన్యములును లేనిదానవు నీవే. నీవు మహాలక్ష్మివి. సంశ్రితులచే నెల్లప్పుడును లక్షింపఁబడుచుండుదానవు, కనుకను సంశ్రితులను సదా లక్షించుచుండుదానవు కనుకను హరిచేఁ దన సంకల్పసిద్ధికై లక్షింపఁబడుచుండుదానవు కనుకను నీవు మహాలక్ష్మివి. నా యెడనుండి, నాలోనుండి నీనిలుకడను తొలఁగనీయకుము. మూలాధారమునుండి ప్రయత్నముతో, భక్తితో జాగరితవై నాయెడఁ గరుణించి, యాజ్ఞాచక్రమును మీఱి సహస్రారమునకు వచ్చిన నీవు నిశ్చలవై నన్ననుగ్రహింపుము.

స్వభావముచేతనే నీవు భక్తులయెడ దయగలదానవు. కనుకనే
నీకు ప్రసన్నా పదము సార్థకము. జ్ఞానతృప్తులైన భక్తులు
నిన్నే కోరుచుందురు. కావున నీవే కమలవు. మూలాధారాది
కమలములయందు సంచరింతువు కావునను నీవు కమలవు.
శక్తిరూపవైన నీవే విష్ణువునకలంకారమవుగాన నీవు కమలవు.
తల్లీ! నీవు దేవశక్తివి. స్వయంప్రకాశనశీలవు, క్రీడనశీలవు
నగు నీవు జగదాకారముతో నిన్ను నీవు బయల్పెట్టుకొను
దానవగుటయే గాక సృష్టిస్థితిలయతిరోధానానుగ్రహము
లనెడి యైదాటల నాడుకొనుదాన వగుట నీవు దేవివైతివి.
ప్రసన్నాత్మవైన యో దేవీ! నాయెడ నిర్మలమైన దయ
గలదాన వగుము.

శ్లో॥ శ్రీధరే శ్రీమహాభూతే త్వదంతస్థం మహానిధిం।
శీఘ్రముద్ధృత్య పురతః ప్రదర్శయ సమర్పయ॥ ౩౮

తా॥ అమ్మా! నీవు శ్రీధరవు. శ్రీమహాభూతవు. నీలో
నున్న మహానిధిని వేగముగా వెలికి దీసి (లేవనెత్తి)
నాకిమ్ము.

వి॥ లక్ష్మీదేవీ! సకలసంపదలను ధరించినదానవు. కనుక
జ్ఞానానందస్వరూపశక్తివై విశ్వమును ధరించినదానవు.
కనుకను శ్రీధరునిశక్తివి కనుకను, శ్రీధరే! యని పిల్చు
చున్నాను. సకలైశ్వర్యములను ధరించుటే కాదు, రత్న
స్వర్ణాదిపార్థివసంపదను ధరించుటచేతనే కాదు, పద్మ మహా
పద్మ శంఖ మకర కచ్ఛపాది నవనిధులను ధరించుటచేతనే
గాదు; ఒక గొప్పవిశిష్టతచే నీవు శ్రీమహాభూతవు. అనఁగా

సర్వాశ్రయణీయ పూజనీయవై యున్నావు. శవర్ణ రేఫేకార
ములచే శ్రీ-జ్ఞానానందస్వరూపశక్తివగుట చేతను, (శ్రీ)
బ్రహ్మవిద్యాస్వరూపసరస్వతివగుటచేతనుమహాభూతవు. అనఁగాఁ
బూజార్హవై యున్నావు. మఱియు నీవు శ్రీమహావై
యున్నావు. బ్రహ్మవిద్యయనెడి పుష్టికర స్తన్యమును గామ
ధేనువువలె సాధక పుత్రులకుఁ బెట్టుదానవు, కనుక శ్రీమహా
భూతేయని నిన్ను బిలుచుచున్నాను. మఱియుశ్ + ర్ + ఈ-
శవర్ణముచే ఆనందమును, రేఫముచే తేజస్సును(జ్ఞానమును)
నీస్వరూపమని తెలియుటగాక ఈకారముచే సారాత్సారవు,
పరాత్పరవు, మహాదేవివి, పరమానందస్వరూపిణివియునై
నీతత్త్వమును సాధకులకు బోధించుచూ నీనెలవైన చక్ర
మందు బిందుస్థానమున (శక్తియుతపరబ్రహ్మస్థానమున)
శ్రీయనెడి నీపేరయుంచి పూజించెడి సాధకులు పరమపూజా
ర్హవైన నిన్ను 'శ్రీమహాభూతే' యని పిలువకుందురా!
జగద్గురు శ్రీశంకరాచార్యులు నిన్ను భువనేశ్వరిగా మన్నిం
చుచూ "నమస్తే నమస్తే బిందుస్వరూపే" యని యుగ్గ
డించిరి.

నీవు శ్రీధరవు. నీయందున్న మహానిధి మేము
చూడఁగోరెడిది, పొందఁగోరెడిది 'శ్రీ'-బ్రహ్మవిద్యయన్నదే.
అమ్మా! ఘనీభూతబ్రహ్మవిద్యవై పుస్తకరూపిణివైన నిన్ను
శరత్కాలాదిని రమోత్సవములనుపేర నవరాత్రములను
బూజించి యాశ్వినాదిగ నారునెలలు నీతో సహవాసము
చేయు సాధకులు నీపుస్తకరూపమును బూజగోటికే పూజిం
చుచు చైత్రశుద్ధపంచమి యనఁగా శ్రీపంచమి మొదలు

పూర్ణిమాంతముగాఁ గేవలబ్రహ్మవిద్యాస్వరూపిణిగా నెంచి పూజించి శ్రీస్వరూపులై యానందమయు లగుదురు. కనుకనే యారునెలలు సహవాసము చేసినచో 'వీరు వారగుదు' రను సామెత పుట్టినది. అమ్మా! శ్రీమహాభూతే! యని సంబోధించునపుడు జ్ఞానానందమయురాలైన నీయానందస్పంద స్వరూపసంకల్పశక్తిచేతనే జగత్సృష్టి యైనదను శ్రుతిభాషితమును విశ్వసించి నీవే నిమిత్తకారణమును తదుపాదాన కారణముగాఁ బంచమహాభూతరూపమున నీవే వెలసితివనియుఁ జెప్పక తప్పదు.

జగన్మాతా! బ్రహ్మజ్ఞానమనెడి నిధినే నీయనుగ్రహమునఁ జూచి పొందఁగోరుచున్నాను. ఆలసింపకుము తల్లీ! యని సాధకుఁడు పునరావృత్తిరాహిత్యకారణమగు దానికై నిన్నే యాశ్రయింపవలయును. కనుకనే నీవు శ్రీవి. ఎన్నిసారులు నీప్రసిద్ధనామమగు శ్రీకారము నుచ్చరించినను దనివి తీఱదు.

శ్లో॥ వసుంధరే శ్రీవసుధే వసుదోగ్ధ్రి కృపామయి
త్వత్కుక్షిగతసర్వస్వం శీఘ్రం మే సంప్రదర్శయ॥ ౩౯

తా॥ అమ్మా! నీవు వసుంధరవు, వసుధవు, వసుదోగ్ధ్రివి. నీవు కరుణాస్వరూపవు. నీలోఁ బ్రచ్ఛన్నముగానున్న సమస్తమైన ధనమును వడిగా నాకుఁ జూపుము.

వి॥ అమ్మా! నీవు వసుంధరవు. వసువులను ధరించినదానవు. మాకు వలయు ధనములన్నియు ననఁగా నిష్టవస్తువులన్నియు నీలో నున్నవి. జాగతికములైన సువర్ణరజతరత్నాదులను

గామించు సాధకులు నిన్నాశ్రయింతురు; పో. శ్రీవసుధవును నీవే యని విశ్వసించి శ్రీవసుధే యని సంబోధింతుము. శ్రీశబ్దమునకు జాగతికైశ్వర్యమనియే యర్థము. కాక బ్రహ్మవిద్యయనియు నర్థమని మున్నెన్నినారులో చెప్పి కొంటిమి. నీవు వసుధవు. వసుధధాతీతి వసుధా "డుధాఞ్ ధారణ పోషణయోః" అను వివరణముచే ధరించుట పోషించుట యని యర్థమునిచ్చును. కనుక నీవు శ్రీవసుధవు. బ్రహ్మవిద్యయనెడి ధనమును పోషించుదానవు. బ్రహ్మజ్ఞానమనెడి ధనము నాశ్రితుల కిచ్చుచు ధనవంతులనుఁ జేసియే బ్రహ్మవర్చస్సును బెట్టి 'జ్ఞానాదేవ ముక్తిః' అను మాటను సార్థకము చేయుదువు. దానినే పోషింతువు. అనఁగా నిచ్చిన బ్రహ్మవిద్యాధనము తరఁగకుండనే చూచుకొనుచుందువు. నిన్నుఁ గోరవచ్చిన, నిన్నాశ్రయింపవచ్చిన; సాధకపుత్త్రులకు మోక్షమనెడి ధనమును నభీష్టవస్తువును ఈనిన యావుపాలను వలె నిత్యము నిచ్చి పోషింతువు. కనుక నిన్ను 'వసుదోగ్ధ్రీ' యని పిలుచుచున్నాను.

నీవు శ్రీవి. అనఁగా నెల్లరచేతను నాశ్రయింపఁబడు దానవు. జాగతికతుచ్ఛధనమునకేగాని, నిన్నంటుకొని సంయుడిలోనికి దుముకఁగల బలమునిచ్చు జ్ఞానసత్త్వమునకే గాని, నిన్నే యాశ్రయింపవలయును. కనుక నే వసుధారణము, వసుపోషణము, వసుదానము, నీపనులని మూడు విధములు గాను నిన్ను సంబోధింపక తప్పదు. ఎవ్వరేయాంశతో నిన్నాశ్రయించినను, కాదనక ఆయాబిడ్డల కాయాధనముల

నిచ్చుట కృపావిగ్రహావు కావున ధీరతతోఁ 'కృపామయి' యని సంబోధించుచున్నాను.

దయామయీ! నీకుక్షిలో నింకే మేమి సొమ్ములున్నవో తెలియఁగల శక్తియు, నేర్పును మాకు లేదు. కృపామయివి కావునను, బహిష్కరించుటే స్వభావముగాఁగలది నీకుక్షి గావునను, ఆసొమ్ములనెల్ల వెలిని బెట్టి చూపవలసినదే. పిల్లల కిచ్చుటకే తల్లి ధనములను దాచును. తల్లి సొమ్ము లన్నియుఁ బిల్లలవే. కనుక సర్వస్వము నాకుం జూపుము. అని చనవునఁ బ్రార్థించుచున్నాను. సహజమైన నీపుత్రస్నేహము సాధకపుత్రులను సర్వవస్తుసంపన్నులను జేయఁగలదను విశ్వాసమే నిన్నిన్ని విధముల సంబోధింపఁ జేసినది.

అమ్మా! నీ పెట్టె వసువులే మా వాంఛించు శక్తులు. అవి భూతత్త్వవిశిష్టమైన నీ మూలనిలయము మొదలు ఆజ్ఞా చక్రాంతమైన శక్తికేంద్రములందే నీకృపచేఁ జూపఁగలము. అదె మా యథార్థమైన సర్వస్వదర్శనవాంఛ. మా కోరిక తీర్పుము.

శ్లో॥ విష్ణుప్రియే, రత్నగర్భే, సమస్తఫలదే, శివే
త్వద్గర్భగత హేమాదీన్ ,ప్రదర్శయ, ప్రదర్శయ.॥౨౦

తా॥ అమ్మా! నిన్ను సార్థకములగు నెన్నినామములతోఁ బిలిచినను దనివి తీరదు. నీవు విష్ణుప్రియవు, రత్నగర్భవు, సమస్త ఫలములనిచ్చుదానవు, శివవు. నీగర్భమందున్న హేమాదులను నాకుఁ జూపుము; చూపుము.

వి॥ అంతటను జ్ఞానాకారముతో వ్యాపించియున్న విష్ణువనెడి పరమాత్మకు నీవు వల్లభవు. సర్వశక్తివైన నీయందు నాతఁడును గోరుచుండును. శక్తిమంతుఁడు శక్తినే చూచుచుండును. రత్నము లనఁగా శ్రేష్ఠవస్తువులు. మఱియు రత్నము లనఁగా విద్యలు, ధనములు. అవి గర్భమందుఁ గలదానవు. కనుక రత్నగర్భవు. వెలగల వస్తువులు లోనఁగలది కనుకనే భూమి రత్నగర్భయైనది. అనఁగా నీవు భూస్వరూపిణి వనుట.

ఈవిషయమే శ్రీసూక్తమందు – ''ఉపైతు మాం దేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినా సహ''– దేవసఖుఁడైన శివసఖుఁడైన ధనదుఁడు అనఁగాఁ గుబేరుఁడును, నాగని పుత్రికయైన కీర్తిదేవియును 'మణినా సహ' రత్నముతోఁగూడ, అనఁగా నీతత్త్వముఁ దెల్పు పంచదశాక్షరీమహావిద్యతోఁ గూడి 'ఉపైతు' నన్ను సమీపించుఁగాక! అని చెప్పఁబడినది. పంచదశాక్షరీమహావిద్య నుపాసించిన కాముఁడు, విష్ణువు, శివుఁడు, అగస్త్యుఁడు, లోపాముద్ర మున్నగు పదునైదుగురిలో ధనదుఁడు (జ్ఞానధనము నొసఁగువాఁడు) అనఁగాఁ గుబేరుఁడొకఁడు. ఈయుపాసకులఁగూర్చి వరివస్యారహస్యమం జూచునది.

తంత్రములయందలి దేవతాధ్యానశ్లోకములయందు రత్నకలశధారణము పలుతావులఁగానవచ్చును. అట్టిచోట సాధకస్థులా దేవత తన్నాశ్రయించిన భక్తులకు సర్వవిద్యల నిచ్చునది యని భావమునే వ్రాసిరి. కనుక రత్నశబ్దమునకు విద్యార్థముం జెప్పుట యుక్తమే గదా! భూదేవీస్వరూపవైన

నీవు నీసంతానమైన సర్వమునకును దత్తదనుకూలపోషణ ద్రవ్యములను సస్యఫలాదులను బెట్టి పెంచుచున్నావు. స్థూల శరీరమును పెంచు సస్యాదులనే గాక సూక్ష్మశరీరమును పెంచు సర్వవిద్యలనెడి ఫలములను నీవే పెట్టుచున్నావో నీబిడ్డ లేనాటికిని నిన్నుఁజేరు బలమును గనలేక చెడుదురు. ధర్మార్థకామములనెడి ఫలత్రయమునే గాక, తురీయపురుషార్థమైన మోక్షమనెడి ఫలమును సైతముఁ బెట్టఁగల దిట్టవు. కనుకనే నిన్ను "సమస్తఫలదే"యని సంబోధించుచున్నాను.

సాధకపుత్రుల యెల్లకోర్కెల ఫలింపఁజేయుదానవు. ఇహపరసాధకములైన యెట్టికోర్కెలైనను నీబిడ్డలకు నీవల్లనే తీరవలయును. నీవు శివశక్తివి. అనఁగాఁబరమాత్మ శక్తివి, మంగళస్వరూపవు. విశుద్ధాఖండజ్ఞానస్వరూపపరమ శివునికంటె నీవు భిన్నవు కావు. కనుకనే శివవు.

ఓజననీ! నీగర్భమందున్న హేమాదుల ననఁగా బంగారు మున్నగు శ్రేష్ఠవస్తువులను, సమస్తవిద్యలను నాకుఁ జూపుము. జననీ నాకుఁజూపుము అని మఱిమఱి యర్థించి సాధకుఁడు తనకౌతుకమును వెల్లడిచేయుచున్నాఁడు. తల్లిని ప్రార్థించుటయే గద సాధకపుత్రధర్మము. అనఁగా మూలాధారము మొదలు ఆజ్ఞాచక్రాంతమైన శక్తికేంద్రములందు హేమాదులను (స్వర్ణకాంతులను) గాంచునట్లు చేయుమని సాధకుఁడు తనసాధనకుసాయము నర్థించుచున్నాఁడు.

ఇమ్మంత్రమందు "సమస్తఫలదే"యను చోట సరసమైన మఱొకయర్థమును జెప్పుకొనవచ్చును. "దా-ఖండనే"

అను ధాత్వర్థమును గ్రహించి సత్[illegible]ఫలములను [illegible] దానా! అవపలయును. సుకృకర్మ[illegible] అన్నియు [illegible] పఁబడునప్పుడే మరి పుట్టుక యుండదు. [illegible]ఫలము ముగి సినను దాని భోగించుటకై జన్మము [illegible] "[illegible]కర్మనాశే జన్మనాశః" అను సిద్ధాంతమును నమ్మి సాధించిన యర్థముఁ తెల్పికొనుట సహజమే సరసమే.

శ్లో॥ రసాతలగతే లక్ష్మి శీఘ్రమాగచ్ఛ మత్పురః।
న జానే పరమం రూపం మాతర్మే సంప్రదర్శయ॥

తా॥ రసాతలమందున్నదానా ఓ లక్ష్మీదేవీ! నాయెదుటికి వడిగా రమ్ము. నీపరమ రూపమును నేనెఱుఁగను. అమ్మా! నాకు దానిని వేగఁజూపుము.

వి॥ భూమియందుఁ బ్రతిష్ఠనొందియుండుదానా! అనఁగా భూమిలో సువర్ణరత్నాదివసురూపమున నిల్చియున్నదానా! నీవు నాయెదుటికి వడిగా రమ్ము. అనఁగాఁ బార్థివసంపత్స్వరూపముతో వచ్చి నన్ననుగ్రహింపుము. అందు నిర్లేపమైన రూపమెట్టిదో నేనెఱుఁగను. నీవే కటాక్షించి నాకది చూపవలయును. యోగశాస్త్రమేమనఁగా భూగర్భమందు అనఁగా మూలాధారకులకుండమందు వ్యష్టికుండలినీరూపమున నిల్చియున్నదానా! నీవు లేచి యుచ్చరించి నాయాజ్ఞాచక్రమందు నిలువుము. "ఆజ్ఞాయాం చంద్రసంకాశం మహాస్తవ మహేశ్వరి" (సౌభాగ్య లక్ష్మీహృదయము) కనుక నీవు చంద్రకాంతితో నాకు దర్శనమిమ్ము. ఇంతదాఁక, అదే నీపరమ రూపమని వినుటయేగాని నాకు సాక్షాత్కరింపలేదు. పరమ

రూపమనఁగా "పరం మాతీతి పరమః"- మోక్షమును గల్గించునది పరమము. నీవు మూలాధారమునుండి జాగ్రతవై లేచి స్వాధిష్ఠానాది చక్రములను మీఱి వచ్చి యాజ్ఞాచక్రమందుఁ జంద్రకాంతితో దర్శన మిచ్చినప్పుడే మాకు భవపాశవిమోచనమగును. చంద్రుఁడనఁగా జ్ఞానానంద స్వరూప పరమాత్మ. చద్ + రక్ = ఆహ్లాదనదీప్తులని యర్థము. ఆహ్లాదన మానందార్థకము. దీప్తి జ్ఞానార్థకము. కాఁగాఁ జంద్రుఁడు పరమాత్మ. అదే నీస్వరూపము. మూలాధారాది చక్రములలో నాజ్ఞాచక్ర మూఱవది. ఈశరీరమును రాష్ట్రముగా భావించినపు డాఱవదియైన యీచక్ర మవంతీనామ పట్టణమగును. అయోధ్య మూలాధారము. "యోద్ధుమ శక్యా అయోధ్యా" దానిపైకిఁబోయి యుద్ధము చేసి గెల్చుట యశక్యము. అనఁగా మూలాధారకులకుండమందు నిదురించు సర్పమువలెనున్న కుండలినీపరాశక్తిని లేపి తెచ్చుట కష్టము. కుండలినీమహాలక్ష్మి యయోధ్యయనెడి మూలాధారమును విడిచి యుచ్చరించి యాజ్ఞవఱకు వచ్చినపుడు సాధకజీవున కవనము-అనఁగా రక్షణము కల్గును. కనుకనే యీచక్ర "మవంతీ"యను పేరఁబరగినది. అరక్షణ మెట్టిదనఁగా నాజ్ఞాచక్రము మనస్తత్త్వ విశిష్టము. ఇంద్రియాశ్వములను బ్రచోదించు మనస్సే సారథి. ఆ సారథిచేత నింద్రియములు తమ స్వభావసిద్ధచాంచల్యము నొందకుండ నాజ్ఞ పెట్టఁబడి సాధకున కవనము గల్గించును. కనుక భ్రూమధ్యమందలి చక్రమున కాజ్ఞ, అవంతి యను నామములు సార్థకములైనవి. అపుడే చంద్రుఁడనెడి జ్ఞానప్రద

జ్ఞానస్వరూపశివుఁడు తనస్థానమైన [illegible] నసిడి నమైన నగరమునుండి సాధకజీవుని [illegible] చుచుండును. అనఁగాఁ దన్నుఁ జేర ననుజ్ఞ నిచ్చి సహస్రారమునకుఁ గైకొనును. పిండోత్పత్తిక్రమమందు బ్రహ్మవస్తువు ప్రవేశించిన ద్వారము సహస్రారమధ్యమందలిది. కనుకనే దానికి బ్రహ్మద్వారము, ద్వారకానగరము అని పేరు. అట్టి సౌభాగ్యము నొందిన సాధకజీవునకు మోక్షమే ఫలము. కావున నాజ్ఞాది సహస్రారాంతము చంద్రమండలముగాఁ జెప్పఁబడినది. కనుకనే యీస్థానము పరమము (మోక్షప్రదము) అనఁబడినది. సాధకుఁడు చంద్రజ్యోత్స్నా సదృశకాంతితోఁ బరాశక్తిని సాక్షాత్కరించుకొను పరమావస్థనే యాశించి దానినే ప్రార్థించుచున్నాఁడు. మూలాధారాదిసప్తపద్మములనే పిండాండమనెడి రాష్ట్రమందు అయోధ్యా, మధురా, మాయా, కాంచీ, కాశీ, అవంతికా, ద్వారవతీ యనెడి సప్తపుణ్యతమ పట్టణములుగా భావించి "సప్తైతా మోక్షదాయకాః" అని ప్రశంసించిరి.

శ్లో॥ ఆవిర్భవ మనోవేగా చ్ఛీఘ్రమాగచ్ఛ మత్పురః
మా వత్స!భైరితి హేత్యుక్త్వా కామగౌరివ రక్ష మామ్॥

తా॥ పుత్త్రవత్సలా! జగదంబ! మనోవేగముతో నావిర్భవించి నా యెదుటికి వడిగా రమ్ము. "బిడ్డా! భయపడకు"మనుచు కామధేనువువలె నన్నుఁ గాపాడుము.

వి॥ మనోవేగముతో నావిర్భవింపు మనఁగాఁ దలంచినంతనే నీవు బయల్పడుము. కులకుండమందు నిదురించు

పాముచలెనున్న కుండలినీ పరాశక్తీ! నీవు మూలస్థానము విడిచి చప్పున స్వాధిష్ఠానాదిచక్రముల మీఁది యాజ్ఞాచక్రమందు దర్శన మిమ్ము. దీని వెనుకటి శ్లోకమందును నీవిషయమే విస్తరించి వ్రాయఁబడినది. ఆజ్ఞాచక్రమందు దర్శనమిచ్చి 'అబ్బీ! భయపడకు' మనుము. వత్సా! అని పిలుచుటయందే యమ్మ పుత్రస్నేహావిర్భావయని తెలియుచున్నది. మఱియు మా భైః = భయపడకుము, అనిసాధకపుత్రుఁ డభయ మిమ్మను చున్నాఁడు. భయము దేనివలన? "అథ తస్య భయం భవతి" అనెడి తైత్తిరీయ శ్రుతివాక్యమువలన మృత్యువు వలననే భయమని తెలియుచున్నది. భయమనఁగా జనన మరణరూపసంసారమువలననే భయము. శ్రీమాతయే యాత్మార్పణశీలురైన బిడ్డలను పవినిబోలిన యనఁగా వజ్రాయుధమువలె భీకరమైన మృత్యువువలనఁ ద్రాణము నీయ వలయును. "ముకుందా ముక్తిరూపిణీ" - (లలితాసహస్రనామ స్తుతి).

అమ్మ కటాక్షము బహుపవిత్రము. పవిత్రమనఁగాఁ బిడుగువంటి మృత్యుభయమువలన రక్షించునది అని యర్థము. అమ్మకును ముక్తిదానమునకుఁ బరికరమైన జ్ఞానమును బెట్టక భవపాశవిమోచనము సాధ్యము కాదు. ఆపరికరము జ్ఞానమే. "జ్ఞానాదేవ ముక్తిః" - "జ్ఞానవాన్ లభతే ముక్తిం" - "జ్ఞానాగ్నిస్సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతేఽర్జున" - ఇట్టి శ్రుతిస్మృతిప్రమాణము లనేకము లుండుటచేత జ్ఞానమే దీనికిఁ బరికరము. ఈపరికరము నాసించియే సాధకుఁడు "కామగౌరివ రక్షమాం" - 'కామధేనువువలె నన్ను

రక్షింపు'మనుచున్నాడు. [illegible] వస్తుత్రీ
శ్రీరము, స్తన్యము, జ్ఞానము [illegible] నన్ను
నపుడు శ్రీరమని యో స్తన్య [illegible]
భక్తుల కోర్కెలను సమస్తము లేవనక యిచ్చునది. కనుక
గామధేనువు. "ముందుగా ముక్తిసాధనమైన యాత్మజ్ఞానము
పెట్టి రక్షింపు"మని సాధకపుత్రుడు కోరుచున్నాడు.

అంతర్యాగక్రమమందు మూలాధారకులకుండమునుండి పరాశక్తిని లేపి యాజ్ఞాచక్రమునకు గొనిపోవు సామర్థ్యము కల్గినపుడు సాధకపుత్రులకు విఘ్నవినాశమునది రక్షణమునే గాక యాత్మజ్ఞానదానముచే సైతము రక్షణము కలుగునని సాధకపుత్రుడు పరమశ్రద్ధతోను బరిపూర్ణ విశ్వాసముతో నమ్మి ప్రార్థించుచున్నాడు.

శ్లో॥ దేవి; క్షిప్రం సమాగచ్ఛ ధరణీగర్భసంస్థితే।
మాతస్త్వద్భృత్యభృత్యోఽహం మృగయే త్వాం
కుతూహలాత్ ॥ ౪౩

తా॥ ఓ శ్రీదేవీ! భూగర్భమందున్నదానా! వేగముగా రమ్ము. నేను నీ భృత్యులకును భృత్యుడను. అపూర్వవస్తువైన మనోహరవస్తువైన నిన్ను జూచుటయందలి కోరికతో నిన్ను వెదకికొనుచున్నాను.

వి॥ ధరణీగర్భమందున్నదానా! అని లక్ష్మీదేవిని సంబోధించుటలోని విశేషమేమనగా భూతత్త్వవిశిష్టము మూలాధారము. దాని గర్భమనగా లోపలిభాగము. అదే

కులకుండము. భూతత్త్వవిశిష్టమూలాధారకులకుండమందు లక్ష్మీదేవి పేరి వ్యష్టికుండలినీపరాశక్తి యున్నదనెడి మాట యందు శ్రద్ధావిశ్వాసములు కలవాఁడు మాత్రమే వీఁడు కనుకనే రమ్మనియు, నపూర్వవస్తువవు, మనోహరవస్తువవు నైన నిన్నుఁజూచు కోరికతో వెదకికొనుచున్నాఁడ నను చున్నాఁడు. ఈశ్రద్ధావిశ్వాసములు ఫలించి భక్తిభావదార్ఢ్య ముతోఁ బరాశక్తిని శ్రీమాతను లేవఁగొట్టి స్వాధిష్ఠానాది చక్రములందు దర్శించి యుపాసించిన సాధకులు యథార్థ భృత్యులు. "నిన్ను వెదకికొనుచున్నాను రమ్ము"–అనుచు ప్రార్థించిన యీ సాధకుఁడింక వాఙ్మనసహస్రారములందమ్మను దర్శించినవాఁడు కాఁడు. కనుకనే "అమ్మా! అంతర్యాగ సమారాధనమందు శ్రేష్ఠులైన నీభృత్యులకు నేను భృత్యుఁ డను." అని తననైచ్యము ననఁగా నారాధనమందు వెనుకఁ బడియుండుటను జెప్పికొనుచున్నాఁడు. పక్షాంతరమున, "త్వద్భృత్యభృత్యోఽహమ్" 'నీభృత్యులలో నేనొక భృత్యుఁడ'నని చెప్పుటలో నేనును ఒక భృత్యుఁడనే, ఉత్కృష్టభృత్యుఁడనే యని నైచ్యానుసంధానము సేయమున నిన్ను వెదకుట నాకలవాటు. కనుకనే నిన్నుఁ జక్రాంతరముల యందుఁజూచు వేడుకతో నిత్యము వెదకికొనుచున్నానని తన నిత్యానుసంధానప్రయత్నమును వెల్లడించుచున్నాఁ డనియుఁ జెప్పికొనవచ్చును. ఈప్రయత్నమందారి తేరిన వాఁడు కనుకనే "శీఘ్రం సమాగచ్ఛ" "వేగము రమ్ము"–అని చనవునఁ జిన్నబిడ్డఁడు తల్లిని రమ్మని లెమ్మని శాసించునట్లు కోరుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ ఉత్తిష్ఠ భాగ్యహే త్వం [illegible] సముత్తిష్ఠ సుభాగ్యహే।
అక్షయాన్ హేమ [illegible] సువర్ణేన [illegible] ॥౪౪

శ్లో॥ నిక్షేపాన్ మే సమాకృష్య సముద్ధృత్య మమాగ్రతః।
సమున్నతోన్నతాభూత్వా సమ్యగ్ధత్స్వ ధరాంతరాత్ ॥

శ్లో॥ మత్సన్నిధిం సమాగచ్ఛ మదాహిత కృపారసాత్,
ప్రసీద శ్రేయసాం దోగ్ధ్రి లక్ష్మీర్మే నయనాగ్రతః॥౪౬

తా॥ ఓ లక్ష్మీదేవీ! నీవు మేలుకొనుము. లెమ్ము. నాకొఱకు లెమ్ము. తరుగులేనట్టియు, సువర్ణముతో నిండినట్టియు, భూమియందుఁబూడ్చఁబడినట్టియు, బంగారుగిండ్లను భూగర్భము నుండి పైకిలాగి పూర్తిగాఁ బైకెత్తి నాసమృద్ధికొఱకు నాసన్నిధినిఁజేర్చి నాసమీపమునకు రమ్ము. నాయందు నీకుఁగల కృపారసమువలన శ్రేయస్సులను దెంపులేక యిచ్చుదానా! లక్ష్మీదేవీ! ప్రసన్నురాలవగుము.

వి॥ కలశములతో సువర్ణములను నింపి భూమిలోపల నిక్షేపించుట, యితరులకుఁ దెలియకుండ దాచియుంచుట పూర్వకాలమందు సుప్రసిద్ధము. వలసినపుడు మఱల నాపూర్వులను పైకితీసి యుపయోగించుటకే కాదనియు, భూమాపయగు దేవిని నావిధముగాఁ బూజించుటకే యనియు, నిష్కామముగా నెవరివల్లను ప్రతిఫలాపేక్ష లేక యటులు నిక్షేపించిన ద్రవ్యము కాలాంతరమున గృహకూపతటాకాదినిర్మాణము నకై త్రవ్వినపు డెవ్వరికే పని లభించినచో వారి యాశీర్వాదము పడయుదుమనియు, ధర్మశాసనానుసారము భూపాల

కుల కది సమర్పింపఁబడినపు డాధనము ప్రజోపయోగిధర్మ కార్యములకు వినియోగింపఁబడుటచే దానివలన నగు పుణ్యము తమపూర్వాపరవంశ్యులకు సైతము కలుగుననియు; నందులకై యజ్ఞాతముగా ధనములు భూగర్భమందు నిక్షే పింపఁబడుననియుఁ బెద్దలందురు. కనుకనే నేఁటికిని నిక్షేపము లు పలుతావులందుఁ బలువురకు లభించుటఁ గనుచున్నాము. వినుచున్నాము. ఇది జాగతికసువర్ణాది ధనరూపసంపల్లా భార్థము.

ఇఁక యోగికార్థము_కుండలినీపరాశక్తిరూప(శ్రీ)దేవిని నిష్కామసాధకుఁడు భక్తిభావదార్ఢ్యముతోనో, ప్రాణాయా మాద్యుపాయాంతరములతోనో, మేల్కొల్పి స్వాధిష్ఠానాది చక్రములను దాటించి యాజ్ఞాచక్రముపర కుచ్చరింపఁ జేయఁబూని ప్రార్థించునపు డాశించిన లాభముల నిందు వర్ణించుచున్నాఁడు.

అమ్మా! భక్తుల నొకకంట లక్షించుచుండు లక్ష్మీదేవీ! వేగ మేల్కొని నాయెదుటికి రమ్మని వెనుకటి శ్లోకముల యందును జేసిన ప్రార్థనము దెలిసికొంటిమి. ఇపుడు లేచి వచ్చునపుడు నాకన్నుల యెదుటికి వచ్చునపుడనఁగా నాజ్ఞా పద్మమునందు దర్శన మిచ్చునపు డూరక వచ్చుటకాక స్వభావముచే నీబిడ్డలకై శ్రేయస్సంపాదనమే చేయుదానవు కనుక భూగర్భము (మూలాధారగర్భము) నుండి నీవు లేచి వచ్చునపుడు సువర్ణపూరితములైన హేమకలశములనఁగా శ్రేష్ఠమైన మాతృకావర్ణములతో నిండిన స్వాధిష్ఠానాది శక్తికేంద్రముల నిచట సుషుమ్నయందలి యాశక్తి

కేంద్రములు పద్మచక్రాదినామ[illegible] అచట [illegible] ములుగాను వర్ణించుచున్నాఁడు [illegible] ధ్యానింపఁబడు దాఁకుచు వచ్చినపుడు తెమ్ము [illegible] హస్త తే మాయాశక్తులే కనుక స్తుతిపాత్ర[illegible] ర్గములు. అవే సాధకవిషయమున సేఁకు, అచ్చట యోగులచే రించి తెచ్చి నాయెదుటఁ బెట్టుమనఁగా నా[illegible] త్తలను సా యమథవమునకుఁ దెమ్మని యర్థించుచున్నాఁడు. ఆకాశతత్త్వ విశిష్టమైన విశుద్ధచక్రమునఁ జేకే సాధకునికి వివిధశక్తుల యాశ. మనస్తత్త్వవిశిష్టమైన యాజ్ఞను జేరుకొన్నప్పుడు నిర్విఘ్నపరిసమాప్తమగు జ్ఞానమనెడి ధనమే లభించును. ఆపై సహస్రారమునకుఁ బోయినంతనే చరమసిద్ధిమోక్షమే. ఈవిషయమునే యీతరువాతి శ్లోకమందుఁ దెల్పుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ అత్రోపవిశ్య లక్ష్మి త్వం స్థిరా భవ హిరణ్మయి।
సుస్థిరా భవ సంప్రీత్యా ప్రసన్నా వరదా భవ॥ ౨౭

తా॥ ఓహిరణ్మయీ! లక్ష్మీ! నీవిచ్చటఁ గూరుచుండి స్థిరముగా నుండుము. నాయందైన నెనరుచేఁ జాంచల్యమును బూర్తిగా విడిచి ప్రసన్నవును వరదవును గమ్ము.

వి॥ ఓకాంతిమతీ! లక్ష్మీ! నీవు నాయాజ్ఞాచక్రమందు నిల్కడతో నుండుము, నాయందలి నెయ్యముచే నీస్వభావసిద్ధచాంచల్యమును బూర్తిగా విడువుము. సాధకుఁడు సుషుమ్నామార్గసంచారిణియైన కుండలినీపరాశక్తియొక్క స్వభావసిద్ధచాంచల్యము ననుభవించిన వాఁడగుటచే నాకన్నుల యెదుట ననఁగా నాజ్ఞాచక్రమందుఁ జలింపక నిలువుమని

కుల కది సమర్పింపఁబడినపు డ్కశమే ధ్యానయోగ్యస్థానము. కార్యములకు వినియోగింపఁబడు కేంద్రములయందే గాయత్రీ పుణ్యము తమపూర్వాపరక్షాస్తేతుకు. మూలాధారమునుండి నందుల క్కై యజ్ఞాతముఁగాఁయుండు నిల్పుటయు, నను సాధన పింపఁబడుననియుఁ బెద్దలంధ్రుననే యీవేఁడుకోలు. నీవు నా షట్స్థానములందుఁ ౹రించి, మరలఁ జప్పున నీమూలనిలయము నకు దిగిపోకుందుటే నీప్రసన్నత; నీ నిర్మలకరుణాలుత యని చెప్పి, వరద వగుమనెడి ప్రార్థనమందు సహస్రారమునుఁ జేరుటయు, దానిఫలము వరదానమని సూచించుటయు, విస్పష్టముఁగాఁదోఁచుచున్నది. కైలాసమనెడి శివస్థానమే సహస్రారము. అక్కడ శివునితో శ్రీదేవిచేరుటయే సాధన చరమఫలము. శ్రీశంకరాచార్యులవారును, దమసౌందర్య లహరియందు "మహీం మూలాధారే కమపి మణిపూరే హుతవహం స్థితం స్వాధిష్ఠానే హృది మరుతమాకాశముపరి। మనోఽపి భ్రూమధ్యే సకలమపి భిత్వా కులపథం సహస్రారే పద్మే సహ రహసి పత్యా విహరసే".

అమ్మా! నీవు మూలాధారాది షట్చక్రములను మీటి మనోహరమైన సహస్రారమందు నీపతితో నీవు కేళిసల్పుదువు. "కేలీనాం సమూహః కైలమ్, కైలం అత్ర అస్తీతి కైలాసః". సహస్రారము పర్వతమార్గమందలి యుత్తమ భూమికగానే సంధ్యావందనముఖ్యాంగగాయత్ర్యుపాసనమందు వర్ణింపఁబడినది. ఇచ్చట శ్రీలక్ష్మీపేరి పరాశక్తిని గోరిన కోరికనే సంధ్యోపాసనమందును సాధకుఁడు కోరినాఁడు. ఇచట శ్రీదేవి యనుపేర నుపాసింపఁబడిన కుండలినీపరా

శక్తియే గాయత్ర్యుపాసనయందలి [illegible]. అచట [illegible] (సమ్యక్ ధ్యాయతే ఇతి [illegible]) [illegible] ధ్యానింపఁబడు నదియు, "ధ్యానో[illegible] [illegible] యోగోపాస్యతే యోగిభిరితి సంధ్యా". [illegible] నదియు చేటు సంధి. అదియే యాజ్ఞాచక్రము. అచ్చట యోగులచే నుపాసింపఁబడునదియుఁగాఁగా "సంధ్యా" యనఁబడినది. అచ్చటి యుపాసనమే సమనావస్థ. ఇది దాటిపోవునప్పు డున్మన్యవస్థ. సహస్రారమును జేరినపైని సర్వేంద్రియములతో మనస్సు, నేను సైతము శివస్థానమందు లయమైపోవును. అదియే సాధకుని వరము. అందులకే (శ్రయతే సర్వైరితి శ్రీః) యెల్లరచే నాశ్రయింపఁబడునది కనుక శ్రీ. ఈయవస్థయందు నేను మఱిలేదు. ఆయవస్థయం దనుభవింపఁబడునది, యనుభవించువాఁడు, అనుభవము అనెడి త్రిపుటీజ్ఞానము లేని యానందావస్థ. ఇదియే స్వస్థ,సమాహిత, సమాధి యను మాటలతో వర్ణింపఁబడిన యవస్థ. ఇదియే వరము-శ్రేష్ఠము. ఈశ్రేష్ఠావస్థయే మోక్షము. కనుకనే సంధ్యోపాసకుఁడు 'గాయంతం త్రాయత ఇతి గాయత్రీ'- మంత్రజపరూపగానము చేయువానిని రక్షించునది. అనఁగా భయమువల్లనే రక్షణము. మృత్యుభయమే, భవభయమే భయము. అనఁగా సంసారభయమే భయము. దానివలని విడుదలయే మోక్షము. అదే వరము. సర్వశ్రేష్ఠమైన కోరిక, దాని నిచ్చునదియే వరద. (ఇది చతుర్వ్యాగాయత్రీమంత్రోపాసకుఁ డాశింపవలసినదిగానే తోఁచును) శ్రేష్ఠమైన మోక్షమునిచ్చునది యని భావము. ఈమంత్రభావసహాయ

యోగనుపాసించువాఁడునీ వేసావిత్రివి, సవితృశక్తివి, అనఁగాఁ ప్రాణిప్రసవకారిణివి. అమ్మా! నీవే సరస్వతివి. అనఁగా నాదబ్రహ్మస్వరూపిణివి. బ్రహ్మవిద్యాస్వరూపిణివి. అకారాది క్షకారాంత వర్ణసమాలాఘటిత పదవాక్యరూప భాషాసతివి. నీవే యెల్లర చేత బ్రహ్మవిద్యాలబ్ధికొఱకును దాని ఫలమగు మోక్షలాభమునకును నాశ్రయింపఁబడుదువు. కనుకనే శ్రీవి. శ్రీశబ్దము ధనధాన్యాదిరూపపార్థివలక్ష్మికిని, బ్రహ్మవిద్యారూపలక్ష్మికిని జెల్లును. అమ్మా! ఛందస్సులు-అనఁగా వేదములు. అనఁగా నాత్మానుభవవాక్యములు. శ్రీదేవి యెవరి నోళ్లనుండి బ్రహ్మానుభవవాక్యరూపమున వెలువడునో వారే ఋషులు. ''ఋష్ దర్శనే'' (చూచుట) బ్రహ్మమును వెలిని జగద్రూపముగాను, లోన ''నేను''-''అహం'' రూపముగాను ననుభవింతురో వారే ఋషులు. కనుకనే యమ్మా! ఆ వేదములను, వానిని ప్రకాశింపఁజేసిన ఋషులను నీస్వరూపమే యని యుగ్గడించుచు సంధ్యా, గాయత్రీ, సావిత్రీ, సరస్వతీ, శ్రీ, ఛందర్షి యను పేళ్లతో ''ఆవాహయామి=పిలుచుచున్నాను''. అనెను. నీవు దేవివి. అనఁగా స్వయంప్రకాశశీలవు. క్రీడనశీలవు. నీవే జగదాకారముతో వెలసి, దానితో సృష్టిస్థితిలయాదిక్రీడలు చేయుదువు. నీవు అక్షరవు. తొలఁగుఁగాటు లేనిదానవు. నీవు బ్రహ్మసమ్మితవు. పరమాత్మతో అధిష్ఠాన, అవస్థాన, అనుష్ఠాన నామరూపములయందు సమానవు. కనుక బ్రహ్మసమ్మితవు. అనఁగా పరమాత్మకంటె నభిన్నవు నగుచు నీవిషయములందైక శ్రద్ధావిశ్వాసములే బలముగా సాధకునందు వెలయుదువు. కనుకనే నిన్ను

''బలమావాహయామి'' ''[illegible] నిలుపుము. [illegible] అనుచుం గుండలినీమహాశక్తి [illegible] లను జేయు బ్రహ్మశక్తివి! [illegible] చేయుచు ముఖ్యముగా ''ఆయాతు=వచ్చుచుగాక''. [illegible] గ్రంథమం దెక్కడినుండి యెక్కడికి వచ్చుటో విస్పష్టముగా నీలక్ష్మీహృదయగ్రంథమందువలె చెప్పఁబడి యుండలేదు. కాని విస్పష్టప్రార్థనమంత్రము వైదికఋషుల కాలమం దుండి యుండును. 'మన దౌర్భాగ్యముచే నీకాలమున విలుప్తములై పోయినవి. సందర్భమునుబట్టి చూడ మూలాధారము నుండి సహస్రారమునకు వెళ రమ్మనియే సాధకుని యర్థనము. ''ఆయాతు వరదా దేవి అక్షరం బ్రహ్మసమ్మితం'', అనుచు వచ్చి ''ఉత్తమేశిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని బ్రాహ్మణేభ్యో౽భ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛ దేవి యథాసుఖం'' కైలాసము, శ్వేతగిరి, హిమగిరి మున్నగు పేర్లతో వేదాగమతంత్రాదులలోఁ బ్రసిద్ధమైన చోటికి రమ్మనియే కదా 'ఆయాతు'=వచ్చుఁగాక అనియు, బ్రహ్మజ్ఞానసంపత్తికొఱకు తంటాలు పడుచున్న మానవులఁ బూర్తిగా ననుజ్ఞనొంది, దేవీ! నీవు తొట్రుపాటు లేకుండ నీమూలస్థానమునకు దిగి పోవుము. నీచే నాస్తుతిరూపవందనము నంగీకరించి, అపాన ప్రాణవాయుప్రచోదనము చేసి నాకోరిన-చోటికి వచ్చితివి. నీవు వేదమాతవు. జ్ఞానమును గల్గించుదానవు. వచ్చితివి. నేను నిన్ను యాచించునది యాయువు, (నీశరీరమందు నిల్చియుండు కాలము) దాని నభివృద్ధి నొందింపుము. ద్రవిణ మనఁగా ధనము.ఇపుడు నాకోరినది తుచ్ఛధనము కాక జ్ఞాన

ధనమే. తత్ఫలముగా నగు బ్రహ్మవర్చస్సునను నీమూడింటినే నాకిచ్చి సుఖముగా నిష్ఠానమును జేయుము. ఈమంత్రమందు గాయత్రీనామక మహాలక్ష్మిని భక్తిదార్ఢ్యముతోఁ బ్రాణాయామాదిప్రయత్నముతో మూలాధారమునుండి లేవఁ గొట్టి యాజ్ఞయందు నిల్పి, ధ్యానించి, సహస్రారమునకుఁ గొనిపోయి పూర్ణకాముఁడై యనఁగా నైక్యలాభముచే నానందమయుఁడై యుండి మఱల స్వస్థతకు వచ్చి, అమ్మను ఆయుర్ద్రవిణబ్రహ్మవర్చస్సులను యాచించి విడిచినాఁడు. ఇదే యే దేవతకును పెట్టి భారతితో బ్రహ్మోపాసనము చేసినను భారతులు పొందఁదగు చరమలాభము. సిద్ధి.

శ్లో॥ ఆనీతాంస్తాన్ త్వయా దేవి నిధీన్మే సంప్రదర్శయ।
అద్య క్షణేన సహసా దత్వా సంరక్ష మాం సదా॥

తా॥ ఓ లక్ష్మీదేవీ! నీవు వచ్చునపుడు తేఁబడిన యానిధులను నాయెదురఁ బెట్టుము. అంతేకాదు, తెచ్చిన యుత్తర క్షణమందే నాకిచ్చివేసి నన్నెప్పటికిని సంరక్షింపుము. అనఁగా శాశ్వతముగా సంరక్షింపుము.

వి॥ అమ్మా! నిధులను వెల్లగించి తెచ్చి నాయెదుటఁ బెట్టుమని మున్నె ప్రార్థించితిని. అనఁగా మూలాధారాది చక్రములను దాటి వచ్చునపుడు ఆయాయా స్వాధిష్ఠానాది కేంద్రములను నీవు త్రొక్కుకొని వచ్చినప్పుడు, అనఁగా నీవు తాకుచు వచ్చినపుడు వివిధకేంద్రములయందు వివిధ శక్తు లుత్పన్నములగును. వానిని నన్ననుభవింపనిమ్ము''. అని భావము. అంతేకాక అవ్యవధానముగా ఆశక్తులను

నాకుఁ జెల్లె, యనఁగా నాకెననుభవింపఁజే[illegible], [illegible]గా నన్ను సంరక్షింపుము. [illegible] సాధకుఁడు కోరి[illegible] సంరక్ష. అదియే యఖ్యవే[illegible]ము, మోక్షము. [illegible]ముగా కుండలినీపరాశక్తి పర[illegible] ఉచ్ఛ్రయించునపుడు శక్తులనుభూతములు కాకపోవు. వానిని క్రమముగాఁదా ననుభవించునపుడే కొంచెకొంచెముగా నానందానుభవ మగుచుండును. అనఁగా స్వస్వరూప ఛాయ ననుభవింపఁబడును. జాగృతికానుభవములు మఱుగువడుచుండును. ఆజ్ఞను జేరఁగానే యింద్రియచాంచల్యము పూర్తిగా నణఁగిపోయి "నేను" మాత్రము కొంత మిగులును. పైమంత్రముల యందుఁ జెప్పినట్లు, అమ్మ యాజ్ఞాచక్రమందు నిల్చుటయే భాగ్యవశమునఁ బ్రత్యక్షమగునపుడు, మఱి తడవు లేక పరశివస్థానము (సహస్రారము) నుండి రమ్మని యాజ్ఞ వచ్చును. అనఁగా తన నిర్మలానందావస్థ యిట్టే ప్రత్యక్షమగును. అపుడు 'నేను'అనునది పూర్తిగా లోపించి యానందమే దేనిరూపమో ఆవస్తువే తాండవించును. అనఁగా సాధకుఁడు తాను తానై నిల్వఁగల్గును. ఇదే ముక్తావస్థ. ఇదియే సాధకుఁడు కోరుకొన్న సంరక్ష. ఎప్పుడైనను, భయమున్నప్పుడే సంరక్షను గోరుట. భయమనఁగా పునర్భవభయమే. ఈభయము మఱి లేకుండఁ జేయుటకు యోగికముగా నింత సాధనము కావలయును. శ్రీదేవివలన నింతే యుపకారము, ననఁగా నభయము నొందినపుడే శ్రీదేవి వరద యనఁబడును. నిధులను దెచ్చి యిచ్చుట, చూపుట యను నుపకారములు జరుగుచున్నంత కాలము

శ్రీ ... (11) వ శ్లోకము

ఉపదేశ [illegible] స్వామి

జ్ఞానమహా[illegible] పారాయణ అమ్మ చేయునది జాగతిక

వసతి [illegible] ము బడి సేవింపబడినపుడు

తొల[illegible] చేయుచు, ఆశపెట్టుచు

[illegible]నంగా శ్రేష్ఠతరమైన మో[illegible]ము వరవరద యగును.

నందానుభవము చేయు[illegible]ము నిచ్చును. స్వస్వరూపా

[illegible]

శ్లో॥ మయి తిష్ఠ తథా నిత్యం యథేంద్రాదిషు తిష్ఠసి।
అభయం కురు మే దేవి మహాలక్ష్మి నమోఽస్తు తే॥

తా॥ మహాలక్ష్మీ! అమ్మా! ఇంద్రుడు మున్నగు వారి యందు నీవెట్లు నిల్చియుందువో, యటులే నాయందును నిల్వుము. నాకభయమిమ్ము. నీకు నమస్కారము.

వి॥ అమ్మా! ఇంద్రుడు (ఇద్ = ఐశ్వర్యే) ఐశ్వర్యవంతుడు. ఐశ్వర్యమనగా నీశ్వరభావము. అమోఘసంకల్పుడే యీశ్వరుడు. అట్టివాడై యుండుటే యీశ్వరత్వము. ఐశ్వర్యము. ఇంద్రాదులు అనగా దేవనాయకుడు మున్నగువారైశ్వర్యవంతులు. ఇంద్రుడు, విష్ణుడు, శివుడు, కుబేరుడు మున్నగు వారనేకులు శ్రీదేవి నుపాసించియే యైశ్వర్యవంతులైరి. అనగా బహువిధసామర్థ్యములు గలవారైరి. నీయుపాసనవలన గలిగిన యీసామర్థ్యములు తొలగిపోయెడివి కావు. అట్టి సామర్థ్యరూపముతోనే యీ బ్రహ్మేంద్రాదులయందు నీవుందువు. అట్లే నాయందును అష్టైశ్వర్యరూపముతో నెల్లప్పుడు నిల్వుము.

దేవతలే చక్షురాదీంద్రియశక్తులు. ఇట్టి చైతన్యవర్గముగా ననఁగాఁ దశేంద్రియశక్తులుగ నుండెడు చైతన్యమయున్నైన నీవే యున్నావు. ఇంద్రియమ్ములకు నాయకుండైన మనోరూపముగాను నీవే యున్నావు. "ఇంద్రియాణాం మనశ్చాస్మి" యని కృష్ణవేషముతో గీతల యందు నీవే చెప్పికొన్నావు. కనుక మనస్సు నీరూపమే. అనఁగా సర్వేంద్రియశక్తుల రూపముగా నీవే శోభించు చున్నావు. అదే నిదింద్రియాదులయందు స్థిరముగా నుండుట. 'అవిచ్ఛిన్నముగానే నాయందును నిత్యము' - అనుదాని భావ మేమనఁగా సర్వేంద్రియాధిష్ఠానచైతన్యవర్గమునకు నీవే నాయికవై "యీ ఖండఖండచైతన్యవర్గము నాకంటె వేఱు కా"దని నిత్యము నీవు మాకు బోధించుటయే. నిత్యము సర్వేంద్రియములను నీకడకు నయనము చేయుట యను నదియే మాకోరిక.

అమ్మా! నీవు నాకభయమిమ్ము. అఖండజ్ఞానాగ్ని శిఖాకారవగు నీవైదువిధములైన ఖండఖండజ్ఞానశిఖలుగా ననఁగా శబ్దస్పర్శరూపరసగంధజ్ఞానరూపపంచశిఖలుగా వెలయు చున్నావు. ఈవిషయమునే శ్రీశంకరభగవత్పాదులు దక్షిణామూర్తిస్తవమునఁ జెప్పిరి.

శ్లో॥ నానాచ్ఛిద్రఘటోదరస్థితమహాదీపప్రభాభాస్వరం
జ్ఞానం యస్య తు చక్షురాదికరణద్వారా బహిఃస్పందతే,
జానామీతి తమేవ భాంతమనుభాత్యేతత్ సమస్తం జగత్
తస్మై శ్రీగురుమూర్తయే నమ ఇదం శ్రీదక్షిణామూర్తయే

శ్రీ లక్ష్మీ హృదయము

ఈ సత్యమును మేమెఱింగికొనఁగల్గినపుడే యఖండ జ్ఞానమహాదీపాకారమున లోన 'నే'నను పేర నీవే యున్నావనెడి సత్యము మాతల కెక్కినపుడే జీవత్వాహంకారము తొలఁగి 'నేను' పేరితో నున్న దివ్వెలో పూర్తిగా నెఱింగి కొని "ఇదమహం మామమృతయోనౌ సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా" అనుచు ఈబుచ్చి నేనను (మహాలక్ష్మి యనెడి) నీవే యనెడి పెద్దనేను నందుఁ జేర్చి వేయుదుము. నిన్నీవిధముగా నారాధించి స్వస్వరూపజ్ఞానము నొందినపుడే శరీరమనెడి పురమందు ఇంద్రియములనెడి జనమే కాక కామక్రోధాదులనెడి సర్వశత్రువులు లొఁగిపోవుదురు. ఇంద్రియవిజయమే ప్రధానసాధనమై కామాదులకుఁ జిక్క నీయక సంసారభయము తొలఁగుటకైన పరికరము నందిచ్చును. ఆపరికరమే "నేను, నాది" యనెడి యహంకార మమకారములఁ దొలఁగించి, సర్వము అమ్మయే - సర్వము అమ్మదియే యను యథార్థజ్ఞానమును గలిగించి అమ్మయే 'నేను', "నేనే" యమ్మయనెడి యథార్థజ్ఞానముఁ గల్గించును. అజ్ఞానమందు నిల్చుటే భయము. ఇదియే స్వస్వరూపజ్ఞాన సిద్ధి. దీని ఫలముగానే సంసారమువలనిభయము తొలఁగుట, "అమ్మా! ఈయభయమునే నాకిమ్ము" - అని యాత్మార్పణము చేయుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ సమాగచ్ఛ మహాలక్ష్మి శుద్ధజాంబూనదప్రభే।
ప్రసీద పురతః స్థిత్వా ప్రణతం మాం విలోకయ॥ ౫౦

తా॥ శ్రీదేవీ! మహాలక్ష్మీ! పుట[illegible]న బంగారు కాంతివంటి కాంతిగలదానా! రమ్ము; నాకు ప్ర[illegible]న్నురాల వగుము. నా యెదుర నిల్చి ప్రణతుఁడనైన నన్ను [illegible]ము.

వి॥ శుద్ధజాంబూనదప్రభ కలదానా! పుటము పెట్టిన బంగారుకాంతి యెట్లగా నుండును. ఇదియే శ్రీసూక్తమందు తొలిమంత్రమున 'హిరణ్యవర్ణాం' అని వర్ణింపఁబడినది. "హిరణ్యాం విష్ణురాఖ్యాతం, తస్యవర్ణస్తు వైష్ణవీ" హిరణ్య మనఁగా విష్ణువు. సర్వత్ర ప్రకాశవిమర్శశక్తిస్వరూపమున వ్యాపించియున్నవాఁడు పరమేశ్వరుఁడు. అతనిశక్తి హిరణ్యవర్ణ. అనఁగా పరమేశ్వరశక్తి యని యర్థము. మహాత్ములైన బ్రహ్మాదులచే సైతము లక్షింపఁబడునది, కనుకనే మహాలక్ష్మి. బ్రహ్మాదులశక్తులన్నియు నీయమే. సృష్టిస్థిత్యాదికార్యములకుఁ గారణభూతమైనది యీయమయే. అనఁగా సృష్టిస్థితిలయతిరోధానానుగ్రహములనెడి శక్తులను పురుషులనుగా గౌరవించి వానినే బ్రహ్మవిష్ణురుద్రమహేశ్వరసదాశివులని పేర్కొనిరి. సర్వకారణభూతశక్తియై, పరమేశ్వరునికంటె భిన్న కాని యీలక్ష్మియే శ్రీగురుఁడు "శ్రీగురు సర్వకారణభూతా శక్తిః" పిండాండమందు మూలాధారమున నెలకొని భక్తుల నెల్లరను లక్షించుచుండు నీమహాలక్ష్మి యనెడి పరాశక్తి యీమూలాధారమందు సాధకులచే హిరణ్యవర్ణగానే యనుభవింపఁబడును. సౌభాగ్యలక్ష్మీ హృదయమందును "యోనౌ కనకపుంజాభం హృది విద్యుచ్ఛటోజ్జ్వలం, ఆజ్ఞాయాం చంద్రసంకాశం, మహాస్తవ మహేశ్వరి" యని వర్ణింపఁబడినది. అమ్మా! నీతేజస్సు

మూలాధారమందు బంగారుముద్దవంటి కాంతి కలదిగాను, హృదయమందు మెఱుపుఁదీవల గుంపువంటిది గాను, ఆజ్ఞా చక్రమందు (కనుబొమల నడుమ) చంద్రకాంతివంటిది గాను శోభిల్లును. ఈవిషయమే శ్రీసూక్తప్రథమఋక్కునందు సరిగా వర్ణింపఁబడినది. ఒకచోట హృదయమందు మెఱపుల గుంపువలె నున్నదే, ఒకచోట(సువర్ణ రజతస్రజాం)బంగారు వెండిగొలుసులను ధరించినది యని వర్ణింపఁబడినది. కనుకనే సాధకుఁడు మూలాధారమునుండి లేచిరమ్మని ప్రార్థించుచు, అక్కడ జాంబూనద ప్రభ కలదానా! యని పిలుచు చున్నాఁడు. నాకుఁ బ్రసన్నవై నాయెదుర నిల్వుము. అనఁగా మన సత్త్వవిశిష్టమైన యాజ్ఞాచక్రమునందు దర్శన మిమ్ము. అచ్చోట చంద్రకాంతివంటి కాంతితో దర్శన మిచ్చుచో అమ్మ ప్రసన్నత. ఆజ్ఞాచక్రాదిగా సహస్రారాం తమువఱకునైన భాగమే చంద్రమండలముగా శ్రుతి, తంత్రాదులయందు వర్ణితము. పరాశక్తి యావిధముగా నచ్చట ననుభవింపఁబడినపుడే ప్రణతుఁడై పోవును, అనఁగా నాత్మార్పణశీలుఁడై పోవును. అనఁగా 'అమ్మా! ఉన్నది నీవే; ఈ నేను మఱి లేను.' అను నిశ్చయజ్ఞానమునకు వచ్చును. ప్రణామతత్త్వమునుగూర్చి విపులముగా వ్రాసిన మాటలను నా ''సాధనసామగ్రి''యను పుస్తకమునందును, 'దేవపూజారహస్య'మను గ్రంథమందును జూచునది. అటులు నీకుఁ బ్రణామము చేసిన, అనఁగా నాత్మార్పణము చేసిన నన్నుఁజూడుము, నీయనుగ్రహమునకుఁ బాత్రుఁడైనవానిగాఁ జేకొని నీయొడియందుఁ జేర్చుకొనుము అని భావము.

శ్లో॥ లక్ష్మీ, భువి గతా భా[illegible]ర హిరణ్మయి।
తత్ర తత్ర స్థితా త్వం[illegible] దర్శయ[illegible]

తా॥ ఓ శివశక్తీ! శాంతిస్వరూపిణీ! భూ[illegible]న్న దానవు. నీ వెక్కడెక్కడ నడుగిడుదువో యాయాచోట్ల నిల్చినదానవై నీ రూపమును నాకుఁ జూపుము.

వి॥ ఓ శివశక్తీ! (హిరణ్యరేతసః శంభోః శక్తిః ప్రోక్తా హిరణ్మయీ) అమ్మా! మాచే స్తుతింపఁబడి భూతత్త్వవిశిష్టమైన మూలాధారమునుండి లేచి వచ్చునపుడు సుషుమ్న యనెడి నీ మార్గమందు నాడాడ నిల్చి నీ రూపమును మాకుఁ జూపుము. సంధ్యావందనగ్రంథమందు నైతమిదే సాధకుల ప్రార్థనము. (స్తుతా మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయంతీ పవనే ద్విజాతా) ఈ విషయమును మున్ను వివరించితిని. అమ్మ మనస్తోత్రమును విని, తానే యపానప్రాణములనెడి వాయుశక్తులకు ప్రేరణము చేసి లేచును. ఈ రెండుశక్తుల ప్రేరణము లేక పరాశక్తి యుచ్చరింపదని తోఁచుచున్నది. అవనియు నామెదే. ఆమె వేదమాత. స్వరూపజ్ఞానమును గలిగించుటే ఆమెపని. అందులకే మనము "ఆయాతు వరదా దేవీ" అని పిలుచుట. స్వరూపజ్ఞానమును గల్గించితం గాని వరదానము—అనఁగా మోక్షదానము జరుగదు. ఆమె బ్రహ్మసమ్మిత. వరదానాధికార మామెదే. స్వరూపజ్ఞానలబ్ధి కాక మోక్షమబ్బదు (జ్ఞానాదేవ ముక్తిః). సుషుమ్నాపథమందలి యామె మెట్టుచోట్లు స్వాధిష్ఠానాది కేంద్రములే. ఏ చోట నిల్చినను స్వరూపజ్ఞానమును గల్గించుటకే.

"ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం దత్వా ప్రయాతు"- అని యచ్చ
టను సైతము జ్ఞానమనెడి ధనమును దానివలననగు బ్రహ్మ
వర్చస్సు మాత్రమే ప్రార్థింపఁబడినవి. ఈమంత్రమందును
నదే ప్రార్థనము. ఆయాతావులందు నిలిచి; నీరూపమును
జూపు మనుచున్నాఁడు. అనఁగాఁ బ్రత్యేకశక్తి కేంద్రమందును
బరాశక్తిని నిల్పఁగలిగినపు డచ్చటి ప్రత్యక్షత స్వరూపజ్ఞాన
లాభమునకే యగును. మూలాధారమునుండి వెలిచిన శక్తి
మెఱుపుఁదీవవలెఁ జప్పున నడ్డులేక యుచ్చరించునందును.
అచ్చటచ్చట నాగుట సహజమా? యందురేమో, అటు
గాదు. పరాశక్తిని బ్రార్థించి, లేవనెత్తి, యాయాయా
పద్మములందు నిలిపి, వివిధమానసోపచారములను 'అమ్మ
యనుగ్రహమునకై చేయుటయే సమయాచారము. ఆవిధా
నము సనత్కుమార వశిష్ఠసంహితా గ్రంథములందు విపుల
ముగాఁ జూడనగును. "సమయా, సమయాంతస్థా, సమయా
చారతత్పరా"-యని లలితాసహస్రనామస్తోత్రము. ఈ
యాచారమును సాధకుఁడు ప్రయత్నముతో నభ్యసింపవలసి
నదే. ఆజ్ఞాచక్రమందమ్మ నిల్చునపుడే నీరాజనోపచారము
జరుగును. ఇచ్చటనే యంతర్జ్యోతిర్బహిర్జ్యోతు లేకీకృతము
లగుట. అదే "నితరాం రాజనం" నీరాజనం. ఇప్పటికి సాధకుని
కోర్కె సిద్ధించిన దన్నమాట. ఒక్కొక్క కేంద్రమందు నిల్పి
యుపచరించినపుడు స్వరూపజ్ఞాన మింతేమో, యంతేమో,
క్రమముగాఁ బొందుచునే యుండి సాధకుఁడు లాభము
నొందుచు మంత్రపుష్పమును సమర్పించును. అనఁగా మనన
స్థానమైన మనస్సును సమర్పించును. అనఁగా మనోలయమై
పోవును. అదే సువర్ణమంత్రపుష్పసమర్పణము, త్వమేవాహ

మ్మనెడి సువర్ణములో ననఁగా శ్రేష్ఠ[illegible]ములోఁ గూడిన మనస్సనెడి మంత్రపుష్పమును సమర్పిం[illegible] ప్రణామ, మనఁగా నాత్మార్పణము. అప్రయత్న[illegible]గా సిద్ధించును. ఆత్మార్పణమన్నను, శరణాగతియన్నను, ప్రణామమన్నను, ఒక్కటే. ఆత్మార్పణ మాస్థితికి వచ్చునపుడు 'తానే నేను'– అచట దక్క వేఱొక్కటి లేదు. ఉన్న దంతయు నమ్మయే. ఇక్కడికి జీవుఁడు యాత్ర చేసి, చేసి, శరణాగతుఁడై నాఁడు. అనఁగాఁ దన యింటికిఁ దాను వచ్చి నాఁడు, అనఁగా బ్రహ్మస్వరూపానుభవసిద్ధి నొందినాఁడు. నాసాధనసామగ్రియందీవిషయము ప్రణామతత్త్వమను శీర్షిక క్రింద వ్రాయఁబడినది. తరువాత మఱి యుపచారములే లేవు. ఇదే సమయాచారము. సమయానామక బ్రహ్మశక్తి నర్చించి కృతార్థుఁడగుట.

శ్రీదేవీస్వరూపసందర్శనమైచరమలాభమునొందుట, అమ్మ నిలుచు సర్వకేంద్రములయందును గానవచ్చునదిదీనిచేఁ దెలియుచున్నది. శరీరమే రాష్ట్రముగాను, ఈకేంద్రములే పట్టణములుఁగా భావింపఁబడి ''అయోధ్యామథురా,మాయా, కాంచీ, కాశీ, అవంతికా, ద్వారవతీ''యనెడి పేర్లతోఁ జెప్పఁబడినవి. ఇవి యన్నియు మోక్షదాయకములే, అనఁగా నాత్మజ్ఞానసిద్ధిదాయకములే. కనుకనే ''సప్తైతా మోక్షదాయకాః''అని చెప్పఁబడినది. కనుకనే సాధకుఁడు ''తత్ర తత్ర స్థితా త్వం మే తవ రూపం ప్రదర్శయ''–అని ప్రార్థించినాఁడు. ఈవిషయము మున్నొకచోట వివరింపఁబడినది.

శ్లో॥ క్రీడసి త్వం చ బహుధా పరిపూర్ణకృపామయి।
మమ మూర్ధని తే హస్త మవిలంబిత మర్పయ॥ ౫౨

తా॥ పరిమితిలేని నన్నే (బిడ్డ నయ్యామే) రూపముగాఁగల దానా! నీవు బహువిధములుగా నాడుకొనుచుందువు. నా తలపైని నీచేతిని జాగు చేయక పెట్టుము.

వి॥ శ్రీదేవీ! నీవు లోకజ్ఞానము కలిగించుటకు బిడ్డలతోఁగన్నతల్లివలె నాడుకొనుచుందువు. నీవు తిరోధానము చేసియుంచి (కొన్నాళ్ళు కానరాకుండ నీలోపలికే తీసికొని అవ్యక్తముగా నుంచి) సృష్టించిన జగజ్జాలములోఁబైకి తీసి చిన బ్రహ్మాండములతో నయిదాట లాడుకొనుచుందువు. అవే సృష్టిస్థితిసంహారతిరోధానానుగ్రహములు. ఇవి నీలీలలు. ఈయాటలన్నియు మామేలునకే. స్వరూపజ్ఞానమును పెట్టుటకే. మాకు బుద్ధియోగమునిచ్చుటకే (బుద్ధిగఱపుటకే). విచారసాధనమును మఱి క్రమముగా స్వరూపజ్ఞానమును గలిగించుటకే.

అయినను వేదమూర్తివై నీసాధకపుత్రుల నవిలంబితముగా నొడిని జేర్చుకొనుటకు బుత్రస్నేహముచే మూర్ధనై జాగుచేయక పరమకృపతో నీ కృపామయత్వమును సార్థకము చేయుచుందువు. మఱియొక తల్లిపాల యాశ లేకుండునట్లు స్వరూపజ్ఞానమనెడి స్తన్యపానము చేయింతువు. నీవు నీబిడ్డలతోఁగూడి కులమందే (ఇంటియందే) యుందువు. కులము, శ్మశానము అనుపేర్లు సుషుమ్నామార్గమునకే యోగశాస్త్రప్రసిద్ధములు. ఇంటనే నిన్ను జూచుకొనక

"మాయమ్మ యేది!" యనుచు [illegible] గుగులెత్తు మూర్తు సంతానము నుపేక్షించి [illegible] చుచు నీవు నీమేడ నెక్కి దిగి వచ్చుటకై [illegible] ంచుచు నది గాక సర్వదా నీవు రాకపోకలు చే[illegible] ములయందు లక్ష్యముంచుచు మేమింటనే కూరుచున్నప్పుడు నీదర్శనము సహజముగా నైపోవుచుండును. అట్టివారి నడఁగా నీరూపమునే కనఁగోరి కులమందే వెదకుచున్న బిడ్డలను గుర్తించి ఆశీఃపూర్వకముగా నభయదానపూర్వకముగా వారి మస్తకములయందు నీహస్తము నుంతువు. మేము సర్వకారణభూతశక్తిస్వరూపవైన నీవే శ్రీగురుఁడవని ("శ్రీగురుః సర్వకారణభూతా శక్తిః") నమ్మి యున్నాము. మేము గురుకులమును విడువము. కులమును విడువక యార్జించుకొను విద్యయే విద్య. "పలువిద్య లెన్నియైనను కులవిద్యకు సాటి రావు గువ్వలచెన్నా" యనిన కవివర్యునికి నమస్కారము. ఈకులవిద్య నాసించిన యథార్థసాధక పుత్త్రుఁడే "అమ్మా! వేగవచ్చి నాతలపై నీ చేయుంచుము" అని ధీరముగా మొఱపెట్టుకొనఁగలవాఁడు. అనఁగాఁ గులకుండమునఁబడసి మూలాధారమునుండి కన్యా, కుమారీ, బాలా శబ్దవాచ్యత్రిపురసుందరివై శోభిల్లి, మణిపురము నతిక్రమించి క్రమముగాఁ బ్రౌఢవై మహాత్రిపురసుందరివై ప్రశస్తిఁగాంచి యాజ్ఞను దాటి లలితవై (సర్వమతీత్య లలతీతి లలితా) సహస్రారమునకు వచ్చి నీలలితాశబ్దమును సార్థకము చేసికొనినపుడే శరణాగతుఁడను, ఆత్మార్పకుఁడనునై మఱియొక తల్లిపాల యాశ లేకుండును. అనఁగా ముక్తి నొందుదును.

ఇంద్రియములు=శ్రీదేవి సదా రాకపోకలు చేయు దారులు.

(1) కులకుండాలయా (2) కులయోగినీ (3) కౌళ మార్గతత్పరసేవితా (4) కులోత్తీర్ణా (5) కులరూపిణీ (6) కులాంతస్థాయినీ మొదలగు నామములు అమ్మగారి కుల సంచారము ననుసరించియే కలిగినవని స్పష్టము.

(1) కులకుండాలయా:- మూలాధారము స్థానముగాఁ గలది.

(2) కులయోగినీ:- కులమనెడి సుషుమ్నామార్గమందలి ఆరు పద్మములయందును హాకిని, సాకిని, కాకిని, లాకిని, రాకిని, డాకిని యను పేర్లతోఁ బిలువఁబడు శక్తుల రూపముతో నుండునది.

(3) కౌళమార్గతత్పరసేవితా :- సుషుమ్నామార్గమందు అమ్మను సేవించు నాసక్తిగలవారలచే నారాధింపఁబడినది. అనఁగా సమయాచారతత్పరులచేఁ బూజింపఁబడునది.

(4) కులోత్తీర్ణా:- కులమనెడి సుషుమ్నామార్గమును గడచి సహస్రారమునకుఁ బోవునది.

(5) కులరూపిణీ:- సుషుమ్నయే రూపముగాఁ గలది.

(6) కులాంతస్థా :- సుషుమ్నయందే సంచరించుచు నుండునది.

ఇమ్మాటల విపులవ్యాఖ్య నెఱుంగఁగోరువారు శ్రీభాసురానందనాథుని వ్యాఖ్యానమును జూచునది.

శ్లో॥ ఫలభాగ్యోదయే లక్ష్మి [illegible] పురవాసిని
ప్రసీద మే మహాలక్ష్మి [illegible] రథే॥ ౫3

తా॥ నీవు సుప్రసిద్ధవు [illegible]. కర్మ ఫలరూపమున ఫలించు భాగ్యముగా నుదయించుచున్నావు. నెరవేరిన కోర్కెలుగలదానా! నాకుఁ బ్రసన్నురాలవగుము.

వి॥ భక్తుల నాశకంటఁజూచుచుండు లక్ష్మీదేవీ! నీవు సర్వశరీరములయందు నుండుదానవు. "బ్రహ్మాండేఽస్మి రాష్ట్రేఽస్మిన్" - నని రాష్ట్రమందుఁ బ్రాదుర్భవించితిని - (శ్రీ॥ సూ) ఇచ్చట శరీరము రాష్ట్రముగా భావింపఁబడినది. అప్పుడు రాష్ట్రమందలి ముఖ్యపట్టణములుగా నెన్నఁబడిన అయోధ్యాదులైన యేడు నగరములే, మూలాధారాదులైన యేడుశక్తికేంద్రములు. అవియే యేడు పద్మములు. పరాశక్తి యీనగరములందన్నింటను పైనిఁ జెప్పిన డాకినీ, సాకినీత్యాది యోగినీనామములతో వసించునది. (కుల యోగిని) కులమునెడి సుషుమ్నామార్గమున వెలయు శక్తి కేంద్రములే అయోధ్యాది నగరములని మున్నే చెప్పితిమి. అమ్మ వానియందన్నింటను వివిధశక్తుల రూపమునఁ జేరి యుండును. శరీరము పురనామప్రసిద్ధము. అన్ని శరీరము లందును నాత్మరూపమున వ్యాపించి యున్నది. కనుక నే సమస్తపురవాసిని యని సాధకుఁడు సంబోధించినాఁడు. వాని యందు వసించియుండు శ్రీదేవి పుణ్యకర్మఫలజన్యభాగ్య రూపమున నుదయించును. వృద్ధి నొందును. ఆయాకేంద్ర ములయందు వివిధశక్తిరూపమున నెలకొన్న యామె నారా ధించుటచే సాధకుల మనోరథములు నెరవేరును. సాధకమనో

రథము యోగసిద్ధియే. అనఁగా 'నేను' అనెడి యల్పాహంత వస్తు వస్మయనెడి పరాహంతారూపమందుఁ జేరిపోవుటే ఇదే పరిపూర్ణమనోరథము. ఈయోగము పరిపూర్ణమగుటే మోక్షము. శివశక్త్యైక్యము. పరిపూర్ణమనోరథే - ఎవ్వని మనోరథము పరిపూర్ణమో వాఁడు పరిపూర్ణమనోరథుఁడు. మంత్రమందు 'పరిపూర్ణమనోరథా' యని దేవిని సంబోధించి నాఁడు- శ్రీదేవి కానట్టి మనోరథములును లేనిది కదా. ఈసంబోధనము తగి యున్నదా? అమ్మ కోరికలు కలదే యైనచో దేహాకారణములైన మనోరథము లమ్మను నైతము బహుయోనిసంచారిణినిగాఁ జేసియే యుండును. ఆమె అజ. జీవుఁడు మాత్రమే మనోరథగ్రస్తుఁడు. కనుకనే తనయభీష్టమైన యజత్వమునకు జన్మరాహిత్యసిద్ధికై సాధన మారంభించును. కృపామయి కనుక సాధనసిద్ధికై సర్వకాలసర్వావస్థలయందును దనపైనే మొగముంచి నిరంతరయాత్ర చేయు సాధకుని మనోరథము సిద్ధింపఁజేయుటే శ్రీమాతృమనోరథము. కావున నీమనోరథము స్వార్థము కాదు. కనుకనే యమ్మను దేహకారణము కాదు. కనుక నెరవేర్పఁబడిన భక్తమనోరథములు కలవియని యర్థము చేసికొనఁదగును.

నా యెడఁ బ్రసన్నవగుమనఁగా దయచేసి నాకు మోక్షమిమ్ము- అని భావము. ఇదే భక్తమనోరథము. ఇదే ఫలదాభాగ్యోదయము.

శ్లో॥ అమోఘాద్యాదిషు సర్వేషు నగరేషు సమాస్థితే,
నైథనై ర్వివిధై ర్యుక్తా సమాగచ్ఛ బలాన్వితా॥ ౫౮

తా॥ అయోధ్యాప్రముఖ[illegible]లైన పట్టణములయం దెల్లనున్నదానా! పలువిధములైన [illegible]లతో శక్తులతోఁ గూడినదానవై బలముతోఁ [illegible]వై రమ్ము.

వి॥ అయోధ్యమున్నగు [illegible]ములను నీవు, ప్ర[illegible] యుండుట సంచరించుట యనునవి, నచ్చుట యను [illegible], మున్నగు విషయములు వెనుకటి మంత్రములయందు వర్ణింపఁబడినవి. ఇందున సాధకుని ప్రార్థనవిషయము విశేషించి లేదు. కాని "నీసేనతోఁ గూడిర"మ్మనుచున్నాఁడు.

శ్రీ. సూ॥ ప్రాదుర్భూతోఽస్మి రాష్ట్రేఽస్మిన్"-తన శరీరమును రాష్ట్రముగాఁ జెప్పె శ్రీదేవి, శ్రీమహారాజ్ఞి, శ్రీమత్సింహాసనేశ్వరి, రాజరాజేశ్వరి, చక్రవర్తిని గనుక లెక్కలేని పలువిధములైన విభవములు కలదనియు సూచించి "అమ్మా! నీసేనలతోఁ గూడిర"మ్మని యీమంత్రమందుఁ బ్రార్థించుచున్నాఁడు. రాష్ట్రమే శరీరము. అమ్మ శరీరమైన మూలాధారాదిసహస్రారాంతమైన సుషుమ్నయే రాష్ట్రము. రాష్ట్రమనఁగాఁ బలుదేశములు పలుపట్టణములు కలిగి శోభించునది. అందందు బహువిధములైన విభవములతోఁ గూడియుండునది. బలముతో(సేనలతో) నుండుట చక్రవర్తినికి సాజము. విభుత్వమున్నది. ఈవర్ణనము సాధనవిషయమున మనోహరము. మూలాధారాదిచక్రములయందు వర్తించునది కనుకనే అమ్మ చక్రవర్తిని. ఈచక్రములే యయోధ్యాదులైన నగరములని మున్ను చెప్పియుంటిని. వీనియందుండుటయు, సంచరించుటయు, వివిధవిభవములతోనే యనఁగా విభూతిసర్వసామర్థ్యములతోనే. కనుక ఆసామర్థ్యము

లతోఁగూడియే యున్నదని యమ్మను గొనియాడుటే గాక, "నీసేనతోరా" యన్ని కోరుచున్నాఁడు. శ్రీమాత రాజరాజేశ్వరి, చక్రేశ్వరి కావున తనముఖ్యపట్టణములయందుఁ దానున్నప్పుడును, దనరాష్ట్రమందు సంచరించునప్పుడును, సర్వరాజ్యాంగములతోను సేనలతోను గూడియే యుండును. మూలాధారాదిచక్రములయందు శ్రీమాతృసామర్థ్యములు వివిధముగా సాధకునిచే ననుభవింపఁబడును. ఒకచోట విద్యాప్రదశక్తి, ఒకచోట ఆరోగ్యప్రదశక్తి, ఒకచోట విజ్ఞానప్రదశక్తి, ఒకచోట కామక్రోధాదిశత్రూచ్చాటనశక్తి, ఒకచోట నానందప్రదశక్తి, ఒకచోట వైరాగ్యప్రదశక్తి, ఒకచోట మోక్షప్రదశక్తి, ఈవిధముగా లెక్కలేనన్ని శక్తులను చక్రములయందుండైన యమ్మ యునికినిబట్టి సాధకుఁడు పొందఁగలఁడు. "నీవు వచ్చునపుడు బలముతోఁగూడి రమ్మా!" యనుచున్నాఁడు. బలమనఁగా సేన. శ్రీరాజరాజేశ్వరియైన దేవి సృష్ట్యాదిమహాశక్తులేగాక ఆశక్తులను ప్రదర్శించునప్పుడు ఒక్కొక్క కార్యమందు లెక్కలేని శక్తులతో విరాజిల్లవలసియుండును. కనుక సేనాసహితవై రమ్మనుచున్నాఁడు. అనఁగా "నేను గోరునపు డెప్పు డేశక్తిరూపమున సంరక్షింపఁదగియుందునో, పోషింపఁదగియుందునో యాశక్తిరూపమున వచ్చి నన్నాదరింపు"మని సాధకుని భావము.

ఇపుడు సాధకులైన పాఠకులు శ్రీచక్రవిషయమును గురువువలన సమగ్రముగా శిక్షింపఁబడి బైందవస్థానాది భూపురాంతమువఱకునైన యావరణములందలి శక్తులు, దేవతలు, మాతలు, వాగ్దేవతలు, నిత్యలు,

యోగినులు మున్నగు వేల్పుల [illegible] శ్రీచక్రమునందు [illegible]
గల పరివార దేవతల రహస్య[illegible]న్నచో, సమ్యగా[illegible]
విభవములు, సేవలు ము[illegible]ర్థమంతయు
హృదయంగమమై ఆనందము [illegible]
నందున వివిధావరణాలతో [illegible]ము,
విభవసంపన్నత మున్నగువానినాల్పు [illegible]
గురుముఖమువలనఁ జక్కఁగా నెఱుఁగవలెను.

శ్లో॥ సమాగచ్ఛ సమాగచ్ఛ మమాంగే భవ సుస్థిరా।
కరుణారసనిష్యంది నేత్రద్వయవిలాసిని॥ ౫౫

తా॥ అమ్మా! రమ్మా! రమ్మా! దయారసము నిండు రెండు కన్నులతో విలసిల్లుదానా! నాయంగమందు నిశ్చలవై నిలువుము.

వి॥ అమ్మ రెండు కన్నులు గలదిగాను, ఆ రెండు కన్నులు దయారసము లొలుకునవిగాను వర్ణింపఁబడినవి. జ్ఞానసిద్ధికొఱకుఁ దన్నాశ్రయించిన వారి యజ్ఞానమును దొలగించి జ్ఞానదృష్టిని బెట్టి ముందునకు నడిపించునవి. కనుక నేయవి నేత్రములు. అనఁగా నాధ్యాత్మికమార్గమందు ముందడుగు పెట్టించునవి. అవి యేవి యనఁగాఁ దృశ్యజగదాకార వ్యాప్తియును, ఆత్మాకారవ్యాప్తియునుగా నెన్నఁదగును. అనఁగాఁ దానే జగత్తుగా మారుట, అందు జ్ఞానస్వరూపాత్మాకారముగా వ్యాపించి యుండుట ఈ రెండు వ్యాపకత్వములను మనము విచారించి చూచునపుడు నేత్రములై గమ్యమునకుఁ బగిలిని జూపునవియే. ఆత్మవస్తుజ్ఞానలబ్ధికి రెండే మార్గ

దర్శులు. అమ్మ రూపమేయైన "జగత్తు", 'నేను'. ఈ రెండు విధములు. 'వ్యాపించి ప్రకాశించువాఁడే విష్ణువు. తచ్ఛక్తి మనయమ్మ వైష్ణవి. తన్నాశ్రయించిన భక్తులయెడ దయామయియైన శ్రీదేవి, యజ్ఞానముచే గమ్యమునకు దారి వెదకు కొనుచున్న భక్తుల నీరెండు కన్నులతోఁజూచియే జీవుని యథార్థశరణమునకుఁ గొనిపోవును.

మఱియు అమ్మను జగచ్ఛక్తినిగాఁజూచినపుడు సూర్యచంద్రులే నేత్రములు. విశ్వముగాఁ దానే పరిణతినొంది సర్వోపాధులయందు "నేను" పేరితోఁ బ్రవేశించి తనకు మధురమైన జగత్తును గాంచుచు నానందించుటకుఁ దానే సూర్యచంద్రులుగా వెలయుటకు సంకల్పించినది. "సూర్యా చంద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్" (శ్రుతి) చూచుటకు రెండు కన్నులు కావలయును. ఎల్లప్పుడు నొక్కవిధమైన జ్యోతిగానే ప్రకాశింపక యుష్ణజ్యోతియైన జ్యోతిగాఁ గొంతసేపును, మఱికొంతసేపు శీతకిరణజ్యోతిగాను, దానే వెలసి మార్గదర్శనసాధనములైన నేత్రములుగా వెలయుచున్నది. కేవల సూర్యుని జగదుపకారము చేయు తచ్ఛక్తులను విచారించినను ఆత్మతత్త్వము నెఱింగికొని ముందడుగు పెట్టఁగలము. స్వాశ్రితులయెడనైన దయ నొలికించుచు దారిఁజూపునవి యివియే.

ఈ రెండు నేత్రములతో విలసిల్లుచు నాయంగమందు నా శరీరమందు స్థిరముగా నిల్చును. శరీరమందుఁ జంద్రసూర్యప్రకాశము ఇడాపింగళానాడీస్వరూపముననే యగును. చైతన్యమయమైన యీ చంద్రసూర్య నాడీప్రసారము

రసమనఁగా నానందమని శ్రుతులందును సుప్రసిద్ధము. "రసో వై సః" - ఈవిధముగా నన్ననుగ్రహించునపుడు నాకు మరణమే లేదు, అనఁగా జననమరణరూపసంసార బంధమే లేదు. అని సాధకపుత్త్రుఁడు తృప్తినొందుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ సన్నిధత్స్వ మహాలక్ష్మి త్వత్పాణిం మమ మస్తకే।
కరుణాసుధయా మాం త్వమభిషించ [illegible]॥ ౫౬

తా॥ మహాలక్ష్మీ! నాశిరస్సునందు నీచేయి నుంచుము. కరుణామృతముచే నన్నభిషేకింపుము.

వి॥ శ్రీమాతా! నా మస్తకమునందు నీపాణి నుంచుము. పుత్త్రాదుల నోదార్చునది కనుకనే చేతికి పాణియను నామము సార్థకమయ్యెను. తల్లిదండ్రులు మున్నగు పెద్దలు పరమాప్తులు మస్తకమందుఁ జేతి నుంచినపుడు మనమనుభవించు చల్లదనమును మంచుగడ్డయుఁ గల్గింపఁజాలదు. యథార్థముగాఁ బరమాహ్లాదమును కలిగించు నాశక్తి పాణికిఁ జెందినది కాదు. దయానామకరస మెక్కడఁబుట్టునో యక్కడిది. ఆరసము ప్రసరించు మార్గము పాణి (చేయి) చేతివ్రేళ్ల కొనలయందుఁ బలువిధములైన శక్తులను [illegible]వందుఁ బాతము చేయు సామర్థ్యము కలదు. ఈశక్తిపాత సాధనములు రెండే. అవి చక్షువు, పాణి యనునవి. కృపామృతమునో, వ్యాధినివారణశక్తినో, శరీరాంతరమునకుఁ బాతము చేయుటకై యుపయోగించు చిమ్మనగొట్టముల వంటివి. కావుననే మంత్రపూర్వకముగా విషహరణ వ్యాధిహరణాదిశక్తులను పరశరీరములయందుఁబడఁజేసి సుఖమును

లేనప్పుడే మరణము. అద్వైతస్వరూ[illegible]
వ్యవహృతము, హకారము సూ[illegible]
సకారము చంద్రవాచకము [illegible]
హంస లేచిపోవుట (మర[illegible]
[illegible]యైన అస్త్ర స్వరూ[illegible]
వర్తించు [illegible]
నా[illegible] చేసికొనుటయే ప్ర[illegible]
[illegible] పొంది [illegible]
సహస్రారమునకుం గొనిపోగ [illegible]
వర్తించునది యాయువే. సంధ్యా[illegible]
చేసి "ఆయుఃపృథివ్యాం ద్రవిణం [illegible]
దత్వా ప్రయాతు" – అని యజ్ఞ[illegible]
సూక్తములందెన్నియో [illegible]
బడును. అలాథ మబ్బుటచే [illegible]థమునకు ననగా
జ్ఞానధనలబ్ధికి గదు ననకాశము [illegible]ను. జ్ఞానధన[illegible]
లభించినంతనే యవిలంబముగా బ్రహ్మవేత్తృత్వ [illegible]
కనుక అమ్మ యుద్ధాలింగనా ([illegible]) [illegible]
శ్రేయమార్గమునకు కృపారస[illegible]
వర్ణనము గదా.

అంగమనగా మత్త[illegible] అనగా [illegible]
[illegible]లికముగా సహస్రారము[illegible] కృపా[illegible]
మొలుకు నీ రెండు నేత్రములు. [illegible]పై సహస్ర
మందు నిశ్చలముగా నుండుటే [illegible] వగు
దును. నీ నేత్రములనుండి కాము[illegible]

కలిగించుటకై తప్పకుండగా దైవసాన్నిధ్య [illegible] సాధనముగాఁ గైకొందురు. మంత్రపూర్వకముగాఁ [illegible] ఉపాస [illegible] సామర్థ్యమును (హస్తకమలము) తాకుట, [illegible] బూనుట, పెద్ద [illegible]. [illegible] మును [illegible] [illegible]ముగా [illegible], [illegible], [illegible], అను విచిత్ర కార్యములు [illegible] శరీరమునందుఁ జెలిమినిప్పించఁగల శక్తిని హస్తాగ్రముల ద్వారా శక్తిపాతము చేయుట మనము కనుచున్నాము. [illegible] శిష్యునేత్రములయందు నిల్చి శక్తి సంక్రమింపజేతురు. మంత్రదీక్షాదానము చేయు సమర్థగురువులు [illegible] ముఖ్యముగ బహిచక్షువులయందును, ఫాలపూర్ణమున మస్తకమునందును శక్తిపాతము (తమలో సంచితము చేసికొన్న తపశ్శక్తిపాతమును) చేయుట కల్గును. శక్తిపాతవేళనైన స్పందనములు శిష్యశరీరమునందంతటను సూక్ష్మవిద్యుల్లేఖలవలెఁ బ్రసరించి కుండలినీశక్తిని ఊర్ధ్వ మేల్కొల్పును. సమర్థతకలిగిన గురువులు హస్తము స్పర్శ సంయోగము చేయకయే కేవలసునిశితదృష్టిప్రసారముచేత శక్తిపాతము చేయుదురు. సమర్థతములైన గురుమహాశయులు కొందఱు పరమకరుణాపూర్వకముగా స్థలాంతరమందున్న శిష్యమూర్తులయందు సయితము శక్తిపాతము చేయుట నేనెఱుఁగుదును. శక్తిపాతమనఁగా దపశ్శక్తిని శిష్యశరీరములయందుఁబడ వేయుట యను నర్థమే కాక, కుండలినీశక్తిని జప్పున లేవఁగొట్టుట యనియు, నొక రహస్యార్థము గలదు. ఈవిషయమున నాలో వ్రాయఁదగి

యున్నది. కాని, యిచ్చట నింతతోఁ జాలింతము. (అమ్మ కృపచేఁ ద్వరలోనే వెలువడనున్న "శక్తిపాత" మను నీ గ్రంథమందీ విషయము సమగ్రముగాఁ జూడఁగలరు.)

ఇమ్మంత్రమందు సాధకుఁడర్థించినది తన మస్తకమందు అమ్మపాణిని యొక్కఁగా నిల్పుటే. మస్తకమందుఁ బాదాగ్ర సంఘట్టనఫలము సాంత్వనమే. పుత్రాదులు పెద్దలవలన నపేక్షించునది యిదియే. త్రివిధములైన తాపములతో నుడుకెత్తి యాందోళితమగుచున్న సాధకచిత్తమును చల్లఁ బఱచి స్థిరపెట్టునది శ్రీమాతృపాణిమస్తకసంయోగమే. అనఁగా గొంతతడవు పరాశక్తి సహస్రారమందు నిల్పుటే యని రహస్యార్థము.

సాధకుని రెండవ కోరిక శ్రీమాతృకృపామృతముచే నభిషిక్తుఁడగుట. సుఖముకొఱకుఁ బానము చేయఁబడునది సుధ? ఆనందలాభము దేనివలన నగునో యది సుధ. మరణము రాకుండఁ జేయునది యమృతము. భవమున్ననే మరణము. అభవమన్నను, అమృతమన్నను ఒక్కటియే. భవమరణములు లేకుండఁ జేయునది నీకరుణయే. కావున నీకరుణారసముచే స్నానమాడింపుము. పూర్తిగా నన్ను దడుపుము. నీవు హస్తమస్తకసంయోగము చేయుటచే నాకమృతాభిషేకమే యగును. నీవమృతేశ్వరివి. అనఁగా నానందమయివి. అమృతస్రావిణివి. నీయంగుళ్యగ్రములు నామస్తకము అంటినంతనే నాకమృతాభిషేకమగును. నా డెబ్బదిరెండు వేల నాడులును నాప్యాయితము లగును. అపుడు మస్తకస్పర్శము చేసిన యానందమయవస్తువు తక్క మఱే

దియుఁ గానరానంతగా జగత్తు మిథ్యగానే యుండును. అమ్మా! పొరపాటు క్షమింపుము. ఆత్మ యానందమయా వస్థలో నీవు తక్క మఱేదియు లేదనునప్పుడు అనుభవించువాఁడు, అనుభవింపఁబడునది, అనుభవము నను త్రిపుటి జ్ఞాన మణఁగిపోయి యీ 'నేను' యనునది లేనియపుడు జగన్మిథ్యాత్వమును మాత్రము నేనెట్లు స్థాపింపఁగలను! అప్పుడానందము — ఆనందము.

అమ్మా! కరుణామృతస్నానము చేయించుట కాదు, నన్ను స్థిరునిగాఁ జేయుము. సాధకుఁడీమాట ప్రత్యేకించి చెప్ప నక్కఱలేదు. ఏలన నానందాభిషేకఫలము స్థిరత్వమే. అమ్మ పాదములయందు నాత్మార్పణము చేయువాని కిదియే ఫలమని శ్రీశంకరాచార్యులు మున్నగు సాధకోత్తములే యనిరి.

"ఈశత్వనామకలుషాః కతి నామ సంతి ।
బ్రహ్మాదయః ప్రతిభవం ప్రలయాభిభూతాః ॥
ఏకః స ఏవ జగతి స్థిరసంస్థ ఆస్తే
యః పాదయోస్తవ సకృత్ప్రణతిం కరోతి ॥

(శంకరాచార్యకృత పంచదశీ స్తవము)

ప్రలయాభిభవ మెన్నఁడును లేనివాఁడు స్థిరుఁడు. అట్టివాఁడు శివుఁడొక్కఁడే. శివస్వరూపుఁడై యుండుట యనఁగా శివైక్యము నొందినవాఁడై యుండుట. సారాంశ మేమనఁగా మూలాధారమునుండి మహాలక్ష్మిని సహస్రారమునకుఁ గొని

పోఁగల్గు సాధకపుత్రులకు స్థిరత్వమనెడి ముక్తస్థితి తప్పకగు నని భావము.

శ్లో॥ దీనస్య మస్తకే హస్తం మమ త్వం కృపయార్పయ।
ఆద్యాది శ్రీర్మహాలక్ష్మి విష్ణువామాంక సంస్థితే॥ ౫౭

తా॥ ఓ మహాలక్ష్మీ! ఆద్యులనఁబడువారికి నాదియైన దానా! విష్ణు నెడమతొడయందు స్థిరముగా నున్నదానా! దీనుఁడనైన నా మస్తకమందు నీచేతిని దయతో నుంచుము.

వి॥ అమ్మా! మహాలక్ష్మీ! ఆద్యులనఁబడు బ్రహ్మాదుల కును నీవాదివి. అనఁగా బ్రహ్మవిష్ణ్వాదులకంటెను ముందున్న దానవు నీవే. ఆదిశక్తివైన నీవల్లనే బ్రహ్మాదులు గలిగిరి. అనఁగా సృష్టిస్థితిసంహారతిరోధానానుగ్రహములనెడి శక్తులు నీవియే. ఈశక్తులను బురుషులుగా నెంచి వానిని బ్రహ్మ విష్ణురుద్రమహేశ్వరసదాశివులని పేర్కొనిరి. ఈయెల్లరకును నీపంచవిధప్రధానశక్తులకును నాదిమూలమైనదానవు. నీవు సర్వకారణభూతశక్తివి. నీపేరు శ్రీ. శవర్ణ రేఫ ఈకారములు చేరి యైనమాట శ్రీ. శవర్ణము ఆనందమును, రేఫము తేజోవాచకము జ్ఞానమును, ఈకారము శక్తిని దెల్పును. కాఁగా జ్ఞానానందమయసర్వకారణభూతశక్తివి. కనుకనే యెల్లరు నిన్నాశ్రయింతురు. "శ్రయతే సర్వైరితి శ్రీః" పైని జెప్పిన బ్రహ్మాదులే కాదు; సర్వదేవమనుష్యాదులును నిన్నే యాశ్రయింతురు. కనుక నీవు శ్రీవి. నీవు విష్ణువు నెడమ తొడయందు సుస్థిరముగా నుండుదానవు. విష్ణు వనఁగా నంతట వ్యాపించియున్నవాఁడు. వెలిని నామరూప

క్రియాసహిత సకలజగదాకారముతోను, లోన జ్ఞానరూపమున నాత్మరూపమున నన్నిటను నిండుచు వ్యాపించియున్నవాఁడునైన పరమాత్మతో నెడఁబాసి విడియుండనివాఁడునైన విష్ణుని వామాంకమందు (ఎడమ తొడయందుగా) నిల్చుదానవు. లేదా విష్ణుని సుం[illegible] (చిహ్నముగా) నున్నదానవు. అనఁగా బరమాత్మతో ననపాయినివి. విడి యుండని దానవు. స్థిరవై యుండుదానవు. మఱియు విష్ణుని వెకలఁగ్రక్క (స్వరూపమును వెలిని బెట్టు) లక్షణముగా నున్నదానవు. అనఁగా విష్ణుతత్త్వము నెల్లరకుం దెలియఁజూపు జ్ఞానస్వరూపలక్షణముగా నున్నదానవనియుఁ జెప్పనచ్చును. అట్టి మహాలక్ష్మీ! దీనుఁడనైన, జ్ఞానదరిద్రుఁడనైన, దుర్గతినొందిన యనఁగా జననమరణరూపసంసారమనెడి దుర్గతిలోఁబడిన నాతలపైని దయతో నీచేతి నుంచుము. అనఁగా నాసహస్రారమును జేరుము. సాధకుఁడు సహస్రారమందు కుండలినీపరాశక్తిస్వరూప శ్రీదేవి చేరినపుడే సకలదారిద్ర్యములు తొలఁగి సంసారదుర్గతి లేక ముక్తుఁడగు నని భావము.

శ్లో॥ భవభీతి పరిత్రస్త భక్తత్రాణ పరాయణే।
ప్రత్యక్షం కురు రూపం మే రక్ష మాం శరణాగతమ్।

తా॥ సంసారభయముచే నుద్వేగము నొందిన భక్తులను రక్షించుటే పనిగాఁగలదానా శ్రీదేవీ! నాకు నీరూపమును సాక్షాత్కరింపఁజేయుము. రక్షణమునకై వచ్చిన నన్ను రక్షింపుము.

ఈ భవభీతి పరిత్రాణమునకైన (సంసారభయము వలన రక్షణమునకైన) యుపాయము కుండలినీ పరాశక్తి రూప శ్రీదేవిని "ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మ సమ్మితం" అనుచు మంత్రజపస్తవసంకీర్తనాదులతో గానము చేయువారిని రక్షించునది. కనుకనే సార్థకగాయత్రీ నామముచే నొప్పు శ్రీదేవిని పిలిచి మేరూత్తమశిఖరమనఁబడు సహస్రారమునకు మూలస్థానమునుండి లేవఁదీసి తెచ్చి స్వరూపదర్శనము చేయింపుమని ప్రార్థించుటే యని సాధకుఁడు మున్నెన్నిసారులో సూచించెను. ఇప్పుడును నదే ప్రార్థనము. ఆప్రార్థనము తప్పక చెల్లించుటే శ్రీదేవి శీలము. స్వరూపదర్శనమనఁగా నేమి? దాని ప్రత్యక్షత యనఁగా నేమి? శ్రీదేవీస్వరూపము సత్యజ్ఞానానందములే. అద్వయ బ్రహ్మస్వరూపములేయైన పంచకోశాంతరస్థితమై, "అహం" (నేను) అనుపేర వెలయుచున్నది. కావున "నేను" అను దాని స్వరూపము సైతము సత్యజ్ఞానానందములే కావలయును. దాని నీ నేనుఅనుభవింపవలయును. అదే ప్రత్యక్షత. సాక్షాత్కారము. "అహం సత్యం" "అహం చిత్" "అహమానందః"_ అని తెలిసికొని తన సత్యత్వ, చిత్త్వ (జ్ఞాన స్వరూపత్వ) ఆనందత్వముల ననుభవింపవలయును. అనఁగా సత్యప్రతిష్ఠితుఁడును, చిత్ప్రతిష్ఠితుఁడును, నానందప్రతిష్ఠితుఁడును గావలయును. ఈవిషయమున నావ్రాసిన "మాతృబోధసంగీతము" పేరి చిన్న పుస్తకమును జూచునది. ఈ మహోపకారము గాయత్రీదేవి కృపచేతనే కావలయును. ఈగాయత్రీదేవి సాధకుని మస్తకమందు హస్తముఁజేర్చి నపుడే తప్పకగును. వేగముగా నగును. ఈనిశ్చయముతోనే

సాధకపుత్రుఁడు తన యథార్థమైన [illegible]స్వరూపము ననుభవింపఁగోరి "అమ్మా! నాశిరమున నీ [illegible]ముంచుము" అని మాటిమాటికిఁగోరుచున్నాఁడు. "అమ్మా! [illegible] గతుఁడను. అనఁగా రక్షణమునకై వచ్చి[illegible] మనఁగా నిల్లు. ఇంటికి వచ్చినాఁడను. సత్యజ్ఞానానందము ల నాస్వరూపమని తెలిసికొన్నాఁడను. సాధకపుత్రుల కీయుపకారము చేయఁ గరుణించుట పుత్రస్నేహముగ్ధవగు నీపని. భవభీతిపరిత్రస్తులైన భక్తులను రక్షించుటే పనిగాఁగల దాన"వని మఱియొక్కసారి ఘోషించినాఁడు.

శ్లో॥ సర్వరాజగృహేలక్ష్మి! సమాగచ్ఛ గుణాన్వితా।
స్థిత్వా తు పురతో మే౽ద్య ప్రసాదేనాభయం కురు॥

తా॥ లక్ష్మీదేవీ! సర్వరాజగృహములసముదాయము నుండి నీవు గుణములతోఁగూడినదానవై రమ్ము. వచ్చి, నాయెదుర నిలిచి నేఁడు (ఇపుడు) దయతోఁ బ్రసన్నవై నా కభయ మిమ్ము.

వి॥ భక్తుల నొకకంట లక్షించుదానా! భక్తులచే లక్షింపఁబడుదానా! రాజగృహసముదాయమునుండియనఁగా రాజగృహసముదాయమును మీఱి యనఁగా రాజులనఁ బడెడి (రాజులుగా నెన్నఁబడిన) బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర, మహేశ్వర, సదాశివుల నివాసములైన మూలాధారాది చక్రములను దాటి నీకు సహజగుణములైన దయాళుత దీనరక్షా పరాయణత, ఆర్జవము, మార్దవము, పుత్రస్నేహవిమూఢత మున్నగు గుణములతోఁ గూడినదానవై వచ్చి నాయెదుర

నిలిచి యనఁగా నాజ్ఞయందు నిలిచి క్రమముగా సహస్రారమును జేరి నాకభయమిమ్ము. నన్ను నిర్భయునిగాఁ జేయుము. ఆనందమయునిగాఁ జేసి జననమరణరూపసంసారభీతి తొలఁగింపుము.

“గుణాన్వితా” యను చోట నీగుణములతోఁ గూడినదానవై యనఁగా నీయభ్యాసముతోఁ గూడినదానవై భక్తులచేఁ బ్రార్థితవై చిమ్మఁబడిన బాణమువలె మూలాధారాదులను వీడి యాజ్ఞకును, నాజ్ఞను వీడి సహస్రారమునకును, బోవుటే నీయభ్యాసము. అదే నీగుణమనియును జెప్పఁగావచ్చును.

శ్లో॥ ప్రసీద మే మహాలక్ష్మి సుప్రసీద మహాశివే।
అచలా భవ సుప్రీతా, సుస్థిరా, భవ మద్గృహే. ౬౦

తా॥ ఓమహాలక్ష్మీ! నాకుఁ బ్రసన్నురాలవగుము. మహాశివా! నాయెడ మిగులఁ బ్రసన్నవగుము. మిగులఁ బ్రేమతో నాగృహమందుఁ జలనము లేనిదానవై యుండుము. మిక్కిలి స్థిరవై యుండుము.

వి॥ పరమపూజ్యమైన లక్షణములు కలదానవును, మహాచ్ఛబ్దవాచ్యుఁడైన నారాయణునిచే లక్షింపఁబడుదానవును గనుక నీవు మహాలక్ష్మివి. నీవు మహాశివవు. మిక్కిలి మంగళస్వరూపవు. కనుకను, మహాశివుని శక్తివి కనుకను, శివాదిక్షితిపర్యన్తమైన ముప్పదియారు తత్త్వములకు మూలమైనవాఁడగు పరమాత్ముని (పరమశివుని) శక్తివి కనుకను మహాశివవు. మిక్కిలి పూజ్యమైన శివము మంగళము.

అదియే మోక్షము. శివశక్తుల యైక్యమే మోక్షము. ఆదే స్వరూపముగాఁగలదానవు. కనుకను నీవు నా ఎడ "శివశక్త్యైక్యరూపిణీ" (లలితా సహస్రము). ... స్వరూపిణివి, నాయెడల సర్వదా ప్రసన్నురాలవగుము. నిర్వికార బ్రహ్మానందస్వరూపిణివి కనుకను నీవు మహాశివవు నీవే యాత్మార్పణశీలురైన భక్తులయెడఁ బ్రసన్నవు కాకున్న మాకు ముక్తి యెటులబ్బును? కనుకనే నీ ప్రసన్నత కొఱకే పలుమఱు ప్రార్థించుచున్నాను.

అమ్మా! నాయింట నతీవప్రేమతోఁ జాంచల్యము లేకుండుము మిక్కిలి నిల్కడ గలిగియుండుము. నాహృదయమందుఁ జాపల్యమును వీడి నిలువుము చాంచల్యము, అస్థిరత్వముగలవానినే యచలురై స్థిరులై యుండుఁడని కోరుట. సాధకుఁడు అమ్మ యుచ్చారము మెఱపుఁదీవవలెనే సాగుట ననుభవించినవాఁడు కావుననే యతిప్రేమతో నిశ్చలవై యుండుమని ప్రార్థించుచున్నాఁడు. ఈచాంచల్యము శ్రుతియందును సుప్రసిద్ధమే. "విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా". కాంతిమత్త్వమే కాక చంచలత్వము సహితము మెఱపుఁదీవ లక్షణమే. కావున సాధకుఁడు నిత్యము నమ్మయొక్క స్థిరత్వమును ప్రార్థించుచునే యుండును.

శ్లో॥ యావత్తిష్ఠంతి దేహాశ్చ యావత్త్వన్నామ తిష్ఠతి,
యావద్విష్ణుశ్చ యావత్త్వం తావత్కురు కృపాం మయి॥

తా॥ అమ్మా! మహాలక్ష్మీ! ఎంతదాఁక దేవత లుందురో, యెంతదాఁక నీపేరు నిల్చి యుండునో, సర్వవ్యా

పై శీలుఁడైన నీభర్త విష్ణు వెంతవఱకుండునో, నీ వెంతవఱకుండువో, యంతదాఁక నాయెడ దయఁజూపుచునే యుండుము.

వి॥ అమ్మా! శ్రీదేవి! దేవత లెంతదనుక నుందురో — వేలుపు లమరులు, వారు లేక పోవు టెప్పుడు? అనఁగా శాశ్వతముగా నన్నుఁ గరుణింపుము. పక్షాంతరమున దేవు లనఁగా నఖండచైతన్యస్వరూపిణియైన పరాశక్తియొక్క ఖండఖండచైతన్యవర్గమే. వారే యింద్రియాధిష్ఠాన దేవతలు. వారుండునంతదాఁక ననఁగా నాయింద్రియములు నశింపకుండు నంతదనుఁక, ననఁగా నీశరీరమునకు మరణమనెడి యాటవ వికారము రాకుండునంతదాఁక నని భావము.

నీవను లోకమున నిల్చియుండు నంతదాఁక లోకమందు శ్రీదేవి పేరుండకుండు టెప్పుడు? అనఁగా సమస్త జగదాకారముతోను, సుపాధులందు 'నేను' పేరితోను, శ్రీదేవి వెలయుచున్నది. కనుక "నేను" అనెడి వస్తువు శరీరమందు నిల్చియున్నంతదాఁక నని భావము.

"యావద్విష్ణుశ్చ తిష్ఠతి" — సర్వవ్యాపకశీలుఁడైన పరమాత్మయే విష్ణువు. అనఁగా వెలిని నామరూపక్రియా సహితజగదాకారముతోను, లోన "నేను" పేరితో విమర్శ శక్తిస్వరూపముతోను నుండువాఁడు పరమాత్మ. అతఁడు లేకపోవుటెప్పుడు? అనఁగా శాశ్వతముగా నని భావము.

"యావత్త్వం తిష్ఠసి" నీ వెంతదాఁక నుండువో పరమాత్మశక్తియైన శ్రీదేవి లేకపోవుటెప్పుడు! పరమేశ్వరు

నితో శ్రీదేవి యనపాయిని. ఎన్నఁడును విష్ణు నెడబాయనిది. బ్రహ్మసమ్మితయైన శ్రీమాత విష్ణువున కభిన్న. "శక్తి శక్తిమతో రభేదః" – అని శ్రుతి. విష్ణువు వలెనే నిత్య. "ఉభావప్యనాదీ, ఉభావప్యనంతౌ, ఉభావపి నిత్యౌ" – శ్రుతి. ఇరువురును సనాతనులు. కనుక శాశ్వతముగా నని భావము,

శక్తి శక్తిమంతులు సత్యులు. పైని జగత్తుండునంత దాఁక ననుమాటయందు జగత్సత్యత్వము దోఁచును. జగత్తు సత్యమాయను శంక వొడమవచ్చును. సత్యమే. "బ్రహ్మ సత్యం జగత్సత్యం" అనవలసినదే. "జాయతే గచ్ఛతే ఇతి జగత్." రాకపోకలు చేయుచున్నదే కాని జగత్తు లేకపోవుట లేదు, "సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ" అనునప్పుడును నీజగత్తునకు సత్యత్వకల్పనము తప్పదు. దీనికి సత్యత్వమును నిరసించినప్పుడు బ్రహ్మమునకును సత్యత్వము లేదని చెప్పవలసివచ్చును అది యసంభవము. లయకాలమందుఁ బరమాత్మలో బీజాకారమున నుండునే కాని; లేకపోవుట లేదు. తిరోహితమై యుండును. మయూరాండరసన్యాయముగ నెక్కాలమందును నిల్చియుండును. కనుక శైవాగమములు జగత్సత్యత్వమునే ప్రతిపాదించినవి. సత్యమైన బ్రహ్మము నామరూపక్రియాసహిత జగదాకారపరిణతి నొందినదే కనుక జగత్తు సత్యమే. బ్రహ్మము తన జగదాకారమును సంహరించుకొనును. కాని, బీజరూపమున నయ్యది లేకపోలేదు. మయూరాండము (నెమలిగ్రుడ్డు) నందు రసము మఱలఁ జిత్రవిచిత్రవర్ణములతో సావయవముగా వెలికి వచ్చునట్లు

సృష్టికాలమందు బ్రహ్మము నామరూపక్రియాసహితచిత్ర జగత్తుగాఁ బ్రకాశించును. సాకారము, నిరాకారము నను రెండవస్థలే కాని దాని సత్యత్వమునకు భంగము లేదు. "బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా" - యను మాటకు గతి యేమి? యనవచ్చును. ఈవాక్యము శ్రుతులందుఁ గానరాదు. సర్వేంద్రియగోచరమైనప్పుడును గాకున్నప్పుడును నున్నదే కాని, లేకపోవుట లేదు. కనుక జగత్తు సత్యమే. శ్రీశంకరాచార్యుల యిమ్మాట—వారు తురీయతురీయాతీతావస్థలోఁ గొంతసేపుండి మరల దిగివచ్చినప్పుడు వ్రాసిన స్వానుభవమును దెలిపినది. కనుక "యావత్త్వన్నామ తిష్ఠతి" యని శ్లోకమందుఁ జెప్పఁబడినది. నామమున్నప్పుడు రూపముండును. ఈ రెండు నున్నప్పుడు క్రియ తప్పదు. కనుక నామరూపక్రియాసహితవై యనఁగా నామరూపక్రియాసహిత జగదాకారవై నీవుండునంతదాఁక యని వ్యాఖ్యానింపక తప్పదు.

శ్లో॥ చాంద్రీకలా యథా శుక్లే వర్ధతే సా దినే దినే।
తథా దయా తే మయ్యేవ వర్ధతా మభివర్ధతామ్॥ ౬౨

తా॥ అమ్మా! మహాలక్ష్మీ! ఆచంద్రకళ మాసశుక్లపక్షమందు దినముల వరుస నెట్లు పెంపొందునో యటులే నీ దయ నాయందే మఱిమఱిఁ బెంపొందుఁగాక!

వి॥ ఇచట "సాచాంద్రీకలా" ఆచంద్రకళ యను నపుడు మున్ను సుప్రసిద్ధముగా లోకమెఱింగిన చంద్రకళ యను నర్థముండఁగాఁ బరమాత్మకంటె వేఱుకానిపరమాత్మ స్వరూపమే యైన 'చంద్రకళ' యనియు నర్థము చెప్పఁగొన

వలయును. చాంద్రీ=చంద్రసంబంధమైన. 'చది'-'రక' యను ధాతువులవలన (చది=ఆహ్లాదనే; రక=దీప్తౌ) ఆనందము, జ్ఞానము నను నర్థము లిచ్చు రెండు ధాతువులవలన చంద్ర శబ్ద మేర్పడినది. దీప్తి యనఁగా నిచట జ్ఞానము. జ్ఞానానందములే స్వరూపముగాఁగల బ్రహ్మముయొక్క కళ. అనఁగా శ్రేష్ఠశక్తి. ఈకారము కామకళావాచకము. శ్రీసూక్తమందు "పద్మినీం ఈం శరణమహం ప్రపద్యే" యను సూక్తిలో ఈకారముచేత లక్ష్మి యనెడి బ్రహ్మశక్తియే చెప్పఁబడినది.

"తామీకారాక్షరోద్ధారాం సారాత్సారాం పరాత్పరామ్। ప్రణమామి మహాదేవీం పరమానందరూపిణీమ్"-అని మాతృకాస్తుతియందుఁ జెప్పఁబడియుండుటచే మహాదేవుని శక్తి సారాత్సారము, పరాత్పరము, పరమానందమే స్వరూపముగాఁగలది యని విస్పష్ట మగుచున్నది. శ్రీశబ్దవాచ్యమైన యీ బ్రహ్మకళ పరమానందస్వరూప శ్రీవిద్యయందీ చంద్రకళకు సాదాకళ, బ్రహ్మకళ, మహావైసర్గికకళ, యను పేర్లు సుప్రసిద్ధములు. ప్రతిపదాదిపూర్ణిమాంతముగా దినముల వరుసను వైకీఁ బదునేను కళలు విడువఁబడుచుండును. కనుకఁ జంద్రుని పరాత్పరకళయే (శక్తియే) జగద్విసర్గము చేయుచుండును. కనుక "మహావైసర్గికీ" యనఁబడెను. దినదినక్రమవిసర్జితములగు పదునేను కళలు నిత్యాకళలనియు, శ్రీ కళ యనఁగా బదునారవకళ మహానిత్యయనియుఁ జెప్పఁబడినది. శవర్ణ, రేఫ, ఈకారములు చేరి నైనది శ్రీశబ్దము. శవర్ణ

మానందమును, రేఫము తేజస్సును, ఈకారము పరమాత్మ కళను దెలుపును. జీవించియున్న ప్రత్యేక మనుజనామమునకు ముందుగా శ్రీశబ్దము చేర్పఁబడును. బ్రహ్మముకంటె వేఱు గాని శ్రీదేవియే సర్వశరీరములందు 'నేను' అను పేరితో వెలయుచున్నంతకాలము నామపూర్వమందు శ్రీశబ్దము చేర్చి గౌరవించుటయే గాక, "నేను" "అహం" అను పేరితో వెలయునది బ్రహ్మమే సుమా యని మహావాక్యార్థ బోధము విస్మృతము కాకుండఁ జేయుటకే పెద్దవారుల నామములను శ్రీశబ్దపూర్వముగానే వ్యవహరింతురు. 'తత్త్వమసి' నీవు తచ్ఛబ్దవాచ్యమైన బ్రహ్మమవే యైయున్నావు. "అహంబ్రహ్మాస్మి" నేను బ్రహ్మమనే యై యున్నాను. అను మేధ యెప్పటికప్పుడే జాఱిపోవుచుండును. "బ్రహ్మాహమస్మీతి స్మృతిరేవ మేధా" యని శంకరులునిర్వచించిరి. సర్వవిధోపాసనము లీతెలివి తొలఁగిపోకుండ నిల్పుటకే పుట్టినవి. జగద్విసర్గము చేయు మహాదేవశక్తిని దెల్పు వర్ణములు మంత్రశాస్త్రమందు ఆకార, ఈకార, మకారములు. "శక్తిః కుండలినీతి యా నిగదితా 'అ—ఈ—మ' సంజ్ఞా జగన్నిర్మాణే సతతోద్యతా" (త్రిపురాసారము) మహాదేవీశక్తియే చంద్రకళయే జగన్నిర్మాణాది సర్వకారణభూత యని చాంద్రీశబ్దమందలి తుది "ఈకారము" బోధించును. కనుకనే శ్రీవిద్యకు "ఈకారవాచ్య చంద్రకళావిద్య" యని వేదతంత్రాదులందు సుప్రసిద్ధము. అది నాయందు దినదినము వర్థిల్లుఁగాక యని ప్రార్థింపఁగోరి చాంద్రీకళావృద్ధిని చాంద్రీకళోపాసనమును సార్థకముగాఁ జెప్పెను.

మఱియు "మద్యైవ" అనఁగా నాయందే యను మాటయందలి సారార్థము నెఱుంగవలయును. సాధకుఁడీ మంత్రమందు శ్రీదేవికృప తనయందే వర్తిల్లుఁగాక! యను నపుడు తనయోగ్యతను (అధికారమును) విస్పష్టముగాఁ జెప్ప లేదు. శ్రీశంకరులు తమ పంచదశీస్తవమందు "అమ్మా! నీచూపులు నాపైనే పడుఁగాక! ఇతరునిపైఁబడ కుండుఁగాక!" యనుచు నందులకై తనకుఁగల యోగ్యతను గారణమును 'సరోరుహాక్షీ' అనునపుడు తామరలవంటి కన్నులు గలదానా! యనియే కాక "సరోరుహాణ్యక్షీణీతి సరోరుహాక్షీ" తామరలయందు వ్యాపించుదానా! యను నర్థమునఁ బ్రయోగించి మూలాధారాది కమలపద్మములయం దమ్మను వ్యాపించునట్లు చేయఁ దనకుఁగల సామర్థ్యము ననగాఁ గులవిద్యోత్కృష్టతను సూచించుకొనిరి. ఇచ్చట నయితము సాధకుఁడు "సా చాంద్రీ కలా యథా శుక్లే దినే దినే వర్ధతే" అను దృష్టాంతమును జూపినాఁడు. ఈచాంద్రికలోపమానము, పైని యథాశక్తి వివరింపఁబడినది. నీవు "బ్రహ్మ సమ్మితవు" అనుచు నది దినదినాభివృద్ధి నొందునను చు నీకే కామకళవని యుగ్గడించు నప్పుడు చంద్రఖండ మనఁబడు నాజ్ఞాదిసహస్రారాంతమైన భాగమున శ్రీదేవిని వెన్నెలవంటి కాంతి కలదానిఁగా సాక్షాత్కరించుకొన్నట్లును, నట్టి యోగ్యత తనకుఁ గలిగినట్లును, కులవిద్యోత్కృష్టత తనకుఁ గలిగినట్లును, మనకుఁ దెలియును. కనుకనే "నీకృప నాయెడ మిగులఁ బెంపొందుఁగాక!" అనఁగల్గినాఁడు. శంకరాచార్యులవారి "సరోరుహాక్షీ" అను సంబోధనమందుఁ దమ

యోగ్యత నిచ్చి చెప్పినట్లు యీసాధకుఁడును మంత్ర మండలి ప్రథమపాదమునఁగల యుపమానమంతే యిచ్చి నాఁడని యెఱుంగునది.

ఇప్పుట శ్రీ శంకరుల శ్లోకమునొక్కటి చదువరుల తృప్తికై వ్రాయుచున్నాను. "సంపత్కరాణి సకలేంద్రియ నందనాని, సామ్రాజ్యదానవిరతాని సరోరుహాక్షి! త్వద్వందనాని దురితాహరణోద్యతాని, మామేవ మాతరనిశం కలయంతు నాన్యం".

శ్లో॥ యథా వైకుంఠనగరే యథా వై క్షీరసాగరే।
తథా మద్భవనే తిష్ఠ స్థిరం శ్రీవిష్ణునా సహ॥ ౬౩

తా॥ విష్ణునితోఁగూడి వైకుంఠనగరమందును, క్షీరసాగరమందునువలె నాయింటఁ జిరముండుమమ్మా!

శ్లో॥ యోగినాం హృదయే నిత్యం యథా తిష్ఠసి విష్ణునా।
తథా మద్భవనే తిష్ఠ స్థిరం శ్రీవిష్ణునా సహ॥ ౬౪

తా॥ మఱియు విష్ణువుతోఁగూడి యోగుల హృదయమందు నిత్యము నెటులుందువో యటులే నాయింటను స్థిరముగా నుండుము.

వి॥ వైకుంఠనగరము-వికుంఠ యను నామె యందు విష్ణుఁడు పుత్రత్వము నొందినవాఁడు కావున వైకుంఠుఁడు. (విష్ణుఁడు). ఇది పురాణగాథానుసారముగానైన వ్యుత్పత్త్యర్థము. వైకుంఠుని నగరము వైకుంఠ నగరము. మఱియు కుంఠయనఁగా క్రియలయందు మందత కలది. వికుంఠయనఁగా

క్రియలయందు మందత లేనిది. సృష్టిస్థితిలయాదిక్రియలయందు మందత (అలసత) లేనిది వికుంఠ. ఆమెయే శక్తి. ఆమెయందుఁ బుట్టినవాఁడు వైకుంఠుఁడు. క్రియామాంద్యము లేక సాగునట్టి సర్వవ్యాపకత్వశక్తిని పురుషుఁడుగా భావించినప్పుడదే వైకుంఠుఁడనఁబడెను. జ్ఞానస్వరూపమున నంతట వ్యాపించు విశిష్టశక్తిరూపే విష్ణుఁడు. "వ్యాప్నోతీతి విష్ణుః" ఆ వైకుంఠుని నగరము పిండాండమనెడి నాశరీరమునందు విష్ణువనెడి వ్యాపకశక్తితో నీవు చిరము నిలువుము.

క్షీరసాగరము తగి రమకుఁ బుట్టినిల్లు, నివసించునిల్లు, పిండాండమందీ వైకుంఠనగర మనాహతపద్మముగా నెన్నఁబడినది. మూలాధారాదిమణిపూరాంతమైనది బ్రహ్మఖండము, మణిపూరాద్యాజ్ఞాంతమైనది విష్ణుఖండము. ఈవిష్ణుఖండమందలి ముఖ్యనగర మనాహతమనెడి హృదయపద్మము. ఇదే కాంచీక్షేత్రము. ఈహృదయపద్మవర్ణనము మంత్రపుష్పవర్ణనగ్రంథమందుఁ జక్కఁగాఁ జేయఁబడినది. నాభికిఁ ద్వాదశాంగుళముల మీఁదుగాఁ బద్మకోశప్రతీకాశమై హృదయమున్నదనియుఁ దేజోమాలాకులమై విశ్వుఁడను నాత్మకది నిలయమనియు, నధోముఖముగా వ్రేలియున్న యాహృదయపద్మము మీఁది కొనను మిగుల సూక్ష్మమైన రంధ్రమున్నదనియు, దాని నడుమఁ దేజశ్శిఖయున్నదనియు, నాశిఖామధ్యమునఁ బరమాత్మ యుండుననియు, నతనికే బ్రహ్మ, విష్ణువు, శివుఁడు, ఇంద్రుఁడు, అక్షరుఁడు, పరముఁడు, స్వరాట్టు మున్నగు పేర్లు చెల్లుననియు, వర్ణింపఁబడినది. కనుక నదియే విష్ణుపురమనియు, వైకుంఠపురమనియుఁ జేర్కొనఁబడుచున్నది. "తద్విష్ణోః పరమం

పదగ్ం సదా పశ్యంతిసూరయః" జ్ఞానులు విష్ణుని యొక్క శ్రేష్ఠమైన పదము ననఁగా వ్యాపకశక్తినిఁ జూచుదురు. అనఁగా ననుభవింతురు. అది 'పరమమ్' అనఁగా "పరం మాతీతి పరమమ్"- మోక్షము నిచ్చునది. కనుకఁ బరమము. కనుకనే యాత్మస్వరూపమున హృదయమందు వ్యాపించియున్న "సః" (వాఁడు) ఆత్మగానే "నేను" అను రీతిగ నున్న వాఁడని యనుభవింతురని భావము.

మఱియు సహస్రారమునకు యోగశాస్త్రముల యందును, పలు తంత్రముల యందును వైకుంఠము, క్షీరసాగరము, కైలాసము, బృందావనము ననుమాటల వ్యవహారము సుప్రసిద్ధము. ఏ క్రియయందును మొరవోని యీ విష్ణుశక్తి సహస్రారమునను వ్యాపించునపు డాస్థానమే వైకుంఠ నగరమగును. అదే పరమపదము. ఆవ్యాపకశక్తి ననుభవించు సూరులు (విద్వాంసులు) పరము (మోక్షము) నొందుదురు. కనుకనే యది పరమపదము. ఇఁక క్షీరసాగరము లక్ష్మి పొడమినచోటు. క్షీరమమృతముగాను నమృతము క్షీరముగాను గ్రంథములందు వర్ణింపఁబడుట మనము పలుతావులఁ గనుచుందుము. రసము, అమృతము, సుధా- యను శబ్దములతో నానందము వర్ణింపఁబడుటయు మన మెఱుఁగుదుము. "రసో వై సః" "ఇదమమృతం" అని పలు శ్రుతులయందును గానవచ్చును. మఱియు క్షీరాబ్ధి మథనకథారహస్యార్థమందు సహస్రారమే క్షీరాబ్ధి. మఱియు "సుధాసింధోర్మధ్యే" యనెడి సౌందర్యలహరి శ్లోకపు రహస్యార్థమందు సహస్రారమే సుధాసింధువని యుగ్గడింపఁబడినది. కావున

క్షీరసాగరమందనునప్పుడు సహస్రారమనియే భావము.
క్షీరసాగరమందు విష్ణువు శయనించునట. జ్ఞానానందస్వరూప
పరమాత్మ విష్ణు వటనుండునపు డతనితో నిత్యానపాయిని
యైన పరాశక్తియు నుండుట సహజము. కనుక విష్ణువుతో
సుస్థిరముగా నుండునట్లు సాధనయందు వసఁగా నా సహ
స్రారమందు నిలువుమని సాధకుఁడు ప్రార్థించుచున్నాఁడు.

ఇంతే కాక యోగుల హృదయమందు విష్ణువుతోఁ
గూడి నీవు నిత్యము నెట్లుండుదువో, యనుటలో భావమేమి?
యోగులనఁగా 'నేను' అనెడి యహంకారము, "సః"
(వాఁడు) అనెడి పూర్ణాహంతలోఁ జేర్చివేయువారు. వీరే సాధ
కులు. సర్వకాల సర్వావస్థలయందును బరమాత్మతో భిన్నత
నెన్నక యాత్మ నర్పించివేయుటే సాధనము. సర్వహృదయ
ములయందును బరమేశ్వరుఁడున్నాఁడు. కాని యాయుండుట
"నే" నను పేరితోనే సర్వదా యున్నాఁడు. ఈవిధముగా
సర్వవ్యాపకపరమాత్మతత్త్వము నెఱింగి నేను నేనై యుండుటే
యోగము. ఇది యెఱుంగకుండుటే మనము పరమాత్మకుఁ
జేయు నవజ్ఞ. కనుకనే భగవంతుఁడు గీతయందు "అవజా
నంతి మాం మూఢాః మానుషీం తనుమాశ్రితం" – అని
"నేను" అనెడి వస్తువు "పరాహంతాస్వరూపుఁడనైన నాతో
భిన్నముగా నెన్నువారే మూఢు"లనెను. "ఇతః కోఽన్యస్తి
మూఢాత్మా యస్తు స్వార్థే ప్రమాద్యతి" తన ప్రయోజన
మందు సైతము ప్రమాదపడువానికంటె మతిపోయిన వాఁడు
(మూఢుఁడు)మఱెవ్వఁడు? మనుష్య సర్వేంద్రియజ్ఞానసంపూర్ణ
మైన యీమానుషశరీరముతో వచ్చినప్పుడే తన్నుఁదా

నెఱింగికొని యనఁగా 'అహం బ్రహ్మాస్మి' యనెడి మేధాసిద్ధి నొంది తరింపనివాఁడే మూఢాత్ముఁడు. అట్టి మౌఢ్యము నన్నంటకుండ నీవాత్మజ్ఞానస్వరూపమున నాహృదయమందు సదా నిల్వుమని సాధకపుత్రుఁడు ప్రార్థించుచున్నాఁడు. నా "సాధనసామగ్రి" యను గ్రంథమందు "యోగమన నేమి!" యను శీర్షిక క్రింద వివరణమును జూచునది.

శ్లో॥ నారాయణస్య హృదయే భవతీ యథాస్తే
నారాయణోఽపి తవ హృత్కమలే యథాస్తే।
నారాయణ స్త్వంచ నిత్యముభౌ తథైవ
తౌ తిష్ఠతాం హృది మమాపి దయావతి శ్రీః॥ ౬౩

తా॥ దయావతీ! శ్రీదేవీ! నారాయణుఁడును నీవును నొండొరుల హృదయకమలములయందు స్థిరముగా నున్నయటులే మీరుభయులును నా హృదయమందు స్థిరముగా నుందురుగాక!

వి॥ సమస్తులు నభీష్టసిద్ధికై నెల్లరు నిన్నే యాశ్రయింతురు. కనుక నీవు శ్రీదేవివి. జగజ్జననివి. కనుక నిరుపాధికదయాళుత్వము నీకు సహజము. కనుక నీవు దయావతివి. సకల (సర్వభూతముల) సముదాయమే నారము, అది అయనముగా (స్థానముగా) నున్నవాఁడు నారాయణుఁడు. అనఁగా అన్నిటియందును ఆత్మ యను పేరితో వ్యాపించియున్నవాఁడు నారాయణుఁడు. మఱియు నారము (జ్ఞానము) అది అయనముగా (తన్నుఁజేరు దారిగా) గలవాఁడు. అనఁగా "అహం బ్రహ్మాస్మి" "తత్త్వమసి" మున్నగు మహావాక్యముల యర్థ

జ్ఞానమే జ్ఞానము. అట్టి స్వరూపజ్ఞానమందు నిల్చుటయే భగవంతుని జేరు దారి. కనుకనే భగవంతుఁడు నారాయణుఁడు. అట్టి నారాయణుని హృదయమందు నీవును నీ హృదయమందు నారాయణుఁడును స్థిరముగా నిల్చి యుందురట. అన్నను, పురుషుఁడు ప్రకృతిని, ప్రకృతి పురుషుని విడిచి యుండవు. శక్తివైన నిన్ను సర్వదా చేర్చుకొని యుండకున్నఁ బురుషుని యాశయములు నెఱవేఱవు. నీప్రాపు లేకున్నచో, నిన్ను గుండెను సర్వదా కట్టుకొనకున్నచో, అతని కెందునను గర్తృత్వమే యుండదు. కదలనైనను గదల లేఁడు. "శివః శక్త్యా యుక్తో యది భవతి శక్తః ప్రభవితుం, న చేదేవం దేవో న ఖలు కుశలః స్పందితుమపి" (సౌందర్యలహరి) క్రియాశక్తివైన నీవు సృష్టిస్థితిలయాదిప్రకృష్టకృత్యముల యందే పరాయణవై యుందువు. అలసత యణుమాత్రము లేక పురుషునిచేఁ గృత్యములు సేయించుచునే యుందువు. ఈ విధముగా శక్తిశక్తిమంతులైన మీకు అవినాభావసంబంధమే కాక అభిన్నతయుఁ బ్రత్యక్షము. "శక్తిశక్తిమతో రభేదః" శ్రుతి. మీరు నారాయణీ నారాయణులు. ఆశ్రయించిన వారికి ఆత్మజ్ఞానప్రదానము మీశీలము. ఆత్మవిదితో నుపాధి యందు నిల్చిన "నేను నీవే" యనెడి జ్ఞానము నాయందు నిత్యముగా దయతో నిల్పుమనియు, అది తక్క మిమ్ముఁ జేరు దారి మఱియొకటి లేదనియుఁ జెప్పికొని సాధకుఁడు ప్రార్థించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ విజ్ఞానవృద్ధిం హృదయే కురు శ్రీః
సౌభాగ్యసిద్ధిం కురు మే గృహే శ్రీః।
దయాసు పుష్టిం కురుతాం మయి శ్రీః
సువర్ణవృద్ధిం కురు మే కరే శ్రీః॥ ౬౯

తా॥ శ్రీదేవీ! నాహృదయమందు విజ్ఞానమును పెంపొందింపుము. నాయింట సౌభాగ్యము సిద్ధింపఁజేయుము. నాయందు నీదయను పెంపొందింపుము. నాచేత సువర్ణమును పెంపొందింపుము.

వి॥ శ్రీదేవీ! యని పిలిచి ప్రార్థనారూపకముగు నీశ్లోకమందుఁ దనలో విజ్ఞానమును, సౌభాగ్యమును, దయను, సువర్ణమును పెంపొందింపుమని కోరికొనుటచేఁ దాఁజేసిన సాధనము వలన (సాధనఫలముగా) అవన్నియు నింటియందే లభించియున్నను, ఆయుర్వృచ్ఛాలాభముతో సంతుష్టినొందక వానిని పెంపొందింపు మనుచున్నాఁడు. వెనుకటి శ్లోకములయందుఁ గొన్నింట సాధనచరమఫలమైన వైరాగ్యమునే కోరినవాఁడు మఱల నిప్పుడు విజ్ఞానాదుల పెంపునుగోరుట యసమంజసముగాఁదోచును. కాని శరీరధారియై వచ్చి జాగతికసంస్కారసంపర్కము పూర్తిగా విడిపోనివాఁడు భగవతి నిట్లు ప్రార్థించుచుండుటయు నొక సాధనవిశేషమే యని సమర్థించుకొందము. విజ్ఞానమనఁగా శాస్త్రజ్ఞానము. శాస్త్రజ్ఞానము సంపాద్యవస్తువైన యథార్థ సంవిత్తు పూర్ణమగుటకుఁ దోడ్పడుచుండును కనుక దానిని నాహృదయమందుఁ బెంపొందింపుమని కోరికొనుట యుక్తమే.

మఱి సౌభాగ్యమన నేమో మున్నెన్నిసారులో వివరించితిమి. ఆసర్వజ్ఞత్వాదిశక్తు లాఱును గలదియే సౌభాగ్యవతి శ్రీదేవి. వాని సిద్ధి సర్వసాధకాశ్రయమైన శ్రీదేవివలననే కావలయును. కనుక తనగృహమందు అనఁగా శరీరములో నున్న తనలో వాని సిద్ధి గుర్తింపఁబడినపుడు సర్వజ్ఞత్వాది షడైశ్వర్యధామమైన శ్రీదేవితోడి ఐక్యము సుగమమని యెఱింగినవాఁడు కావుననే సౌభాగ్యసిద్ధిని గోరినాఁడు.

అమ్మా! నాయందు నీవు దయ చూపుచునేయున్నావు. కావుననే నాయందు విజ్ఞానసౌభాగ్యాదులు కొంతవట్టు నాకనుభూతములుగానున్నవి. నీవు నాయందు దయను బోషించినచో వలసినంత ఐశ్వర్యవృద్ధి నాయందగునను విశ్వాసముతో ఓమాపుష్టి వర్థించుచున్నాఁడు.

శ్రీదేవీ! నాచేతియందు సువర్ణవృద్ధిని జేయుము. శాస్త్రజ్ఞానాదులను గోరినవాఁడు తుచ్ఛమైన బంగారును గోరఁడు. కావున నిచట సువర్ణమనఁగా శ్రేష్ఠమైన స్తుతి. స్తుతి బ్రహ్మచర్యము, జ్ఞానము, అనువానిలో ఒకటిగాని, మూడునుగాని కోరుకొనును. ముముక్షువు కోరిన మోక్షమునకుఁ బరికరము లివియే. అమ్మను జక్కఁగా స్తుతించుటయే మొదటిది. అమ్మ స్తోత్రప్రియ. బ్రహ్మసమ్మితమైన బ్రహ్మాభిన్నమైన శ్రీదేవియందే చరించుట బ్రహ్మచర్యము. సర్వము అనఁగాఁ దానును దనకంటె వేఱుగాఁదోఁచు జగత్తును శ్రీమయమే, బ్రహ్మమయమే యనెడి తెలివితో

వర్తించుటయే వర్ణము. అదే బ్రహ్మచర్యము. ఆ తెలివిని పెంపొందించి అది తనయధీనమందు నిల్పుమని కోరుటయే నాల్గవ యర్థనము (కోరిక).

శ్లో॥ న మాం త్యజేథాః శ్రితకల్పవల్లి!
సద్భక్తచింతామణికామధేనో!
విశ్వస్య మాతర్భవ సుప్రసన్నా
గృహే కళత్రేషు చ పుత్రవర్గే॥ ౬౨

తా॥ శ్రీదేవీ! నీవు నన్ను విడువకుమా. నీవు నీయాశ్రితుల యెడఁ గల్పలతవు. భక్తుల యెడఁ జింతామణివి. కామధేనువవు. విశ్వమును గన్నతల్లివి. నా ఇల్లు ఇల్లాలు బిడ్డలు అనువారి యెడ సుప్రసన్నవగుము.

వి॥ సాధకుఁడు శ్రీదేవి యాశ్రితపక్షపాతిని యని కడు నమ్మియున్నవాఁడు. కనుకనే యాజ్ఞాభంగము కాదను విశ్వాసముతోనే ఈమంత్రము పఠించుచున్నాఁడు. అమ్మ ప్రేమావేశముతో సీతయందు "నా భక్తుఁడు నన్ను విడువఁడు. నేనాతనిని విడువను" అని యభయదానము చేసిన మాట స్మరించుకొనినదై భక్తచింతామణీ! ఆశ్రితకల్పవల్లీ! కామగవీ! యని పిలుచుచున్నాఁడు. ఈమూఁడును స్వర్గమందుండు ఆశ్రితసర్వకామప్రదములగు వస్తువులని ప్రసిద్ధి. అమ్మ విశ్వమాత కావున ఇమ్మూఁడునైతము తాను గన్నవే. తన సంతానమైన కొన్ని జడవస్తువులయందును, పశువులయందును

సైతము ఆశ్రితకామపూర్ణలక్షణవదాన్యత్వముతో వెలసినది. పౌరాణికగాథ ననుసరించి ఒక కవి శ్రీదేవిని గొనియాడుచు—

“నీతోఁడన్ జనియించి కాదె వెలసెన్ నిస్తుల్యతా కీర్తిచేన్
ధాత్రీజంబును తాను పెయ్యయు వదాన్యత్వంబునన్ నీమహా
దాతృత్వంబు నుతింప నాతరమె! చింతాసింధునిర్మగ్నుఁడన్
ఖ్యాతిన్ మానము నిల్పుమమ్మ! శ్రితభక్తస్వర్గవీ! భార్గవీ!
అని వ్రాసెను.

సముద్రమథనకాలమందు నీతోఁబుట్టువులైన ఆలికిఁ బెయ్యకుఁ జెట్టునకు, వదాన్యత్వము సిద్ధమైనపుడు వానిని గన్నతల్లివైన నీయెడ నది వింతయా? యనెడి విశ్వాసముతో వర్ణించినాఁడు.

శ్రీదేవీ! నాగృహమందును, కళత్రమునందును, పుత్రవర్గమునందును, మిగులఁ బ్రసన్నవగుము. ఇచట యథార్థసాధకుని భావమేమనఁగా నీసేవకై నాయీభౌతిక శరీరమును సుషుమ్నాపథమనెడి (శీలము) గృహమును నిన్ను సేవించి సంపాదించిన కళత్రములను, అనఁగా శక్తులను ఆకళత్రముతోఁగూడఁగాఁబుట్టిన పుత్రవర్గమును అనఁగా వివేకజ్ఞానాదిసంపదను కైకొనఁ బ్రసన్నురాలవై సంరక్షింపుమని భావము.

శ్లో॥ ఆద్యాదిమాయే! త్వమజాండబీజం
త్వమేవ సాకారనిరాకృతిస్త్వం।

త్వయా ధృతాశ్శేషధరాండసంఘా
శ్చిత్రం చరిత్రం తవ దేవి విష్ణోః । ౭౮

తా॥ శ్రీదేవీ! నీవాద్యవు; ఆదిమాయవు. నీవు బ్రహ్మాండమునకు బీజమవు. నీవే సాకారవు. నీవే నిరాకారవు. ఈ బ్రహ్మాండజాలమంతయును నీచేతనే ధరింపఁబడుచున్నది. సర్వవ్యాపినివైన దేవీ! నీచరిత్రము చిత్రము. వింతగొల్పునది.

వి॥ అమ్మా! ఆద్యులనఁబడు బ్రహ్మవిష్ణురుద్రాదులకును ఆదివైన బ్రహ్మశక్తివి. వారినందఱిని గన్నదానవు. ఏనాఁడు నీకు సృష్టివాంఛ కలిగినదో; నిర్గుణవు, నిష్కామవు నైన నీకు మాతృత్వవాంఛ కలిగినదో; అపుడే నీవు "మాయ" వైతివి. సర్వకారణధారాశక్తివి నీవు. బ్రహ్మాండమునకెల్లను బీజము నీవే. అనఁగా కారణమవు. చెట్టంతయు సూక్ష్మరూపమున విత్తునందిమిడి యున్నటులే, బ్రహ్మాండజాలమంతయు నీలో నిమిడి యుండును. దానిని సృష్టించు అనఁగా వెలినిబెట్టు వాంఛ నీకుఁగలుగఁగానే నీవు మాతృత్వమునొందినావు. మాయవు అనిపించుకొందువు. "మాతృత్వం యాతీతి మాయా" వృక్షబీజదృష్టాంతమును గ్రహించి నిన్ను అఖాండబీజము వంటిమి. సమస్త జగత్తులు; అనంతకోటిబ్రహ్మాండములు, ఈయనాదిసృష్టిచక్రమునకు సంబంధించిన పరివర్తనశీలపదార్థముల కన్నిటికి నీవొక్కతెవే కారణమవు. కారణము రెండు విధములు – నిమిత్తము, ఉపాదానము. ఈరెంటను నీవే. మేము స్వప్నదృష్టాంతముచేనిది యించుక తెలియఁగలము. స్వప్నమందుఁ గాన

వచ్చు పదార్థములకు నిమిత్తము అనఁగాఁ గర్తయు; ఉపాదానము అను రెండును మనస్సుకంటెను వేఱైనవియుఁ గానట్టులే, యీజాగ్రదవస్థయందుఁ గానవచ్చు (అనుభవింపఁబడు) జగత్ప్రపంచమునకు నిమిత్తోపాదానములు రెండును నీవే. ఆత్మవు మాయవున్నవు నీవే. నిన్నుఁ గొన్ని వంతులుగాఁ జేసికొని ద్రష్టగాను, దృశ్యముగాను వెలయుచున్నావు.

అమ్మా! ఒకప్పుడు జ్ఞానవృద్ధులైన నీబిడ్డలు కొందఱు "ఆత్మ జగత్కారణము కాదు. ఆత్మ నిర్గుణము, నిష్క్రియము, దానియందెట్టి కారణత్వము నుండఁజాలదు. జగత్తున కుపాదానకారణము జడప్రకృతి; చైతన్యస్వరూపాత్మకు సమీపముగా నుండుటవల్ల, నీజడప్రకృతియందగు పరిణామమే యీజగత్తు. మఱి నిమిత్త కారణమును నీయాత్మయందు లేదు. కేవలఁ బ్రకృతికగు జగద్రూపపరిణామమును దర్శించుటయు నాత్మధర్మము కాదు. దానియందెట్టి కోరికయు లేదు. స్వప్రకాశస్వరూపమైన యాత్మయొక్క సమీపతావశమునఁ బ్రకృతియందుఁ జైతన్యధర్మము భాసింపఁజొచ్చును. దాని పరిణామమే యీజగత్తు" అందురు. ఇటులనెడి వారితో మాకెట్టి విరోధమును లేదు. మేము వారి ధిక్కారములను సైతము సత్యజ్ఞానముతో స్వీకరింతుముగాని అమ్మా! నీవు మాయెడలఁ గేవలము శుష్క భావములో నిన్ను వెలయించుకొనలేవు. గుణరూపముతో నావిర్భవించి విశిష్టభావముతోఁ గానవత్తువు. ఆజడప్రకృతియు నీవే. ఆత్మా! మాయమ్మా! ఆత్మయే మాయమ్మ కనుకనే ప్రకృతిరూపములో జగదుపాదానమును నీవే; కాని మఱేదియుఁ గాదు.

పరమాత్మా! మాయమ్మా! నీవు చైతన్యస్వరూపవు, చిచ్ఛక్తివి కదా. నీప్రకృతి జడము, అచేతనము నగునని యెటులంగీకరింతుము? ఎటుల నమ్ముదుము? చేతనమైన ఆత్మయొక్క ప్రకృతి అచేతనము కాఁజాలదు సరి కదా అచేతనాకారమునఁ జేతనయొక్క ప్రత్యక్షజ్ఞానమును గలిగింపఁగలది త్రిగుణప్రకృతి ఆత్మకంటె వేఱుగా నుండఁజాలదని కనుగొనునప్పుడే జడసత్తాభాసము కాదు (జడసత్త ప్రకాశింపదు) సూర్యునకుఁ గిరణములకుంబోలె ప్రకృతికి నాత్మకును అవినాభావవ్యాప్తి కలదు. అపుడు మిఱ దానిని జడమెటులందుము. అమ్మా! ఈయాలోచన ముండునంత దాఁక నే "నేను" ఉండునంతదాఁక నే, నీవు త్రిగుణప్రకృతివి. "నాప్రకృతి" యని నోర నందురే కాని, వాస్తవముగా "నేనే" ప్రకృతి "రాహువు శిరస్సు" అనఁగా నే రాహువు కంటె శిరస్సు వేఱనుకొనునట్లు ఈమ్మాటయు నున్నది. పురుష ప్రకృతులు, బ్రహ్మమాయలు, ఆత్మశక్తులు మున్నగు యుగ్మవాచకశబ్దములు (జంటలను దెలుపు మాటలు) ప్రయోగింపఁబడినను వాస్తవముగానవి కేవల మభిన్నములు. ఆత్మయే ప్రకృతిరూపముతో, మాయారూపముతో, శక్తి రూపముతో వెలయునపుడే యది ప్రకృతి, మాయ, శక్తి యనఁబడును.

ఒక శంక కలుగవచ్చును విశుద్ధబోధ "జ్ఞ" స్వరూపాత్మ జడప్రకృతిరూపమున అనఁగాఁ త్రిగుణాకారమున నాకారిత మగునా? యని దీనికి సమాధాన మేమనగా ఆ"జ్ఞ" వస్తువునందు జ్ఞాతృజ్ఞేయజ్ఞానముల నడి మాడు

విశిష్ట భావములు వెలయును. నిర్గుణావస్థయందది యవ్యక్తముగా నుండును. కనుకనే ప్రకృతికి మఱియొక పేరు "అవ్యక్తము", "జ్ఞ" నుండియే జ్ఞాతృజ్ఞేయాదిధర్మములు వెలయును. అవే త్రిగుణములు. జ్ఞానము-సత్త్వగుణము, జ్ఞాత - రజోగుణము, జ్ఞేయము-తమోగుణము. ఈమూడు వస్తువులను ఎక్కడనో మఱియొక చోటినుండి రావు. ఆ "జ్ఞ" వస్తువునుండియే ప్రకాశితము లగును. మూడవస్థలుగాను "జ్ఞ" ఆత్మవస్తువు సరిగా అటులే యుండును. ఇట్టి ఆత్మ యందే జ్ఞాతృజ్ఞేయాది ధర్మములు ప్రకాశించి నామరూపాత్మక జగత్తు ప్రత్యక్షమగును. కనుక అమ్మా! నీవైపు చూచిన నావైపే ఎచ్చటఁజూచిన నచ్చటనే నీవిచిత్రవిలాసమును గాంచి ముగ్ధుల మగుచున్నాము. కనుకనే ఎచట నమ్మా! యని మేము పిలిచినను అచటనే "ఓ-ఓఁ"యనెడి నీబదులుమాట విని నీస్నేహాదరముల గర్వము ననుభవించుచున్నాము. కనుకనే దేవతలు నిన్ను స్తుతించునపుడు "హేతుః సమస్తజగతాం త్రిగుణా" యని ప్రకృతిరూపిణివైన నీయరుణచరణములందు వ్రాలిరి.

అమ్మా! నీవు త్రిగుణమూర్తితో జగద్రూపమునఁ బ్రత్యక్షమగుట యింత సత్యమైనపుడు మేమును దేవతలవలె నిన్ను జగద్రూపముగా నెందులకుఁజూడము? కుండ, కూజా చూచుటతోనే మన్ను గానవచ్చునుగదా; కుండలములు చూచుటతోనే బంగారు కానవచ్చును గదా; అటులే యీజగత్తును గాంచినంతనే నీదర్శన మెందులకుఁగాదు?

చిన్మయీ! నీవే జగత్తయినచో, నీవే నామరూపము లయినచో, నిన్నెందులకుఁ గనలేము!

దోషములు కారణముగా నిన్నెఱుంగరు. దోషము లేవి? మొట్టమొదటి దోషము సంశయము; రెండవది అవిశ్వాసము. మేము కేవల నామరూపములనే చూడఁగోరుదుము. మేమెల్లప్పుడును బరిచ్ఛిన్నరూపమైన జడజగద్రూపముగానే దీనిఁజూచు నభిలాషము గలవారము. కనుకనే నిన్నుఁ గానలేము. మఱి యెప్పుడేని మెఱుపు మెఱసినట్లు క్షణస్థాయియైన అమ్మదర్శనము చేయు నిచ్ఛ రవ్వంత పొడమినను ఎంత సందేహము! ఎంత యవిశ్వాసము! కన్నుల ముమ్ముందు కొట్టి యెదుర నిల్చి ఏమైనది? ఈజడమ్మూర్తిక అమ్మయా? యనుచుందును. అయ్యో! ఈజడజలము చిన్మయి అమ్మ కాఁగలదా? అనుచుందును. ఈవిధముగా మమ్ముల నారెండును (దౌర్బల్యములు) మోసపుచ్చుచున్నవి. అదే నీయా ప్రకటవిశ్వమూర్తివిషయమున జగత్త్వమనెడి దట్టమైన తెరను వ్రాల్చుచున్నవి. కనుక రవ్వంత కోరిక కలిగినను వింతలో నంతరించి పోవుచున్నది.

అమ్మా! ఇంకెంతవఱకు నీ త్రితాపదగ్ధజీవకులమును మోసపుత్తువు? నీవే దోషములను సృజింతువా! నీవే నీయవయవములను దోషములతో నడ్డుపెట్టి యుంతువా? సరె, దీనివల్లనే నీవు మాకుఁ బట్టువడవు. నిన్ను దోషమయినిగాఁ జూచుటే మాకన్నులకుఁ జిరకాలమునుండి యలవాటైనది. కనుక గుణమయినిగాఁ గనలేకున్నాము. దోషములను గూడ అమ్మరూపములుగానే తలంపఁగల్గుదుమేని మాయను

కూడ అన్నరూపముగా నంగీకరింతుమేని, ప్రకృతిని కూడఁ బురుషుఁడనియే గ్రహింతుమేని, మనసును కూడఁ బ్రాణమనియే యాదరింతుమేని, విషయములను కూడ భోక్తృరూపముగ భోగింతుమేని, దృశ్యమును కూడ ద్రష్టృస్వరూపముగా దర్శింతుమేని, జడమును కూడఁ జీవమునుగా ననుభవింతుమేని, దప్పక అమ్మా! నీదోషావరణము దూరమై పోవును. తల్లీ! నీవు తక్క మిగిలిన దంతయు దోషమే. సర్వరూపములతో నీవొక్కతెవే యున్నావని తెలియఁగల్గినపైని దోషమెక్కడిది? దోషము నీకంటె వేరో వేఱుగా నుండునంతవఱకే నీవు "న జ్ఞాయసే" - తెలియఁబడవు. ఇదిగో! అమ్మా! ఈదోషములను మిథ్య యని, భ్రాన్తి యని, అభ్యాసమని, కల్పనామాత్రమని, తలంచి కేవలము నీవైపునకే చూపు సారించువారియందు సైతము ఇంతో యంతో దోషము నిల్చిపోయినది. మిథ్యయే యనుము; భ్రాంతియే యనుము; దోషదర్శనమే యగును. కనుక దోషములను నీకంటె వేఱుగా-అనఁగా నీకావరణముగాఁగన్నంతదాఁకనే నీవు "న జ్ఞాయసే" అంతవఱకే నీవావృతవై యుందువు. అమ్మా! గీతయందు "నీవే కదా పొగచే నగ్ని క్రమ్మఁబడినట్లు, ధూళి తెరచే నద్దము క్రమ్మఁబడినట్లు మావిచే గర్భము చుట్టఁబడి యున్నట్టులు అజ్ఞానముచే జ్ఞానమావరింపఁబడి యుండుననని" చెప్పితివి. అజ్ఞానమే దోషము; అజ్ఞానముండునంతదాఁక జ్ఞానము ప్రకాశింపదు. ఇది సత్యమే. కాని, పొగ అగ్నిలోనే పుట్టిన (సహజాత) దోషమైనట్లే, ధూళి తెర యద్దమునకుఁ దప్పకంటు నాగంతుకదోషమైనట్లే, మావి గర్భమును సంరక్షించు సహజగర్భావరణదోషమై

నటుచే యజ్ఞానము జ్ఞానమునకుఁదప్పక గు సహజదోషము.
అజ్ఞానము కూడ! జ్ఞానమే యని తెలిసికొనుటతోనే దోషము
దూరమై పోవును. జ్ఞాన ముదయించును. అపుడు మఱి నీవు
"న జ్ఞాయసే" కావు. "జ్ఞాయసే" యగుదువు. అనఁగా
అపుడు నీవు జ్ఞానరూపముతోనే నిన్ను వెలయించుకొందువు.
అమ్మా! అఖండబీజమవును నీవే. సాకార నిరాకారవును
నీవే అని నిర్ణయించు పనియందు నిన్నుఁదెలియుటెట్లు! పైని
జెప్పిన వానిలోఁ గొండంత రహస్య మిమిడియున్నది. అది
హృదయంగమము కానప్పుడు నీ నిరాకారత, సాకారతయు
హృదయంగమములు కావు.

సర్వాశ్రయా! అమ్మా! ఇంత తెలియరానిదానవైనను
మేము హతాశులము కాము. అగు హేతువు లేదు. ఏలన
నీవు సర్వాశ్రయవు. నీవు సర్వమునకును నాశ్రయమై
యున్నావు. మేము నీయాశ్రితులము. సాధారణ సంభాషణ
మందు "నీవు మమ్ముల నోడి నుంచుకొన్నావు" అందుము.
నీవు సర్వాశ్రయవు మేము నీయాశ్రితులము. మేమే కాదు.
అఖిల బ్రహ్మాండసంఘము అన్నియు నిన్నాశ్రయించి నీయొడిలోనే
యున్నవి. నీవే సర్వసత్తారూపముగా వ్యాపించియున్నావు.
అన్నిఁటిని ధరించియున్నావు. తల్లి తన సంతానమున కాశ్ర
యమై దానిని ధరించుట యెన్నఁడును దప్పనిదికదా. కనుకనే
మంత్రమందు "త్వయా ధృతాశ్చాఖిలబ్రహ్మాండసంఘాః" అని
సత్యము ప్రతిపాదింపఁబడినది. నీవు దేవివి. సర్వరూపము
లతోఁ బ్రకాశింతువు. ప్రకాశితమగు సర్వమును ధరించుట
పెంచుట మున్నగు పనులు నీవి. నీవు విష్ణువవు. (వ్యాప్నో

తీత విష్ణుః) జగదాకారముతోను, అంతరాత్మాకారముతోను వ్యాపించియున్నావు. కనుకనే విష్ణువవైన సర్వవ్యాపినివైన నీచరిత్రము చిత్రము, అని సాధకుననుగ్రహించిన ఈమంత్రము చిరస్మరణీయము.

శ్లో॥ బ్రహ్మారుద్రాదయో దేవా వేదాశ్చాపి న శక్నుయుః।
మహిమానం తవ స్తోతుం మందోఽహం శక్నుయాం
కథమ్॥ ౭

తా॥ బ్రహ్మారుద్రాదులైన దేవతలును, వేదములును, నీమహిమను స్తుతించుటకు సమర్థములు కావు. జడుఁడనైన (బుద్ధిహీనుఁడనైన) నేను నిన్ను స్తుతింపఁజాలుదునా!

వి॥ ఆద్యులు ప్రభువులు నను విశేషణములతో నుగ్గడింపఁబడువారలు సైతము నిన్నుఁగొనియాడఁజాలరు. వారు నీ పెద్దకొడుకులు. యథార్థముగా నిన్ను నుతింపఁగలవారలు వారలే. వస్తువుతోఁబూర్ణపరిచయమును, దాని జ్ఞానమును గలవారలే దానిని స్తుతింపఁగలరు. అట్టివారలే నీస్తుతియుం దసమర్థులఁట. వారియెడ నిన్ను స్తుతింపఁజాలని దోషము లుండవలయును. ఆదోషమేమై యుండును? మొట్టమొదటి దోషము సంశయము. రెండవది అవిశ్వాసము.

అహా! మేము నిన్నుఁదెలియుటెట్లు? నీవు మాకే జ్ఞేయుఁడవు కావు. బ్రహ్మవిష్ణురుద్రాదుల ధ్యానమునకును నీవగమ్యుఁడవు. కనుకనే నీవు మాస్తుతుల కందవు. ధ్యాత, ధ్యేయము, ధ్యానము, స్తోత, స్తుత్యము, స్తుతి, జ్ఞాత,

జ్ఞేయము, జ్ఞానము, అనెడి త్రిపుటి ఉండునంతదాఁక నీ యథార్థస్వరూపము వెల్లడికాదు, కారియని, కాఁడని వికల్ప బోధముండునంతదాఁక నీపరమాత్మస్వరూప మెట్టులు ప్రకాశించును! అయ్యా 'నేను' ఉండునంతదాఁక నీవురావు. 'నేను' తొలఁగిపోయిన తరువాత నపుడు నీవు వత్తువు. అపార చిత్సముద్రమందు విశిష్టమైన ఈ "నేనును" బూర్తిగా నొక్కసారి ముంచివేయునంతదాఁక నేవిధముగాను నీవాత్మ రూపముతోఁ బ్రకటవు కావు. కనుకనే నీవు స్తుతికందకున్నావు. వేదములు అనఁగా ఆత్మానుభవజ్ఞానమును వెల్లడించు మాటలు వానియందైన స్తుతి నిన్నుఁగూర్చి చెల్లిలేక యున్నదా! యన్నచో "యతో వాచో నివర్తన్తే అప్రాప్య మనసా సహ" వేదవాక్కులును మనస్సుతో నిన్నుఁబొందఁ జాలక వెనుకకు మఱలిపోయినవఁట. నీవు వేదవేద్యవని వినుచుందుమే. ఇందసత్యమేది! మనసున నేదేని యున్నదోష మంటియుండకున్న నది నిన్నిల పూర్తిగా నెఱుఁగజాలదు. నిన్నుఁగూర్చిన లక్ష్యార్థము దానికిఁ బూర్తిగా గోచరింప లేదేమో. అట్లును. దానినంటియుండు "నేను" చిత్సముద్ర రూపిణివైన నీలో మూఁడుమునక్కలు పెట్టియుండదు. ఆణవాది మాలిన్యములు పరిశోధితములై యుండవు. ఆవాక్యములు నిన్నుంచి చెప్పఁబోయి ఇది కాదు, ఇది కాదు (నేతి నేతి.) యన్ననే కాని, ఇదే - ఇదే యనలేక పోయినవి. యుగయుగాంతరములనుండి, జన్మజన్మాంతరములనుండి, ఆ నేతి నేతి వాక్యభావములను సహితము హృదయంగమ మొనర్పఁగొనలేని నేను నిన్నెట్లు నుతింపఁగలను. నీవు భాషా రూపిణివయ్యు భాషాతీతవు; జగద్రూపిణివయ్యు జగదతీతవు;

గుణమయివయ్యు గుణాతీతవు. లలితవు. "సర్వమతీత్య లలతీతి లలితా" అన్నట్టి మాట ప్రకాశించుదానవు. అట్టి నిన్ను స్తుతింపఁబూనుట చేతితో నాకాశమును గొల్వఁబూనుట వంటిదే. కనుక దేవీ! నాజీవత్వాహంకారమును జంపి మానసికదోషములైన సంశయావిశ్వాసములను దుడిచి వేసి యపుడు వెలితిలేని భాషాసంపదను బ్రసాదించి నిన్నించుకంత స్తుతింప వలఁతిగాఁ జేయుమనుచుఁ బ్రార్థించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ అంబ! త్వద్వత్సవాక్యాని సూక్తాసూక్తాని యాని చ।
తాని స్వీకురు సర్వజ్ఞే! దయాళుత్వేన సాదరమ్॥ ౭౦

తా॥ అమ్మా! నీయాబిడ్డని మాటలు సూక్తములైనను అసూక్తములైనను నీసహజదయాళుత్వముతోను గన్నబిడ్డల యెడనైన సహజాదరముతోను గైకొనుము. (అంగీకరింపుము).

వి॥ శ్రీదేవీ! నీవంబవు.(అం = పరమాత్మానం, బమతి = వెడలఁగ్రక్కునది = (తెలియఁజూపునది) అనఁగా ఆత్మజ్ఞానమును గల్గించునది. అంబ యనెడి సంబోధనముచే మాయాత్మవైన నీ తెలివిని నీవే పట్టవలయును. "బుద్ధియోగం దదామ్యహమ్" అని ఒకప్పుడు నీవే యభయప్రదానము చేసితివి. కావున నిన్నుఁ దెలుపు మాటలెన్ని యున్నను, అంబాశబ్దమునకు సాటిరావు, అని యటులు పిలిచితిని. దయాళుత్వాదరములు అమ్మసొమ్ములు. ఈశబ్దమొక మహామంత్రము. (అమ్మతోముచ్చటలు అను నాగ్రంథమందు దీనిని గూర్చి వ్రాసిన ఒకపద్యమును జూచునది.) అమ్మా!

ప్రేమమే నీస్వరూపము. అందఱు నీబిడ్డలు. అయినను వచ్చియు రాని తొక్కు పలుకులతో నుతింపఁబూను బిడ్డఁడనైన నేను నీపరమప్రేమదయాభిక్ష్యములకుఁ బాత్రుఁడను. ఇంతవఱకు నేనాడిన మాటలలో సూక్తములు, నసూక్తములును గలవు. అవి యెట్టివైనను నీవంగీకరింపఁదగు ననుచున్నాఁడు. సూక్తములనఁగాఁ జక్కఁగా అనుభవజ్ఞానముతో అన్వర్థముగా వెలువడుమాటలు. సు+ఊ+ఉక్తము= చక్కఁగా మహావిద్యేశ్వరినిగూర్చి చెప్పఁబడినది. "మహావిద్యేశ్వరీ శాంతిర్యాభూరూర్వ్యాణీ మహేశ్వరః" (మంత్రాభిధానము.) ఊకారమునకు మహావిద్యేశ్వరి అని, మహావిద్యేశ్వరుఁడని అర్థములు గనుక జగజ్జననివియు, మహావిద్యేశ్వరివియు అయిన నిన్నుఁగూర్చి (మహాలక్ష్మినిగూర్చి) అనుభవజ్ఞానముతోఁ జెప్పఁబడిన శక్తికంటె వేఱుకాని మహేశ్వరునిగూర్చియు లెస్సగాఁ జెప్పఁబడినమాటలు. సూ+ఉక్తము= తల్లినిగూర్చి చెప్పఁబడినమాటలు. ఇఁక అసూక్తాని = అ+సు ఉక్తాని = అకారము విష్ణువును దెల్పును. అ = బ్రహ్మశక్తివైన "అ" శబ్దముచేఁ జెప్పఁబడు నిన్నుఁగూర్చి సు = లెస్సగాఁ జెప్పఁబడినది, సమష్టివ్యష్టికుండలినీస్వరూపవైన నిన్నుఁగూర్చి చెప్పఁబడినది. "శక్తిః కుండలినీతి యా నిగదితా అ, ఉ, మసంజ్ఞా జగన్నిర్మాణే సతతోద్యతా (త్రిపురాసారము) సు+ఉక్తాని – కనుక విష్ణువునుగూర్చి" చక్కఁగాఁ జెప్పఁబడిన మాటలు. అ+సు+ఉక్తాని జగజ్జనకులైన లక్ష్మీనారాయణులను గూర్చిన మాటలు, ఇన్నివిధముల భావములతో సాధకుఁడు "సూక్త, అసూక్త" అను మాటలను ప్రయోగించినాఁడు. అమ్మా! నామాటలు కొన్ని సూక్తములు కావు

అను నభిప్రాయముతోఁగాదు. లక్ష్మీనారాయణులనెడి పేర్లఁ బరఁగు అభిన్న శక్తిశక్తిమంతులైన మిమ్ములఁగూర్చి చేయఁ బడిన మాటలని యభిప్రాయము కనుకనే నీసహజదయాళు తాదరముతోఁ గైకొనుమని ప్రార్థించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ భగవతీం శరణం గత్వా కృతార్థాః స్యుః పురాతనాః।
ఇతి సంచింత్య మనసా త్వామహం శరణం వ్రజే॥ ౮౧

తా॥ అమ్మా! మున్నింటి సాధకులు మహర్షులు మున్నగువారు నిన్ను శరణు సొచ్చియే కృతార్థులైరనుట నెఱింగి అదియే పలుమారులు చింతించినే నేను నీశరణము నొందుచున్నాను.

వి॥ పురాతనులనఁగా ఉపనిషద్ద్రష్టలు, వంశర్షులు, లదితరులు నాకంటె ముందుండినవారు సర్వాశ్రయణీయమైన సర్వశరణ్యవైన నిన్నాశ్రయించి "అన్యథా శరణం నాస్తి" యని యాత్మార్పణము చేసి మోక్షలాభమనెడి ప్రయోజనము నొంది ధన్యులైరి. పరదేవతాశ్రితులకుఁ బరమఫలమిదియే

శ్లో॥ అనంతానంతసుఖద స్త్వద్భక్తా స్త్వత్పరాయణాః।
ఇతి వేదప్రమాణాద్ధి దేవి! త్వాం శరణం వ్రజే॥ ౮౨

తా॥ శ్రీదేవి! నీభక్తులు నీయందే పరానురక్తిచూపువారు. మనుజులు ఒకవస్తువునందో, ఒకవ్యక్తియందో, విషయములందో, నిరంతరాసక్తి చూపి చూపి, దానియందు సుఖము కానక ఆవిషయము లు, ఆవస్తువులు, ఆవ్యక్తులు,

సర్వము నెవ్వరి స్వరూపముగా ఈ సత్యమును గమనింత దాఁక, సుఖమో లేక దుఃఖమునే యనుభవించి ఆత్మజ్ఞాన ధుర్యజనతతో నపుడపుడు తాము చేయు సాంగత్య సంభాషణములవలన మేలొందుచుఁ గ్రమముగా సర్వము "(శ్రీ)" జ్ఞానానందస్వరూపశక్తితో—నీవే యని యెఱింగికొన్నపుడు, కర్తృత్వభోక్తృత్వాదులన్నియు నీవియే యని కన్నవిడు నపుడు, తమదృష్టి, మనస్సు, ఆలోచనము, మున్నగున వన్నియు, మున్ను లేనియందాసక్తములయ్యెనో ఆ విషయాదులనుండి మఱలిపోయి నీయెడనే నిలచిపోవును. అపుడదే భక్తియనఁబడును, అదే పరానురక్తి యనఁబడును. ఆపరానురాగము కలవారే నీభక్తులు. ఇఁకఁ గ్రమముగా సర్వమందు నిన్నే చూచుచు నీవు కానిదియు, నీవు లేనిదియు లేదనెడి నిశ్చయగ్రహణము చేసి సర్వకర్మములు నీయందే యర్పించి నీయందే ప్రీతిఁజూపుచు, అప్రీతి,అనురక్తి,యనెడిది తమలోఁ బెంపొంది "(శ్రీ)స్సర్వం" ఈనేనుసహితము "నీవే" యనెడివిషయ మఱచిపోకున్నవారే త్వత్పరాయణులు. అట్టివారు పొందెడి ఫలము అనంతానంతసుఖమే. అంతము లేని ఆనందమే. బ్రహ్మానందమే. (శ్రీ)రూపానందమే. జ్ఞానానందమే స్వరూపముగాఁగల నిన్నాశ్రయించిన సాధకులకు నిరానందచ్ఛాయ యైనను లేని నీ కాత్మార్పణము చేసిన భక్తులకు అనంతానందలాభమే ఫలమని వేఱ చెప్పనేల? అది సిద్ధము. దీని ననుభవించి చెప్పిన ధన్యతముల మాటలే వేదములు. బ్రహ్మభూతులైనవారు అనుభవజ్ఞానముతో లోకానుగ్రహకాంక్షతో వ్రాసి యుక్తసంతతుల మేలెంచి విడిచిన మాటల కూర్పులే గ్రంథములే వేదములు.

అమ్మా! లోకమాతా! విశ్వసనీయములు, అనుసరణీయములు నైన యామాటలే నాకుం బ్రాణములై రక్షణము నీవల్లనే యనియు అనంగా భవభయము తొలంగుట నీవల్లనే యనియు నేను చేరందగిన కొంప నీవే యనియు నిన్నాశ్రయించితిని. "అన్యథా శరణం నాస్తి త్వమేవ శరణం మమ"

శ్లో॥ తవ ప్రతిజ్ఞా మద్భక్తా న నశ్యంతీత్యపి క్వచిత్।
ఇతి సంచింత్య సంచింత్య ప్రాణాన్ సంధారయామ్యహమ్॥

తా॥ అమ్మా! నీభక్తులేనాఁడును నిన్నెడఁబాసియుండరు, అనెడి మాటనే చింతించుచుఁ బ్రాణమును ధరించియున్నాను.

వి॥ అమ్మా! నీవొకప్పుడు శ్రీకృష్ణ వేషముతో వచ్చిన నితో "అన్నిఁటను నన్నే చూచుచు నాయందే యంతయునుఁ జూచు నాభక్తులను నేనెట్టి యవస్థయందును, ఎట్టి వేళను, విడిచియుండను." అని నీవనిన మాటయే మాకుఁ బ్రాణధారకమైన యభయవాక్యము. నీయెడ యథార్థమైన భక్తి నిల్పుటకు సాటిలేని యుపాయమును అట్టి భక్తులకగు ఫలమును బోధించుచు, నీవనిన యమ్మాట యెంత మనోహరము, తల్లీ! ఆనీ యభయవాణి యెల్లప్పుడును స్మరణీయమే. మాహృదయములందుఁ దైలధారవలె నిరంతరముగా నదే చింతింపఁబడుచుండును. నిన్ను స్మరించినంతనే ఆయభయవాక్యము మాహృదయగుహలందు మాఱుమ్రోగుచుండును. ఆ యుపాయమే, ఆనీ యభయవాణియే, ప్రాణధారకము గాకున్న నేనాఁడో నీతో నెడసిపోయి నిరాలంబులమై, వ్యర్థజీవులమై చెడియుందుము. ఏనాఁడో భక్తలోకమునుండి బహిష్కృతం

పఁబడి యుండుము. సర్వాశ్రయనీయవు, ధారణాశక్తిరూపిణి వియున్నైన నీవే మాలో సుస్మృతిరూపమున నిల్చి రక్షింపుము.

శ్లో॥ త్వదధీనస్త్వహం మాతస్త్వత్కృపా మయి విద్యతే।
యావత్సంపూర్ణకామః స్యాం తావద్దేహి కృపానిధే॥

తా॥ అమ్మా! నేను నీకు లోఁబడినవాఁడను. (అధీనుఁడను) నీకృప నాయెడఁగలదు. నేను సంపూర్ణకాముఁడ నగుదాఁక; నీయాకృప నాయందుఁ బెట్టుచుండుము.

వి॥ అమ్మా! నీవే నాయేలికవు. ఏలికవైన నీకు లోఁబడి నీనియంత్రణమునే పాలించుచుందును. పైమంత్రమందు నీవు చూపిన యుపాయమును అనఁగా అంతట నిన్నే చూచుట, ప్రత్యేకపరమాణువు నిన్నుఁగానే చూచుట, నీయందే సర్వమును జూచుట, సర్వమునకు నీవే గుత్తగా నున్నావని యనుభవించుట యను పరమోపాయమును మఱువకాచరించుటయే పనిగా నున్నవాఁడను. ఏలికవైన నీమాటకే లోఁబడియున్న భక్తుఁడను ఇట్టి యధీనత్వము నీకృపచేతనే కలిగినది. నీకృప నాయందున్నదని కృతజ్ఞుఁడ నగుచున్నాను. ఆనీ కృపయే నాయెడ లేకున్నచో నింతను విశృంఖలుఁడనై చెడియే యుందును. అంతట నిన్నుఁజూచుచు అంతయు నీయందుఁజూచుచుండు నేర్పు నీకృప లేనివారికిఁ గలుగదు. నీకృప నాయెడఁ జెదరకుండుట ననుభవించుచున్నాను. కావున నాప్రభ్వివైన నీకృప నేను పూర్ణకాముఁడ నగునంతదాఁక నాయభీష్టము పండుదాఁక అనఁగా నాకు ముక్తి లభించుదాఁక, జాఱ

నీకుమా. నీవు కృపాళునవి, దరిగులేని దయయే నీస్వరూపము. అదియే సర్వమును లోఁబడఁ జేయును.

శ్లో॥ క్షణమాత్రం న శక్నోమి జీవితుం త్వత్కృపాం వినా।
న జీవంతిహ జలజా జలం త్యక్త్వా జలగ్రహాః॥ 25

తా॥ అమ్మా! నీదయ లేనిచో క్షణమాత్రకాలమైనను బ్రతుకఁజాలను. లోకమున జలమందుఁబుట్టి జలమునే యాశ్రయించి యుండునవి జలమును వీడి బ్రతుకఁజాలవు.

వి॥ అమ్మా! నీకధీనుఁడనని, నీవే పాలికవగుటచేత నీకట్టుబాటులను మీఱక బ్రతుకుచున్నానని, నీకృప నాయందు నుండుట నిశ్చయమని ఆకృపాధార తెగకుండఁ జూడుమా యని చెప్పియుంటిని. ప్రాణమును నీవి, ప్రాణేశ్వరివి, నీకృపయే లేకున్న నాప్రాణము నిల్వదు. శవర్ణము, రేఫము, ఈకారము, అనువాని ఘటనమే శ్రీశబ్దము. జ్ఞానానంద స్వరూపశక్తివైన నీవే "నేను" అనుపేరితో నిందున్నంత కాలమే యీపేరిముందు శ్రీకారముండును, తరువాత నట్టి మహాత్ముని పేరును శ్రీపూర్వముగా నుండదు. నీవే మాయాశ్రయము. నీవే సర్వాశ్రయనివగుదువు. మఱియుఁ గృపామయివైన నీలోనే పుట్టితిమి. నీలోనే యున్నాము. నీకృప లేనిచో చిన్మయివైన నీబిడ్డఁడు తానును చిన్మయుఁడని తెలిసికొనలేక శవప్రాయుఁడుగానే యుండును. ఎప్పటికప్పుడు మరణభీతి నొందుచునే యుండును. దేహమే తాననుకొనుచుండును. తన సత్యజ్ఞానానందరూపమును దెలియక క్లేశపడుచుండును. నీవే కరుణించి బుద్ధియోగమును బ్రసాదించి నా నిత్యత్వ

చిత్త్వజ్ఞానమును సడలనీయకున్నచో నా యానందరూప మప్పుడే తెలియఁబడును. అదియంతయు నీకృపచేతనే కలుగును. నీకృపయే మాకాధారము. ఈవిషయమునందుఁ బరిపూర్ణవిశ్వాసము మాకుఁ గల్గించుటకే నీసృష్టియందు జలమునఁబుట్టి జలమునే యాశ్రయించి యున్న జంతువులు ఆజలమును వీడినంతనే చచ్చుచుండుట మాకుఁ బ్రత్యక్షము చేయుచున్నావు. ఇచట జలజశబ్దమునకుఁ దామరలని చెప్పఁబూనినచో నది పొసఁగదు. ఏలనఁ దామరలను త్రుంచి అనఁగా నీటినుండి తప్పించినపుడు వాడిపోయి చెడుట చూచుచున్నాము. కాని నీటినుండి తప్పింపక యట్లె యుంచినను కొన్ని ఋతువులలో నవి తమంతనే శోభ చెడి దళములు రాలిపోయి నాళములు సహితము ఎండిపోవుట చూచుచున్నాము. కనుక జలజంతువులని గ్రహించుటే యుక్తము.

ఎట్లుచూచినను పరదేవీకృప గడింపనివాఁడు నిరాశ్రయుఁడై స్వస్వరూపజ్ఞానమును బొందఁజాలఁడనియు అది లేనప్పుడు పూర్ణకాముఁడు కాఁజాలఁడనియు నిశ్చయమును మాట సాధకుఁ డుగ్గడించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ హితా హి పుత్త్రవాత్సల్యాజ్జననీ ప్రస్నుతస్తనీ।
వత్సం త్వరిత మాగత్య సంప్రీణయతి వత్సలా॥ ౭౬

తా॥ శ్రీదేవీ! స్వభావముచేతనే తల్లి బిడ్డమేలు కోరునదే కదా. బిడ్డ నెనరుబిలిచినంతనే తల్లి చన్నులు చేఁపును. అంతనే పరుగున వత్సమును సమీపించి పాలిచ్చి తనుపును.

వి. కన్నతల్లీ! నీబిడ్డల మొఱ్ఱ నీచెవిని బడినంతనే నీచన్నులు చేఁపును. స్వభావముచే మాతృధర్మమగు. కన్నదానవు కావునఁ బెంచెడిపని నీదియే. పోషణాద్రవ్యము నీతో సిద్ధముగా నుండును. ఆపోషణాద్రవ్యము తరుగని స్తన్యమనెడి జ్ఞానమే. అది నీస్వరూపమే. ఇప్పటి మాయాఁకలి తీర్చుటకు జ్ఞానస్తన్యమే కావలయును. అది పెట్టి నీవే పోషింపకున్న మాకు శుష్కభావమేర్పడి (చిక్కిపోయి) నిన్నుఁబిల్వనైనను జాలనంతగా నీరసపడిపోదుమని నీవు చక్కఁగా నెఱుఁగుదువు. కావుననే పిల్పు పాఠమునుబట్టి నిజముగా నాఁకలిగొన్నవాఁడెవ్వఁడో యెఱింగికొని తనివితీఱఁ బాలిత్తువు. లోకముల యాఁకటిమొఱ్ఱ విన్నంతనే నీమతి పోవును. కనుకనే పరుగున వత్తువు. ఇది నీశీలము. మమ్ములను సత్యమందుఁ బ్రతిష్ఠించి తొల్లి బుద్ధియోగము నొసంగఁబూనుటే నీపాల చేఁపు. ఆపాళమునఁ బరుగున వచ్చి తనివార స్తన్యపానము చేయించుటే యథార్థస్వరూపజ్ఞానమును బెట్టుట. అప్పుడు మఱి మేము చిక్కిపోము. జ్ఞానస్తన్యపానముచే నైన క్షీణనము తెఱుఁగదు. అశ్రద్ధ, అవిశ్వాసము, సంశయము, అనెడి దౌర్బల్యములు మఱి మాకుఁ దోపవు. అమ్మా! నీవే జ్ఞానస్తన్యపానము చేయింపకున్న "త్వమేవాహం" అనెడి సత్యమందేనాఁటికైన నిల్వఁగల్గుదుమా! జననమరణచపేటముల వలనఁ దప్పఁగొనఁగల్గుదుమా! తల్లీ! జ్ఞానస్తన్యపోషణచే మమ్ము రక్షింపుము. మామేలు కోరుదానవు నీవొక్కతెవే కదా.

శ్లో॥ యది స్యాం తవ పుత్రోఽహం మాతా త్వం యది మే
రమే।
పయోధర స్తన్యపయా సదాభి రక్షిసించ మామ్॥ ౨౨

తా॥ అమ్మా! రమా•దేవీ! నేనే నీకొడుకునేని నీవే నాతల్లివేని జగజ్జననీ! నీపాలిండ్లవలన నట్టు స్తన్యమునకు దయామృతముచే సన్నాడింపుము.

వి॥ లోకమందు మనుజునకెట్టి దుఃఖము కల్గినను అమ్మా! యని లోట్టుఁ దల్లినే తలంచుట మాకనుభూతము. లెక్కలేని యోనులనుండి వెడలుచు వచ్చుచున్నాము. తల్లు లెందరైరో తండ్రు లెందరైరో చెప్పఁజాలము. శరీరధారులు దుఃఖము కల్గినపుడెల్ల అమ్మనే స్మరించుచున్నారు. కాని, తల్లి సాధారణదుఃఖములను బోఁగొట్టఁగలది కావచ్చును. కాని, సంసారదుఃఖమును బోఁగొట్టఁగలది కాఁజాలదు. ఆపని సకలజననియైన శ్రీదేవిదే. కనుకనే "రమే" – జన్మస్థితిలయతిరోధానానుగ్రహములనెడి యైదు జగత్క్రీడలు చేయుచు ఆనదించుదానా! యని పిల్చుచున్నాఁడు. సాధకుఁడు వెనుకటి మంత్రమందు స్తన్యపానము చేయించి తన్నుఁ బెనుపుమనెను. ఇపుడు అమ్మ పాలనెడి దయనే అమృతముగా భావించి దానితోఁ దివ్యాభిషేకింపు మనుచున్నాఁడు. జ్ఞానమనెడి స్తన్యము పెట్టి తనియింపు మనుటలో సాధకుఁడు తృప్తి నొందలేదు. ఏలనఁ దెలివిపాలు త్రావి తనియవచ్చును; గాని కాలకర్మవశమున ఆ తెలివి జారిపోవుటలు శ్రీమాత దయఁజూడకున్న నీరని కోరిక విఫలము కావచ్చును. కావునఁ దన్నంటిన అణవాదిమాలిన్యలేశము నిశ్శేషముగాఁ గడిగి

వేయఁజాలినది. దేవీకృపామృతధారలే యగుటను వానితో స్నానము చేయింపు మనుచున్నాఁడు. అప్పుడే సంపూర్ణ కాముఁడు కాఁగలఁడు. జననమరణబాధ మఱి కలుగనీయ నిదే అమృతము. అది శ్రీమాతృదయయే.

శ్లో॥ మ్మగ్ర్యే న గుణలేశోఽపి మయి దోషైకమందిరే।
పాంసూనాం వృష్టిబిందూనాం దోషాణాం చ న మే
మితిః॥ ౭౮

తా॥ అమ్మా! కొలఁదికి నెలవైన నాయందు వెదకఁ దగిన సుగుణము రవ్వంతయైనను లేదు. ధూళికణములకును వానచినుకులకును నాపాపములకును మేర లేదు.

వి॥ సాధకునకు దేవీసన్నిధిని దైన్యానుసంధానము కంటె దయార్జనమునకును, దురితక్షయమునకును, వేఱొక యుపాయము లేదు. తన తప్పులను దానొప్పుకొనుటకంటె ప్రభుదయార్జనోపాయము త్రాణకారణము మఱియొకటి లేదు. కనుకనే ఎట్టి దేవీపూజయందును చేయు సంకల్ప వాక్యములందే దురితక్షయద్వారముననే భగవత్ప్రీతి కలుగు ననుచుఁ బూజావసానమందు "పాపోఽహం పాపకర్మాఽహం పాపాత్మా పాపసంభవః। త్రాహి మాం కృపయా దేవి! శరణాగతవత్సలే॥ అన్యథా శరణం నాస్తి త్వమేవ శరణం మమ। తస్మాత్కారుణ్యభావేన రక్ష మహేశ్వరి! యాని కాని చ పాపాని జన్మాంతరకృతాని చ, తాని తాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణ పదే పదే..." అని తనపాపముల నొప్పుకొని శరణాగతవత్సలయైన దేవీసన్నిధిని దయాత్రాణములకై

వేఁడుకొనుచున్నాము. ఇది నిత్యపూజలలో శ్లోక విధిగా సాగుచున్నది. పాపనిర్హరణమునకు అపరాధక్షమార్పణముతో దేవీకృపార్థనమేకర్తవ్యమని యెంచియే శ్రీశంకరాచార్యాదు లైన సాధకోత్తములు అపరాధక్షమాకృపాభ్యర్థనములనే తరణోపాయమనుచు స్తోత్రగ్రంథము లనేక ప్రాసిరి.

శ్లో॥ పాపినా మహమేవాగ్ర్యో దయాళూనాం త్వమగ్రణీః।
దయనీయో మదన్యోఽస్తి తవ కోఽత్ర జగత్త్రయే॥

తా॥ అమ్మా! పాపులలో నేను మొట్టమొదటివాఁడను. దయాళువులలో నీవగ్రగణ్యవు. ఈముజ్జగములయందును నీకు దయనీయుఁడైనవాఁడు మఱొక్కఁడేడీ? నీమహైశ్వర్యములలోను సర్వజ్ఞత్వము మొదటిది. కనుక పాపిసంఘమందు ప్రప్రథముఁడను నేనే యనుటకు మఱొక్క సాక్ష్యమక్కఱ లేదు. నీకే యెఱుఁగుదువు. నన్నుఁబోలిన పాపపంకనిమగ్నుల నెందఱనో దయతో నీవుద్ధరించుట విని కనియున్నాను. కాని దయాసుధాభిషేచనముచే రక్షితులైన వారటుండగా పాపిసంఘము వెలితి లేకుండఁ బెరిగిపోవుచునే యున్నది. అటులైనను నాయగ్రస్థానమును సంపాదించుకొనఁగల పాపి మఱెవ్వఁడును ముందునకు రాలేదు. దయామృతాభిషేకము చేసి రక్షింపఁగల యైశ్వర్యము నాది యనుచు మఱెవ్వరును ముందునకు రాలేదు. కనుక నే నాకంటె నీకు దయజూపఁదగిన పాపి మఱెవ్వఁడును లేఁడని మనవి చేయుచు రక్షణమును గోరుచున్నానని నైచ్యానుసంధానపూర్వకముగా సాధకుఁడు ప్రార్థించుచున్నాఁడు. అమ్మా! అర్జునునకు బోధించునెపమున దయాపూర్వకముగా నీయభయహస్తము

నెత్తి దయానవధిష్ఠైన నీవు, పాపావనపరాయణవైన నీవు,
పుత్త్రాపరాధక్షమాసింతవైన నీవు పలికిన యథయథాన
వాక్యములన్నియు మాకు ధీరత గొల్పుటకే కదా. తల్లి
వాత్సల్యము తఱుగనిదని విశ్వసించుటకే కదా. "అన్యథా
శరణం నాస్తి త్వమేవ శరణం మమ" యనెడి యార్తనాక్రం
దనము నిన్నుఁ బుత్త్రస్నేహాభిముఖను జేసి పరువెత్తించి
తెచ్చి దయాసుధాసారాభిషేచనపూతులఁ జేయు ననియే కదా
మాయింత వేడికోలు.

శ్లో॥ విధినాహం న సృష్టశ్చేన్న స్యాత్తవ దయాళుతా।
ఆమయో వా న సృష్టశ్చేదౌషధస్య వృథోదయః॥

తా॥ దయావతీ! బ్రహ్మచేత నేనే సృష్టింపఁబడి యుండ
నిచో నీదయాళుత్వమునకు సార్థక్యమే లేకపోవును. లోక
మందు వ్యాధులే లేకపోయినచో వ్యాధినివారణశక్తి గల
ఔషధుల పుట్టుకయే వ్యర్థము.

వి॥ నీసృష్టియందలి పదార్థములు సహజముగాఁ బరస్పరా
పకారకములు, పరస్పర ద్వేష్యములు, పరస్పరమైత్త్ర్యములు
నైనవి కానవచ్చును. అదిని "బహుస్యాం" అనుచు నీవు
చేసిన బహుత్వసంకల్పమే ధంధులకుఁ గారణము. ఈవైచి
త్ర్యము నీచిత్రలీల జగదుపాదానకారణములైన తత్త్వముల
యందే యున్నది. పరస్పరవిరుద్ధములైన ద్వంద్వములే
లేకున్నఁ బునఃసృష్టికి బీజములే లేకపోయి నీచేతఁ దగినంత
పనియే లేకపోయెడిది.

అన్నిటిమాట ఏల? పాపపుణ్యములు, దయాఘాతా నిష్ఠురతలు, అను నీద్వంద్వముల విషయమే మనకుఁ బ్రస్తుతము. అంతయుఁ బాపమే యైనను, అంతయుఁ బుణ్యమే యైనను, నీ చిత్రలీలకుఁ దావే లేదు. కనుకనే దయాఘాతానిష్ఠురతలు పరస్పరాపేక్షితములు కాక పోయెడివె. ఇంత యూహించి నీదయాఘాతత్వమునకు సార్థకతఁ గల్పింప నిస్సమపాపప్రకృతిగా నీవే ఈతనియందు వెలసితివి. కనుక నిప్పుడు దయాఘాతకుఁ బనిపెట్టుము. అటు చేసితివేని పాపపుణ్యములనెడి రెండును లేని నీకమ్మని యొడిలో హాయిగా నిద్రింతుము, నీబిడ్డలకు హాయిని (ఆనందమును) గల్గించునది నీదయాశీలమే అను నిశ్చయముతోనే పలుమాఱు నీదయనే కోరుచున్నాను. అఖండసచ్చిదానందరూపిణివైయును, అజ్ఞానము, నిరానందము, పాపము – పుణ్యము, పగ, చెలిమి, చలువ, వేడి, సుఖము – దుఃఖము, వెలుగు – చీకటి అను నీవేషములు నీబహుత్వసృష్టివాంఛచే నైనవే. నిస్స్వరూపమైన యానందమందే పుట్టితిమి; ఆనందమందేయున్నాము; ఆనందమందే చేరిపోవుదము. ద్వంద్వదోషములను తొలఁగించి ఆనందమయునైన "నీవేనేను" అనెడి మాట మాలో నిల్పఁబెట్టి నన్నుకులమునందుఁ జేర్పఁగలది నీదయాఘాతయే, యనెడి నిశ్చయ విశ్వాసభావములు ఇప్పటికిఁ గుదిరినవి. కావుననే "తస్మాత్కారుణ్యభావేన రక్ష రక్ష మహేశ్వరి" యని ఆత్మార్పణము చేసి నిన్నింతగాఁ బ్రార్థించితిని.

శ్లో॥ కృపా మదగ్రజా కిం తే హ్యాహం వా కిం తదగ్రజః॥
విచార్య దేహి మే విత్తం తవ దేవి! దయానిధే! ॥ ౧౦

తా॥ ఓ జననుగనీ! శ్రీదేవీ! నీకృప నాకంటె ముందు పుట్టినదా? నేను దానికంటె ముందు పుట్టితినా? యది చక్కఁగాఁ దలచుకొని నాకుత్తరము నిమ్ము.

వి॥ అమ్మా! తిరుగని దయయే నీస్వరూపమని నారద భక్తిసూత్రములు, భాగవతము, మున్నగు పురాణములు, శాస్త్రగ్రంథములు, నెన్నియో నొక్కఁజాటుచున్నవి. జన్మాంతరజ్ఞానము నాకు లేకున్నను ఈపుట్టువునందు మాటిమాటికి నీదయనే యనుభవించుచు నానందించుచున్న నీబిడ్డఁడను గనుక నిన్నుఁ గృపానిధీ! యని పిలుచుచున్నాను. సర్వజ్ఞవు, విశుద్ధాఖండ జ్ఞానస్వరూపవు నైన నీమహిమాదులను దీనార్తి విచ్ఛేదనము, దాసవత్సలత మున్నగు ననన్యసాధారణశీలము ను నీకుఁదలఁపించుటయు నొక దోషమే యైనను దీనుఁడు దయ నీయుఁడు నైనవాఁడిటుల ప్రార్థింపకుండఁజాలఁడు. శ్రీదేవివి, ఆదిమవిద్యాస్వరూపిణివి యైన నీదయ ముందు పుట్టినదా? నేను ముందు పుట్టితినా? విచారింపుమా యనుటలో నీ పరమప్రేమస్వరూపిణివైన నీదయయే ముందు పుట్టినదనెడి నాపరమవిశ్వాసము ప్రతీతమగుచున్నది. కనుక "అహం బహుస్యాం" అనుచు నీచేసిన సంకల్పానంతరమే ఈ "యల్పాహంత" "నేను" పుట్టినది, కనుక నే జగత్కారణమవైన నిన్నమ్మా! యని మాటిమాటికి సంబోధించుట మానఁ దప్పదు. "అమ్మా!" యనఁగానే నీసహజదయా మూర్తి మాతృహృదయములయందుఁ బ్రతిఫలించును. బొట్టెఁడు కోరునది పెట్టుటే అమ్మపని. 'దేహి' యని సమీపించిన బిడ్డ నికి "నాస్తి" యననిది కన్నతల్లి యొక్కతె. నీవు శ్రీమాతవు

కావున నిన్ను నేను గోరునది విత్తమే. లౌకికధనధాన్యాదికము నైతము విత్తమే; కాని ఏవిత్తము నీవలన లభించినపుడు "భక్తసామ్రాజ్యదాయినీ"యనెడి సుప్రసిద్ధనామము సార్థకమగునో ఆవిత్తమే "శ్రీ" యనెడి పేరితో వెలయు బ్రహ్మవిద్య. విత్ + క్త కనకనే "తవ విత్తం దేహి" యనుచున్నాను. ఏవిత్తము తెచ్చినపై క్షణస్థాయిగా ఆవిత్తము కాదు నా వాంఛితము. అవిత్తమును కలసినంత లోత్తుంబెట్టియే నాకు అమ్మా! నీవు కోరఁదగినది నాయథార్థవిత్తము. బ్రహ్మవిద్యారూపము సుమా యని దానినే నన్నడుగుమనెడి వృత్తిరూపమున నీవుదు నామనమున వెలసి అడిగించితివి. "యాదేవీ సర్వభూతేషు వృత్తిరూపేణ సంస్థితా" నమస్తస్యై, నమస్తస్యై, నమస్తస్యై, నమోనమః" యనెడి మహామంత్రము మఱువక త్రికరణశుద్ధిగా నీకు మ్రొక్కుచు బ్రహ్మజ్ఞానమనెడి విత్తమును నాకుఁబెట్టి మోక్షసామ్రాజ్యభిషిక్తుని జేసి నీశ్రీమాతృనామమును సార్థకముఁ జేసికొమ్మని ప్రార్థించుచున్నాను. (దీని వ్యాఖ్యకై నాసాధనసామగ్రి నాలవమాటఁజూచునది).

శ్లో॥ మాతా పితా త్వం గురు సద్గతీ శ్రీః
త్వమేవ సంజీవన హేతుభూతా।
అన్యం న మన్యే జగదేకనాథే!
త్వమేవ సర్వం మమ దేవి! సత్యం॥ ౧౨

తా॥ శ్రీదేవీ! నీవే మాతల్లివి, మాతండ్రివి, మా గురుఁడవు,మాసద్గతివి, నీవే మాసంజీవనమునకు హేతువవు.

ఓ జగన్నాయికా! నిన్నుఁదక్క వేఱొక్కరిని దలంపను నా సర్వము నీవే. ఇది నిజము.

ఓ! అమ్మా! సర్వాశ్రయనీయ! సకలాంబా! నీవే నా తల్లివి. నాకే నీవు తల్లివి కావు సర్వమునకు నీవు తల్లివే. నీవు ప్రకృతిరూపముతో - శక్తిరూపముతో నీజగత్తును గర్భమందు ధరింతువు, ప్రసవింతువు, పోషింతువు. గనుక నీవే తల్లివి. అమ్మా! నీవు నాకే పితవు గావు సర్వమునకుఁ బితవు నీవే. బీజప్రదుఁడైన తండ్రివి నీవే. ప్రకృతిగర్భమునఁ బ్రతిబింబరూపమున బీజప్రదానము చేయుదువు. కనుకనే నీవు పితవు. అమ్మా! పరమాత్మస్వరూపవైన నీయందే నాఁడు సృష్టివాంఛ స్పందించినదో ఆనాటినుండి నీవే సగుణపరమాత్మవు, తల్లివి. బీజరూపముగా నీలోనే నీవిముడ్చుకొన్న జగత్తును మరల సృష్టించునపుడు, అనఁగా వెలికి విడుచునపుడు నీవే జగములఁగన్న తల్లివి. వానిని బరిపాలించి పోషించుట నీపనియే. మరల లోనికిముడ్చుకొని బీజరూపమున నుంచినపుడు నీవే తండ్రివి. కనుక "నీవే తల్లివి తండ్రివి." అనుచున్నాను. ఇదే నీమాతృత్వము. జగత్తును బరిపాలించుటయు అనఁగా ఈశ్వరివై మామేలుకొఱకే నియమించుటయు నీ పనియే కనుక జగన్నాయికే! జగన్మాతే! యని పిలుచుచున్నాను.

నీవే మాగురుఁడవు. గర్భమున ధరించుట ప్రసవించుటే కాక హృదయమందు ధరించి జ్ఞానస్తన్యము చేఁబరిపోషించుట పూర్ణజ్ఞానావస్థకుఁ దెచ్చి మనమాతృపుత్రసంబంధమును బోధించి మాకన్నులు విప్పి "నీవే నేనని" యనుభ

నింపఁజేయుదువు. కావున నీవే మాగురుఁడవు. ఇది తెలియక జన్మజన్మాంతరములనుండి విస్మృతమైన దానిని స్మరింపఁజేసి జననమరణరూపచపేటములను దప్పించుదానవు. మాయథార్థస్వరూపమైన యమృతత్వమును గురుఁడవై తెలిపించి సంజీవనహేతుభూత వగుచున్నావు.

అమ్మా! నీవే మాసద్గతివి. ప్రతిజీవుఁడును, ప్రతిక్షణమందును నీవైపునకే పరుగున వచ్చుచున్నాఁడు. సచ్ఛబ్దవాచ్యమైన బ్రహ్మమవు నీవే. ఉపలబ్ధ్యమానగతిరూపమున నీవే వెలయుచున్నావు. నీవు స్వరూపముచే నిరాకారవు. నీవు నిత్యస్థిరవైనను జీవుల గతిరూపమున భాసిల్లుచున్నావు. అంధజీవులు నీయాగతిమూర్తిని గానలేకుండుటచే హాహాకృతులై, భగ్నోద్యములై, విషణ్ణులై చెడుచున్నారు; తెలిసియో తెలియకో జీవుఁడు నీవైపునకే వచ్చుచున్నాఁడనుట తెలియలేకుండుటచేతనే స్వజనముతోనో, విత్తముతోనో, యెడబాటు కల్గినపుడు దుఃఖపడి చెడుచున్నాఁడు. జీవుఁడు నిన్ను మఱచుచున్నాఁడు. గాని శ్రీగురు రూపిణివైన నీవు మాత్రము జీవులను మఱువవు. జీవుఁడు నీగతిమూర్తిని జూచి యుద్యమ ముడుగఁ గోరినేని వాని లోలోన నొక యసంతృప్తి, యొక యపూర్ణత సర్వదా తలయెత్తుచునే యుండును. అదే నీగతిమూర్తి. నిన్నుఁ జూచి యాదరించి ప్రణమిల్లి దుర్జ్ఞేయనుగా నెంచి మోసపోవుచున్నాఁడు. నీవెంత సులువుగా దొఱకుదానవో తెలియలేకున్నాఁడు. తనకోరిన వస్తువొకటి లభించిన యుత్తరక్షణమందే మఱల జీవునిలో నసంతృప్తి తలయెత్తుచుండును

ఈయసంతృప్తి నీయెడనే పరిసమాప్తి నొందును. నీయందుఁ బూర్ణముగా నాత్మవిస్మృతి కలుగనంతదాఁక మాయాసంతృప్తి యణఁగదు. శుద్ధబోధస్వరూపవైన నీయందుఁ జేరిపోఁగల్గుట చేతనే మాయతృప్తి తొలఁగి పరితృప్తి లభించును. ఈయవస్థను జేరఁజాలనంతదాఁక నీవే గతిరూపమైన జననమరణ పరంపరను దాటించుకొని పోవుచుందువు కనుకనే గురువు సద్గతియు నీవయై యున్నావని తెలిసి నీకాత్మార్పణము చేయఁ గల్గినపుడు సంజీవనహేతుభూతవును నీవయై చేయూఁత నిచ్చి నీమణిమందిరములోనికిఁ గొంపోవుదువు.

తల్లీ! ఇప్పుడు నిన్ను జగదేకనాథా! యని పిలువ మానఁగలమా? నిన్నుపేక్షించి యన్యతత్వలబ్ధికై మఱి యొకరిని దలంచి చేసాఁపఁగలమా? కనుకనే నిజముగా నీవే మాసర్వమని విన్నవించుకొనుచున్నాము. ఇది సత్యము.

శ్లో॥ ఆద్యాదిలక్ష్మీ ర్భవ సుప్రసన్నా
విశుద్ధవిజ్ఞానసుఖైకదోగ్ధ్రీ।
అజ్ఞానహంత్రీ త్రిగుణాతిరిక్తా!
సుజ్ఞాననేత్రే భవ సుప్రసన్నా॥ ౮౩

తా॥ ఆద్యులకును ఆదివైన లక్ష్మీదేవీ! నీవు నాయెడలఁ గడుఁ బ్రసన్నవగుము. రజస్తమస్సుల సంపర్కము లేని విజ్ఞానమును సుఖమును మాకుఁ గోరినపుడు పుష్కలముగా నిచ్చుదానా! అజ్ఞానము నణఁచివేయుదానా! త్రిగుణాతీతా! సుజ్ఞాననేత్రా! మాకు మిగులఁ బ్రసన్నవగుము.

51 సాధకుఁడు శ్రీదేవీతత్త్వపారమ్యములను దెలుపు నైదు విశేషణములతోఁ బిలుచుచు నామె సుప్రసన్నతనే యాచించుచున్నాఁడు.

అమ్మా! నీవు త్రిగుణాతీతవు; అనఁగా గుణాతీతవు. అనఁగా సత్త్వరజస్తమస్సు లనెడి మూఁడు గుణములను అనఁగా మూఁడవస్థలను మీఱియున్నదానవు.

అమ్మా! త్రిగుణప్రకాశిక! అమ్మా! సత్త్వము, రజస్సు, తమస్సు ననెడి మూఁడు గుణంబులచేత నీవ్యష్టిసమష్టిప్రకృతి వెల్లడి యగుచున్నది. అమ్మా! నిర్గుణా! నీవు మొట్టమొదట నేకత్వబోధముతో సంబద్ధ వగునపుడు ఏకగుణితవైతివి; అదే సత్త్వగుణము. మఱి నీవు అనేకమగుటకుఁ గ్రియాశక్తిని ప్రకాశింపఁజేసినపుడు ద్విగుణితవైతివి. అదే రజో గుణము. మఱి నీవు అనేకములగుటకుఁ గోరుటే కాక నీచైతన్య మయస్వరూపమును జగదాకారమున పరిణమింపఁజేసి నపుడు మూఁడవసారి గుణితవైతివి. అదే తమోగుణము. సత్త్వగుణముగా నీసత్, రజోగుణముగా నీచిత్, తమో గుణముగా నీయానందము ప్రకాశించును. సచ్చిదానంద మయీ! అమ్మ! నీవు విశిష్టభావములతోఁ ద్రిధా నిన్ను విభ జించుకొని మూఁడుగుణములతో గుణితవై, సమష్టిచే మహా తివై అసురీదైవీప్రకృతిరూపములతోను, వ్యష్టిచే జీవప్రకృతి రూపములతోను, ప్రకాశింతువు. ఇట్టిదనరాని యవ్యక్తస్వ రూపవయ్యును, నీవు పుత్రస్నేహప్రేరణముచే గుణత్రయ మును వెలయింపఁజేయు ప్రకృతివి. దర్శనకారులు మూఁడు గుణముల సామ్యావస్థయే ప్రకృతి యందురు. అది యవ్య

క్తము కావున నసాధ్యము. నిన్ను మేము స్థూలేంద్రియ
ములతో భోగింపఁగోరుదము, స్థూలులమైపోతిమి. కనుక
నీస్థూలభావమును సేవించి తృప్తినొందుచున్నాము. కానఁ
త్రిగుణాత్మకమైన నీవ్యష్టిమూర్తియే మాకారాధ్యము. ఇఁక
సమష్టిజూపఁ నెఱఁగినవారు హిరణ్యగర్భులు. వారు ఉన్న
తాధికారులు. వారు నీసమష్టి ప్రకృతిమహాదేవీమూర్తిని
భావింతురు. మేము క్షుద్రులము. తెలివిలేని శిశువులము.
ఆటబొమ్మలను ప్రేమింతుము. కనుక సర్వభావమయము,
సర్వేంద్రియయుక్తమునైన నీవ్యష్టిప్రకృతియునైనమూర్తియే
మాకుఁ బ్రియము. కావున నీవు మాయొక్క గుణత్రయప్రకా
శినివే యగుము. నీయీమూర్తిని భావింపఁగల్గినపుడే నీ
మహాశీమూర్తి జాడ దొరకునని మేమెఱుఁగుదుము. ఏమన
ఈమూఁడుగుణములను జాగ్రత్తగా లయమొనర్చుటకే నీవు
కాలరాత్రి, మహారాత్రి, మోహరాత్రిరూపమున వెలయు
దువు. ఈరాత్రిరూపమున వెలయుదువు. ఈరాత్రిరూపమున
వెలయుటే గుణాతీతావస్థ, త్రిగుణాతిరిక్తావస్థ.

ఎప్పుడుఁ గాలము సైతము ప్రకాశింపదో యది కాల
రాత్రి. సత్త్వగుణము లయించు చోటినే కాలరాత్రి
యందురు. ఇటులే రజోగుణలయస్థానమునే మహారాత్రి
యనియు, తమోగుణలయస్థానమును మోహరాత్రియనియుఁ
జెప్పుదురు. మోహము, తమోగుణముయొక్క బహి
ర్వికాసము, దాని రాత్రి యనఁగా అప్రకాశము, లయ
స్థానము.

గుణత్రయ ప్రకాశినీ! తల్లీ! వ్యష్టిప్రకృతిరూపముతో నీవు నాతల్లివే. మఱెవ్వరి తల్లివికావు. నాతల్లివే యని యుటులు నిన్ను (నాయమ్మను) భావింపఁగా నీమూఁడు రూపములుఁ గనుగొందుము. ఇచ్చటనే యామూఁడింటి పూర్ణాభాసము చేసితివి. నీయామూఁడురూపములు నందే భాసించినవి. నీకాలరాత్రిరూపమున నెలసిన మాకాలజ్ఞానమును దొలఁగింపుము. భూతభవిష్యద్వర్తమానముల నెడి త్రివిధ కాలప్రతీతి, గంభీరము, నంధకారమునగు క్షేత్రముఁదు (అప్రకాశదౌర్భాగ్యమందు) విలీనమగుఁగాక. సర్వమును వర్తమానముగానే ప్రతీతమగును. అపుడు నేను గాలాతీతుఁడనై మృత్యుంజయుఁడ నగుదును. నీయరుణచరణములను హృదయమందుంచుకొని శివుఁడనగుదును. జీవత్వము పూర్తిగాఁదొలఁగిపోవును. ఇదే సత్త్వగుణలయము. మఱి మహారాత్రిరూపముతో నెలసి నీవు నామహత్తత్త్వపర్యంతము విలయమొనర్పుము. అపుడు నాక్రియాశీలత (రజోగుణమువలనఁ గలిగిన చాంచల్యము) లోపించిపోవును. నాకు నైష్కర్మ్యము లభించును. అపుడు నేను కేవలచైతన్యమయమైన యగాత్మబోధమందే మెలఁగుచుందును. మఱి మోహరాత్రిరూపముతో నెలసి నాజగన్మోహము సంసారభయమును బూర్తిగా విలుప్తముచేయుము. అపుడు నేను జయింపరాని మోహమును జయించి నిత్యచిన్మయమూర్తియందే ఎల్లప్పుడును మోహితుఁడ నగుచుందును.

అమ్మా! నీయీమూఁడుమూర్తులు దారుణములు; బహుభయంకరములు. అచటఁ గాలశక్తి దుర్ధము; దుగ్రత్వ

కాశము సుప్తము, మోహశక్తి ప్రబుద్ధము. నీ కాల (కృష్ణ) రాత్రిమూర్తిని స్మరించినంతనే జీవుఁడు భయంపడును. అమావాస్యనాఁటి ఘోరకృష్ణమేఘము క్రమ్మికొన్న రాత్రి సూచీభేద్యాంధకారమునందును రవ్వంత వెలుఁగుండును గాని, అమ్మా! నీయాకృష్ణమూర్తియందిదియు నుండదు. సర్వవిధ ములవికాసము లుప్తమైపోవును. ("న తత్ర సూర్యోభాతి న చంద్రతారకం నేమా విద్యుతో భాంతి కుతోఽయ మగ్నిః" అదెట్టిదారుణమూర్తియో! అయిననది స్వయంప్రకా శము. అనంతశాంతిమయము. అహంకారశరీరము నంటి యున్న సర్వవిధబంధాలమును తొలఁగించి మనోబుద్ధిచిత్తా హంకారముల రాజత్వమును విడిపించి కేవలాత్మబోధమునకు గొంపోయి యుచ్చుట నిల్పుదువు. రాత్రిరూపిణీ! తల్లీ! నీయా నుభవముఁగాంచ నెంత లోభనీయము. దానిని మాటలతో వర్ణించుటెట్లు? అది దేవీపురాణమందొక శ్లోకమునఁ గానఁ బడును. "బ్రహ్మమాయాత్మికా రాత్రిః పరమేశలయాత్మికా" జీవుని మాట లెక్కయేమి. పరమేశ్వరపర్యంతము విలీనమై పోవును. అబ్రహ్మమాయ యొక్కటే నీస్వరూపము. నీవు త్రిగుణాలయమునకై జీవభావపటమున నత్యంతభయప్రదము లగు కాలరాత్రి మహారాత్రి మోహరాత్రిస్వరూపములతోఁ బ్రకాశింతువు.

విశుద్ధచైతన్యమందు అనఁగా నిర్వికల్పనిరంజనపర మాత్మసత్తయందుఁ గొంచెముగా ననాదిసిద్ధమైన యజ్ఞాన ముండును. ఆయజ్ఞానస్వరూపము "నేను నన్నెఱుఁగను" అను నీయదియు జ్ఞానముపైనే యున్నది. వలన "ఎఱుఁగను"

అను నీయజ్ఞానము నైతము వాస్తవముగా నొక జ్ఞానమే. ఈజ్ఞానమును అజ్ఞానమును నపూర్వముగా ననాదిసిద్ధముగాఁ జేరియుండుటే మాయ, లీల. పురుషప్రకృతిసంయోగము అనఁబడును. జ్ఞానమే దేనిస్వరూపమో యని మనసునందు "నేనెఱుఁగను" అన్నచో మనసు చేయు నావిచారమును లీలయోయనవలయును. నవయువకుఁడైన తండ్రి తనజ్ఞాన గౌరవమును మఱచిపోకున్నను, శిశువ్వైన తనబిడ్డలతోఁ దాను నొక బాలకుని బోలి యాటలాడి నిర్మలానందము ననుభవించునటులే యుండియుఁగదా; నరే యగుఁగాక; పరమాత్మ-చిన్మయి అమ్మ "నన్ను నేనెఱుఁగను" అని యెఱుంగుటకై యొకసారి యాలోచించును. అనఁగా ఆత్మస్వరూపము నెఱుంగుటకై యొకసారి స్వేచ్ఛచేసను నొక స్ఫురణము నొందును. (అవరునొందును) ఒక చంచలత కానఁబడును. దీనిపేరే రజోగుణము.

ఈ మొదటి స్పందనముతోనే దాని యిరువంకల మఱి రెండు స్పందనములు బయలుదేఱును. ఒకటి ప్రకాశము. రెండవది స్థితి. ఆప్రథమస్పందనము చేఁబరమాత్మయందుఁ బ్రకాశించు విశిష్టభావము వలన తన్నుదాఁదెలియుట పేరే ప్రకాశము. సత్త్వగుణము. ఆప్రకాశాత్మకరజోగుణమునిల్పి వేయఁగల స్పందనము పేరే స్థితి — తమోగుణము.

ఇమూఁడును నొండొంటి సంసర్గము గలవి. ఒకదానిని విడిచి రెండవది యుండఁజాలదు. ఒకటి మఱియొక దానిని బూర్తిగా నణఁచివేయఁబ్రయాసపడుచుండును. ఇమూఁడు గుణములును బహిర్ముఖస్పందనధర్మమునుంగలవి, జ్ఞానాజ్ఞాన

ములు రెండును పైకియున్న సత్త్వముపైనే ఈ త్రివిధస్పందనములగును. కనుకనే వీనికి అజ్ఞానమువంక వికాస మున్నటులే, జ్ఞానము వంకనుంగలదు. ఏస్పందనములు అజ్ఞానమును - దన్ను దాఁ దెలియకుండుటను తెలిపినవో, వాని పేరే "అసురులు". మఱి ఏస్పందనములు జ్ఞానమును - ఆత్మసత్తను జాగృతమును జేయుటకు సాయపడునో అవే "దేవతలు". (దైవీసంపత్తి) ఈవిషయము కేవలము సులభము కాదు. శాస్త్రనిశితతత్త్వవిచారమందభ్యాసము లేని వారలకిది తెలియుట కష్టమే. కావున సంక్షేపము గాను, సులభముగాను, మును జెప్పిన విషయమునే యాలోచింతము.

"నన్ను నేనెఱుఁగను" అనుకొని తెలిసికొనుటకై చేయు నుద్యమము పేరే రజోగుణము, ఈ ప్రయత్న ఫలముగాఁ గొంచెకొంచెము తెలియుటయే సత్త్వగుణము, అంధాబోధమును బట్టియుంచుటయే తమోగుణము. అవే యోగశాస్త్రమందుఁ బ్రఖ్యాప్రవృత్తిస్థితులనియు, శాంతఘోరమూఢావస్థలనియు వ్యవహరింపఁబడినవి. ఇవే గీతలందుఁ బ్రకాశప్రవృత్తిమోహములను పేళ్ళతోఁ జెప్పఁబడినవి. 14 అధ్యా॥ 22 శ్లో॥ చక్కఁగా నిమ్మదిగా నీత్రిగుణస్వరూపమును మనసునకుఁ బట్టించుకొనుటతప్ప దేవాసురసంగ్రామరహస్యము నెఱుఁగుటకు మఱియొక యుపాయము లేదు. సత్త్వగుణము ప్రకాశశీలభావము; రజోగుణము - క్రియాశీల భావము; తమోగుణము_ఈ రెండింటిని ధరించియుంచు (నిల్పియుంచు) భావము. ఇవి యెల్లప్పుడునుఁ బరిణామములు - పరివర్తనశీలములు. జడజగత్తు ఈమూఁడుగుణముల పరిణామమే. బ్రహ్మ

మొదలు జడపరమాణుపర్యంతము నంతయు నీమూఁడు గుణముల సంయోగ వియోగముల సంమిశ్రణములు తక్క మఱేమియుఁగాదు.

సుఖదుఃఖాదులును త్రిగుణాత్మకములే. ఎక్కడ అన్యాధిక క్రియాశీలత (చేష్ట) వలన అత్యల్పమైన యాత్మబోధ స్ఫురణమగునో, దానినే లోకమందు దుఃఖమందురు. ఏలనఁగా అచటఁ గ్రియాభావ మధికము. ప్రకాశభావము తక్కువ. ఎచ్చట సత్త్వగుణక్రియ—అనఁగాఁ బ్రకాశభావము అధికమును, రజోగుణక్రియ (చంచలత) తక్కువయో అదే సుఖము. మఱి తమోగుణక్రియ ప్రబలమై ప్రకాశభావము బొత్తిగా నుండక సుఖదుఃఖము లింతయుఁ దెలియఁబడనప్పుడు దానిపేరే మోహము. సత్త్వగుణముయొక్క చరమపరిణామము అఖండప్రకాశము అనఁగాఁ గేవలాత్మబోధస్ఫురణము దానినే విశుద్ధాత్మబోధమందురు. ఆయవస్థను జేరునప్పుడే రజోగుణముయొక్కయును, చరమపరిణామము గూడను. దీని పేరే పరవైరాగ్యము, అనగా ''నేనెవరు'' అనుదాని నెఱుంగుటకైన యుద్యమము మఱి లేకుండుటయే. ఇట్టి తమోగుణముయొక్క చరమపరిణతినిరోధము; అనఁగా మఱి రజోగుణము (జాగృతము కాకుండ) లేవకుండ నడఁగించి యుంచుటే.

ఈవిధముగా మూఁడు గుణములకు రెండు వైపు లేర్పడినవి. ఒకవైపు సృష్టిస్థితిప్రలయములు, జీవజగత్తు, జననమరణములు, సుఖదుఃఖములు, మున్నగునవి. ఇఁక రెండవవైపు—అఖండప్రకాశము; పరవైరాగ్యము, నిరో

ధము ఇంకను సరళముగాఁ జెప్పుచో—ఒకవంక భోగము; రెండవవంక అపవర్గము.(ముక్తి) మూఁడుగుణముల భోగాభిముఖగతిపేరే అసురభావము. అపవర్గాభిముఖగతి పేరే దేవభావము. ఏనాఁడీ సంగ్రామము సమాప్తమగునో యానాఁడే జీవుఁడు గుణాతీతుఁడై పోవును. భోగాపవర్గములు, బంధనముక్తులు, అనుభవము పూర్తిగాఁ దొలఁగిపోవును.

అమ్మా! ఈ త్రిగుణాతీతావస్థయే యథార్థసాధకుఁడు కోరునది. నీవు ప్రసన్నవైనపుడే మాలో ననుక్షణము జరుగు దేవాసురయుద్ధము శాంతించి నానాసర్గప్రభవములు నణఁగి పోవును. కాని దానికి పరికరమును నీవు పెట్టవలసినదే. కనుక నే ''విశుద్ధ విజ్ఞానసుధైకదోగ్ధ్రి!'' నిర్మలజ్ఞానానందామృతధారలచే మమ్ములను దనుపు కామధేనువ వని నీ యనన్యసాధారణ పుత్త్రస్నేహమును స్తుతించుచున్నాను. నీ ప్రసన్నతయే మా తెలివి కంటిని విప్పి యాత్ర తుదముట్టించి మఱలిరా నక్కఱలేని నీ మణిమందిరమును జేర్చును.

శ్లో॥ అశేషవాగ్జాడ్య మలాపహారిణి
నవం నవం స్పష్టసువాక్ప్రదాయిని!
మమైహి, జిహ్వాగ్రసురంగనర్తకి!
భవ ప్రసన్నా వదనే చ మే శ్రీః॥

తా॥ భక్తుల వాగ్జాడ్యమును పోఁగొట్టుదానా! ఎప్పటికప్పుడే క్రొత్తలును కోమలములు నైన మేలిమాటల నిచ్చుదానా! మేలిమాటల రూపమున మానోర నుదయించుదానా! నానాలుక యనెడి రంగమందు నాట్యము చేయుదానా! రమ్ము. శ్రీదేవీ! ప్రసన్నవగుము.

వి॥ సాధకుండు శ్రోత్రశ్రోత్రమాటలతోను, శ్రాంతప్రాంత మాటలతోను సంతపతుకుఁ జేసినది స్తుతియే యైనను, స్తోత్రప్రియమైన శ్రీదేవిని స్తుతించియుఁ దనివి తీఱక భాషాస్వరూపిణియైన వాగ్దేవతవు నీవే యనుచు స్తుతిరూపమైన దేవీప్రసన్నత్వలాభోపాయమును గొప్పగాఁ బెట్టుమనుచుఁ గోరుచున్నాఁడు.

లో నిముడని యానందము వెలిని నాట్యరూపము ననే వెల్లడియగుట యెల్లరకు ననుభూతము. అమ్మ యానందమయి, వాగ్రూపిణి. ఆమె ప్రసన్నతను గోరి భక్తుండు స్తుతింప నెంచినపుడు మనోహరములైన యర్థయుక్తములైన మేలిమాటలే కదా; సాధనములు, ఆమాటలు సైతము శ్రీదేవీస్వరూపమే. స్తుతిసంకల్పము సైతము పరావాగ్రూపిణియైన యమ్మదే. ఏలన "నేను" రూపములో నున్న దమ్మయే. సంకల్పము కలిగినంత నది తడవు లేక పశ్యంతి మధ్యమా వైఖరీ క్రమమున నుచ్చరించును. కనుకనే "స్మరామి తాం పరాం వాచం పశ్యంత్యాదిక్రమాశ్రయాం నానావిధమహాకార రసానుభవకారణాం" (సౌభాగ్య లక్ష్మీ హృదయస్తుతి) అమ్మా! పలువిధములైన యాకారములతో వెలయు శృంగారహాస్యకరుణాది నవరసముల యనుభవమునకుఁ గారణభూతమైనట్టియు, నానావిధమహాకారములతో వెలయు(రస)ఆనందస్వరూపబ్రహ్మము ననుభవించుటకు హేతువైనట్టియుఁ, పశ్యంత్యాదిక్రమము నాశ్రయించి మూలాధారమునుండి యుచ్చరించి విశేషరూపమున శ్రోత్రకర్ణపేయముగా వైఖరీనామములో వెలువడు

పట్టియు నిన్ను స్మరింతునని సౌభాగ్యలక్ష్మిని శివానంద యోగీంద్రుడు పరావాగ్రూపిణిని శ్రీదేవిని స్తుతించెను. పరాశక్తియే మనుష్యునందు సంకల్పము కలిగినంతనే అకారాదిక్షకారాంత మాతృకావర్ణమాలారూపమును వర్ణఘటనమైన పదరూపమును పదఘటనమైన వాక్యములు అనువాని రూపముతో దాను వెలసి వాఙ్మయరూపిణియై సర్వరసానుభవకారణమై యొప్పుచున్నది.

భాషోచ్చారణాధికారులైన మనుష్యుల జిహ్వలన్నియు భాషారూపిణివైన నీవు నర్తించుటకుదగిన రంగములే. నీ నాట్యరంగమైన నానాలుక సర్వదా నిన్ను స్తుతింపనే సిద్ధముగానుండి లాలసపడుచున్నను. ఘల్లు ఘల్లుమనుచు సార్థములైన వాక్కుల వేగముతో వెడలుటే నీనాట్యము, నర్తకివి నీవే, నర్తనము నీవే, సిద్ధపురుషుడైన పోతన కవియు "తల్లి నిన్నుదలంచి పుస్తకము చేతం బూనితి; నీవు నాయుల్లంబందున నిల్చి జృంభణముగా నుక్తుల్ సుశబ్దంబు శోభిల్లం బల్కుము నాదు వాక్కునను సంప్రీతిన్" అని ప్రార్థించెను. శబ్దమయీ! నానోరు నీవును నటులే వెలువడి యర్థయుక్త మృదుమధుర శబ్దములరూపమునం దాండవించుటకుం బ్రసన్నవై రమ్ము. అప్పుడే మనసార నోరారా నిను స్తుతించి కృతార్థుడ నగుదును.

శ్లో॥ సమస్తసంపత్సు విరాజమానా
సమస్త తేజస్సు విరాజమానా।
విష్ణుప్రియే! త్వం భవ దీప్యమానా
వాగ్దేవతా మే భవనీ ప్రసన్నా॥ ౮౫

తా॥ ఓ విష్ణువల్లభా! శ్రీదేవీ ఎల్లసంపదల రూపమున విరాజిల్లుదానవును; సర్వతేజస్సుల రూపమునను శోభిల్లుదానవును; వాగ్దేవతారూపమునఁ బ్రకాశించుదానవును, నీవు ప్రసన్నురాలవై నాయింట నిలువుము.

వి॥ ఎట్టి సాధకజీవుఁడును మోక్షమునే కోరుచుండును. కనుక సాధకుఁడు మోక్షార్థియైనవానికి అవశ్యక పరికరమనుచు నీవే శ్రీకృష్ణ వేషముతో నర్జునునకు వివరించిన దైవీసంపదను (1) మృత్యుభయము లేకుండుట. (2) అంతఃకరణశుద్ధి. (3) ఆత్మజ్ఞానము కలిగియుండుట. (4) సాత్త్విక దానము. (5) బాహ్యేంద్రియనిగ్రహము. (6) తెలివితోడి ఈవి – ఇచ్చువాఁడు; పుచ్చుకొనువాఁడు; ఇచ్చుట; ఈయఁబడినది; యను నివన్నియును నీస్వరూపమే అను తెలివి. (7) వేదశాస్త్రరతి. (8) తపస్సు (9) నిష్కాపట్యము (10) ఏప్రాణికిని బాధ కలిగింపకుండుట (11) సత్యసంధత (12) కోపము లేకుండుట (13) కర్మఫలము నాశింపకుండుట (14) శాంతము (15) కొండెములు చెప్పకుండుట. (16) భూతదయ (17) విషయములందనాసక్తి (18) మృదుత్వము (19) లోకనిందితకార్యము లందెడ సిగ్గు (20) చంచలస్వభావము లేకుండుట (21) ప్రతిభ (22) ఓరిమి (23) ధైర్యము (24) బాహ్యాభ్యంతర శుచిత్వము (25) ద్రోహచింత లేకుండుట (26) అనభిమానముఁ గోరుచున్నాఁడు.

తేజస్సునకు మనము చెప్పికొనఁదగిన ప్రధానార్థము జ్ఞానము, మఱియు బలము. సాధకునకు వలసినది శ్రద్ధావిశ్వాసములనెడి బలము. సర్వేంద్రియాధిష్ఠాన చైతన్యవర్ణ

ముగానుండి సకలకార్యక్షమముగా దాని నుంచుట యుష్మ పనియే. కనక అట్టి తేజోరూపముతో నాలోఁ బ్రకాశింపుమని కోరుచున్నాఁడు. సర్వవ్యాపకశీలుఁడై విష్ణునామమున వెలయు పరమేశ్వరునకు నీవు వల్లభవు. శక్తి శక్తిమంతులైన మీకభేదమని యెఱింగియే, "విష్ణుప్రియే!" యని పిలుచుచున్నాను. దీప్యమానా = జాగరిక విషయాసక్తిని హరించు జ్ఞానరూపమున వెలుగుచున్నదాన వగుచు నాయెడఁ బ్రసన్నవై నాయింట(నాభవనమందు) వాగ్దేవతవై నిలువుము. అనఁగా స్తుతించి స్తుతించియుఁ దనివితీఱకున్న నాలో నీవు వాగ్దేవతాస్వరూపమున నిల్చి మృదువులు; అర్థ్యములు; స్తుతియోగ్యములునైన మాటల కలిమిగా వెలయు దయఁజూడుము. అని యర్థించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ భక్త్యా నతానాం సకలార్థదే త్వం
ప్రభాసు లావణ్యమయాసు దోగ్ధ్రీ।
సువర్ణదే! త్వం సుముఖీ భవ శ్రీః
"హిరణ్మయే! మే భవ సుప్రసన్నా॥ ౧౬

తా॥ శ్రీదేవీ! భక్తితో నమస్కరించువారికి నాలుగు పురుషార్థముల నిచ్చుదానా! దయను ఇష్టలముగా నొలికించుదానా! కాంతి నిచ్చుదానా! జ్ఞానమును బెట్టుదానా! నాయెడఁ బెడమొగము పెట్టకుము. శివశక్తీ! ప్రసన్నురాలవగుము.

వి॥ ఆత్మార్పణము చేయు భక్తులకు ధర్మార్థ కామ మోక్షములనెడి పురుషార్థములను సిద్ధింపఁజేయుదువు.

జ్ఞానమనెడి కాంతిని బెట్టి ముఖమున బ్రహ్మ వర్చస్సును వెలయింతువు. సువర్ణాదిభాగ్యరూపధనము నిచ్చుటే కాక శ్రేష్ఠమైన జ్ఞానము నిత్తువు. నీవు శివశక్తివి; హిరణ్మయివి; "హిరణ్యరేతసః శంభోః శక్తిః ప్రోక్తా హిరణ్మయీ! ధనార్థిభి రుపాస్యైషా జాతవేదసి సర్వదా" (శ్రీపురాణము) తేజస్సే వీర్యముగాఁగల శివుని శక్తియే హిరణ్మయి. ధనకాములు ప్రియతమవస్తువును గోరువారు మనుష్యులకుఁ బ్రియతమవస్తువు ముక్తియేగాన; దానిని గోరువారు జాతవేదమునందు (పరమశివునందు) = స్వాధిష్ఠానగతాగ్నియం దుపాసింపవలయును.

అయ్యా! శివశక్తియైన ఉమయే లక్ష్మిగాఁ బల్కుట యుక్తమా యందురేని – "లలితా శారదా లక్ష్మీరేకైవ భగవత్యుమా తత్తల్లక్షణసంయుక్తా పురుషార్థప్రదా నృణాం" అను దేవీపురాణోక్తినిబట్టి లలితా, శారదా, లక్ష్మీ నామములతో నొప్పునది శివశక్తియైన శ్రీమహాత్రిపురసుందరియే ఆయాలక్షణములతోఁ గూడినదై యుపాసకుల కాయా పురుషార్థముల నిచ్చును. కనుకనే "సకలార్థదే" యని పిలిచినాఁడు. లక్ష్మియే త్రిపురసుందరి. సౌభాగ్యలక్ష్మీ హృదయమును వ్రాసిన శివానందయోగీంద్రుఁడును ఈ లక్ష్మినే "త్రిపురసుందరీ" యని సంబోధించినాఁడు. త్రిపురసుందరి యనుపదమున కెన్ని విధములుగానో లక్ష్మియను నర్థము చెప్పవచ్చు నైనను ప్రకృతార్థము = త్రిపురములనఁగా జాగ్రత్ స్వప్నసుషుప్తులనెడి స్థూలసూక్ష్మకారణ దేహములు. వానియందు విశ్వ, తైజస, ప్రాజ్ఞనామములతో జ్ఞానస్వరూపమున వ్యాపించి యుండువాఁడే, విష్ణునామ

ముతో వెలయు పరమేశ్వరుఁడు. అతని సుందరియే లక్ష్మి. కావున, నామమాత్ర భేదమే కాని, లక్ష్మి, పార్వతి, సరస్వతి ఇత్యాదినామము లన్నియు బ్రహ్మశక్తికే చెల్లుట శాస్త్రము లందెల్లెడఁ గానవచ్చుచున్నది.

శ్లో॥ సర్వార్థదా సర్వజగత్ప్రసూతిః
సర్వేశ్వరీ సర్వభయాపహర్త్రీ।
సర్వోన్నతా త్వం సుముఖీభవ శ్రీః
హిరణ్మయే మే వదనే ప్రసన్నా॥ ౮౨

తా॥ శ్రీదేవీ! సర్వార్థముల నిచ్చుదానవు; సర్వజగత్తును గన్నదానవు; సర్వమునకును ఈశ్వరివి; సర్వభయములను బోఁగొట్టుదానవు. సర్వమును మీఱియున్నదానవు; నీవు నాయెడ సుముఖివై యుండుము. హిరణ్మయీ! నాయెడ నీవు ప్రసన్నవగుము.

వి॥ అమ్మా! నీవు మాకోరిన కోర్కుల నన్నిఁటిని ధర్మార్థకామమోక్షములనెడి పురుషార్థముల నిచ్చుదానవు. సమస్తజగములను గన్నదానవు. నీసంకల్పమాత్రముననే సర్వజగత్తులు పుట్టినవి. కనుక నీవే జగముల కన్నతల్లివి. ఈసర్వమునకు అధిపతివి నీవు. అనఁగా నీచేసిన కట్టుబాటు కే లోఁబడి ఈజగజ్జాలము నడుచుచున్నది. సూర్యాది గ్రహములు నీకట్టుబాటు తప్పకయే నడుచుచున్నవి. వాయువు నీకట్టుబాటు తప్పకయే వీచుచున్నది. ఇంద్రాగ్ని యమాదులైన దిక్పాలకులు నీకట్టుబాటుల మన్నించియే పాలించుచున్నారు. అనఁగా నీవే అయానామములతో జగ

త్పరిపాలనము చేయుచున్నావు. మృత్యువు సహితము నీ యాజ్ఞను లోఁబడియే పరువెత్తును. కనుక జగత్పరిపాలనము నీదియే. అమ్మా! జాగరికములైన సామాన్యభయములనే కాక సర్వాసురీభావభయమును కామక్రోధాదికాంతశ్శత్రు భయమును తుదకు జననమరణరూప సంసారభయమును సయితము తొలఁగొట్టుదానవు. తల్లీ! నీవే సర్వోన్నతవు. అన్నిఁటిని మించి ప్రకాశించు లలితవు. రాజరాజేశ్వరివి. నీవు నాయెడ! నిన్నుఁగురుతెక మొగము పెట్టుకొందును. మాయక్కఱలు తీరుటకై యొక్కసారి మాపైపై మా మొఱలను వినుము. నీవు హిరణ్మయివి, బ్రహ్మశక్తివి. కావున శారదాస్వరూపమును నీదియే. కావున నీవు శారదారూపమున సర్వదా నానోర వెలసి మృదుమధురార్థ యుక్తమైన వాక్సంపద నొసంగి నిన్ను మెప్పింపఁదగు స్తుతులరూపమునఁ ప్రసన్నవగుము.

శ్లో॥ సమస్త విఘ్నౌఘవినాశకారిణీ!
సమస్త విఘ్నోద్ధరణే విచక్షణా।
అనంతసౌభాగ్య సుఖప్రదాయినీ
హిరణ్మయే! మే వదనే ప్రసన్నా॥ ౮౪

తా॥ విఘ్నముల సముదాయమును తొలఁగించు దానవు. మావిపరీతపు టూహలను ఎత్తిచూపుటయందు నేర్పుకలదానవు. విఘ్నముల నున్మూలించుటయందు నేర్పుకల దానవు. అంతము లేని సౌభాగ్యమును ఆనందమును ఇచ్చు దానవు. శారదారూపశివశక్తీ! నానోర నీవు ప్రసన్నురాల వగుము.

వి॥ అమ్మా! శ్రీవిద్యయందు అనఁగా బ్రహ్మవిద్యా ప్రాప్తిసాధనమందు మాకగు సంతరాయములను దొలఁచు దానవు నీవే. స్తుతిముఖములైన మాచేయు సేవలయందు మాకగు విపరీతఫలాపాలను దొలఁగించుదానవు. కావున అట్టి దోసఁగులను తొలఁచి అంతము లేని సౌభాగ్యానంద మును బెట్టుదానవు నీవే. కావున నానోం వెడలు స్తుతిరూప కార్యమందు అశక్యయమ్మాశక్యయాది దోషములను దొలఁగించి మావిపరీతఫలాపాలను ఎత్తివాపి దిద్ది మాస్తుతికృతిని అఖ్షలేక సాగింపుము. అనఁగా నానోర నిర్దుష్టస్తుతిరూపమునఁ బ్రసన్నురాలవై నీవే వెడలవలయు నని ప్రార్థించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ దేవి! ప్రసీద దయనీయతమాయ మహ్యం
దేవాధినాథ భవ, దేవగణాభినంద్యే!
మాత స్తథైవ భవ సన్నిహితా దృశోర్మే
పత్యా సమం మమ ముఖే భవ సుప్రసన్నా ॥ ౮౫

తా॥ దేవీ! దయఁ జూడఁ దగినవారిలో మొదటి వాఁడనైన నాయెడఁ బ్రసన్నవగుము. దేవనాయకునిచేతను; శివుని చేతను, దేవగణములచేతను, నమస్కరింపఁ బడు దానా! తల్లీ! నాకన్నుల యెదుట సన్నిహిత వగుము.

వి॥ నీపతితోఁగూడి నాముఖమందుఁ బ్రసన్నురాల వగుము. అమ్మా! నీ దినదరుఁజూపులకై యాశపడి వేచి యున్నవారు; నీవు కటాక్షింపఁదగినవారు పెక్కు ఉన్నను నంను నేనే ముఖ్యుఁడను. యాచకుఁడు ప్రభుసన్నిధిని దానే దయాపాత్రమని మొత్తిపెట్టుచుండుట సహజము. అమ్మా

నీవు హరిహరాదులును వేలుపుమూఁకలు ప్రొక్కుచుందురు. వారును నీవు దయనీయులే యైనందువనే దేవత్వము నొంది దిగధీశత్వాదిపదవులను నీవల్ల నందుకొని పూజ్యులైరి. నాకట్టి పదవుల యాశ లేశమైనను లేదు. నేను గోరినపుడెల్ల నా కన్నుల యెదుట నిలువుము. నీపతియైన నారాయణునితోఁగూడి నా మొకమునఁ బ్రసన్నవై నిలువుము. స్తుతింపఁగోరినపుడెల్ల నానోర భారతీరూపవై వెలయుచుండుము. తల్లీ! నీకభివందనము చేసి దయాపాత్రులై పదవుల నందుకొన్నవారు దయనీయతములో; పదవులను ధిక్కరించి సర్వకాల సర్వావస్థలయందును నీదర్శనమునే కోరుచు నిను స్తుతించు ప్రయత్నమందు వాక్సంపదనే కోరుచుండు నేను దయనీయతముఁడనో, సర్వజ్ఞవు నీవు ఎఱుంగనిది కాదు, అని సాధకుఁడు చతురముగాఁ బ్రార్థించుచున్నాఁడు. శ్రీశంకరాచార్యులును పంచదశీ స్తోత్రమందు "లక్ష్యేషు సత్స్వపి కటాక్షనిరీక్షణానామాలోకయ త్రిపురసుందరి! మాం కథంచిత్; నూనం మయా తు సదృశః కరుణైకపాత్రం జాతో జనిష్యతి జనో న చ జాయతే వా"

అమ్మా! నీదయతోఁడి చూపునకై ఎదురు చూచువారు లక్షలకొలఁదియున్నను రక్షకుఁడులేని నను జూడుము. దయైకపాత్రమైన నాయట్టి దీనుఁడు పుట్టి పోయినవారిలో నుండలేదు; పుట్టియున్నవారిలో మఱియొకఁడు లేఁడు; పుట్టఁబోవువారిలో నుండఁడు, అని సాధకజనసహజమైన స్తుతినే చేసిరి.

శ్లో॥ మా వత్స! భై రభయదానకరోఽర్పితస్తే
మౌళౌ మమేతి మయి దీనదయానుకంపే!
మాతః సమర్పయ ముదా కరుణాకటాక్షం
మాంగళ్యబీజమిహనూనుస్సృతం సమూలంతః. ౯౦

తా॥ "బిడ్డా! ఇదిగో! నాయభయహస్తము, నీశిరస్సుపై నుంచితిని భయపడకుము" అని నాయందు దీనరక్షణభావమును వాత్సల్యముచేసైన రవ్వంత కదలికయుఁ జేఁటపడు నట్లు మనస్సు సుఖాపాదికారణమైన నీగొప్పతనము నను సరించునట్లుగా నీనెయ్యంపుఁ గ్రేగంటిచూపు నాపైఁ బఱపుము.

వి॥ అమ్మా! దీనులయెడల రక్షణభావమును వాత్సల్యముచేనగు నించుకంత హృదయకంపనమును; నీవు సహజములు. నీ వొక్కసారి "బిడ్డా భయపడకుము. ఇదిగో నా యభయహస్తమును నీతల నుంచుచున్నాను." అనుచు నెనరితోఁడి గ్రేగంట నన్నొక్కసారి చూడుము. అప్పుడే ఆనందకారణమైన నీగొప్పతనము:ను నామనస్సు విడిచి యుండదు, భయమువల్లనే రక్షణము, భవభయమే భయము, శ్రీదేవియొక్క దీనరక్షణశీలము దీనులు పెట్టు మొఱ్ఱలచే నించుకంత హృదయకంపనము అనునవి అమ్మయందుభిన్న నపుడే; ఆమె ఆర్తభక్తుల తలను జే యుంచును. అనఁగా సాధకపుత్త్రులు సహస్రారమును జేరి సుఖానుభూతి కల్గించును. అంతకంటె మాంగళ్యకారణము మఱి లేదు. సంసార భయము తొలఁగిపోవుటే జీవుని పక్షమున మంగళము. దానికి బీజమైనది మూలకారణమైనది నీకృపాకటాక్షమే.

దీనభక్తులమొఱల నది ప్రసరింపఁజేయుచే నీగొప్పతనము, అది యితరులవలనఁగా దానిది. అట్టి నీగొప్పతనము నా మనస్సునంటియే యుండును, అని యోగసాధనఫలమునిచట మఱల వర్ణించుచున్నాఁడు. ఇచట మఱియొక మనోహరార్థము. "మాంగళ్య బీజసుహితామనుస్మృతం కటాక్షం" మాంగళ్యబీజము "శ్రీం" సద్గురూపదిష్టవిధమున నీ బీజాక్షరమును ప్రణవపూర్వముగాను; నమోంతముగాను; నుపాసించినచో దానిఫలము శ్రీదేవి కృపాకటాక్షలాభమే యనియు సాధకుఁడు ఊహయును నందించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ కటాక్షఇహ కామధుక్ తవ మహాస్తు చింతామణిః
కరః సురతరుః; సదా నవనిధిస్త్వమేవేందిరే!
భవేత్తవ దయారసో రసరసాయనం త్వన్వహం
ముఖం తవ కలానిధి ర్వివిధవాంఛితార్థప్రదమ్॥ ౯౧

తా॥ శ్రీదేవీ! నీ కడగంటిచూపు నాకుఁ గామధేనువును చింతామణియు నగుఁగాక. నీచేయి నాకొఱకుఁ గల్పవృక్షమే యగుఁగాక. ఇందిరాదేవీ! నాకు నీవే నవనిధిస్వరూపమవు. నీదయారసము నిత్యము నాకొఱకు రసరసాయనమే యవుఁగాక. తఱుఁగని కళలుగల నీమొగము పలువిధములైన కోర్కెల పంట నిచ్చునది యగుఁగాక. సాధకుఁడు వెనుకటి మంత్రములలో వర్ణించిన తల్లి నెనరుతోడి కడగంటిచూపు ఎట్టిదో చెప్పుచున్నాఁడు. కామధేనువు (స్వర్గమందున్న యాఁబెయ్య) దానిని స్మరించినంతనే సర్వవాంఛితములను బెట్టునది యని ప్రసిద్ధము. అటులే చింతామణి యనుపేర స్వర్గమందొక విలువఱాయి కలదఁట. అదియు

స్మరించినంతనే చింతితార్థముల నిచ్చునదని ప్రసిద్ధము. నీ కటాక్ష మట్టిదయ్యి చింతితార్థములను సమకూర్చునదనుచుఁ దనవిశ్వాసమును వెల్లడించి దానిని దనపైఁ [illegible]ను చున్నాఁడు. ఎట్టిసాధకుఁడును దేవీదయావీక్షణమును అర్థింప కుండఁడు. శ్రీశంకరులును పంచదశీస్తవమందు అంబా కటాక్షము నెంతగాఁ గొనియాడిరో చూడుఁడు. "లబ్ధ్వా సకృత్త్రిపురసుందరి తావకీన కారుణ్యకందళితకాంతిభరం కటాక్షం కందర్పభావసుభగాస్త్వయి భక్తిభాజః సమ్మోహయంతి తరుణీర్భువనత్రయేఽపి" త్రిపురసుందరీ! శ్రీదేవీ! కరుణావిలాసముగల నీకడగంటిచూపు ఒక్కసారి ప్రసరించిన భక్తులు మన్మథత్వము నొంది సుందరులై ముల్లోకముల యందలి స్త్రీలను మోహింపఁజేయుదురు. శ్రీశంకరాచార్యుని బోలిన సాధకశేఖరుఁడు దేవీకృపాకటాక్షము నర్థించుట; తాను మన్మథునివలె సుందరుఁడగుటకును ముజ్జగమందలి ముద్దియలను మోహింపజేయుటకే కాదు, ఇఁక పరమార్థ మేమనఁగా మన్మథపర్యాయములైన కామ, కందర్ప మనోభవ కామరాజాదులు, శివపర్యాయములుగానే తంత్రాదులందుఁ జెప్పుచున్నవి. కావున శివభావము నొందిన వారలై సర్వశక్తులను లోఁబఱచుకొనఁగల వారగుదురని చెప్పఁదగును. ఇఁక అమ్మవేయి కల్ప వృక్షమనుచున్నాఁడు. దేవలోకమునందలి వృక్షము లలో నిది యొకటి. ఇదియుఁ బ్రార్థింపఁబడినపుడు కామ ధేను చింతామణులు వలెనే భక్తాభీష్టసిద్ధి నీయఁగలది యనెడి గట్టినమ్మకము గలవాఁడై తనతలపై దేవికరము నుంచుమనుచున్నాఁడు. వెనుకటి మంత్రమందును దేవి

కటాక్షమును హస్తమస్తక సంయోగమునే కోరుకొన్నాఁడు.
విశేషించి అమ్మదయారసమును నిత్యసేవ్యమగు రసాయన
ముగా నెన్నుచున్నాఁడు, "యజ్జరావ్యాధివిధ్వంసి తద్ర
సాయన ముచ్యతే" ముసలితనమునకు వ్యాధిని బోఁగొట్టు
మందు రసాయనము. అంతియే కాని పాదరసముతోఁ జేయఁ
బడిన మందు మాత్రమే కాదు. రసరసాయన మను
చున్నాఁడు. రసమనఁగా ఆనందము. అమ్మదయను రసముగా
ఆనందస్వరూపముగా అమృతస్వరూపముగా నెన్నుచు దాని
నిత్యసేవ నపేక్షించుచున్నాఁడు. అనఁగా సర్వకర్మనాశ
మగు వఱకుఁ జిరకాలము ఉపాసనాసమర్థముగా ముసలి
తనము క్రమ్మకుండఁ జేయుమని ప్రార్థించుచున్నాఁడు. తన
యమృతకిరణములచే నాప్యాయనము చేయు కళానిధిని
(చంద్రుని) బోలిన నీముఖము నాకైన వన్నియు నొసంగు
గాక. అనఁగా అమ్మా! నీవు కరుణించి నాయాజ్ఞయందు
జేజోరూపమునఁ గానవత్తువేని దాని కెడముగా లేని
నాసహస్రారమును జేయుదువేని నాకిహపరములయందు
వెలితి రాదని తనగాఢవిశ్వాసమును వెలిపుచ్చుచున్నాఁడు.
నీవు ఇందిరవు, సర్వైశ్వర్యసామర్థ్యకవితవు. నీవే నాకు నవ
నిధిస్వరూపిణివి. సౌభాగ్యవిద్యతో నిన్నుపాసించియే సాధ
కోత్తముఁడైన కుబేరుఁడు నవనిధుల కధిపతి యైనాఁడు,
తఱుగని యైశ్వర్యములను బడసినాఁడు. కావుననే ఇతఁ
డీశ్వరసఖుఁడని వ్యవహరించుట. సారాంశమేమనఁగా రమా
దేవిని బాబాక్త్రముతో నుపాసించు సాధకులకు ఐహికా
ముష్మికసంపద అరచేతిదని భావము.

శ్లో॥ యథారసస్పర్శనతోఽయసోఽపి
సువర్ణతా స్యాత్కమలే! తథా తే।
కటాక్షసంస్పర్శనతో జనానా
మమంగళానామపి మంగళత్వమ్॥ ౯౨

తా॥ అమ్మా! కమలాదేవీ! స్పర్శవేదిరసము సంటిన ఇనుము సైతము సువర్ణత్వము నొందునట్లు నీకడగంటి చూపు పడినభక్తజనులయమంగళములన్నియు సుమంగళము లగును.

వి॥ ఈమంత్రమందు శ్రీదేవిని "కమలా" యని పిలిచినాఁడు. రెండు చేతులందును కమలములుగల స్త్రీ మూర్తిగా భావింపఁబడునపుడు తన్నాశ్రయించినవారికి ధనధాన్యాదిభోగలక్ష్మి నిచ్చునదియు, బ్రహ్మవిద్యను బెట్టి తన్మూలకమైన యశస్సును కమల గంధము వలె దెసలకుఁ బ్రసరింపఁజేయునది యనియు, భావింపఁదగును. కమలా! అందరిచేతను గోరఁబడునది. ధనధాన్యములు గోరువారు ఆత్మజ్ఞానము గోరువారు, అమ్మనే (శ్రీదేవినే) యాశ్రయింతురు. కనుకనే కమలానామము సార్థకము. కం = బ్రహ్మమును; అలతి - అలంకరించునది = భూషించునది — అనఁగా బ్రహ్మమునకుఁ దనశక్తియైన లక్ష్మియే యలంకారమగునది కమల; యోగశాస్త్ర మేమనఁగా మూలాధారాది సహస్రదళకమలము వఱకునైన కమలములను (శక్తి కేంద్రములను) వ్యాపించునది యనుట. ఈ యర్థము నుద్దేశించియే "కమలా" యని పిలిచెను. శ్రీదేవిని గుండలినీ రూపపరాశక్తిని జాగృతను జేసి స్వాధిష్ఠానాది పద్మము

లను దాటించి సహస్రదళకమలమునకుఁ గొనిపోఁగల సాధకుని యమంగళములు మంగళత్వమునే పొందును. జీవుని అమంగళములు — అభూతి, అసమృద్ధి, కామక్రోధాదులు, వెనుకటి మంత్రమందుఁ జెప్పిన యాసురీసంస్కారములు ఆత్మవస్తువిముఖత విషయలోలత మున్నగునవి. వీని మంగళత్వము అనఁగా విషయవిముఖత, శాంతము, నిర్లోభము, శౌచము, దయ; ఆర్జవము మున్నగునవి. ఈ యాసురీసంపద తొలఁగి దైవీసంపద యలవడుటే అమంగళములకు మంగళత్వము లభించుట. అమ్మ వైపు మొగ మైనంతనే ఈయమంగళములు మంగళములై పోవును. "అపిచేత్సుదురాచారో భజతే మామనన్యభాక్ క్షిప్రం భవతి ధర్మాత్మా" మిగుల దురాచారుఁడైనను నన్యభక్తితోఁ గొల్చువాఁడు తడవు లేకయే ధర్మాత్ముఁడగును. (గీత) జీవుఁడాత్మాభిముఖుఁడు కాకుండుటయే అమంగళము. ఆంతరములు, బాహ్యములునైన యలక్ష్ములు తొలఁగుటకు శ్రీదేవ్యారాధనమే అనఁగా గాయత్రీనామక శ్రీదేవిని అంతర్యాగసమారాధనము చేయుటయే యుపాయము. శ్రీసూక్తమందలి "ఆదిత్యవర్ణే" మంత్రమును జూడుఁడు. శ్రీదేవి తేజస్సువలనఁబుట్టిన మారేడుకాయకే బాహ్యాభ్యంతరములైన యలక్ష్ములను తొలఁగించు సామర్థ్యము గల దన్నప్పుడు శ్రీదేవీకరుణాకటాక్ష ప్రసారశక్తిమాట చెప్ప నేల. పరుసవేది యంటినంతనే ఇనుమునకు నికృష్టత తొలఁగి తడవు లేకయే ఉత్కృష్టత లభించుచున్నట్లు శ్రీవిద్యోపాసకుఁడు మంగళపాత్రుఁడగును. జ్ఞానలాభము తన్మూలకమైన మోక్షము అనునవే యథార్థమంగళములు. ఈమంత్రము

దీయఁబడిన దృష్టాంతమును జూచి స్పర్శనమాత్రమున ఆయసఖండమునకు సువర్ణత్వ మబ్బుట కేవలపు స్తోత్రజ్ఞాన మందురో ! కాదు నేఁటికిని లోహాంతరములకు సువర్ణత్వ మును దెచ్చిపెట్టఁగలవారున్నారనుట బహుజనవిదితము.

శ్లో॥ దేహీతి నాస్తీతి వచః ప్రవేశా
ద్భీతో రమే ! త్వాం శరణం ప్రపన్నః।
అతః సదా స్మిన్నభయప్రదా త్వం
సహైవ పత్యా మమ సన్నిధేహి.। ౯౩

తా॥ ఓమంగళదేవతా ! ఎక్కడ దేహి యన్నంత నాస్తి యను మాట పుట్టఁగలదో యనుభయముచే నీకే శరణు చొచ్చితిని. నీవో ఎల్లప్పుడును అభయప్రదవే. ఈ నీ బిడ్డనియెడ నభయప్రదవేనై యున్నావు. నీపతియైన నారా యణునితోఁగూడి సన్నిధానము నిమ్ము.

వి॥ అమ్మా! భక్తుల హృదయమందే రమించుట నీ శీలము. అడిగిన యాశ్రితునకు లేదనకిచ్చుటే నీవ్రతము, శ్రీశబ్దము నీకే చెల్లినది. కామధేను, కల్పవృక్ష, చింతా మణులఁబోలి యాశ్రితవాంఛితముల నప్పుడే యీయఁగల దానవు నీవేయను మున్నే యుంటిని. నీయభయప్రదానవ్రత మును భక్తరక్షణపరాయణతను మున్నన్ని సారులో యుగ్గ డించితిని, శ్రద్ధావిశ్వాసరూపమైన బలముగా నీవే నాలో నుండియుంచి నామొగము నీవైపునకే త్రిప్పికొనుచున్న నిన్ను మాని నే నేమకుఁబోయి చే సాఁచినను నాస్తివాదమే వినఁ బడునను భయము తప్పదను శంకగల్గుట సహజము. నిన్నా శ్రయించిన వారి కామక్రోధాద్యమంగళములు తొలఁగి

పోవుట నాకసుభూతములు, కావున నీవెల్లప్పుడును నాకభయప్రదవే యను గట్టినమ్మకముతో నిను వేడు కొనుచున్నాను. సకలజననివైన నీవు పుత్త్రస్నేహవిమూఢవై లౌకికభయములనే కాక పునర్భవభయమును సహితము తొలఁగింపఁగలవు. నీవు నారాయణ; హృషీకేశ, దైత్యారి, పుండరీకాక్ష, గోవిందేత్యాదిసార్థకనామ ప్రసిద్ధుఁడైన నీపతితో సదా సన్నిహితవై యుందువు, ఇంతే నాకోరిక. నారాయణుఁడు = జ్ఞానమే తన్నుఁ జేరు మార్గముగాఁ గలవాఁడు; హృషీకేశుఁడు = ఇంద్రియములను పాలించువాఁడు; దైత్యారి = అసురసంపద నణఁచువాఁడు; పుండరీకాక్షుఁడు = హృదయపుండరీకమందు వ్యాపించువాఁడు, గోవిందుఁడు = ఇంద్రియములను బరిపాలించువాఁడు — జ్ఞానమును బొందించువాఁడు.

శ్లో॥ కల్పద్రుమేణ మణినా సహితా సురభ్యా
శ్రీస్తే కలాం మయి రసేన రసాయనేన।
ఆస్తాం యతో మమ చ దృక్శిరపాణిపాద
పృష్ఠాః సువర్ణవపుషః స్థిరజంగమాః స్యుః ॥ ౯౮

తా॥ సర్వాశ్రయనీయ చిద్రూపా! కల్పవృక్షముతోను, చింతామణితోను, గూడినదై మిక్కిలి మనోహరమైన నీకళ రసాయనమైన రసముతో నాయందు నిల్చుఁగాక; ఏలనఁగా దానివలన నా నేత్రములు, శిరస్సు, చేతులు, పాదములు, వెన్ను అనునవి తేజోవంతములై స్థిరములయ్యు జంగమములు కాఁగలవు.

అమ్మా! చంద్రకళ, బ్రహ్మకళ, సాదాకళ, మున్నగు పేర్లతోఁ బ్రసిద్ధమైన నీ శేషశక్తి అనఁగా షోడశీ కళ నాయందు నిల్చుఁగాక; ఊరక నిల్చుట కాదు ఆశ్రితులకుఁ గల్పవృక్షమైన అనఁగా సకలకోర్కెలఁదీర్చు మణితోను, అనఁగా సౌభాగ్యవిద్య, చంద్రకళావిద్య, యను పేర్లతో ఉపనిషత్తంత్రానుసారముగ ప్రసిద్ధమైన సౌభాగ్య విద్యతోఁగూడ బహుమనోహరమైనది. అదే మహాజరామరణాదివ్యాధులఁ దొలఁగించు మంగళమైన యానందమే స్వరూపముగాఁగలది. అట్టి యానందామృతరసాయనముచే నాదృష్టులు జ్ఞానస్థానమైన నాశిరస్సు, గ్రహణశక్తియుతములైన నా చేతులు, గమనశక్తియుతములైన నాపాదములు, మూలాధారమునుండి సిపతిమందిరమైన విష్ణురాజధానియైన సహస్రారమునకు నిన్ను జేర్చు మార్గమైన సుషుమ్నయుఁ, దేజోవంతములై స్థిరచైతన్యవంతములై వెలయుఁగలవు. అనఁగా నిన్ను గాంచుటకు నిన్ను గూర్చిన యాలోచనమునకు నీకైన నమస్కారాదిసేవలకు నిన్ననుసరించుటకుఁదగు చైతన్యశక్తివంతములై వెలయుఁగలవు.

సారాంశ మేమనఁగా - బ్రహ్మకళాస్వరూపిణియైన శ్రీదేవిని సౌభాగ్యవిద్యతో సేవించు సాధకోత్తముల సర్వాంగములును చైతన్యవంతములై శ్రీదేవీసేవాపరాయణములై యానందామృతరసపానముచే జరామరణములను దొలఁగింపఁగలవి కాఁగలవని ఆమ్మకళ నేస్తుతించుచున్నాఁడు.

మూలమందలి మణిశబ్దమునకు శ్రీసూక్తభాష్యకారులైన పృథ్వీధర, విద్యారణ్యస్వాములు, సౌభాగ్య

విద్యయనియే వ్యాఖ్యానించిరి. "ఉపైతు మాం దేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినా సహ" అని శ్రీసూక్తము. కళ యనునది కామకళయే. గుప్తమహాసారస్వతబీజము ఈంకారము.

శ్లో॥ ఆద్యాదివిష్ణోః స్థిరధర్మపత్నీ
త్వమంబ! పత్యా మమ సన్నిధేహి।
ఆద్యాదిలక్ష్మి త్వదనుగ్రహేణ
పదే పదే మే నిధిదర్శనం స్యాత్ ॥ ౯౨

తా॥ అంబా! నీవాద్యవు. ఆదివిష్ణుపత్నియగుటచే బ్రహ్మగారు నతో ఆచరాయస్థిరమైన ధర్మపత్నివిగా ప్రకాశించుచుంటి దానవు. నీవు నీపతితో సన్నిహితవగుము. ఆద్యవు ఆది లక్ష్మివి. నీయనుగ్రహముచే నాకు మాటిమాటికి నిధులు గాంచు భాగ్యమబ్బుగాక.

వి॥ వెనుకటి మంత్రములందు ఆద్యాదిశ్రీ, ఆద్యాది లక్ష్మి, ఆద్యాదినామేశ్వరి; మున్నగు సంబుద్ధులకు బలు తావుల వ్యాఖ్యానము వ్రాయబడినది. నీవు అంబవు. కన్న తల్లివి. అం=బుద్ధి, నమఃడి=అంబా=పరమాత్మను వెదకు గ్రహించుదానవు. అనగా ఆత్మతత్త్వమును దెలియజూపు దానవు. అన్యులనంగా బ్రహ్మములకును ఆదియై సర్వవ్యాపక లక్షణుండైన పరమేశ్వరుఁ (బ్రహ్మము) నేనాఁడును వీడి యుండని సహధర్మచారిణివి. నీవు సర్వవిధముల బ్రహ్మా భిన్నవు. అధిష్ఠాన, అవస్థాన, అనుష్ఠాన నామరూపములందు బ్రహ్మసమ్మితవు అనుమాట చిననాఁడే నేర్చుకొంటిమి. "ఆయాతు వరదా; దేవీ అక్షరం బ్రహ్మసమ్మితం" (సంధ్యావందనము) సాధకుఁడు ఇచ్చట శ్రీవిద్యాదినామ

ములతోఁ బిలువఁబడు గాయత్రీదేవిని మూలాధారమునుండి సహస్రారమునకుఁ (మనుపర్యంత మూర్ధమునకు) రమ్మని కోరుచున్నాఁడు, ప్రార్థించిన భక్తులకు సన్నిధానమునిచ్చుటే నీపవిత్రధర్మమైనపుడు అదియు నీకర్మమే కదా.

నీవు అవ్యక్తవు. జగత్సృష్టికి పూర్వమందున్నదానవు. సృష్టిబీజరూపజగత్తును వెలికి దెచ్చుట నీపనియే కావున ఆద్యులకును ఆద్యవై నీవంతానన్మైన సమస్తమును లక్షించు చుందువు. నీయందానము చేతను, నీపనిచేతను, లక్షింపఁ బడు చుందువు కావున నీవు లక్ష్మివి. సంకల్పము నెఱవేరుటకు నెందెవారికిని నీవైపు మొగము త్రిప్పక తప్పదు. కనుకను లక్ష్మివి. సకరావలంబము చే నడుగడుగునకును నిధిని గనుభాగ్యమే నాకబ్బుఁగాక. నిధి యనఁగాఁ దరుగని ధనము. (ద్రవిణము) ఉపనయనసంస్కారము నాఁటినుండియు నీస్వరూపమేయైన జ్ఞాననిధినే కోరి కొనుట మాకులగురువులు నేర్పిరి. "ఆయుర్ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యం దత్త్వా ప్రయాతు" ఇది మాకుఁ గిడుపల వాటు నైపోయినది. మూలాధారమును వీడి నీవుద్భవించునపుడు ప్రత్యేకశక్తికేంద్రమును దాకుచు మీరాజధానియైన సహస్రారమునకుఁ జేరఁబోవునంతలోఁ బలువిధముల జ్ఞానశక్తివికాసమును అనుభవించు సాధకపుత్త్రుఁడు "అమ్మా" యని చేసాఁచునపుడు అర్థించునది జ్ఞాననిధియే.

శ్లో॥ ఆద్యాదిలక్ష్మీహృదయం పఠేద్యః
స రాజ్యలక్ష్మీమచలాం తనోతి॥

మహాదరిద్రోఽపి భవేద్ధనాఢ్య
స్తదన్వయే శ్రీః స్థిరతాం ప్రయాతి॥ ౯౯

తా॥ శ్రీమహాలక్ష్మీహృదయస్తోత్రమును పఠించు సాధకుఁడు చలనము లేని రాజ్యలక్ష్మిని బొందును. పరమ దరిద్రుఁడైనను ధనాఢ్యుఁడగును. అతనివంశమందు శ్రీదేవి స్థిరముగా నుండును.

వి॥ ఈ లక్ష్మీహృదయమును ప్రకటరహస్యార్థజ్ఞాన సహితముగాఁ బఠించువానికి రాజ్యలక్ష్మి సహజచంచల యైనను నిలుకడ గలదై యుండునని నానందపెట్టును. జం• మరణావర్తిగోఁడైనప్పుడు గదా రాజ్యలక్ష్మీస్థిరత; వేఱుగా శ్రీశబ్దమునకు ధనధాన్యాదిరూపమగు చంచలలక్ష్మియే అర్థముఁ గుద్దేశించినది. విషయభోగకాలమునందైన హాని లక్ష్మీస్థిరత శరీరస్థితికాలమాత్రముతోడిదే.

ఇఁక సద్గురునివలన సాధనరహస్యముల నెఱింగికొని మంత్రపరమార్థజ్ఞానముతో భావశుద్ధితో భావుకుఁడై రసికుఁడై శ్రీశబ్దమునకు జ్ఞానానందస్వరూపపరాశక్తి యనునర్థమునే గ్రహించి అంతర్యాగమాత్రాధ్యయముగాఁ జేయఁగల నిష్కామసాధకునిలో దైవీసంపల్లక్ష్మిగానుండి సాధనతీవ్రతనుబట్టి త్వరగానో, విలంబముగానో, మోక్షసామ్రాజ్యలక్ష్మినే యతనికిచ్చును. సకామసాధకుఁడుకడు లేనడిగొట్టినను గొన్నాళ్ళకుఁ జంచలలక్ష్మీరూపమైన ధనధాన్యాదులను మాత్రమే యనుభవింపఁగలఁడు.

నిష్కామసాధకుఁడు మంత్రచైతన్యమునెఱిఁగి యథార్థజ్ఞానముతో శ్రీదేవిని కులమార్గమున (సుషుమ్నామార్గమున) విష్ణురాజధానియైన సహస్రారమునకుఁ గొనిపోఁగల సామర్థ్యము గలవాఁడై ప్రళయాభిభూతుఁడు గాక స్థిరమోక్షసామ్రాజ్యలక్ష్మినే యనుభవింపఁగలఁడు.

సకామసాధకుని యుపాసనము తీవ్రతమమైనప్పుడు వానిపుత్రపౌత్రాదులు సయితము ననుభవింపఁగలంతగా లక్ష్మీసంపన్నుఁడగును.

నిష్కామసాధకుని సాధనము తీవ్రతరతీవ్రతమముగా సాగినప్పుడు తనసంచితమైన మోక్షసామ్రాజ్యలక్ష్మిని తన వంశ్యులు వారెల్లరును స్థిరముగా ననుభవింపఁగల్గునట్లు చేయఁగలఁడు. ఇచట ''తనవంశ్యులు'' అనఁగా శ్రీశక్తిమునకు జ్ఞానానందస్వరూపపరాశక్తియే యనియు, ఆమెయే మహాలక్ష్మియనియు, శ్రీశబ్దవాచ్యబ్రహ్మవిద్యాస్వరూపసరస్వతియే యనియు, ఈపిండాండమందే యామె నివాసమనియు, ఆమెను దర్శించి యామె కృపను గడించుటకు నెక్కడికో పోనక్కఱలేదనియుఁ జెప్పి అంతర్యాగక్రమమును జక్కఁగా బోధించి మనసూళింపవలసినది మోక్షసామ్రాజ్యమే యనియు, నచ్చఁజెప్పి అంతర్యాగక్రమము నభ్యసింపఁజేసి తనవెనుక విడువఁబడినవారే ఈ వానిపుత్రులు. వానివలన ''పలువిద్యలెన్నియైనను గురువిద్యకు సాటి రావు గున్నలచెన్నా!'' యని యనుభవపూర్వకముగా బోధింపఁబడి యానందమును బొందినవారే యానిష్కామసాధకుని పౌత్రులు. ఇదే వాని యన్వయము. వారే యడుగడుగున లక్ష్మీసాధ్యము

సాన్నిధ్యము ననుభవించుచు జ్ఞాననిధిదర్శనము చేయుచు తరింపఁగలవారు. ఇదే ఈ మంత్రార్థము.

శ్లో॥ యస్య స్మరణమాత్రేణ తుష్టా స్యాద్విష్ణువల్లభా,
తస్యాభీష్టం దదాత్యాశు తం పాలయతి పుత్రవత్ ।

తా॥ విష్ణుప్రియయైన మహాలక్ష్మి స్మరణమాత్రము చేత నెవనియెడ సంతుష్టయగునో వానికి దడవు లేక కోరినది యిచ్చి కన్నబిడ్డనువలెఁ బాలించును.

వి॥ సర్వవ్యాపక చైతన్య స్వరూప మహావిష్ణువునకుఁ బ్రియకారిణియైన పరాశక్తిని మహాలక్ష్మిని స్మరించినంత మాత్రముననే సంతోషించి స్వతంత్రయైన నాతల్లి కోర్కులన్నియు నెఱవేర్చి కన్నకొడుకును వలెఁ బాలించును. ఇచ్చట స్మరణమనఁగా ఏనాఁడో మఱచిన విషయము మఱలఁ దలంపునకు వచ్చుటయే. యుగయుగాంతరముల నుండి జన్మజన్మాంతరములనుండి అమ్మా! "త్వమేవాహం" అనెడి పరమసత్యము విస్మృతి మగుటచేతనే జీవునకు జనన మరణములనెడి తిరుగటిరాళ్లలోఁబడి నలిగిపోవుట తప్పకున్నది. భగవన్నామములలో నొక్కొనామమును అర్థజ్ఞానమనెడి చైతన్యము జాఱిపోకుండ "నీవే నేననెడి" మహావాక్యార్థము మఱలఁ దలంపునకు వచ్చుటే స్మరణము. ఇదియే మేధాజననము. శ్రీశంకరులును, "బ్రహ్మైవాహమస్మీతి స్మృతిరేవ మేధా" యని నిర్వచించిరి. సాధకుని యభీష్టము మోక్షమే, అది జ్ఞానమువల్లనే లభ్యము. బ్రహ్మజ్ఞానమే జ్ఞానము, అదే పరావిద్య, జ్ఞానలాభమనఁగా నిచ్చట మున్ను లేనిది క్రొత్తగా వచ్చుట కాదు. మున్నుండినదే

చిత్తైకాగ్ర్యమైనది ఇప్పుడు మాత్రము స్మృతినైనది. తలంపు నకు వచ్చినది. అదియుఁ బహుకాలాభ్యాసగ్రహణమువల్లనే కాఁగలదు. ఉపాసనా ప్రక్రియలన్నియు ఈ మేధాంశకే. అది నిల్చి స్వస్వరూపానుభవము కలుగుటకే "నామస్మరణా దన్యోపాయం నహి పశ్యామో భవతరణే" అను నపుడు భగవంతుని దెల్పు విశేష్యమునందలి విశేషములను గ్రహించుచు ఈ విశేషములుగల "నీవె నేను" అని ముందు చుండుటే యథార్థనామస్మరణము. అది సంగ్రహముగా నప్పుడు యథార్థస్మరణము కాలేదన్నమాటయే. ఒక్క నామముతో భగవంతుని చెప్పి ఆవిశేషములుగల "నీవే నేను" అనుచు "త్వమేవాహం త్వమేవాహం త్వమేవాహం న సంశయః" అని తలంచి తరించిన శ్రీ కాళిదాసుని స్వానుభవముతో స్మరణము కలిపిన సాధకుఁడే ఉత్కృష్టుఁడు. కాఁబట్టి యథార్థ తనుకొఱకై సకలజనని చూపినంచి మాటల దిగిరాఁడు. ఇదే యథార్థస్మరణలాభము. అది లేక ఆకాశము బ్రద్దలగునట్లు భగవన్నామమును నలుదిక్కుల సంకీర్తనములు చేయుచుఁ జెవులు గింగురుమనఁ జప్పట్లు చరచుచు మిథ్యాసంతుష్టి నొందుచున్నంతకాలము సిద్ధివల్లభ సంతుష్టి కాదు. అభీష్టము సిద్ధింపదు. అట్లుగాక నైక్యవిజ్ఞాన స్మరణము సడలిపోనట్లులే. జపసంకీర్తనాదులు సాగవలయును. ఈ యుపాసనా రహస్యమును సాధకప్రపంచమునకు మనోహరముగా జూపినాఁడు.

శ్లో॥ ఇదం రహస్యం హృదయం సర్వకామఫలప్రదం।
జపః పంచసహస్రం తు పురశ్చరణముచ్యతే ॥ ౫౫

తా॥ ఈలక్ష్మీహృదయము సాధకులెల్లకోర్కెల నిచ్చునది. ఈహృదయమంత్రజప పురశ్చరణసంఖ్య అయిదువేలుగాఁ జెప్పఁబడినది.

శ్లో॥ త్రికాల మేకకాలం వా నరో భక్తిసమన్వితః।
యః పఠేచ్ఛృణుయాద్వాపి సయాతి పరమాం శ్రియమ్॥

తా॥ ప్రతిదినము మూఁడుసంధ్యాకాలములయందేని, అశక్తుఁడైనచో నొక్కవేళయు కాని, భక్తితోఁ గూడినవాఁడై ఈలక్ష్మీహృదయమంత్రజపము చేయువాఁడు, శ్రేష్ఠమైన సంపదను బొందును. ఇచట మూఁడుకాలములయందు అన్నపుడు మూఁడుసంధ్యాకాలము లని గ్రహింపవలయు.

వి॥ ఈమహాలక్ష్మియే గాయత్రీమంత్రోక్తభర్గస్సు "సమ్యక్ ధ్యాయతే ఇతి సంధ్యా" చక్కఁగా ధ్యానింపఁబడునది. సంధ్యః అహర్నిశాసంధ్యాకాలము లే సమ్యగ్ధ్యానమునకు యోగ్యములని మహర్షి నిర్ణయము. "భక్తిసమన్వితః" అనునపుడు జ్ఞానపూర్వకదేవతానురక్తియే భక్తి, జ్ఞానమే భక్తికి మూలము. శ్రీశంకరులును తమ యుపదేశసాహస్రియందు జ్ఞానమే భక్తి యనిరి. జ్ఞానమనఁగా వస్తుజ్ఞానమే. అది స్థిరపడినపుడే భక్తి యనఁబడును. అనఁగా ఈభక్తియు సోఽహం సోఽహం భావస్థితియే, "పరమాం శ్రియం" అనుచోట శ్రేష్ఠమైన ధనధాన్యాదితుచ్ఛలక్ష్మి యని సకామసాధకుని పక్షమునను, నిష్కామసాధకుని పక్షమునఁ బరమపదమును (మోక్షమును) గల్గించునట్టి శ్రియం = బ్రహ్మవిద్య యనియుఁ దెలియవలయును.

శ్లో॥ మహాలక్ష్మీం సముద్దిశ్య నిశి భార్గవవాసరే
ఇదం శ్రీహృదయం జప్త్వా పంచవారం ధనీ భవేత్.

తా॥ మహాలక్ష్మి నుద్దేశించి "శ్రీమహాలక్ష్మీ పరదేవతాప్రీత్యర్థం" అనఁగా నాకు మహాలక్ష్మియందుఁ బ్రీతి యనెడి భక్తియే ప్రయోజనముగా భార్గవ (శుక్ర) వారము రాత్రి ఈలక్ష్మీహృదయమును ఏసార్లు జపించినవాఁడు ధనవంతుఁడగును.

వి॥ సాధకుఁడెప్పుడును చేర్చియుంచైన గొప్పయను రాగము భక్తి. అది యున్నవాఁడు పరమప్రేమమే స్వరూపమైన భగవంతునివలన మరల సాధకుఁడందుకొనునది ప్రీతియే కావునఁ "పరమేశ్వరప్రీత్యర్థం" అనుచోట భగవంతునియందు నాకు భక్తి నిచ్చుటకే యని చెప్పుకొనవలయును. ఈసందర్భమున నా వ్రాసిన "దేవపూజారహస్యము" అను గ్రంథమున మోక్షోత్పన్నము అనుదాని రహస్యముఁ జూచుకొనునది.

శుక్రవారము రాత్రి యనుదాని విశేషము నెఱుంగవలయును. అది తెల్పినవారు లేరు. ఏను ప్రధానగ్రహములు నధిదైవతములుగాఁ జెప్పఁబడినవి. శుక్రగ్రహము జ్ఞానప్రదానసమర్థమైనది. శుక్రుఁడు బ్రహ్మజ్ఞానప్రదాత. గీతావిభూతియోగమందు భగవంతుఁడు శ్రీకృష్ణుఁడు తన విభూతు లెందెందు నిర్దిష్టములో చెప్పికొనునప్పుడు నేను బ్రహ్మవేత్తలలో ఉశనసుఁడను (కవిని) శుక్రుఁడను. ఉశనసుఁడనఁగా దైత్యుల శ్రేయస్సును గోరువాఁడు. దితి సంతానమైనవారు దైత్యులు. దితిపరమాత్మతో నెడసియుండు

వసిష్ఠవ్రో ఋషి. ఆయనవశమందున్నవారే దైత్యులు. వారి యజ్ఞానమును తొలఁగించువాఁడే శుక్రుఁడు. భగవంతుఁడే గురుఁడై యజ్ఞానమును తొలఁగించును గనుకనే దైత్య గురుఁడైన శుక్రాచార్యుఁడను పేరే యున్నాఁడు. శుక్ర శబ్దము పరమాత్మకే చెల్లును. మఱియు నీదినము శుక్ర తేజోవంతమైనదని ప్రసిద్ధి. కనుక నీదినము భక్తులకు దేవ దేవ్యనుగ్రహము నాపాదించునది. మఱియు నీదియందు భాగవతవ్యాఖ్యానములన్నియు చిత్తమునుండి తొలఁగి యుండును. కావుననే వ్రతము లనేకములు నీయవసరమున నాచరించుట శ్రేయస్కరమని నిర్ణయింపఁబడినది. ముఖ్యముగా శక్తి (దేవీ)పూజలు రాత్రివేళ నగుచుండుట మన మెఱుఁగ నిది కాదు. ఈఫలస్తుతియందుఁ జెప్పినట్లు అయిదు సారులు ప్రత్యేకశుక్రవారము రాత్రి జపువాఁడు ధనాఢ్యుఁడగును. ధనమనఁగా అభీష్టవస్తువు. సాధకుని అభీష్టవస్తువు జ్ఞానమే. దానివలన మోక్షమే.

శ్లో॥ అనేన హృదయేనాన్నం గర్భిణ్యా అభిమంత్రితం।
దదాతి తత్కులే పుత్రో జాయతే శ్రీపతిః స్వయమ్॥

తా॥ లక్ష్మీహృదయమాలా మంత్రముతో నభిమంత్రింపఁబడిన యన్నమును గర్భిణికి భుజింపఁజేసినచో ఆవంశమందు శ్రీనాథుఁడు తానే పుత్రుఁడై పుట్టును.

వి॥ అనఁగా లక్ష్మీహృదయాభిమంత్రితాన్నమును భుజించిన స్త్రీయందుఁ బుట్టువాఁడు లక్ష్మీవంతుఁడగునని యభిప్రాయము. ఇది సంభవమా యని శంకింపనలదు. మంత్రజపవిధుల నెఱింగి ఇష్టదైవతా తాదాత్మ్యముతో మంత్రశాస్త్రము

ముపదేశింపఁబడిన ఆయా వస్తువులను బట్టుకొని జపించినపుడు జపవేళ సాధకునినుండి పుట్టు ప్రాణస్పందనములు వానియందు సంక్రమించి సంకల్పితకార్యములను ఫలింపఁజేయు శక్తిగల వియై మహోపకారములగుట ఈ యవిశ్వాసకాలమునందు మనము సాక్షాత్కరించుకొనుచున్నాము. ఎందఱో మంత్ర సిద్ధులు భస్మము, అక్షతములు, జలము, క్షీరము, పుష్పములు, ఫలములు, ఓషధులు మున్నగువానిని జేతఁబట్టుకొని మంత్రశక్తిమంతములుగాఁజేసి ప్రయోగించి సర్పవృశ్చికాది విషహరణము, వ్యాధినాశనము, గ్రహపైశాచికాది పీడాశాంతి, శత్రుమారణము, స్తంభనము, విద్వేషణము మున్నగు కార్యములను ఇంతగా నెఱవేర్చుట నేఁడును గనుచున్నాము. వినుచున్నాము. అభిమంత్రించునప్పుడు సాధకుఁడు గురు మంత్ర మంత్రదేవతా మనఃప్రాణముల నైక్యనిష్పాదనము చేయఁగలవాఁడైననేని దప్పక యభీష్టసిద్ధి నొందఁగలఁడు. ఇది అనుభవైకవేద్యము. ఈవిషయమున నాయనుభవము లెన్నియో వ్రాయఁదగి యున్నది. కాని గ్రంథవిస్తరము పెరిగిపోవునని విడిచితిని.

శ్లో॥ నదీనామప్యస్తథా వాప్యా లక్ష్మీహృదయమంత్రితే,
జలే చ పీతే తత్స్వాంశే మందభాగ్యో న జాయతే॥ ౧౦౬

తా॥ అందువలన, మహానదిని లక్ష్మీహృదయ మంత్రపూతమైన జలమును నిత్యము త్రాగుచుండునేని వారివంశమున సౌభాగ్యవంతులే కాని మందభాగ్యులు పుట్టరు. లక్ష్మీహృదయమంత్రపూతమైన పవిత్రజలము త్రాగఁబడునపుడు అందలి పరమాణువులన్నియు ఆసాధకుల శరీరములందు

సుజీర్ణములై శక్తివంతములగుటచే సప్తధాతువులను శాకీరక సర్వపరమాణువులను లక్ష్మీకరములుగాఁ జేయుటవలన వానివారి రజస్శుక్లధాతు సంయోగమువలనఁ బుట్టిన సంతానము సౌభాగ్యవంతమగుట వింత కాదు.

శ్లో॥ యః ఆశ్వినే మాసి చ శుక్లపక్షే
రమోత్సవే సన్నిహితైకభక్త్యా।
పఠేత్తదేకోత్తరహారవృద్ధ్యా
లభేత సౌవర్ణమయీం చ వృద్ధిమ్॥ ౧౦౩

తా॥ ఏసాధకుఁడు ఆశ్వీజమాస శుక్లపక్షమున రమోత్సవములు (మహాలక్ష్మీపూజలు) దశరాత్ర; (దశాహార్) అను మాటలనుండి పుట్టినది దసరాపదము. భారతదేశమున విరివిగా జరుగుట ఎల్లరెఱింగినదే. రమాశబ్దవాచ్య మహాలక్ష్మి. జగత్సృష్ట్యాదిక్రీడలు చేయుచు నానందించునది. కావున రమా; ఆపరాశక్తిః; మహాలక్ష్మి ముగురమ్మల మూలమైన మహాలక్ష్మి. ఆమె నుద్దేశించి పూజలు జరుపువారు ఆపరాశక్తిని సరస్వతి, దుర్గ, కాళి మున్నగు వివిధ నామములతోఁ బూజింతురు. ఈసందర్భమున ఈ దుర్గా, మహాలక్ష్మీపూజావిషయము కడు విపులముగా గర్భితరహస్యోద్ఘాటనముతో సాధకులకుఁ దెలియఁదగిన పెక్కు విషయములతో వ్రాయఁబడినది. దేవపూజారహస్యమందుఁ బదునాలుపుటలుగా ముద్రితమైన దాని నంతటిని నిటుఁ జేర్చినచో గ్రంథమూర్తి మిగులఁ బెరుగునని వెలిచి ఇందు విడిచి దీనితో ననేక దేవపూజారహస్యములను జదువవలె నా దేవపూజారహస్య గ్రంథము సంపాదించి మేలొందఁ గల

రనియు నాశించి వినుచున్నాను. (నారచనలన్నియు గుంటూరుజిల్లా, తెనాలి, సాధనగ్రంథమండలి యందు లభింపఁగలవు.)

ఏకోత్తరవారవృద్ధిగాఁ బఠించుటవలని లాభమే మనఁగా జడత్వవిశిష్టమైన త్రిగుణాత్మ ప్రాధాన్యముగల యీ బుతుపుటందు ఏకథ కీర్తో మానవచిత్తముల నాక్రమించు జడత్వము తొలఁగి చిత్తమునందు రజస్తమస్సంపర్క మణఁగిపోయి సత్త్వగుణవికాసమేయగును. విద్యామయుఁ డైశ్వర్యమయుఁడు నైన శ్రీదేవి నర్పించు ఫలముగా సాధకు లాత్మజ్ఞానమనరంకను లగుదురు. ఏకోత్తరవృద్ధిగాఁ జదివిన ములు లక్ష్మీహృదయపాఠము అర్థజ్ఞానముతో అనఁగా మంత్రచైతన్యముతో శతార్థాధికముగా సాగును. సాధకు డంతర్యాగ సమారాధనజనితానంద నిష్ఠాతుఁడై విజయ వంతుఁడగును. అదిమొదలు విజయభేరి ప్రయోగించుచు అర్న్న లలు విధ్యుక్తముగా లక్ష్మీహృదయ పాఠము చేయుచుఁ బోఁగా "శ్రీపంచమి" యనుపేరఁబరగు చైత్రశుద్ధపంచమి నాఁటికి బ్రహ్మభూతుఁడై "ఆఱునెలలు సహవాసము చేయువు లేవి వీరు వారగుదురు" అనెడి సామెతను సార్థకము చేసి "సకలం ఖల్విదమస్మితే బ్రహ్మైవ, సన్ బ్రహ్మైవేతి" యనెడి స్థలమునుబూర్తిగాఁ బొందుదురు. ఇదే సకామముగా నైన పుడు "లభేత సౌవర్ణమయీం చ వృద్ధిం" బంగారమున్నగు ఐశ్వర్యానందకరధనవృద్ధి నొందుదురు. కేవలము ముముక్షు వులై చేయువారు సువర్ణమయవృద్ధిని అనఁగా బ్రహ్మసర్వ రూపధనవృద్ధి నొంది శ్రీదేవివలన మోక్షసామ్రాజ్యాధి షిక్తు లగుదురు. సుశబ్దము బ్రహ్మమునకును, వర్ణశబ్దము

వర్షమున్ననకును జెల్లును. "ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మ వర్చసం మహ్యం దత్త్వా" అని శ్రీదేవిని నర్థించినది తప్పక చేయదగును.

శ్లో॥ య ఏక భక్త్యా ఽన్వహ మేక వర్షం
విశుద్ధధీః సప్తతివార జాపీ।
స మందభాగ్యోఽపి రమాకటాక్షా
ద్భవేత్సహస్రాక్ష శతాధిక శ్రీః॥ ౧౦౪

తా॥ ఏసాధకుఁడు కేవలము దేవియందే భక్తిగలవాఁడై నిర్మలచిత్తుఁడై యొకసంవత్సరము దినమునకు డెబ్బదిసార్లుగా లక్ష్మీహృదయపారాయణము చేయునో; యతఁడు మందభాగ్యుఁడై యుండినను శ్రీదేవి కడగంటి చూపువలన వేఁగన్నులవాని యైశ్వర్యముకంటెను నూఱంతల సిరి ననుభవించును.

వి॥ ఈమంత్రమందు అవిచ్ఛిన్నపాఠము, తీవ్రతరపాఠము, అధికసంఖ్యాకపాఠము అనువాని ఫలమును అతిశయించి చెప్పుచున్నాఁడు. దినమునకు డెబ్బదిసార్లు పాఠము చేయఁబూనుటయందుఁ దీవ్రత యుదయించునపుడే సర్వలౌకికకార్యములయందును విముఖత యేర్పడి యాగ్రహముతోఁ జేయుటకు సాధనము పన్నెండుగంటలకాలము వెచ్చపడును. విస్పష్టములుగాఁ బ్రకరణములను సత్వరకాలము శ్రీదేవిసేవకే వినియోగించునప్పుడు సాధకుఁడు రమాకటాక్షపాత్ర మగుననుట వింత కాదు. అతిశయోక్తి కాదు. ఈ నాత్మత్యాగముతో జపము చేయు సాధకుఁడు సర్వైశ్వర్యసంపన్నుఁడగు నింద్రుని మించును శతాధికైశ్వ

ర్యము నొందుట సహజమే కాని అతిశయోక్తి కాదు. ఇచట సహస్రాక్షశబ్దమునకు పురుషోత్తముడని యే యర్థము చెప్పికొన్నను "లక్ష్మ్యాశే హరికేశి లక్ష్మీః" అను వ్యుత్పత్త్యర్థమువలన భగవంతుడును దనసంకల్పసిద్ధికై తన కంటె వేరుకాని తనశక్తియైన లక్ష్మినే లక్షించువాడగు టచే ఇమ్మంత్రమందు చెప్పబడినట్లు సాధనము చేయు వాడు తాను లక్ష్మీస్వరూపుడే యగుటచే శతాధికైశ్వర్య వంతుడగుటయు నతిశయోక్తి కాదు. ఈవిధముగా శ్రీశంకర రామానుజాచార్యులు తమచేసిన వైశ్ర స్తుతులందు భగవత్పట్టమహిషీప్రభావమహిమను అతిశయోక్తులు కాని సూక్తులతో వర్ణించిరి.

శ్లో॥ శ్రీకాంఘ్రిభక్తిం హరిదాసదాస్యం
ప్రసన్నమంత్రార్థదృఢైకనిష్ఠాం।
గురోస్స్మృతిం నిర్మలబోధబుద్ధిం
ప్రదేహి మే దేహి పరం పరం శ్రీః॥ ౧౦౫

తా॥ ఇమ్మంత్రమందు శ్రీదేవి నుద్దేశించి మున్ను చేసిన పలువిధముల యుపన్యాసములతోఁ దనివిదీరక మఱి మఱి పద్యములతో అమ్మ నేమేమో యడిగికొను చున్నాడు. తల్లిచెంత నిది తనయులకు సహజమే.

వి॥ శ్రీమాతా! నీపతియైన విష్ణుని పాదభక్తిని నాకిమ్ము. నేను దరించుటకు బ్రహ్మాదిసర్వరూపవ్యాపకకర్తయగు విష్ణుని రెండుపాదములు, సంతతము వాని యాలోచనము వాని ధ్యానమే నాతరణోపాయము, కావున విష్ణుపాదభక్తి నిమ్ము అనఁ దత్పశక్తియైన నిన్నే యాశ్రయించుచున్నాను. అది

నన్ను విడకుండుటకు సంతతము హరిదాసులైనవారికి దాసుఁడనై యుండుటే రెండవ యుపాయము. అది నాకుఁ బెట్టుము. అంతేగాక జపస్తోత్రములందు జాఱని యుక్త ధ్యానము తోడఁగూడియుండుటే యుపాయము. "తజ్జప స్తదర్థ భావనం, మన్త్ర్యే అర్థమనుస్మరన్ " అను నిట్టి శాస్త్రోపదేశము లెన్నో యున్నవి. కావున మంత్రార్థజ్ఞాననిష్ఠ సాధకునకు మహోపకారిణి. కావున దీని నాకుఁ బెట్టుము. ఇది లభించుటకు శ్రీహృదయమంత్రోపదేశము చేసిన శ్రీగురుని సంతత స్మరణమే యుపాయము. అది నాయందు సఫలసేయుము. వీనిచే నాబుద్ధియందు నిర్మలాత్మజ్ఞానము పొడకొనును. నీకటాక్షవీక్షణముచే నిట్టి లాభము కల్గినపుడు పరమపదమనెడి మోక్షము కరతలము నీవే యీఁగలవు. ఈ వరము సిద్ధిప్రదానము నీపనియే. కనుక విన్నింతగా వర్ణించుచున్నాను.

శ్లో॥ పృథ్వీపతిత్వం పురుషోత్తమత్వం
విభూతివాసం వివిధార్థసిద్ధిం।
సంపూర్ణసిద్ధిం బహువర్షభోగ్యం
ప్రదేహి మే దేహి పరాంబికే త్వమ్॥ ౧౦౬

తా॥ శ్రీదేవీ! నాకు భూపాలకత్వము నిమ్ము. సాధకుఁడు అస్థిర భూపతిత్వమే కోరినప్పుడు రమాదేవి తప్పకీఁ గలదు. కాని అంతర్యాగ సమారాధన చతురుఁడైన సాధకుఁడు కేవల భూపతిత్వము వర్ణించుట హాస్యాస్పదము. యోగికి సాధనమందు అతిశయించిన సాధకుఁడు ముందుగాఁ గోరునది పృథ్వీతత్త్వవిశిష్టమైన మూలాధారవిజయమే కోరును.

కనుకనే సాధకులు దానిని పిండాండరాష్ట్రమునందు అయోధ్యా నగరముగా రూపించిరి. "యోద్ధుమశక్యా అయోధ్యా" భా తత్త్వవిశిష్ట మూలాధారమునుండి కుండలినీపరాశక్తిని భక్తిభావదార్ఢ్యముతోఁ బ్రాణాయామాది విశిష్టప్రయత్నములతో జాగరితను చేయఁగలుగుటే పృథ్వీపతిత్వము. ఆపైని విశిష్టప్రయత్నము లేకయే సాధకునకుఁ బురుషోత్తమత్వము లభించును.

వి॥ ఎటులనఁగాఁ బరాశక్తి తనస్థానమునువీడి వైకుంఠము, కైలాసము, సత్యలోకము మున్నగు పేళ్ళతో వెలయు సహస్రారమున కేగి మఱుపుఁడీగనలెఁ జొచ్చును. సాధనమంతటిగా నుత్కృష్టుఁడైనవాఁడే పురుషోత్తముఁడు. విష్ణుఁడే పురుషోత్తముఁడు. సాధనపరమఫలముగా శ్రీతాదాత్మ్యము నొందిన వానికే విష్ణుత్వమబ్బుట వింతకాదు. ఈవిషయమున శ్రీశంకరులును సౌభాగ్యలక్ష్మ్యుపాసనసిద్ధి నొందిన సాధకుని గొప్పతనమును చిత్రముగా వర్ణించిరి.

శ్లో॥ "సముద్భూతస్థూలస్తనభరమురశ్చారుహసితం
కటాక్షే కందర్పాః కతిచన కదంబద్యుతివపుః।
హరస్య త్వద్భ్రాంతిం మనసి జనయంతిస్మ విమలాః
భవత్యా యే భక్తాః పరిణతి రమీషామియముమే ॥

(నా తెనిగింపు)

బలిసిన చన్నుదోయియును బల్వడ నొప్పు
నురంబు, రమ్యమౌ
నెలనగవున్, గనుంగొనల నిండఱు మారులు,
కద్మసౌరుతోఁ

బాలిచెడి మేనుఁగూడి శిశుబుద్ధికి నీవను భ్రాంతిఁ
గొల్పి ని
ర్మలులగు నీదు భక్తులను రాజులు మార్చిరిదే
సదాశివా!''

తా॥ అమ్మా! లక్ష్మీహృదయపాఠసాధనముచే నగు విభూతులు అనఁగా గొప్పతనము నాయందు నిల్వవలయును. పురుషోత్తమత్వలాభము కంటెను గొప్ప సిద్ధి మఱి యొకటి లేదు. అయినను ఐశ్వర్యమును గోరుచున్నాఁడు. ''యస్యామోఘసంకల్పస్స ఈశ్వరః'' ఎవ్వని కోరిక వ్యర్థము కాదో వాఁడీశ్వరుఁడు. అట్టివాఁడై యుండుట ఐశ్వర్యము. (విభూతి) మఱియు అణిమ, మహిమ, గరిమ, లఘిమ, ప్రాప్తి; ప్రాకామ్యము, ఈశత్వము, వశిత్వము అనునవి అష్టవిభూతులు. (సామర్థ్యములు) మోక్షార్థియైన సాధకునకుఁ దుచ్ఛములైన ఈ సిద్ధుల నర్థించుటేలయని శంకింపరాదు. ఏలన గృహస్థుఁడు ఎప్పుడు దేనిపనిపడునో యని తనకు నిత్యోపయోగములుగాకున్నను గడ్డపార, బొరిగె, కత్తి మున్నగు వస్తువుల సంగ్రహించుకొనునట్లు భౌతికశరీరములో నున్నవాఁడు గావున నీశక్తులను ఇష్టదేవత నాశ్రయించి సంగ్రహించుకొని యుంచుకొనుట తప్పనిదిగానె తలఁచును. కావుననే చరమపురుషార్థమైన మోక్షమునొందనకై విభూతులను సయితమర్థించుచున్నాఁడు ''వివిధార్థసిద్ధిం'' అన్నప్పుడు ఐహికధనములైన ప్రయోజనములనియే కాదు, తనయుపాస్యదేవతాస్తుతిసంకీర్తనములను రమ్యముగాఁ జేసి దేవతోషణమును జేయఁదగిన రమ్యశబ్దార్థములను సయితము శ్రీదేవి వలనఁ గోరికొనుచున్నాఁడు ఇదియు సమంజసమే. మఱియు

సుచిరభోగ్యమైన సంపూర్ణసిద్ధిని అనఁగా ముక్తిసాధనమగు జ్ఞానసిద్ధిని సయితము పరిపక్వజ్ఞానమును ఇమ్ము తల్లీ! శ్రీమాతా! యని హృదయము కడు దయార్ద్రమగునట్లు ప్రార్థించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ వాగర్థసిద్ధిం బహులోకవశ్యమ్
వయఃస్థిరత్వం లలనాసుభోగం
పౌత్రాదిలబ్ధిం సకలార్థసిద్ధిం
ప్రదేహి మే భార్గవి! జన్మజన్మని॥ ౧౦౭

తా॥ శ్రీవిద్యోపాసనము పురుషులకుఁ బరమజన్మమందె యబ్బునని కాళిదాసశంకరాచార్యాదులు పల్కిరి. ఇట నీ సాధకుఁడు ప్రారబ్ధశేషభోగమునకై ఇంకం గొన్ని జన్మములు కాఁబోలునని యెంచియు అమ్మా! జన్మజన్మముల యందును నాకివి యిమ్మా యని యర్థించుచున్నాఁడు. నిన్ను స్తుతించుటకు యోగ్యమైన వాక్సంపదను, రమ్యార్థ సంపదను నాకుఁ బెట్టుము. లోకులనేకులు నాకు వశపడునట్లు చేయుము. మఱియు భూలోకజన్మనైన నాకు భువరాదిసత్య లోకపర్యంతము నునికి సిద్ధించునట్లు చేయుము; అనియుఁ జెప్పవచ్చును. "వయఃస్థిరత్వం" అనఁగా అమరత్వమును సిద్ధింపఁజేయుము. "లలనాసుభోగం" అనఁగా విలాసవతులైన స్త్రీలతోడి భోగము నిమ్ము అనునపుడు జరావ్యాధి నన్నాక్రమింపఁజేయకుండఁజేసి లలనాసంభోగలాభమును గూర్పుమని కాదు. నీయుపాసనమువలనఁగలుగు శక్తులనుభవింపఁజేయుము; అని చెప్పుట తగును. "పౌత్రాది లబ్ధి" మనుమలు, ముమ్మనుమలు పుట్టి నాకు జాగరికా

సందము గూర్పఁ జేయుమనియే కాదు. నావంశమందలి శ్రీవిద్యాసంప్రదాయమును నావలనఁబడయు శిష్యప్రశిష్యుల సంఖ్య పెంపొందింపుమని ఈకోరికయందలి రహస్యము; ఋషియుగమున బ్రహ్మవిద్యాగ్రస్తులైన శిష్యులు పుత్త్రులుగానే వ్యవహరింపఁబడినవారు. నైష్ఠికబ్రహ్మచారియైన కణ్వమహర్షి శకుంతలను దుష్యంతుఁడు తన యింటికిఁగొనిపో వచ్చునని వేచివేచి ఎప్పటికిని రామికి పైఁపడక పుత్త్రిను తోడిచ్చి దుష్యంతు నింటికిఁ బోఁబంపెనని కాళిదాసకృతియందుఁ గానవచ్చును. నైష్ఠికబ్రహ్మచారియైన యామహర్షికి ఔరసపుత్త్రిలుండుట యసంభవము. కావున నీసందర్భమున శిష్యులనే పుత్త్రులని పల్కినాఁడు. పైని జెప్పినవన్నియు సిద్ధించుటే సకలార్థసిద్ధి యని తెలియవలయును.

శ్లో॥ సువర్ణవృద్ధిం కురు మే గృహే శ్రీః।
కల్యాణవృద్ధిం కురు మే గృహే శ్రీః।
విభూతివృద్ధిం కురు మే గృహే శ్రీః।
సౌభాగ్యవృద్ధిం కురు మే గృహే శ్రీః॥ ౧౦౪

తా॥ శ్రీమాతా! నాయింట బంగారును పెంపొందించుము, సువర్ణము రజతరత్నాదులకు నుపలక్షకము. సాధక విషయమున నాలో శ్రేష్ఠమైన జ్ఞానమును బ్రహ్మవర్చస్సును పెంపొందింపుము.

వి॥ నాయింట శుభములను పెంపొందింపుము. సాధక విషయమున అతీవశుభమతియు జ్ఞానమును, కామక్రోధాది రాహిత్యమును దైవీసంపదయు మాత్రమే మంగళములు.

అవి నాలోఁ బెంపొందింపుము. సాధకలభ్యములగు శక్తుల గొప్పతనమే విభూతి దానిని బెంపొందింపుము. వెనుకటి మంత్రమున విభూతివిషయము విశేషించి చెప్పఁబడినది.

నాయింటి మంచి ఐశ్వర్యమును కీర్తి బెంపొందింపుము. సాధకపక్షమున సర్వజ్ఞత్వము, నిత్యతృప్తి, శ్రేష్ఠబోధము, అలుప్తి, సాధనపరాక్రమము, స్వతంత్రత మున్నగునవియే సౌభాగ్యము దానిని బెంపొందింపుము.

ఈలక్ష్మీహృదయస్తోత్రమందు గ్రంథకర్త సాధకుఁడు పరాశక్తిని శ్రీదేవిని అడిగినదే యడుగుటయుఁ జేసిన స్తుతియే చేయుటయుఁ, గానవచ్చును. ఇది పునరుక్తిదోషము కాదు. యథార్థసాధకుఁడు శ్రీదేవీసాన్నిధ్యమును గల్పించుకొని స్తుతించి యాచించునపుడు తృప్తి నొందలేఁడు. సాధకోత్తములైన శ్రీశంకరాచార్యులు చేసిన స్తుతులయందు సహితము ఇట్టి పునరుక్తులు ఎన్నియో కానవచ్చును. కాని భక్త్యావేశముచేతను, భగవన్మహిమచింతనము సదా యగుచుండుటచేతను మైమఱచి తృప్తిలేక యడిగినదే యడుగుచుండును, కోరినదే కోరుచుండును, చెప్పినదే చెప్పుచుండును. ఇది సాధకజనసహజము. నామతమున దోషము కాదు.

ఈహృదయస్తుతియందు "అద్యాది లక్ష్మీహృదయం పఠేద్యః" అనెడి మాటతో నారంభమగు గొంబడియాటవ

శ్లోకము మొదలు మూటనాలుగువఱకు నైన ఫలశ్రుతిప్రయోగాదులు గల శ్లోకములు తుద నుండవలసినవి. వాని తరువాత మఱి నాలుగు ప్రార్థనపద్యములు చేరియుండుట కానవచ్చును. ఇది లిఖితగ్రంథమందలి లేఖకుల పొరపాటో, ముద్రాపకుల పొరపాటో అయియుండును కనకఁ తుది నాలుగుశ్లోకములను ఫలశ్రుతిశ్లోకములకు అనఁగా ౬౯ శ్లోకములకు మున్నె ప్రయోగాదులు చదువుట సమంజసముగాఁ దోఁచును,

ఇది దేవ్యథర్వణరహస్యమందు
లక్ష్మీహృదయస్తోత్రము
సంపూర్ణము.

వ్యాఖ్యాత
శ్రీకాకుళవాసి
శ్రీ శ్రీయానందనాథుఁడు
అన్నేర్క సత్యనారాయణ శర్మ.

— *

సవరణ

పుట.	పంక్తి.	తప్పు	ఒప్పు
1	5	వినియోరము	వినియోగము
2	18	జాబూనాదా	జాంబూనదా
2	19	భూషోజ్వలాంగిం	భూషోజ్జ్వలాంగిం
5	19	షుభావహేమ్	సుఖావహామ్
6	10	చెల్లును	చెల్లును
6	22	త్వదాషాం	త్వదాజ్ఞాం
10	2	బమునది	బడినది
10	3	బడినది	బడునది
10	12	గలమార్గ	గులమార్గ
12	20	మాట నేర్పు	మాటల నేర్పు
15	15	సామకస్య	సామరస్య
16	21	పోల్చుబడు	పోల్పబడు
26	23	వ్యక్షి	వ్యక్తి
30	22	గొప	గొప్ప
47	21	నిద్రాగ్ని	నింద్రాగ్ని
57	5	రాప	రూప

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
60	2	సీవెము	సీవెమ్ము
68	4	సర్వశ్రేమ	సర్వశ్రేష్ట
91	18	యాత్రృత	యాత్రుత
102	13	పూజాఫాం	పుంజాఫం
106	21	సరాది	స్వర్గాది
120	21	మాత్రుకా	మాతృకా
165	21	ప్రమాద్య	ప్రమాద్యతే
171	5	త్వంబున	త్వంబునన్
193	1	దయానవధిసైన	దయానవధిమైన
214	21	మనమాలించుట	మనస్మాలించుట
217	21	సాధకపుత్రులు	సాధకపుత్త్రులు
223	6	శ్భతో	శ్భ్యో
224	5	దైత్యాది	దైత్యారి
224	9	,,	,,
230	6	వెవనియెడ	నెవనియెడ
237	18	జతానినంద	జనితానంద
240	1	హరిదాసులైవారికి	హరిదాసులైన వారికి